ĐORĐE IVKOVIĆ

PIRAN 2002

POMORSKI ZAKONIK

DIO VIII – GLAVA II.
ČL. 460-610, ČL. 661-685

S komentarom i bilješkama, sudskim odlukama i literaturom

PRIRUČNIK

UMNOŽENO KAO RUKOPIS

PREDGOVOR

Pomorski zakonik nije još komentiran odnosno opremljem sa bilješkama.

Osluškujući potrebe prakse pokušao sam u ovom radu bilješkama komentirati dio Pomorskog zakonika koji se odnosi na prijevoz stvari (čl. 460-610 i 661-686).

Pokušati sastaviti komentar/bilješke, nakon onih što ih je napisao, za taj dio, pok. prof. Dr. Jakaša u knjizi **Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (redakcija akademika Siniše Trive, Zagreb, 1981),** bilo bi pretenciozno. Zbog toga sam se odlučio samo ažurirati komentar/bilješke za ZPUP, Prof. Jakaše,u nadi da će tako postati aktuelan, a slijedeći novu raspodjelu iz Pomorskog zakonika i naravno, ispustivši dio o unutrašnjoj plovidbi i sl.

Ovime dakle jasno ističem da ovo nije moj komentar/ bilješke nego pok. Prof. Jakaše, a da je moje samo ažuriranje.

Činjenica da je pok. prof. Jakaša napisao kapitalni rad : ***Sistem Plovidbenog prava, Treća knjiga, Ugovori o iskorištavanju brodova, svezak 1., 2., i 3., sa komentarom/bileškama*** u kojima se poziva na brojeve članova iz ZPUP-a, ponukala me je da unesem u komentar/bilješke nove brojeve iz PZ. i da na taj način komentar/bilješke ažuriram. Napravio sam i paralelni popis članova, za taj dio, iz oba Zakona tako da se može brže naći izvjestan član iz jednog u drugi zakon, a pomoći će i kod sudskih odluka.

Pokušao sam unijeti i povezati pojedine dijelove Sistema sa članovima PZ i navesti, uglavnom, novije radove drugih pisaca, koliko mi je to bilo moguće.

Obzirom na moj umnoženi rukopis Haška/Wisby Pravila te Hamburška pravila, pozivao sam se i na njih.

Koristio sam i Indeks sudskih odluka UPP/PPP od br. 1. do br. 155, koji sam priredio za Internet (http://makazu.hazu.hr/jzavod/PresudeN.html).

Prema tome ovaj priručnik je u velikoj mjeri kompilacija, ali se nadam da će ipak biti koristan obzirom da je izdanje ZPUP-a sa komentarima/bilješkama izišlo još 1981 godine i da ga je teško nabaviti, a osjećao sam i potrebu da komentar/bilješke prof. Jakaše ne padnu u zaborav.

Posvećujem ovaj rad uspomeni na prof.Dr. Branka Jakašu.

Đorđe Ivković

UMNOŽENO KAO RUKOPIS

PREDGOVOR

Pomorski zakonik nije još komentiran odnosno opremljem sa bilješkama.

Osluškujući potrebe prakse pokušao sam u ovom radu bilješkama komentirati dio Pomorskog zakonika koji se odnosi na prijevoz stvari (čl. 460-610 i 661-686).

Pokušati sastaviti komentar/bilješke, nakon onih što ih je napisao, za taj dio, pok. prof. Dr. Jakaša u knjizi **Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (redakcija akademika Siniše Trive, Zagreb, 1981),** bilo bi pretenciozno. Zbog toga sam se odlučio samo ažurirati komentar/bilješke za ZPUP, Prof. Jakaše,u nadi da će tako postati aktuelan, a slijedeći novu raspodjelu iz Pomorskog zakonika i naravno, ispustivši dio o unutrašnjoj plovidbi i sl.

Ovime dakle jasno ističem da ovo nije moj komentar/ bilješke nego pok. Prof. Jakaše, a da je moje samo ažuriranje.

Činjenica da je pok. prof. Jakaša napisao kapitalni rad : ***Sistem Plovidbenog prava, Treća knjiga, Ugovori o iskorištavanju brodova, svezak 1., 2., i 3., sa komentarom/bileškama*** u kojima se poziva na brojeve članova iz ZPUP-a, ponukala me je da unesem u komentar/bilješke nove brojeve iz PZ. i da na taj način komentar/bilješke ažuriram. Napravio sam i paralelni popis članova, za taj dio, iz oba Zakona tako da se može brže naći izvjestan član iz jednog u drugi zakon, a pomoći će i kod sudskih odluka.

Pokušao sam unijeti i povezati pojedine dijelove Sistema sa članovima PZ i navesti, ugl. tom, novije radove drugih pisaca, koliko mi je to bilo moguće.

Obzirom na moj umnoženi rukopis Haška/Wisby Pravila te Hamburška pravila, pozivao sam se i na njih.

Koristio sam i Indeks sudskih odluka UPP/PPP od br. 1. do br. 155, koji sam priredio za Internet (http://makazu.hazu.hr/jzavod/PresudeN.html).

Prema tome ovaj priručnik je u velikoj mjeri kompilacija, ali se nadam da će ipak biti korišten obzirom da je izdanje ZPUP-a sa komentarima/bilješkama izišlo još 1981 godine i da ga je teško nabaviti, a osjećao sam i potrebu da komentar/bilješke prof. Jakaše ne padnu u zaborav.

Posvećujem ovaj rad uspomeni na prof. Dr. Branka Jakašu.

Pomorski zakonik nije još komentiran odnosno opremljem sa bilješkama.

Osluškujući potrebe prakse pokušao sam u ovom radu bilješkama komentirati dio Pomorskog zakonika koji se odnosi na prijevoz stvari (čl. 460-610 i 661-686).

Pokušati sastaviti komentar/bilješke, nakon onih što ih je napisao, za taj dio, pok. prof. Dr. Jakaša u knjizi **Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (redakcija akademika Siniše Trive, Zagreb, 1981),** bilo bi pretenciozno. Zbog toga sam se odlučio samo ažurirati komentar/bilješke za ZPUP, Prof. Jakaše,u nadi da će tako postati aktuelan, a slijedeći novu raspodjelu iz Pomorskog zakonika i naravno, ispustivši dio o unutrašnjoj plovidbi i sl.

Ovime dakle jasno ističem da ovo nije moj komentar/ bilješke nego pok. Prof. Jakaše, a da je moje samo ažuriranje.

Činjenica da je pok. prof. Jakaša napisao kapitalni rad : ***Sistem Plovidbenog prava, Treća knjiga, Ugovori o iskorištavanju brodova, svezak 1., 2., i 3., sa komentarom/bileškama*** u kojima se poziva na brojeve članova iz ZPUP-a, ponukala me je da unesem u komentar/bilješke nove brojeve iz PZ. i da na taj način komentar/bilješke ažuriram. Napravio sam i paralelni popis članova, za taj dio, iz oba Zakona tako da se može brže naći izvjestan član iz jednog u drugi zakon, a pomoći će i kod sudskih odluka.

Pokušao sam unijeti i povezati pojedine dijelove Sistema sa članovima PZ i navesti, ugl. tom, novije radove drugih pisaca, koliko mi je to bilo moguće.

Obzirom na moj umnoženi rukopis Haška/Wisby Pravila te Hamburška pravila, pozivao sam se i na njih.

Koristio sam i Indeks sudskih odluka UPP/PPP od br. 1. do br. 155, koji sam priredio za Internet (http://makazu.hazu.hr/jzavod/PresudeN.html).

Prema tome ovaj priručnik je u velikoj mjeri kompilacija, ali se nadam da će ipak biti korišten obzirom da je izdanje ZPUP-a sa komentarima/bilješkama izišlo još 1981 godine i da ga je teško nabaviti, a osjećao sam i potrebu da komentar/bilješke prof. Jakaše ne padnu u zaborav.

Posvećujem ovaj rad uspomeni na prof. Dr. Branka Jakašu.

Pomo Ivković

UVOD

Priručnik obuhvaća :

1. tekst Dijela VIII, Glava II, čl. 460-610 i 661-686, Pomorskog zakonika (tekst na snazi u času kada je priređen ovaj rad
2. ubačene izmjene predložene u Nacrtu zakona o izmjenama),
3. izmjene i nadopune Nacrta (NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA POMORSKOG ZAKONIKA Zagreb, 25. travnja 2000.) za obrađeni dio PZ.
4. bilješke/komentar

5. pozivanja na pojedine članove PZ. iz radova Jakaše i drugih pisaca
5. sudske odluke
6. literaturu
7. pozivanje na Haška/Visby pravila
8. pozivanje na Hamburška pravila

Uvrštavanje i priređivanje NACRT-a nije vršeno ručno, već putem kompjutera, pa je moglo doći do grešaka. Prema tome, NACRT - izmjene i nadopune su samo prijedlozi - orijentativni, a ne konačni tekst. Isto tako i promjena riječi navedenih u NACRT-u. [1] U ostalom Nacrt još nije prihvaćen od Sabora, pa će trebati ovaj dio usaglasiti sa tekstom stupanjem na snagu izmjena i nadopuna.

Bilješke/komentar kada se pozivaju na određene članove, odnosi se na članove iz Pomorskog zakonika (i Nacrta), pa prema tome može biti nekih poteškoća.

Judikatura je obuhvaćena samo iz Uporednog Pomorskog Prava odnosno Poredbenog prava (od br. 1. do br. 155).

Razvrstavanje judikature u INDEXU (i prethodnim indeksima) rađeno je pojmovno, dakle ne prema članovima (tada važećih) zakona i PZ, na osnovu kojih se je donosila sudska odluka, i uz to korišteni su izrazi za natuknice koji ne odgovaraju uvijek izrazima iz zakona ili ih u zakonu nema. Prema tome bilo je vrlo teško, skoro nemoguće. razvrstavati sada judikaturu u pojedine članove sada važećeg PZ.

Neke radove iz literature nisam uspio svrstati u članove pa sam ih dodao na kraju člana ili grupe članova.

STVARNO KAZALO sam uredio i ažurirao prema izdanju Zakona iz 1981, a dodao sam poseban INDEX za tekst članova 460 - 610- 686), kao i opći INDEX .

Uporedan pregled članova ZPUP i PZ, kao i onaj za zakon R. Slovenije i PZ, također je priložen.

Obzirom da su korišteni i radovi koji su već prije kompjuterizirani, na starijim kompjuterskim programima i korišteni su stariji "fontovi" (slova), a vršeno je i skaniranje (preslikavanje) tekstova, kod konverzije/adaptiranja na nove programe i fontove, došlo je do poteškoća sa našim slovima **č** i **ć.** Kontrola svih "č i ć" bila bi zamoran posao, a u rukopisu se to može ispričati. (Konačno sada su se pojavile i teorije o ukinuću dva razna znaka za slova č/ć))

Obzirom na Index presuda na Internetu korisno je pomoću "nađi" ("FIND") tamo potražiti konkretne pojmove i riječi, koji se možda nalaze i

---

[1] NACRT: Nadopuna/Promjena čl. 5. radi lakšeg praćenja:

Čl.5. t.26.a) Prijevoznik jest vlasnik broda, brodar ili osoba koja sklapa ugovor s naručiteljem prijevoza.

U određenom padežu i broju zamijenjene su pomoću kompjutera, u originalni tekst na slijedeći način: U zagradi je navedeno NACRT i nova riječ). Na pr. "…. dužnost je brodara (NACRT:prijevoznika)…….. itd. Promijenjene su slijedeće riječi: Brod > pomorski brod

Brodar > prijevoznik (ali NE u čl. 470,647,650,652,656, 657, 658.)

Donosilac > donositelj

Hipoteka na brodu > pomorska hipoteka

Plovidbeni posao > pomorski plovidbeni posao

Pretpostavlja se > predmijeva se

Privilegij na brodu > pomorski privilegij

Saopćiti > priopćiti

U toku > u tijeku

Upotreba > uporaba

pod drugim natuknicama a ne onima koji su ušli u Indexe prije pa i u ovom radu, a mogu biti korisni.

Tekst nije lektoriran, jer se radi o rukopisu.

POMORSKI ZAKONIK

DIO OSMI

GLAVA II

UGOVORI O ISKORIŠTAVANJU BRODOVA

1. Zajedničke odredbe

Članak 460

Ugovori o iskorištavanju brodova (NACRT-pomorskih brodova) jesu ugovori o plovidbenom poslu (NACRT – pomorskom plovidbenom poslu)) i ugovor o zakup broda (NACRT-pomorskog broda).

---

1. *Ugovori o plovidbenom poslu su ugovori o djelu, a o zakupu broda ugovori o upotrebi stvari.*
2. *Na ugovore o iskorištavanju brodova koji nisu normirani ovim zakonom primjenjuju se odgovarajući propisi općeg obveznog prava. Ovamo npr. spada upotreba broda za skladište ili za hotelijerski objekt.*
3. *Za primjenu odredaba ove glave zakona nije potrebno da brod bude upisan u upisnik brodova.*
4. *Za primjenu odredaba ove glave zakona vrijede ove definicije pomorskih brodova.*
5. *Primjena na ratne brodove i čamce – član 464.*
6. *Odredbe ove glave zakona primjenjuju se na domaću i međunarodnu plovidbu.*
7. *Međunarodna plovidba – član 7. t. 20.*
8. *Ugovori s elementom inozemnosti – čl. 995-997.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj: 5,8,10,40.

JUDIKATURA

Na odnose ugovora o zajedničkom iskorišćivanju broda između privatnika primjenjuju se propisi o zanatskim radnjama. Za rješavanje ovih sporova nadležan je privredni sud. Zastarni rok iznosi 2 godine.
UPP broj:15, str.41-43, Viši privredni sud NRH, 25.V 1962.

Brod nije pravna osoba i ne može biti stranka u postupku.
UPP br. 19, str. 14-16, Vrhovni privredni sud, 6.VI.1963.

Članak 461.

Ugovori o plovidbenom poslu (NACRT - pomorskom plovidbenom poslu) jesu: ugovor o prijevozu stvari morem, ugovor o prijevozu putnika morem, ugovor o tegljenju, odnosno potiskivanju morem te ugovori koji se odnose na druge plovidbene poslove.

---

1. *Ugovori o prijevozu stvari morem – čl. 465-670.*
2. *Osim navedenih poslova zakon normira i ugovore o prijevozu u kojima sudjeluje više vozara – čl. 661-670.*

JUDIKATURA

Ugovori o prijevozu stvari i putnika "motornim splavom" jesu ugovori o plovidbenom poslu i spadaju u materiju koju regulira ZUIPB.

UPP broj:32, str. 26-28, Vrhovni sud Jugoslavije, 16.III 1966.

TRAJEKT

Splav kojom se prevoze automobili preko morskih tjesnaca ne smatra se brodom u pravnom pogledu. Potvrda lučkog organa da je splav upisana u upisnike brodova nije relevantna za prosuđivanje pravne prirode splavi.

UPP broj:28, str. 20-22, Vrhovni sud SR Crne Gore, 5.V 1965.

Članak 462.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na pojedine ugovore o plovidbenom poslu (NACRT - pomorskom plovidbenom poslu) na odgovarajući se način primjenjuju i na ostale ugovore o plovidbenom poslu (NACRT - pomorskom plovidbenom poslu), a ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

---

1. *U ovom se članu upućuje na analognu primjenu propisa jednog ugovora na drugi. Analogija dolazi do primjene "ako ovim zakonom nije drugačije određeno". U zakonu nema odredbe koja bi izričito zabranjivala primjenu analogije, pa cit. rezervu treba shvatiti tako da se analogija neće primijeniti kad postoje izvori koji prije dolaze do primjene. To su: propisi doneseni na temelju zakona koji se odnose na odnosni ugovor, isto takvi drugi zakoni odnosno opći akti, te običaji.*
2. *Ne mogu se analogijom primijeniti kogentni propisi koji se odnose na određene ugovore.*
3. *Ovisi o interpretaciji suda koji će propis i pod kojim uvjetima primijeniti analogijom.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 462. mijenja se i glasi:

Odredbe ovoga Zakonika koje se odnose na pojedine ugovore o pomorskom plovidbenom poslu na odgovarajući se način primjenjuju i na ostale ugovore o pomorskom plovidbenom poslu, ako ovim Zakonikom nije drukčije određeno.

Članak 463.

Izrazi upotrijebljeni u ovoj glavi Zakona imaju ova značenja

1) naručitelj je ugovorna strana koja od brodara (NACRT-prijevoznika) naručuje prijevoz stvari, osoba, tegljenje, odnosno potiskivanje i obavljanje drugoga plovidbenog posla,

2) krcatelj je naručitelj ili od njega određena osoba koja na temelju ugovora o prijevozu stvari predaje stvari brodaru

(NACRT- prijevozniku) radi prijevoza,

3) primatelj je osoba ovlaštena da primi stvari od brodara (NACRT- prijevoznika).

4) korisnik prijevoza jest osoba koja prema brodaru (NACRT- prijevozniku) ima određena prava prema ugovoru o prijevozu stvari (naručitelj, krcatelj, primatelj),

5) stojnice su redovno vrijeme određeno za ukrcavanje, odnosno iskrcavanje tereta,

6) prekostojnice su vrijeme za koje se, preko vremena određenog stojnicama, produljuje ukrcavanje, odnosno iskrcavanje tereta.

---

1. *Odnos između brodara i naručioca osniva se na ugovoru o prijevozu.*
2. *O naručiocu posebno - čl. 468-471, 475-477, 502, 503, 534-536, 569, 584, 596, 597, 605.*
3. *Krcatelj je osoba koja pravno predaje teret brodaru. Bez obzira na to radi li se o naručiočevom, njegovom ili tuđem teretu, krcatelj u odnosu na brodara uvijek nastupa u naručiočevo ime.*
4. *Posebno o krcatelju - čl. 494, 495, 499, 515-518, 520, 522, 527, 529.*
5. *Od krcatelja treba razlikovati slagača koji samo obavlja fizičke radnje predaje tereta brodaru. Zakon ne normira slagački posao.*
6. *Ovlaštenje primaoca da od brodara primi teret može se osnivati na ugovoru ili teretnici odnosno tovarnom listu - čl. 540.*
7. *Korisnici prijevoza su, osim navedenih osoba, i njihovi nasljednici odnosno sljednici.*
8. *Posebno o stojnicama - čl. 506, 511, 513, 514.*
9. *Posebno o prekostojnicama - čl. 506-510, 511, 513, 514, 548.*
10. *Jedino pravo krcatelja u odnosu na brodara koje ima u vlastito ime je zahtjev za izdavanje teretnice odnosno tovarnog lista - član 515.*
11. *Nakon izdavanja teretnice, krcatelj koji je njen zakoniti imalac ima prema brodaru sva prava kao i drugi zakoniti imaoci teretnice.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 463. stavku 1. točke 5) i 6) mijenjaju se i glase:

5) vrijeme stojnica je redovito vrijeme određeno za ukrcavanje odnosno iskrcavanje tereta za koje se ne plaća posebna naknada,

6) vrijeme prekostojnica je vrijeme za koje se, preko vremena stojnica, produljuje ukrcavanje odnosno iskrcavanje tereta, a za koje se plaća posebna naknada.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga:III /svezak:1, broj:56,58,59,60,138,177,229

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:386,488.

JUDIKATURA

ODGOVORNOST - PASIVNA LEGITIMACIJA - Vlasnik - krajnji korisnik tereta kao takav nije pasivno legitimiran prema brodaru. On će biti pasivno legitimiran ako mu primalac tereta ustupi svoja prava i obveze koje ima prema brodaru.

UPP broj:70, str. 52-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 16.XII 1975.

-Krcatelj koji je ugovorio prijevoz po linijskim uvjetima /Liner terms/ u skladu s lučkim uzancama 12 i 13, dužan je u odštetnoj parnici, provedenoj zbog nepotpunog ukrcaja dati dokaz, da je ugovoreni teret dopremio pod čekrk broda.

UPP broj:5,str. 33-36. Viši privredni sud NRH, 2.XII 1958.

KORISNIK PRIJEVOZA - Ugovor kojim se stranke sporazume da će osobi koja nije zaključila ugovor, naručitelj platiti vozarinu ne znači da je ta osoba postala stranka ugovora o prijevozu.

UPP broj:14, str.25-28, Viši privredni sud NRH, 21.XI 1961.

LITERATURA

Grabovac,, I.,Pravna priroda naknade za prekostojnice, Rijeka, Pomorstvo br. 12/1961, str. 348

Grabovac,, I.,Pravo slagača da ograniči svoju odgovornost, Transport, XV/1969, br.1., str.15

Članak 464.

Odredbe ove glave Zakona (članak 460.-687.) primjenjuju se i na:

1) ratne brodove,

2) brodice.

Iznimno od odredbe stavka 1. točke 1) ovoga članka na ugovore o iskorištavanju ratnih brodova ne primjenjuju se:

1) odredbe o brodarskom ugovoru na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) (članak 468., 469., 595. i 597., a od članka 465. i 467. odredbe koje se odnose na ovaj ugovor),

2) odredbe o pravu naručitelja da sklopi s trećom osobom ugovor o prijevozu stvari (članak 470),

3) odredbe o prijevozu putnika i prtljage (članak 611. do 646.), osim odredaba koje se odnose na odgovornost brodara (NACRT- prijevoznika) za smrt i tjelesne ozljede putnika (članak 625 i 633, a od članka 626., 627., 628., 632., 637., 638., 640., 641., 644. i 645. odredbe koje se odnose na tu odgovornost) i odredbe članka 623. ovoga Zakona,

4) odredbe o zakupu broda (NACRT-pomorskog broda) (članak 671. do 685.),

5) odredbe članka 478. i 590. ovoga Zakona

---

1. Ugovori navedeni u stavu 2. t. 1. ne smiju se sklapati za ratne brodove.

2. Naručilac nema pravo u odnosu na ratne brodove zaključivati ugovore navedene u čl. 470.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:659

2. Ugovori o plovidbenom poslu

a) Prijevoz stvari

Zajedničke odredbe o prijevozu stvari

Članak 465.

Ugovorom o prijevozu stvari brodar (NACRT-prijevoznik) se obvezuje prevesti stvari brodom (NACRT-pomorskim brodom), a naručitelj prijevoza - platiti vozarinu.

1.Za sklapanje ugovora o prijevozu stvari stranke se moraju sporazumjeti o stvarima koje se brodar obvezuje prevesti i o putu kojim će izvršiti prijevoz.

2.Za stvari se mora postići sporazum o vrsti i

količini. Jedan i drugi element može biti ugovoren određeno ili odredivo. Najšire ugovaranje vrste jest kad se ugovori "pravno dopustivi teret" ("lawfull cargo") u kojem slučaju brodar mora prevesti svaku stvar čiji prijevoz nije zabranjen.

3. *Glavni načini odredivog ugovaranja količine tereta jesu: između dvije količine, otprilike (cca-about), oko određene količine, otprilike između dvije količine. Ako nije ništa ugovoreno o količini tereta koju brodar mora primiti na prijevoz, krcatelj ima pravo ukrcati teret do izjavljene korisne nosivosti broda.*

4. *Kod ugovaranja količine tereta izrazom "otprilike", dopuštenu toleranciju naviše ili niže određuju običaji luke ukrcaja. Tolerancija se obično kreće između 5 i 10%.*

5. *Dopušteno odstupanje za izjavljenu korisnu nosivost broda – član 482.*

6. *Ako nije drukčije ugovoreno, odluka (opcija) izbora količine tereta u okviru odredivih granica pripada naručitelju.*

7. *Ako opcija pripada brodaru, to se izražava uobičajenom klauzulom "po opciji zapovjednika".*

8. *Stranke su se sporazumjele o putu kad se sporazume o početnoj i završnoj točki puta. Više ukrcajnih odnosno iskrcajnih luka može biti ugovoreno alternativno ili kumulativno. Kod odredivog ugovaranja opcija pripada naručitelju.*

9. *Vozarina – čl. 588-604.*

10. *Brodar – član 5.st. 1. t.26*

11. *Naručilac – član 463. t. 1.*

12. *O sklapanju ugovora općenito – čl. 26-45. ZOO.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:27,37,56

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:487

JUDIKATURA

ZAKLJUČENJE - Ugovor o prijevozu stvari može biti zaključen i usmeno. Naručitelj prijevoza koji je na osnovi pregovaranja s brodarevim agentom, od agenta primio obavijest da smatra ugovor zaključenim, dužan je, ako drži da ugovor nije zaključio, o tome odmah pismeno obavijestiti agenta.

UPP broj:17, str.38-39, Viši privredni sud NRH, 25.X 1962.

UGOVOR O PRIJEVOZU I UGOVOR O NAJMU BRODSKOG SKLADIŠTA - Radi se o ugovoru o prijevozu, a ne o ugovoru o najmu brodskih skladišta, premda je korisnik prijevoza sam ukrcao teret, zapečatio, otpečatio brodska skladišta, te iskrcao teret, ako je brodar za ukrcani teret izdao teretnicu.

UPP broj:42, str. 54-57, Trgovački sud, Le Havre, 14.V 1968.

SPORAZUMNI ODUSTANAK OD UGOVORA

Kad stranke sporazumno odustanu od ugovora svaka snosi svoje štetne posljedice.

UPP broj:59,str. 63-65, Apelacioni sud, Aix, 2.III 1972.

SKLAPANJE UGOVORA O PRIJEVOZU - ZAKLJUČNICA - Zaključnica nije isprava o ugovoru o prijevozu već samo isprava o predugovoru. Ugovor se sklapa predajom robe brodaru na prijevoz i izdavanjem teretnice.

UPP broj:62, str. 47-48, Višje gospodarsko sodišče, 26.II 1973.

SKLAPANJE UGOVORA O PRIJEVOZU PUTEM AGENTA - Ukoliko ugovor o prijevozu potpiše samo jedna osoba kao agent, sud mora ispitati da li je ta osoba bila ovlaštena da potpiše ugovor u ime tuženoga kao naručitelja prijevoza.

UPP broj:62, str. 56-58, Viši privredni sud SR Hrvatske, 23.V 1973.

SKLAPANJE UGOVORA O PRIJEVOZU STVARI KOJE SE IZVOZE - Izvoznik može zaključiti ugovor o prijevozu u vlastito ime i u ime svog komitenta - krajnjeg korisnika.

UPP broj:62, str. 56-58, Viši privredni sud SR Hrvatske, 23.V 1973.

RAZLIKA IZMEĐU UGOVORA 0 PRIJEVOZU I UGOVORA 0 OTPREMI (ŠPEDICIJI) - U ugovoru o prijevozu vozar se obvezuje prevesti robu ili osobe iz jednog mjesta u drugo, preuzimajući na sebe rizik izvođenja posla, dok je po ugovoru o špediciji otpremnik jedino dužan da u svoje ime a za tuđi račun, s trećim osobama zaključi ugovor o prijevozu;

UPP broj: 105-106, str. 142-144, Talijanski Kasacijski sud, 23. VI, 1982.

ODNOS IZMEĐU BRODARA I NARUČITELJA - UGOVOR O PRIJEVOZU I TERETNICA - PRIMJENA - Između brodara i naručitelja, koji je ujedno i primalac tereta, primjenjuju se klauzule ugovora o prijevozu, a ne teretnice.

UPP broj:75, str. 59-60, Apelacioni sud, Paris, 21.IV 1976.

LITERATURA

Mintas-Hodak, Lj. – Međunarodna pomorska prijevara u odnosu na brodarske ugovore, UPP-br. 100 str. 173-192

Sihtar, Ana - Maritime Fraud and Piracy : Resolution adopted by the Ad hoc Intergovernmental Group (UNCTAD) = Pomorske prijevare i piraterija : Rezolucija usvojena od Ad hoc Međuvladine grupe (UNCTAD) 1985/ [prijevod] Ana Sihtar - Uporedno pomorsko pravo i pomorska kupoprodaja. Vol.27 (1985, tisak 1986) Br.107/108., str. 282-285.

Pallua, E. – Klauzule neodgovornosti i bitne povrede ugovora ("fundamental breach of contract") UPP br.83 str. 47-50

Grabovac, I.,Prijevoz stvari u Pomorskom zakoniku, Književni krug, Split, 1996, 135 str.

Filipović, V. – Sloboda ugovaranja kod prijevoza robe morem u hrvatskom Pomorskom zakoniku UPP-br. : 145-148 str. 51-58

Članak 466.

Ugovorom o prijevozu stvari brodom (NACRT-pomorskim brodom) može se ugovoriti prijevoz stvari cijelim brodom (NACRT-pomorskim brodom), razmjernim dijelom broda (NACRT-pomorskog broda) ili određenim brodskim prostorom (brodski ugovor), a i prijevoz pojedinih stvari (vozarski ugovor).

Brodarski se ugovor može sklopiti za jedno ili više putovanja (brodarski ugovor na putovanje) ili za određeno vrijeme (brodarski ugovor na vrijeme).

---

1. Za brodarske ugovore jedan je od bitnih elemenata brod, a za vozarske stvar koju treba prevesti. Kod brodarskih ugovora mora biti određena ili odrediva vrsta i količina stvari koju treba prevesti; kod vozarskih ugovora brod kojim treba prevesti stvar ne mora uopće biti naveden.

2. Brodarski ugovor na putovanje traje dok prijevoz ne bude završen, a onaj na vrijeme dok ne protekne ugovoreno vrijeme trajanja ugovora.

3. Za produženje ugovorenog vremena trajanja ugovora – član 591. st. 2.

4. Kod ugovora na vrijeme vozarina se ugovara po jedinici vremena, a kod ugovora na putovanje može biti ugovorena za cijelo putovanje bez obzira na njegovo trajanje, ili po jedinici vremena trajanja putovanja – član 591. st. 1.

5. Za sve navedene vrste ugovora vrijede isti propisi zakona, ako za

pojedini od njih ne postoje posebne odredbe.

6. *Za brodarske ugovore na vrijeme za cijeli brod – čl. 468. st. 1. i 2, 469, 475, 595, 597.*
7. *Za vozarske ugovore – član 554. st. 2.*
8. *Za ratne brodove ne može se zaključiti ugovor na vrijeme za cijeli brod – član 464. st. 2. t. 1.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 466. stavku 1. riječ vozarski zamjenjuje se riječju prijevoznički .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:11,29-31

Hamburška pravila: čl.1/6.

JUDIKATURA

KLAUZULE - Naknadno, pisaćim strojem u formularnom ugovoru, unesena klauzula ima prednosti pred unaprijed odštampanim klauzulama.

UPP broj:24, str. 11-12, Viši privredni sud SRH, 11.XI 1964.

Klauzule formularnih ugovora tumače se objektivnim mjerilima.

UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

Kod time chartera brodar je vlasnik broda, a ne osoba koja je s vlasnikom sklopila ovaj ugovor.

UPP broj:40, str. 26-28, Viši privredni sud SRH, 20.VI 1968.

Ako su stranke u dodatku ugovora o uzastopnim putovanjima tijekom jedne plovidbene sezone ugovorile više uzastopnih putovanja u slijedećoj sezoni, ta putovanja predstavljaju obvezu iz samostalnog ugovora, različitog od onog zaključenog za prethodnu sezonu -Dosljedno tome frustraciju ugovora treba prosuđivati prema uvjetima za svaki pojedini ugovor posebno - Frustracija ugovora nastupa ako brodar zbog štrajka lučkih radnika nije mogao izvršiti ugovoreni broj uzastopnih putovanja,

UPP broj: 90, str.45-54, Engleski apelacioni sud, 22. V 1980.

-Za utvrđivanje identiteta prijevoznika kod *time – chartera* bitan je sadržaj teretnice, a ne pravna priroda time-chartera. Činjenice da se teretnica potpisana "za zapovjednika" i da je u teretnici sadržana klauzula o identitetu prijevoznika predstavljaju dovoljnu osnovu za odluku da je vlasnik broda odgovoran kao prijevoznik iz ugovora o prijevozu,

UPP broj: 149-152, str. 157-163, Žalbeni sud u Tokiju, 24. veljače 1993.

KONZEKUTIVNA PUTOVANJA - Ako se jednom čarter-partijom ugovore konzekutivna putovanja, radi se o jedinstvenom ugovoru, a ne o toliko ugovora koliko ima putovanja. Ako broj putovanja za vrijeme čartera nije ugovoren, brodar je dužan izvršiti putovanje u primjerenom roku, a naručitelj ukrcati u toku stojnica.

UPP broj:26, str. 41-44, Prvostepeni sud Engleske, 11.I 1965.

ODGOVORNOST BRODOVLASNIKA - Brodovlasnik koji je dao brod u Time charter ne odgovara za izvršenje ugovora o prijevozu kad je zapovjednik potpisao teretnicu u ime time charterera bez obzira da li je bio namještenik brodovlasnikov.

UPP broj:17, str.48-50, Apelacioni sud, Montpellier, 11.IV 1962.

ODGOVORNOST TIME CHARTERERA - Time charterer, koji je izdao teretnicu u svojstvu vozara, odgovara zakonitom imaocu teretnice za štete koje nastanu radi slabog stanja broda i ne može se pozivati na okolnost da bi za tu štetu bio odgovoran brodar.

UPP broj:15, str.52, Trgovački sud, Seine, 21.XI 1961.

Time charter nije ugovor o zakupu broda. Ugovor sklopljen na tipskom formularu "Baltime Uniform Time charter" odgovara brodarskom ugovoru na vrijeme za cijeli brod našeg Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova.

UPP broj:20, str. 33-37, Viši privredni sud SRH, 10.X 1963.

Time charterer odgovara na osnovi teretnice ako zapovjednik potpiše teretnicu u njegovo ime. Pod ovom pretpostavkom brodovlasnik odnosno brodar ne odgovaraju.

UPP broj:24, str. 25-26, Trgovački sud, Sete, 26.XI 1963.

Radi se o ugovoru na vrijeme za prijevoz cijelim brodom (time charter), premda su stranke ugovor nazvale "zakup broda" i navele da vlasnik "predaje brod" "zakupoprimcu" ako je ugovoreno da na brodu ostaje vlasnikova posada, za koju vlasnik preuzima odgovornost, da on posadu plaća i da je dužan osigurati određeni broj sati vožnje s ugovorenim brodom.

UPP broj:40, str. 26-28, Viši privredni sud SRH, 20.VI 1968.

U sumnji da li je sklopljen brodarski ugovor na vrijeme ili ugovor o zakupu broda, treba smatrati da je sklopljen brodarski ugovor na vrijeme.

UPP broj:36, str. 49-51, Viši privredni sud SRH, 12.XII 1967.

Vlasnik broda koji je brod dao u time-charter ne odgovara za štetu ako je teretnica izdana u ime time-charterera.

UPP broj:26, str. 57-58, Trgovački sud, Seine, 30.IV 1964.

LITERATURA

Pejović, Č. – Identitet prijevoznika kod ugovora o *time charter-u*, UPP -broj: 149-152 str. 31-52

Grabovac, I.,Time charter i njegova definicija, Naše more, IX/1962, br. 1.,str. 17-18.

Članak 467.

Brodarski ugovor za više putovanja ili brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) mora se sastaviti u pisanom obliku.

Ugovori iz stavka 1. ovoga članka koji nisu sastavljeni u pisanom obliku nemaju pravni učinak.

Kod ugovora o prijevozu stvari koji nisu spomenuti u stavku 1. ovoga članka svaka stranka ima pravo zahtijevati da se o sklopljenom ugovoru o prijevozu stvari sastavi pisana isprava.

Ako stranka od koje se traži sastavljanje pisane isprave ne udovolji tom zahtjevu, druga stranka ima pravo odustati od ugovora ako se ugovor nije počeo izvršavati.

Odredbom stavka 4. ovoga članka ne dira se u pravo na naknadu štete stranke koja je zahtijevala sastavljanje pisane isprave.

---

1. *Ugovor na više putovanja je ugovor kojim se brodar na temelju jednog ugovora obveže da će, prema ugovorenim uvjetima, izvršiti prijevoz stvari u više putovanja.*
2. *Obvezni pismeni oblik ugovora za više putovanja odnosi se samo na sklapanje ugovora kao cjeline, a ne na modalitete izvršenja pojedinih putovanja.*
3. *Ugovori koji nisu navedeni u stavu 1. mogu se zaključiti i usmeno.*
4. *Stranke mogu i kod ugovora za koje nije propisan pismeni oblik uvjetovati valjanost ugovora sastavljanjem pismene isprave.*
5. *I kod onih ugovora za koje pismeni oblik nije propisan uobičajeno je da se zaključuju u pismenom obliku. Uobičajeno je da se ugovori sklapaju na unaprijed odštampanim formularima. Ti se formulari dijele u dvije glavne grupe – čarter partije i zaključnice.*

6. *Osnovna razlika između čarter partije i zaključnice je u tome što prve sadrže veći broj klauzula o modalitetima izvršenja ugovora, a zaključnice samo one podatke koji su za ugovor bitni.*
7. *Samom teretnicom se ne sklapa ugovor, ali se njome utvrđuju modaliteti ugovora.*
8. *Opći uvjeti ugovora moraju se objaviti na uobičajeni način – član 142. st. 2. ZOO.*
9. *Opći uvjeti ugovora obvezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u času sklapanja ugovora. Sadržaj uobičajenih formulara ugovora moraju poznavati brodar i naručitelj. Ovaj zadnji, ako mu ti uvjeti nisu poznati, ima pravo zahtijevati objašnjenje od brodara; ako to propusti, mora sam snositi štetne posljedice – član 142. st. 3. ZOO.*
10. *Ništave su odredbe općih uvjeta koje su protivne samoj svrsi sklopljenog ugovora ili dobrim poslovnim običajima čak i ako su opći uvjeti odobreni od nadležnog organa – član 143. st. 2. ZOO.*
11. *Sud može odbiti primjenu pojedinih odredbi općih uvjeta koje lišavaju drugu stranu prava da stavi prigovore, ili onih na temelju kojih ona gubi prava iz ugovora ili gubi rokove, ili koje su inače nepravične ili pretjerano stroge prema njoj – član 143. st. 3. ZOO.*
12. *Navedena ograničenja Zakona o obveznim odnosima ne odnose se na klauzule uobičajenih formulara ugovora o prijevozu, jer ih treba smatrati uobičajenim.*
13. *Nepostojanje pravnog učinka navedenog u st. 2. znači da ni jedna od stranaka nema pravo zahtijevati da se ugovor izvrši. Međutim, ako se ugovor započne izvršavati, unatoč nepostojanju pismenog oblika, on ima potpuni pravni učinak. Kod ugovora na više putovanja pravni učinak imaju oni prijevozi koji su se izvršili, ili koji su se počeli izvršavati.*
14. *Pravo zahtijevati sastavljanje pismene isprave postoji dok se ugovor nije ispunio.*
15. *Može se zahtijevati sastavljanje isprave koja je uobičajena za ugovoreni prijevoz – član 5.*
16. *Stranka koja je uzaludno zahtijevala sastavljanje pismene isprave ima pravo zahtijevati ispunjenje ugovora i naknadu štete koju je pretrpjela što isprava nije sastavljena ili od ugovora odustati s pravom na naknadu štete koja joj je prouzrokovana time što ugovor nije ispunjen.*
17. *Brodar je počeo izvršavati ugovor kad je brod stigao*

u luku odnosno pristanište ukrcaja, tamo uputio brod – kad je ugovoru navedena pozicija broda u času njegovog zaključenja, te kad je dao obavijest da je brod tamo upućen – kad je dužnost najave dolaska broda predviđena ugovorom. Naručitelj započinje izvršavanjem ugovora predajom tereta na prijevoz i potpunim odnosno djelomičnim plaćanjem vozarine.

18.Brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod ne može se zaključiti za ratni brod – član 464. st. 2. t. 1.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 467. stavku 3. riječi :

Kod ugovora zamjenjuju se riječima Za ugovore .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:33-36,41

JUDIKATURA

Prema talijanskom pravu za ugovor o prijevozu cijelim brodom, i za ugovor na vrijeme za cijeli brod /contratto di noleggio/ traži se pismena forma. Za ovu formu je bitno da postoji potpis onoga protiv kojega se iznosi određena činjenica navedena u ispravi.

UPP broj:14, str.40-41, Okružni sud, Genova, 7.XII 1959.

KOMERCIJALNO UPRAVLJANJE BRODOM - Za vrijeme time-chartera brod u pogledu komercijalnog upravljanja prelazi pod nadzor time-charterera.

UPP broj:44, str. 68-70, Trgovački sud, Paris, 15.V 1968.

ODGOVORNOST BRODOVLASNIKA - Vlasnik broda koji je brod dao u time-charter ne odgovara za štetu ako je teretnica izdana u ime time-charterera.

UPP broj:26, str. 57-58, Trgovački sud Seine, 30.IV 1964.

UTVRĐIVANJE SADRŽAJA USMENO ZAKLJUČENOG UGOVORA - Ako se radi o sporu vezanom za sadržaj usmeno zaključenog ugovora, taj sadržaj utvrđuje sud po slobodnom uvjerenju na temelju svih relevantnih i konkretnih okolnosti.

UPP broj:72, str. 60-63, Engleski Apelacioni sud, 9.VII 1975.

Naručitelji broda u brodarskom ugovoru na vrijeme platili su dio vozarine. Vrijeme izgubljeno zbog nezgode pri pokušaju pristajanja na vez i pravo na primjenu klauzule o periodu prekida plaćanja vozarine ("off hire clause") - Haška pravila i klauzula o periodu prekida plaćanja vozarine,

UPP broj: 82, str. 77-79, Engleski Apelacioni sud, 17. V. 1978

KLAUZULE - Naknadno, pisaćim strojem u formularnom ugovoru, unesena klauzula ima prednosti pred unaprijed odštampanim klauzulama.

UPP broj:24, str. 11-12, Viši privredni sud SRH, 11.XI 1964.

Klauzule formularnih ugovora tumače se objektivnim mjerilima.

UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

Teleks u kojem se navodi da se potvrdjuje sklapanje ugovora, predstavlja prihvat ponude a ne njeno dostavljanje. Kad stranke sporazumno odustanu od ugovora svaka snosi svoje štetne posljedice.

UPP broj:59,str. 63-65, Apelacioni sud, Aix, 2.III 1972.

TIPSKI UGOVOR - Odredbe zaključnice imaju prednost pred odredbama tipskog ugovora na koji se zaključnica poziva.

UPP broj:14, str.25-28, Viši privredni sud NRH, 21.XI 1961.

Članak 468.

Kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) zapovjednik je broda (NACRT-pomorskog broda) dužan izvršiti nalog naručitelja u

granicama ugovora i prema namjeni broda (NACRT-pomorskog broda).

Kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) brodar (NACRT- prijevoznik) ne odgovara naručitelju za obveze što ih je zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) preuzeo u izvršenju posebnih naloga naručitelja.

---

1. *Za odgovornost brodara trećim osobama - čl. 470, 471.*
2. *Posebni nalozi naručioca su oni koji se ne odnose na čuvanje tereta i izvršenje putovanja. Među posebne naloge spada npr. izdavanje teretnice.*
3. *Odredbe ovog člana ne odnose se na ratne brodove - član 464. st. 2. t. 1.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 468. stavcima 1. i 2., te u

članku 469. riječi :

Kod brodarskog ugovora zamjenjuju se riječima

Kada je sklopljen brodarski ugovor .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj: 228

Članak 469.

Kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) naručitelj ne može odrediti putovanje koje bi izložilo brod (NACRT-pomorski brod) ili posadu broda (NACRT-pomorskog broda) opasnosti koja se u vrijeme sklapanja ugovora nije mogla predvidjeti, a ni putovanje za koje se ne može očekivati da se obavi bez znatnijeg prekoračenja vremena za koje je ugovor sklopljen.

---

1. *Propis ovog člana o opasnosti primjenjuje se i kad su u ugovoru navedena putovanja koja se brodar, za vrijeme trajanja ugovora, obvezuje izvršiti.*
2. *Kada brodar na temelju odredaba ovoga člana ne izvrši naređeno putovanje, pripada mu vozarina za vrijeme čekanja, troškovi koji za to vrijeme nastanu a nisu uključeni u vozarinu, te naknada štete.*
3. *Odredba ovog člana ne odnosi se na ratne brodove - član 464. st. 2. t. 1.*
4. *Odredbu o "znatnijem prekoračenju vremena" treba tumačiti po pravilima o primjenjivanju pravnih standarda.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 468. stavcima 1. i 2., te u članku 469. riječi :

Kod brodarskog ugovora zamjenjuju se riječima

Kada je sklopljen brodarski ugovor .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj: 1-11. 480.

LITERATURA

Grabovac, I.,Izlaganje broda opasnosti kod time chartera, Odvjetnik, Zagreb,br.: 5-6, 1984, str. 17-21

Članak 470.

Naručitelj iz brodarskog ugovora može ugovoriti s trećom osobom ugovor o prijevozu stvari brodom (NACRT-pomorskim brodom) na koji se odnosi brodarski ugovor.

Za obveze koje proistječu iz ugovora sklopljenog prema odredbi stavka 1. ovoga članka odgovara i brodar trećim osobama prema propisima čija se primjena ne može sporazumom stranaka isključiti i prema uvjetima uobičajenim za takvu vrstu prijevoza.

Ako se u slučaju iz stavka 2. ovoga članka povećaju obveze brodara (NACRT- prijevoznika), naručitelj odgovara brodaru (NACRT- prijevozniku) za te povećane obveze.

Ako je trećoj osobi s kojom je bio sklopljen ugovor iz stavka 1. ovoga članka bio poznat brodarski ugovor, brodar (NACRT- prijevoznik) odgovara toj osobi samo u granicama brodarskog ugovora i pravnih propisa čija se primjena ne može isključiti sporazumom stranaka.

---

1. *Ugovor koji naručilac zaključi na temelju odredaba ovog člana naziva se potprijevozni ugovor, a osoba koja je s naručiteljem taj ugovor zaključila je podnaručilac.*
2. *Za sklapanje potprijevoznog ugovora naručitelju nije potrebno brodarevo odobrenje, ali to njegovo pravo može biti ugovorom isključeno.*
3. *Naručilac odgovora podnaručiocu prema sadržaju ugovora, pri čemu dolaze do primjene propisi zakona koji se odnose na ugovor o prijevozu.*
4. *Potprijevozni ugovor može biti brodarski i vozarski ugovor.*
5. *Brodareva odgovornost, kad je zaključen potprijevozni ugovor, dvostruka je: jedna prema naručiocu, druga prema podnaručiocu.*
6. *Podnaručiocu brodar odgovara i za štetu koju ovaj pretrpi zbog toga što brodar odbije izvršiti potprijevozni ugovor.*
7. *Za neuredno izvršenje potprijevoznog ugovora brodar odgovara prema propisima zakona podnaručiocu ili osobama koje iz potprijevoznog ugovora imaju neko pravo, prvenstveno primaocu. Odgovornost brodara u ovim okvirima isključuje njegovu odgovornost prema naručiocu.*
8. *Brodar nije obvezan prihvatiti potprijevozni ugovor koji nije u skladu s bitnim elementima brodarskog ugovora. Ovamo spada ugovaranje luke ukrcaja i iskrcaja te vrsta i količina tereta preko granica utvrđenih brodarskim ugovorom. Međutim, ako ugovor*

prihvati, dužan ga je izvršiti.

9. *Obveze za koje brodar odgovara podnaručiocu i drugim osobama na temelju ovog člana odnose se na modalitete izvršenja ugovora, kao npr. na snošenje troškova ukrcaja i iskrcaja, vrijeme stojnica itd.*

10. *Brodar osobama koje temelje svoje pravo na potprijevoznom ugovoru uvijek odgovara samo u granicama naručiočevih obveza iz tog ugovora.*

11. *Zakon razlikuje slučajeve da li je podnaručiocu sadržaj brodarskog ugovora zaključenog između brodara i naručioca bio poznat ili nije.*

12. *Ako brodarski ugovor naručiocu nije bio poznat, brodar osobama koje svoje pravo temelje na potprijevoznom ugovoru odgovara za:*

- *obveze čija se primjena ne može sporazumom isključiti - čl. 479, 480, 519, 531, 550, 584 st. 1., 585. Ove se obveze kreću u okviru naručiočevih obveza iz potprijevoznog ugovora.*
- *uobičajene uvjete za takvu vrstu prijevoza. Međutim, ako naručilac takve uvjete nije zaključio u potprijevoznom ugovoru, brodar za njih ne odgovara.*

13. *Za neuobičajene uvjete koje je naručilac zaključio s podnaručiocem brodar neće odgovarati.*

14. *Brodar odgovara osobama koje svoje pravo temelje na potprijevoznom ugovoru za sve obveze koje je on preuzeo brodarskim ugovorom, bez obzira da li su uobičajene za odnosnu vrstu prijevoza.*

15. *Brodar od naručioca za povećane obveze navedene u stavu 3. ima pravo zahtijevati naknadu štete pod uvjetima iz člana 604.*

16. *Premda u stavu 4. zakon regulira slučajeve kad je podnaručiocu bio poznat sadržaj brodarskog ugovora, ipak ovdje treba obuhvatiti i slučajeve kad mu je taj sadržaj morao biti poznat. Osim toga brodar pod uvjetima iz ove stavke odgovara i svim drugim osobama koje temelje svoje pravo na potprijevoznom ugovoru, bez obzira na to da li im je bio ili morao biti poznat sadržaj brodarskog ugovora.*

17. *Za razliku od brodareve odgovornosti iz stava 2. brodar na temelju odredbe stava 4. ne odgovara osobama koje temelje svoje pravo na potprijevoznom ugovoru za uobičajene obveze koje je preuzeo naručilac, a koje nisu navedene u brodarskom ugovoru.*

18. *Podnaručilac odgovara brodaru kao korisnik prijevoza, a ne odgovara kao naručilac.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:13,14,138,

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:698

JUDIKATURA

Naručitelji, koji su nakon sklapanja ugovora o time-charteru sklopili potprijevozni ugovor (voyage charter-party) s podnaručiteljima, propustili su upotrijebiti dužnu pažnju kako bi brod učinili sposobnim za plovidbu, a brodska skladišta pripravnima i sigurnima za preuzimanje, prijevoz i čuvanje tereta. Uslijed nedovoljno dobro zatvorenih poklopaca skladišnih grotlova došlo je do prodora morske vode u skladište te je teret oštećen. Zbog navedenog propusta naručitelji su obvezni nadoknaditi štetu koju su pretrpili podnaručitelji.

UPP broj: 149-152, str. 192-194. Federalni sud Australije, 24. travnja 1996.

DISPONENT OWNER

-Legitimacija za pokretanje arbitražnog spora. Razlika pojmova "vlasnik" ("owner") i "raspolažući vlasnik" (disponent owner"). Značenje svakog od tih pojmova zavisi i od konteksta u kojem upotrebljen. UPP broj: 84. str. 45-46, Engleski Apelacioni sud, 26.II.1979.

-POJAM BRODARA I PLOVIDBENOG UPRAVITELJA BRODA - UPIS OVIH FUNKCIJA U UPISNIK - Upis brodara u list B upisnika brodova unosi se samo na zahtjev stranaka i pod pretpostavkom da je ugovor koji je bio podloga za upis broda u upisnik bio ugovor o zakupu broda. Na zahtjev zainteresirane stranke, sud umjesto pojam brodar, mora u list B upisnika zabilježiti pojam "Plovidbeni upravitelj broda" ako smatra da odnosni ugovor predstavlja ograničenje vlasnika u vezi s osobnim raspolaganjem brodom.

UPP broj: 125.-126., str 141.-143., Privredni sud Hrvatske 17.4.1990.

ZNAČENJE RIJEČI "DISPONENT" - Ova riječ predstavlja tehnički izraz koji se upotrebljava za osobe kojima je dato pravo trgovačkog raspolaganja i upravljanja brodovima, te upravljanja tehničkim financijskim poslovanjem brodovima koji su takvim osobama povjereni na upravljanje. Disponent owner ne postaje brodar broda. Brodar ostaje brodovlasnik. Disponent owner postaje brodar samo onda ako je sklopio ugovor o zakupu broda.

UPP broj:65, str. 67-71, Viši privredni sud SR Hrvatske, 29.I 1975.

ODGOVORNOST ZA OBVEZE IZ UGOVORA O PRIJEVOZU KOJEG JE ZAKLJUČIO DISPONENT OWNER - Ako disponent owner nije postao brodar za obveze iz ugovora o prijevozu, koji je on sklopio, odgovara pred njega i brodar.

UPP broj:65, str. 67-71, Viši privredni sud SR Hrvatske, 29.I 1975.

LITERATURA

Pejović, Časlav - The Identity of Carrier Problem under Time Charters : Diversity Despite Unification of Law
Journal of Maritime Law and Commerce. Vol.31 (2000) No. 3 (July)., str. 379-406.

Članak 471.

Naručitelj prijevoza koji je ovlastio drugu osobu da kao krcatelj preda brodaru (NACRT- prijevozniku) teret na prijevoz odgovara brodaru (NACRT- prijevozniku) za djela i propuste krcatelja u okviru ugovora o prijevozu.

---

1. *Naručilac odgovara brodaru na temelju ovoga člana jer krcatelj nastupa kao njegov zastupnik. Odgovornost naručioca isključuje krcateljevu odgovornost.*
2. *Za djela krcateljeva izvan okvira ugovora o prijevozu naručilac ne odgovara.*
3. *Krcatelj može raditi u okviru ugovora o prijevozu i prije nego započne predajom tereta brodaru, npr. davanjem naloga koji se odnose na pripremu za ukrcaj tereta.*
4. *Ovaj se član primjenjuje i kad se teret predaje*

brodaru prije ukrcaja na brod – član 463. t. 2.

5. *Osim naručioca, za djela krcatelja odgovara i primalac prema propisima čl. 601, 602, 603.*
6. *Da bi brodar očuvao svoje pravo prema naručiocu, mora postupiti prema odredbi člana 604.*
7. *Naručilac – član 463. t. 1.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj: 346

LITERATURA

Bolanča, D.,Odgovornost naručitelja (krcatelja) prema brodaru, Pomorski zbornik, Rijeka, XXXVI/1993, str. 127-137

Članak 472.

Ugovor o prijevozu stvari prestaje važiti kad je njegovo izvršenje trajno onemogućeno djelovanjem više sile.

Ako je zbog djelovanja više sile izvršenje ugovora o prijevozu stvari onemogućeno za dulje vrijeme ili je neizvjesno koliko će to djelovanje trajati, svaka strana ima pravo odustati od ugovora.

Strana koja nije kriva za smetnju može u slučaju iz stavka 2. ovoga članka odustati od ugovora ako je smetnja trajala predugo ili se pretpostavlja da će trajati predugo.

Svaka strana ima pravo odustati od ugovora i kad bi mogla biti ugrožena sigurnost broda (NACRT-pomorskog broda), posade ili tereta zbog djelovanja više sile ili druge okolnosti koja se ne može otkloniti ili spriječiti i koja se na vrijeme sklapanja ugovora ni je mogla predvidjeti, a koja bi imala trajati dulje vrijeme ili je neizvjesno koliko će trajati.

---

1. *Prestanak ugovora na temelju st. 1. nastupa po sili zakona.*
2. *Viša sila može pogoditi brod ili teret, a može zahvatiti i brod i teret. Propast individualno određenog broda čini izvršenje ugovora nemogućim. To isto vrijedi i za individualno ugovoreni teret. Propast generički ugovorenog tereta nije viša sila u smislu odredaba ovog člana, jer se umjesto propalog tereta može ukrcati drugi iste vrste. To isto vrijedi i kad naručilac ima pravo, u širim ili užim granicama, odlučivati koji će se teret predati na prijevoz.*
3. *Sud odlučuje je li izvršenje ugovora onemogućeno na dulje vrijeme uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti slučaja, kao što su dužina putovanja, vrsta i količina tereta i sl.*
4. *Za neizvjesno trajanje potrebno je da se može pretpostaviti da će smetnja trajati dulje vrijeme.*
5. *Za odustanak na temelju stava 2. nije relevantno na čijoj se strani nalazi smetnja. Tako može odustati i ona strana na kojoj se smetnja nalazi.*

6. *Pozivanje u stavu 3. na st. 2. ne odnosi se na višu silu, jer viša sila ne može biti skrivljena. Pozivanje znači da se mora raditi o smetnji koja onemogućava izvršenje ugovora. Odustati može svaka strana, pa i ona na čijoj se strani nalazi smetnja.*
7. *O ugrožavanju sigurnosti navedenom u st. 3. radi se onda kad odnosni događaj ne onemogućava izvršenje ugovora, ali brod, posadu na njemu ili teret izlažu opasnosti koja u većoj mjeri po svom intenzitetu prelazi onu koja se redovito može očekivati na putovanju koje treba obaviti. Među okolnosti koje se ne mogu spriječiti ni otkloniti spadaju one koje se ne mogu spriječiti ni otkloniti upotrebom dužne pažnje, kao što je npr. slučaj. Odustati može svaka stranka bez obzira na čijoj se strani nalazi opasnost. Kad je opasnost postojala ili se dužnom pažnjom u vrijeme sklapanja ugovora moglo predvidjeti da će nastati tokom njegovog izvršenja, ne postoji mogućnost odustanka, jer zakon stoji na stajalištu da je pod ovom pretpostavkom odnosna strana preuzela rizik opasnosti na sebe.*
8. *Za pravne posljedice prestanka ugovora na temelju ovog člana – član 473.*
9. *Za prestanak važenja ugovora kod ugovaranja prijevoza opasnog tereta – v. član 501.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 472. stavku 3. riječi

Strana koja nije kriva za smetnju zamjenjuju se riječima Svaka strana .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,1 - broj:62,73,85,105,195.

JUDIKATURA

Činjenica odustanka od ugovora ne može se dokazivati svjedocima, jer je uobičajeno da se od ugovora odustaje pismeno, telegrafski ili na neki drugi sličan način.

UPP broj:45, str. 45-47, Viši privredni sud SRH, 20.I 1970.

-RASKID UGOVORA - FRUSTRACIJA UGOVORA - Rizici ili opasnost ili nesreće na moru, kao uzroci koji su predviđeni u klauzuli ugovora koja daje pravo na raskid ugovora, trebaju biti shvaćeni uz kvalifikaciju "ako nisu prouzročene nemarom stranke" koja je dužna izvršiti obvezu preuzetu ugovorom. Gubitak jednog od dva prijevozna sredstva kojima je ugovoreno izvršenje ugovora o prijevozu stvari morem, ne znači "frustraciju ugovora", pa čak ako je do gubitka došlo bez nemarnosti ugovorne strane koja je prema ugovoru dužna izvršiti prijevoz.

UPP broj: 125.-126., str. 149.-151., Engleski Apelacijski sud 12.10.1989.

LITERATURA

Grabovac,, I.,Viša sila-Popravljanje obale-Zakašnjeli ponovni ukrcaj-Teret dokaza - (Prikaz presude) UPP 24.str.2.-23.

Pavliha, Implied Terms.....str.201-219

Članak 473.

U slučaju prestanka važenja ugovora ili odustajanja od ugovora o

prijevoza stvari prema članku 472. ovoga Zakona brodar (NACRT- prijevoznik) ima pravo na naknadu troškova u vezi s iskrcavanjem, a ako je razlog za prestanak važenja ugovora ili za odustajanje od ugovora nastao poslije odlaska broda (NACRT- pomorskog broda) iz luke ukrcavanja, brodar (NACRT- prijevoznik) ima pravo i na naknadu vozarine u razmjeru prema korisno prevaljenom putu.

Osim prava brodara (NACRT- prijevoznika) na naknadu prema odredbi stavka 1. ovoga članka ugovorne strane nemaju, jedna prema drugoj, pravo na bilo kakvu drugu naknadu

---

1. *Odredbe ovog člana primjenjuju se kad za prestanak odnosno odustanak od ugovora nije kriva ni jedna strana ugovora.*
2. *Na naknadu troškova iskrcaja brodar ima pravo ako ih prema ugovoru nije dužan snositi u luci odredišta. Inače, ako ih je dužan snositi, na te troškove imat će pravo samo u dijelu u kome su oni veći nego što bi bili da se teret iskrcao u odredišnoj luci.*
3. *Za pojam vozarine u razmjeru prema korisno prevaljenom putu - v. bilješku uz član 599.*
4. *Odredba stava 2. nije kogentna pa stranke mogu ugovorom od nje odstupiti.*
5. *Za prestanak ugovora krivnjom korisnika prijevoza - čl. 475, 476.*
6. *Kada je brodar kriv za prestanak ugovora, dužan je nadoknaditi štetu, i to:*

- *za štetu na teretu koji je primio na prijevoz prema odredbama ovog zakona - čl. 559-587.*
- *za štetu na teretu koji nije primio na prijevoz, te za svaku drugu štetu prouzrokovanu prestankom ugovora prema propisima općeg obveznog prava - član 124. ZOO.*

7. *Odredbe ovog člana primjenjuju se i kad do prestanka ugovora dođe u toku putovanja - član 534. st. 3.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:69

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:517

JUDIKATURA

Inzistiranje naručitelja na nalogu za posljednje putovanje čije bi izvršenje očito onemogućilo da brod bude vraćen brodovlasnicima u ugovorenom roku smatra se samovoljnim odustankom naručitelja od ugovora (eng. repudiation). Stoga vlasnici broda imaju pravo na naknadu štete na temelju propisa koji se primjenjuje u slučaju samovoljnog odustanka od ugovora a ne na temelju propisa koji se primjenjuju u slučaju zakašnjenja u povratu broda brodovlasnicima.

UPP broj: 145-148, str. 445-448. Kuća Lordova. 27. 10. 1994.

Članak 474.

Ako je izvršenje ugovora o prijevozu stvari onemogućeno samo na kraće vrijeme, ugovorne strane nemaju pravo odustati od ugovora.

---

1. *Smetnja koja traje kraće vrijeme jest ona koja u pogledu trajanja nije obuhvaćena odredbama člana 472.*
2. *Nemogućnošću odustanka iz razloga navedenih u ovom članu strankama nije oduzeto pravo na naknadu štete koja je prouzrokovana odnosnom zaprekom.*
3. *Za temelj odgovornosti - v. bilješku uz član 472.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 474. briše se.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:71

JUDIKATURA

Naručitelji ne mogu raskinuti ugovor ako brod nije bio sposoban za plovidbu jedno relativno kraće vrijeme, koje ne omogućava ekonomsku svrhu ugovora. To bi mogli učiniti kad bi se češće pojavljivala potreba da se brod popravlja.

UPP broj:12,str. 49-51, Engleski trgovački sud, 17.II 1961.

Članak 475.

Kod brodarskog ugovora cijelim brodom (NACRT-pomorskim brodom) naručitelj može odustati od ugovora do svršetka ukrcavanja, odnosno do svršetka prekostojnica ako ukrcavanje nije do tada završeno, uz uvjet da plati polovicu ugovorene vozarine, naknadu za nastale prekostojnice i druge troškove što ih je imao brodar (NACRT- prijevoznik), a koji nisu uračunati u vozarinu.

Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se i ako je ugovoren prijevoz razmjernim dijelom broda (NACRT-pomorskog broda), određenim brodskim prostorom, ili prijevoz pojedinih stvari, ako svi naručitelji odustanu od ugovora.

U slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka naručitelj odnosno naručitelji mogu odustati od ugovora i nakon završetka ukrcavanja ili proteka prekostojnica, pa i u tijeku putovanja, ako plate cijelu ugovorenu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove što ih je imao brodar (NACRT- prijevoznik), a koji nisu uračunati u vozarinu.

Kad je ugovoren prijevoz razmjernim dijelom broda (NACRT-pomorskog broda), određenim brodskim prostorom, ili prijevoz pojedinih stvari, svaki naručitelj može odustati od ugovora prije početka ukrcavanja ako plati cijelu ugovorenu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge troškove što ih je imao brodar (NACRT- prijevoznik), a koji nisu uračunati u vozarinu.

---

1. *Za odustanak od ugovora na temelju ovog člana naručilac ne mora iznositi nikakve razloge, pa to pravo ima i kada je za razloge odustanka kriv.*
2. *Za primjenu ovog člana nije relevantno da li teret krca naručilac ili brodar.*

3. *Naručilac pod uvjetima iz stava 1, 2. i 4. ovog člana ima pravo odustati od ugovora i kad je brodar robu preuzeo na prijevoz, ali samo do početka ukrcavanja.*

4. *Za odustanak od ugovora prema uvjetima stava 1. plaća se polovica vozarine, jer brodar može slobodno raspolagati brodom i ne mora izvršiti ugovoreno putovanje.*

5. *Kad ima više naručilaca (stav 2), odustanak od ugovora pod uvjetima stava 1. dozvoljen je pod pretpostavkom da svi naručioci odustanu od ugovora jer samo u tom slučaju brodar nije dužan izvršiti ugovoreno putovanje.*

6. *Pod polovicom ugovorene vozarine podrazumijeva se polovica bruto vozarine, i naručilac nema pravo zahtijevati da brodar od tog iznosa odbije uštеđene troškove.*

7. *Naručilac mora platiti vozaru polovicu bruto vozarine i kad dokaže da je brodar, pošto je on odustao od ugovora, zaključio drugi ugovor pod povoljnijim uvjetima.*

8. *Brodar nema pravo od naručioca zahtijevati naknadu štete koja mu je prouzrokovana odustankom od ugovora, ako naručilac odnosno osobe za koje on odgovara tu štetu nisu skrivili, jer se naručilac odustankom od ugovora koristi jednim svojim pravom.*

9. *Za iskrcaj naručilac ima pravo na stojnice koje ne mogu biti veće od onih koje bi se računale za iskrcaj u ugovorenoj luci iskrcaja.*

10. *Iskrcaj tereta obavlja naručilac na svoj rizik.*

11. *Bruto vozarina - v. bilješku uz član 588.*

12. *Troškovi koji nisu uračunati u vozarinu - v. član 588.*

13. *U slučajevima iz stava 3. i 4. dolazi do primjene načelo općeg obaveznog prava prema kojemu stranka koja odustaje od ugovora mora drugoj isplatiti ugovorenu cijenu za izvršenje obveze i pored toga nadoknaditi svaki drugi trošak prouzrokovan odustankom.*

14. *I pod uvjetom da je naručilac odustao od ugovora, brodar odgovara za štetu na teretu prema propisima zakona - 559-587.*

15. *Odustanak od ugovora sa strane naručioca bez navođenja razloga:*

- *u slučajevima iz stava 4. ovog člana poslije započetog ukrcavanja - član 476.*
- *kada je izdana prijevozna isprava - čl. 477, 535.*
- *u toku putovanja - čl. 534-537.*

16. *Ako je za razlog odustanka brodar odgovoran, naručilac ima pravo na naknadu štete.*

17.Za razlog odustanka, za koje brodar odgovara – v. član 478.

18.Zakon brodaru ne priznaje pravo na odustanak bez navođenja opravdanih razloga.

19.Brodar ima pravo odustati od ugovora:

- *iz razloga navedenih u zakonu – čl. 472. st. 2. 3. i 4;*
- *po načelima općeg obveznog prava, kad naručilac ne izvršava svoje ugovorne obveze – član 124. ZOO.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 475. stavku 1. riječ svršetka ispred riječi prekostojnica zamjenjuje se riječima isteka vremena .

U stavku 3. iza riječi proteka dodaje se riječ vremena .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,1 - broj:34,76,79,80,87,234.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501,506

JUDIKATURA

-Do razvrgnuća ugovora došlo je konkludentnim djelom brodara /otplovljenjem/, a prema ponudi naručitelja. Tim je brod konkludentno odustao i od prava na pola vozarine, koja bi mu inače pripadala da je došlo do jednostranog naručiteljevog odustanka od ugovora.

UPP broj:6,str. 64-65, Hanseatski viši zemaljski sud, Bremen, 10.III 1959.

ODUSTANAK NARUČITELJA PRIJEVOZA OD UGOVORA - Naručitelj prijevoza se ne može pozivati na višu silu kao razlog nemogućnosti izvršenja ugovora, ako je zabrana izvoza robe, koja je bila predmetom ugovora o prijevozu, nastupila nakon što je brod po ugovoru morao doći u luku radi ukrcaja tereta. Naručitelj ima pravo odustati plaćanjem polovine vozarine sve dok teret nije ukrcan.

UPP broj:75, str. 41-45, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.IV 1977.

Naručitelj koji prije početka ukrcaja odustane od ugovora dužan je platiti polovinu ugovorene vozarine ako među strankama nije nešto drugo ugovoreno.

UPP broj:31, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 9.VI 1966.

Ako brodar ne prihvaćajući naručiteljevu ponudu za raskid ugovora bez štetnih posljedica za obje stranke, stavi svoju protuponudu, ali ne čekajući naručiteljev odgovor da raspolaže s brodom tako da ga ne može staviti na raspolaganje naručitelju kada on odbije protuponudu i izjavi da ostaje u ugovoru, smatra se da je brodar prihvatio raskid ugovora prema naručiteljevim uvjetima. Da bi naručitelj imao pravo odustati od ugovora plaćanjem pola vozarine, izjava o odustanku mora biti jasna i određena. Ponuda pod kojim uvjetima naručitelj želi odustati od ugovora, ne smatra se sama po sebi izjavom o odustanku. Propisi Zakona primjenjuju se ako stranke drukčije ne ugovore.

UPP broj:29, str. 36-39, Viši privredni sud SRH, 2.II 1966.

ODUSTANAK - Naručitelj prijevoza, koji samovoljno odustane od ugovora, dužan je brodaru platiti pola vozarine.

UPP broj:17, str.38-39, Viši privredni sud NRH, 25.X 1962.

Članak 476.

Svaki naručitelj može odustati od ugovora u slučaju članka 475. stavka 4. ovoga Zakona i poslije započetog ukrcavanja ako udovolji obvezama određenim u odredbama tog članka, a uz uvjet da se teret može iskrcati bez opasnosti za

sigurnost broda (NACRT-pomorskog broda) i ostalog tereta, da zbog iskrcavanja ne nastane veće zakašnjenje u odlasku broda (NACRT-pomorskog broda) ili poremećaj u redu plovidbe, da se time ne nanosi šteta ostalim naručiteljima i da protiv iskrcavanja ne postoje drugi važni razlozi.

Ako brodar (NACRT-prijevoznik) iz razloga navedenih u stavku 1. ovoga članka ne prihvati odustajanje od ugovora, dužan je o tome odmah obavijestiti naručitelja.

---

1. *Postojanje razloga navedenih u stavu 1. mora učiniti vjerojatnim brodar.*
2. *Okolnost da se naručilac obvezuje nadoknaditi štetu, koja bi mogla biti prouzrokovana navedenim razlozima, nije dovoljan razlog da brodar mora pristati na odustanak od ugovora.*
3. *Brodar se prema drugim naručiocima, čiji se teret nalazi na brodu, ne može u svoju korist pozivati na okolnost da je on postupio prema zahtjevu jednog od naručioca za odustanak od ugovora. Naručioci nisu ni u kakvom međusobnom odnosu. Za štetu je odgovoran brodar koji prema naručiocu koji je odustao od ugovora ima pravo regresa.*
4. *Za štetu prouzrokovanu drugom teretu odgovara brodar do svote navedene u članu 575, jer se ne ispunjavaju pretpostavke člana 578, za njegovu neograničenu odgovornost.*
5. *Iskrcaj i eventualni ponovni ukrcaj tereta vrši se na trošak i rizik naručioca koji odustaje od ugovora.*
6. *Brodar nije dužan sam pristupiti iskrcaju i eventualnom ukrcaju tereta, ali to može zahtijevati.*
7. *Naručilac koji odustaje od ugovora nije obvezan nadoknaditi štetu za koju dokaže da se mogla izbjeći upotrebom dužne pažnje brodara odnosno osoba za koje on odgovara.*
8. *Ako brodar ne postupi po odredbi stava 2, dužan je naručiocu nadoknaditi štetu za koju on dokaže da ju je pretrpio iz razloga što ga brodar nije obavijestio da od ugovora ne može odustati.*
9. *Odustanak od ugovora:*

- *u toku putovanja – član 535;*
- *kad je izdana prijevozna isprava – član 475-535.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:80,83,
Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501

Članak 477.

Kad je u slučajevima odustajanja od ugovora izdana teretnica, naručitelj može odustati od ugovora ako vrati brodaru (NACRT-prijevozniku) sve primjerke teretnice ili mu dade osiguranje za štetu koja bi

brodaru (NACRT-prijevozniku) mogla nastati zato što mu nisu vraćeni svi primjerci teretnice.

---

1. *Šteta iz stava 1. brodaru može nastati ako zakoniti imalac teretnice zahtijeva prodaju tereta. Budući da je teretnica vrijednosni papir, brodar se neće moći osloboditi odgovornosti dokazom da je teret predao naručiocu ili nekom zakonitom imaocu jednog primjerka teretnice - član 536. st. 2*
2. *Kad naručilac odstupanjem od ugovora ili u slučaju njegova prestanka zahtijeva vraćanje tereta, mora svoj primjerak tovarnog lista vratiti brodaru, da bi se on zaštitio od opasnosti da mu naručilac naknadnim predočenjem tovarnog lista ponovno traži izručenje tereta. Brodar bi u ovom slučaju bio oslobođen dužnosti vraćanja tereta ako dokaže da ga je vratio, ali zakon unatoč tome zahtijeva od naručitelja da vrati prijepis tovarnog lista da se brodar ne bi nepotrebno uvlačio u sporove.*
3. *Na visinu brodareve odgovornosti po odredbama ovog člana primjenjuje se propis člana 536. st. 4.*
4. *Brodar ima pravo zahtijevati da osiguranje doseže iznos granica njegove odgovornosti.*
5. *O bonitetu i raspoloživosti osiguranja u korist brodara u slučaju spora odlučuje sud.*
6. *Kad se ispune preduvjeti ovog člana, brodar mora postupiti po naručiočevu zahtjevu, ako ne dokaže odnosno ne učini vjerojatnim postojanje razloga navedenih u članu 553. st. 1.*
7. *Ako brodar ne izvrši nalog naručioca kada ga je dužan izvršiti, obvezan je naručiocu nadoknaditi štetu koja njegovim postupkom bude prouzrokovana - član 536. st. 1.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 477. mijenja se i glasi:

Kad je u slučajevima odustajanja od ugovora izdana teretnica ili druga prijevozna isprava, naručitelj može odustati od ugovora ako vrati prijevozniku sve primjerke teretnice ili druge prijevozne isprave, ili mu dade osiguranje za štetu koja bi prijevozniku mogla nastati zato što mu nisu vraćeni svi primjerci teretnice ili druge prijevozne isprave.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:82,83,221,234,

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:387,388,501

Brod

Članak 478.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan teret prevesti brodom (NACRT-pomorskim brodom) koji je

izričito ugovoren ili koji ima ugovorena svojstva.

Ako stranke nisu izričito ugovorile određeni brod (NACRT-pomorski brod), odnosno svojstva broda (NACRT-pomorskog broda) prema stavku 1. ovoga članka, brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan prevesti teret brodom (NACRT-pomorskim brodom) koji ima uobičajena svojstva za izvršenje ugovorenog prijevoza.

---

1. *Ako brodar ne postupi po odredbama ovoga člana, naručilac ima pravo odustati od ugovora i zahtijevati naknadu štete - član 124. ZOO.*
2. *Za nestavljanje na raspolaganje ugovorenog broda brodar odgovara po načelu pretpostavljene krivnje, a za nepostojanje ugovorenih odnosno uobičajenih svojstava broda odgovara bez obzira na krivnju.*
3. *Pod svojstvom broda podrazumijeva se skup njegovih tehničkih elemenata, kao što su brzina, posebne naprave za očuvanje tereta, klasa i sl.*
4. *Odredbe ovog člana odnose se i na postojanje rashladnih uređaja na brodu, koji moraju biti tako konstruirani da omogućavaju stalno održavanje optimalne temperature potrebne za očuvanje odnosnog tereta.*
5. *Uobičajena svojstva broda su ona koja redovito imaju brodovi što prevoze ugovorenu vrstu i količinu tereta na ugovorenom putovanju.*
6. *Ako se ne mogu ustanoviti uobičajena svojstva broda, na primjer jer se radi o izvanrednom teretu, brod mora imati svojstva koja omogućuju prijevoz i očuvanje tereta.*
7. *Kad su svojstva broda ugovorena, naručilac nema pravo odustati od ugovora ako brodar stavi na raspolaganje brod koji ima, sa stajališta očuvanja i prijevoza ugovorenog tereta, bolja svojstva od ugovorenih.*
8. *Naručilac ima pravo odustati od ugovora ako brodar ne stavi na raspolaganje ugovoreni brod ili brod s ugovorenim svojstvima, a ako brod nema uobičajena svojstva, naručilac može odustati od ugovora samo ako brod po svojim svojstvima nije takav da bi mogao očuvati teret ili doći na odredište bez zakašnjenja.*
9. *Zamjena ugovorenog broda - član 481.*
10. *Stanje broda - član 479.*
11. *Nosivost broda - član 482.*
12. *Brod - član 6. st. 4.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:93,95.

Haška Pravila : čl.1.(d)

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.58

JUDIKATURA

IZJAVE AGENTA - Brodar nije odgovoran za izjave svoga agenta, ako te izjave nisu utjecale na brodarovu pravnu poziciju prema tužitelju.
UPP broj:47, str. 30-33, Viši privredni sud SRH, 3.II 1970.

Brodar je odgovoran za netačne izjave svoga agenta.
UPP broj:45, str. 48-51, Viši privredni sud SRH, 3.II 1970.

Članak 479.

Brodar (NACRT- Prijevoznik) broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je pravodobno, do početka putovanja, uložiti pažnju urednog brodara (NACRT- prijevoznika) kako bi brod (NACRT-pomorski brod) osposobio za plovidbu, primjereno ga opremio, popunio posadom, opskrbio potrebnim zalihama i pripremio tako da se teret može ukrcati, složiti, čuvati, prevesti i iskrcati u stanju kako je primljen na prijevoz.

Odredbe ugovora protivne odredbama stavka 1. ovoga članka nemaju pravni učinak.

---

1. *Ovaj član govori o stanju broda. Pod ovim se podrazumijeva stupanj upotrebljivosti pojedinih dijelova broda te njegova opremljenost sa stajališta očuvanja tereta i izvršenja ugovorenog prijevoza.*
2. *Nepravilno funkcioniranje brodskih naprava prouzrokovanih kvarom predstavlja nesposobnost broda za plovidbu.*
3. *Za stanje broda upotrebljava se i izraz sposobnost broda za plovidbu. Ova se sposobnost sastoji od opće sposobnosti broda za izvršenje bilo kojeg putovanja, te posebne sposobnosti za izvršenje ugovorenog putovanja.*
4. *Za stanje broda brodar odgovara po načelu pretpostavljene krivnje. To znači da brodar mora upotrijebiti dužnu pažnju u svrhu osposobljenja broda za plovidbu. Iz toga izlazi da brodar ne odgovara za skrivene mane broda.*
5. *Obveza ulaganja dužne pažnje tereti brodara osobno, pa će on odgovarati za propust osoba kojima je povjerio utvrđivanje stanja broda i pod pretpostavkom da mu se ne može prigovoriti krivnja u izboru.*
6. *Za ulaganje dužne pažnje u svrhu ustanovljenja sposobnosti broda za plovidbu brodar se ne može pozivati na nautičku krivnju posade za koju inače ne odgovara - član 562. st. 2.*
7. *Posjedovanje isprava o stanju broda u cjelini, odnosno za pojedine njegove dijelove, ne oslobađa brodara obveze ulaganja dužne pažnje.*
8. *Dužna pažnja je pažnja srednje sposobnog brodara, pa se brodar ne može osloboditi odgovornosti pozivom da je on uložio maksimum svoje pažnje, ako je ta pažnja sa stajališta srednje sposobnog brodara nedovoljna, ali ni obratno - brodaru se ne može prigovoriti da nije, unatoč svojim subjektivnim mogućnostima, uložio*

pažnju koja je veća od one srednje sposobnog brodara.

9. *Osposobiti brod na vrijeme znači osposobiti ga u cjelini ili u pojedinim dijelovima tako da se teret može ukrcati i očuvati do svršetka putovanja.*
10. *Nakon početka putovanja brodar pomorske plovidbe nije više dužan postupati u smislu odredaba ovog člana, pa ne odgovara za štetu koja u toku putovanja bude prouzrokovana teretu slabim stanjem broda, osim ako šteta nije posljedica mane broda koja se prije početka njegovog putovanja mogla otkriti dužnom pažnjom.*
11. *Brodar koji se poziva na odredbe ovog člana mora dokazati da je šteta posljedica slabog stanja broda za plovidbu i da je uložio dužnu pažnju u smislu ovih propisa.*
12. *Naručilac ima pravo odustati od ugovora ako brod ne bude osposobljen za plovidbu do vremena određenog za njegov odlazak iz luke, a prije toga, ako je očito da do tog vremena neće moći biti osposobljen. Budući da brodar za stanje broda odgovara po načelu krivnje, za štetu neće biti odgovoran ako za slabo stanje broda nije kriv.*
13. *Za mogućnost odstupanja od odredaba ovog člana – član 584.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:97,99

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:258,279,285

Haška Pravila : čl.3,3/2,

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.64.

JUDIKATURA

Klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za štetu koju pretrpe žive životinje, ne može doći do primjene ako je šteta prouzrokovana zlom namjerom ili grubom brodarovom nepažnjom. O takvoj krivnji radi se kad je brod bio nepogodan za prijevoz ugovorenog tereta.

UPP broj:54,str. 52-55, Apelacioni sud, Paris, 7.VII 1971.

SLAGANJE - Brodar uvijek odgovara za pogrešno slaganje tereta, bez obzira na čiji je trošak slaganje izvršeno i tko ga je stvarno izvršio. Kod ugovora o prijevozu na putovanje zapovjednik radi u ime brodara a ne u ime naručitelja pa je prema tome za štetu uslijed pogrešno složenog tereta odgovoran brodar. Ako je šteta nastala dijelom slabim slaganjem a dijelom višom silom brodar snosi štetu razmjerno svojoj krivnji.

UPP broj:14, str.37, Apelacioni sud, Paris, 10.XI 1961.

Slaganje tereta ulazi u okvir komercijalne djelatnosti zapovjednika za koju brodar odgovara.

UPP broj:23, str. 49-50, Trgovački sud, Seine, 22.V 1964.

Dužnost brodara da uredno složi teret nameće mu obvezu da u tom pogledu poduzme samo one mjere koje traži pomorska praksa. Brodar, ako nije drukčije ugovoreno, nije dužan izvršiti specijalno slaganje koje zahtijeva priroda tereta, pogotovo ako krcatelj nije dao posebna sredstva potrebna za slaganje tereta.

UPP broj:14, str.44, Kasacioni sud Belgije, 11.XII 1959.

PRIJEVOZ U KONTEJNERIMA - PRESLAGANJE TERETA - Brodar nije ovlašten bez krcateljevog pristanka preslagati teret koji je složen u kontejneru.

UPP broj:69, str. 70, Francuski Kasacioni sud, 11.III 1975.

Brodar je odgovoran za štetu na teretu koja bude prouzrokovana pogrešnim načinom vjetrenja.
UPP broj:42, str. 57-58, Okružni sud, Genova, 21.VI 1967.

Brodar je odgovoran za nestanak tereta koji je nestao dok se nalazio na njegovom čuvanju.
UPP broj:25, str. 74-75, Trgovački sud Seine, 3.II 1964.

Brodar je odgovoran za naknadu štete ako se utvrdi da je šteta prouzrokovana nedovoljnim pričvršćivanjem kontenera koji su se u oluji zbog slabog pričvršćenja pomicali i pali na drugi teret.
UPP broj:58,str.1 62-64, Trgovački sud, Marseille, 7.IX 1971.

Brodar je odgovoran za štetu koja je nastala na teretu zbog povišene temperature kojoj je izvor stroj, ako su zaštitne mjere bile nedovoljne, premda je zapovjednik tokom prijevoza poduzimao moguće mjere za potrebnu ventilaciju.
UPP broj:43, str. 64-67, Okružni sud, Livorno, 15.X 1967.

SLAGANJE - Kod slaganja tereta treba voditi računa i o veličini broda s obzirom na njegovu mogućnost valjanja i posrtanja.
UPP broj:29, str. 69-70, Apelacioni sud, Paris, 18.XII 1964.

Slaganje tereta na palubu mora biti izvršeno u skladu s uobičajenom praksom koju nalaže prosječna razboritost uzevši u obzir rizike, kojima će brod na putovanju biti podvrgnut.
UPP broj:28, str. 70-72, Prvostepeni pomorski sud Kanade, Quebec, 8.II 1965.

O nepravilnom slaganju radi se kad su dva tereta, koji mogu štetiti jedan drugome, smještena u istom skladištu, a nisu dovoljno odvojena tako da se prilikom iskrcavanja potpuno onemogući njihovo miješanje. Ovakva separacija je potrebna i pod pretpostavkom da je ambalaža jednog i drugog tereta bila u ispravnom stanju prilikom preuzimanja na prijevoz.
UPP broj:46, str. 57-59, Trgovački sud, Havre, 21.I 1969.

Primalac mora dokazati stanje tereta kod ukrcaja i iskrcaja.
UPP broj:30, str. 54-57, Apelacioni sud, Genova, 25.V 1965.

Primalac mora dokazati da brodsko skladište u kojemu se nalazila oštećena roba nije bilo u stanju sposobnom da očuva robu od kvara.
UPP broj:36, str. 37-39, Viši privredni sud SRH, 18.VIII 1967.

Brodar se ne može osloboditi odgovornosti za štetu na teretu, ako dokaže samo to da je prije ukrcaja tereta uložio dužnu pažnju za osposobljenje skladišta. Da bi se oslobodio ove odgovornosti mora dokazati da se za čitavo vrijeme putovanja ulagala dužna pažnja za očuvanje tereta.
UPP broj:43, str. 62-64, Apelacioni sud, Napoli, 29.III 1968.

Brodar ne odgovara za štetu nastalu na lako pokvarljivom teretu, ako je ukrcaj odobrilo poduzeće za pregled robe koje je radilo po nalogu krcatelja, i ako je utvrđeno da su rashladni uređaji broda dobro radili i da je posada s njima stručno postupala.
UPP broj:29, str. 68-69, Francuski kasacioni sud, 3.XI 1965.

Za štetu nastalu prilikom ukrcaja tereta na brod krcatelju odgovaraju solidarno brodar i slagač. Odgovornost je ograničena.
UPP broj:39, str. 54-55, Trgovački sud, Marseille, 24.V 1967.

Za nepravilno slaganje tereta odgovara brodar. Ove odgovornosti ne može se osloboditi dokazom da na brodu nije bilo dovoljno časnika za nadzor ukrcaja i da oni nisu imali iskustva u načinu slaganja određenog tereta.
UPP broj:41, str. 65-66, Apelacioni sud SAD (za 5. okrug).

ODGOVORNOST BRODARA ZA OSPOSOBLJAVANJE SKLADIŠTA ZA OČUVANJE TERETA - FUMIGACIJA - Brodar je obvezan dužnom pažnjom osposobiti skladište broda za očuvanje tereta. On je udovoljio ovoj svojoj dužnosti ako dokaže da je poduzeo uobičajene mjere. Za fumigaciju te mjere su poduzete ako dokaže svjedodžbom nadležnog organa da je fumigacija uspješno obavljena prije ukrcaja tereta. Pod ovom pretpostavkom brodar ne odgovara za troškove fumigacije koja je izvršena u luci iskrcaja u svrhu uništenja parazita na teretu.
UPP broj:62, str. 61-64, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

-ODGOVORNOST VOZARA ZA OŠTEĆENJE TERETA -Ne postoji odgovornost vozara za mehaničko oštećenje tereta ako primatelj ne dokaže da je to oštećenje znatnije od oštećenja utvrdjenog prije ukrcaja tereta. Oštećenje tereta nastalo zbog loših vremenskih prilika koje su bile predvidive, ne oslobadja vozara odgovornosti za naknadu štete, jer nije upotrijebio dužnu pažju prilikom davanja broda koji bi bio dorastao takvim prilikama,

UPP broj:97, str.52-57, Viši zemaljski sud u Dusseldorfu, 14. 1 1982.

Krcatelj koji radi nespremnosti broda za ukrcaj stoke nije mogao pravovremeno ukrcati teret, ima pravo na naknadu štete za produženo uskladištenje tereta u lučkom skladištu i pravo na naknadu troškova prouzrokovanih pregledom broda, ako se utvrdi da brod u vrijeme predaje pisma spremnosti nije bio spreman za ukrcaj.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

SPOSOBNOST ZA PLOVIDBU - Činjenice, da se radi o prvom putovanju novog broda koji je sagradilo prvoklasno brodogradilište, i da ima svjedodžbe o klasi, nisu dovoljne da bi se moglo zaključiti da je brodar u pogledu sposobnosti broda za plovidbu uložio dužnu pažnju, pa je obvezan na naknadu štete. Samo skrivene mane koje se ne bi mogle otkriti nikakvim pažljivim pregledom broda, oslobodile bi ga odgovornosti.

UPP broj:18, str.51, Trgovački sud, Antwerpen, 25.II 1960.

Postojanje svjedodžbe o klasi nije samo po sebi dokaz da je brod bio sposoban za plovidbu. Brodar može sposobnost broda dokazivati uz postojanje svjedodžbe o klasi i naknadnim vještačenjem eksperata koji su u luci odredišta pregledali brod.

UPP broj:21, str. 51-54, Viši privredni sud SRH, 9.XII 1963.

Postojanje svjedodžbe o klasi nije dokaz da je brod bio sposoban za plovidbu i očuvanje tereta.

UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

Brodar je udovoljio svojoj dužnosti dokaza o sposobnosti broda za plovidbu kad je dao prima facie dokaz upotrebe sposobnih stručnjaka, a protiv toga je moguć dokaz da je postupak bio nemaran.

UPP broj:22, str. 35-38, Kuća lordova, 15.X 1963.

Pomanjkanje radara ne znači da je brod nesposoban za plovidbu.

UPP broj:24, str. 16-17, Apelacioni sud SAD, 15.I 1964.

VIDLJIVE MANE BRODA - Činjenica da je upotrebom broda u početku mana manjeg intenziteta, koja se mogla zapaziti prilikom preuzimanja broda, kasnije postala toliko jaka da je spriječila upotrebu broda, ne uvjetuje da je mana postala vidljiva tek u času kad se brod nije mogao upotrebljavati, ako se moglo predvidjeti u vrijeme preuzimanja broda da će doći do nemogućnosti njegove upotrebe zbog povećanja intenziteta mane.

UPP broj:46, str. 49-51, Francuski kasacioni sud, 21.II 1969.

SKRIVENE MANE - Da bi se radilo o skrivenoj mani broda, potrebno je da se ona ne može otkriti ni veoma pažljivim pregledom. Ne radi se o skrivenoj mani broda ako su kvarovi na brodskim instalacijama, koji su prouzrokovali štetu, bili prije odlaska broda iz luke popravljeni.

UPP broj:44, str. 68-70, Trgovački sud, Paris, 15.V 1968.

NAKNADA ŠTETE - Rok za tužbu za naknadu štete prouzrokovane skrivenom manom broda počinje teći od dana kad je ta mana otkrivena. Mana u funkcioniranju pojedinih naprava na brodu ne mora biti otkrivena prije nego li je ta naprava stavljena u pogon.

UPP broj:40, str. 45-46, Apelacioni sud, Rennes, 18.XII 1967.

Okolnost da je brod pregledan od strane zavoda za klasifikaciju ne isključuje mogućnost da se naknadno otkriju mane broda.

UPP broj:40, str. 45-46, Apelacioni sud, Rennes, 18.XII 1967.

SPOSOBNOST ZA PLOVIDBU - Brodar u svrhu ustanovljenja sposobnosti broda za plovidbu, mora poduzeti ona ispitivanja koja odgovaraju rizicima kojima će brod biti podvrgnut tokom putovanja.

UPP broj:30, str. 40-43, Apelacioni sud, Paris, 15.I 1965.

Sposobnost broda za plovidbu ne procjenjuje se apstraktno već konkretno, uzimajući u obzir putovanje koje brod mora obaviti i teret koji mora prevesti. Brod mora biti sposoban odoljeti predviđenim opasnostima

nevremena koje mogu nastati tokom putovanja.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

Okolnost da je naručitelj izabrao jedan određeni brod za prijevoz svoga tereta ne oslobađa brodara obaveze u pogledu sposobnosti broda za plovidbu. Brodar je, pod ovom pretpostavkom, dužan ili odbiti zaključenje ugovora, ili naručitelja upoznati s nesposobnošću broda.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

Greška radiogoniometra i nepostojanje ažurirane devijacione karte na brodu čine brod nesposobnim za plovidbu.

UPP broj:43, str. 67-69, Apelacioni sud SAD (za IX okrug), 24.IV 1969.

Sposobnost broda za plovidbu nije istovjetna s njegovom sposobnošću za ukrcaj tereta. Za plovidbu mora biti osposobljen do početka putovanja.

UPP broj:29, str. 44-46, Viši privredni sud SRH, 19.XII 1965.

Za štetu prouzrokovanu nesposobnošću broda odgovara brodovlasniku brodogradilište za vrijeme ugovornog garantnog roka.

UPP broj:30, str. 40-43, Apelacioni sud, Paris, 15.I 1965.

Brodski agent nije dužan brinuti se o sigurnosti broda za plovidbu.

UPP broj:27, str. 50-51, Kasacioni sud Francuske, 11.II 1965.

SPOSOBNOST ZA UKRCAJ TERETA - Brod mora biti sposoban za ukrcaj u momentu predaje pisma spremnosti.

UPP broj:29, str. 44-46, Viši privredni sud SRH, 19.XII 1965.

Ako nije drukčije ugovoreno, troškovi osposobljenja broda za preuzimanje tereta padaju na brodara.

UPP broj:47, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1969.

NEVIDLJIVA MANA BRODA

- Vibracija broda je nevidljiva mana sve dok se ne utvrdi njezin uzrok.

UPP broj:53,str. 68-69, Francuski kasacioni sud 4.V 1971.

SPECIJALNI UREDJAJI ZA ZAŠTITU TERETA

- Brod mora imati specijalne uredjaje za zaštitu tereta samo ako je tako ugovoreno. Brodaru od kojega nije traženo da brod ima te uredjaje, ne može se prigovoriti što nije na brodu bila održavana temperatura propisana za odredjenu vrst tereta.

UPP broj:53,str. 55-61, Viši privredni sud SRH, IV-P-2087/70, 5.I 1972.

ODGOVORNOST ZA NESPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Za nesposobnost broda za plovidbu odgovaraju brodovlasnik i brodar.

UPP broj:70, str. 70-72, SAD, Apelacioni sud 2. područja, 3.XII 1974.

NESPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - POJAM - "Quasi nerazborito skretanje s puta" nije nesposobnost broda za plovidbu

UPP broj:70, str. 70-72, SAD, Apelacioni sud 2. područja, 3.XII 1974.

SPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Dužnost time-charterera da uloži dužnu pažnju u svrhu osposobljenja broda za plovidbu sastoji se u njegovoj obvezi da dovede brod u stanje plovnosti, da ga odgovarajuće opremi, popuni posadom i osposobi skladišta u koja će biti smješten teret. Ovoj obvezi nije udovoljeno ako je tijekom putovanja hlađenje hladnjaka bilo sporo i obnova svježeg zraka je zakašnjavala.

UPP broj:77, str. 77-79, Trgovački sud, Paris, 27.VI 1977.

SPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - U pojam sposobnosti broda za plovidbu, spada suhoća i čistoća skladišta kad je tako navedeno u klauzulama ugovora.

UPP broj:75, str. 59-60, Apelacioni sud, Paris, 21.IV 1976.

PRIVEZIVANJE BRODA

-Premda privezivanje broda spada u nautičku djelatnost, ipak se može raditi i o komercijalnoj djelatnosti ako je u pitanju sigurnost tereta.

UPP broj:8.str. 52-53, Trgovački sud, Sette, 19.VII 1960.

DUŽNA PAŽNJA

-Brodar odgovara i za neulaganje dužne pažnje osoba kojima je on povjerio osposobljavanje broda za plovidbi pa ma da je popravak, odnosno pregled, izvršen pomoću stručnih osoba.

UPP broj:8.str. 63, Kuća Lordova,

SPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu slabim stanjem broda, ako dokaže da je prije početka putovanja uložio dužnu pažnju u svrhu

ustanovljenja sposobnosti broda za plovidbu. Ako se ne može utvrditi uzrok prodora vode u brod, svjedodžbom klasifikacionog zavoda o sposobnosti broda za plovidbu, brodar je dokazao da je u navedenom smislu uložio dužnu pažnju.

UPP broj:42, str. 48-49, Apelacioni sud, Rouen, 7.XI 1968.

Brodar koji se poziva na okolnost da je šteta posljedica skrivene mane broda mora dokazati da je on prije početka putovanja uložio dužnu pažnju u svrhu osposobljavanja broda za plovidbu. Pod ulaganjem dužne pažnje podrazumijeva se iscrpan pregled pomoću tehničara. Ukoliko brodar ovo ne dokaže, smatra se da je šteta posljedica vidljive mane broda.

UPP broj:39, str. 56-58, Trgovački sud, Sete, 13.VI 1967.

SPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU

Brodar se može osloboditi odgovornosti za štetu prouzrokovanu nesposobnošcu broda za plovidbu i kada prije početka putovanja nije obratio dužnu pažnju osposobljenju broda za plovidbu pod uvjetom da takvo oslobodjenje jasno proizlazi iz klauzule teretnice.

UPP broj:56,str. 55-59, Engleski prvostepeni sud, 2.VI 1972.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU PROUZROKOVANU NA KOŽI

- Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu na sirovoj koži ako dokaže da je upotrijebio dužnu pažnju da do štete ne dodje. Brodar je dužan uskladištiti kožu prema pravilima struke. Koža mora biti uskladištena ispod vodene linije broda i daleko od brodskih izvora topline. Mora nadalje biti provjetravana. Brodar ne odgovara za štetne posljedice nemogućnosti provjetravanja zbog vremenskih prilika. Brod mora imati specijalne uredjaje za zaštitu tereta samo ako je tako ugovoreno. Ne može se smatrati da je šteta posljedica slaganja kože iznad vodene linije, ako ista takva šteta nastane i na onim dijelovima kože koji su bili uskladišteni ispod vodne linije. Brodar odgovara za štetu na koži koja je smještena blizu brodskih izvora topline.

UPP broj:53,str. 55-61, Viši privredni sud SRH, IV-P-2087/70, 5.I 1972.

- Ograničenje odgovornosti brodara iz Konvencije o teretnici primjenjuje se kada na strani brodara postoji gruba nepažnja.

UPP broj:54,str. 64-66, Talijanski kasacioni sud, 23.IV 1969

ODGOVORNOST - ŠTETA NA ROBI KOJA JE POSLJEDICA MANE BRODA - Brodar je odgovoran za štetu koju pretrpi roba koju je preuzeo na prijevoz, ako je šteta posljedica propuštanja cijevi sanitarnog uređaja na brodu, a brodar ne dokaže da je uložio dužnu pažnju za pronalaženje i otklanjanje ove mane broda. Brodar pod navedenom pretpostavkom odgovara i za daljnju štetu koju je primatelj pretrpio.

UPP broj:67, str. 73-75, Apelacioni sud, Rennes, 3.II 1975.

ODGOVORNOST ZA OSIGURANJE TERETA U PRIJEVOZU - Brodar će biti odgovoran za nedovoljno osiguranje tereta ako nije kod slaganja tereta uložio dužnu pažnju.

UPP broj:70, str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 12.XII 1975.

ODGOVORNOST - LOŠE SLAGANJE TERETA - KOMERCIJALNA KRIVNJA - Loše slaganje tereta spada u komercijalnu krivnju članova posade broda za koju brodar odgovara i ne može se klauzulama osloboditi odgovornosti. Brodar je odgovoran za nepravilno slaganje kada se nepravilnost mogla otkriti dužnom pažnjom.

UPP broj:74, str. 60-61, Apelacioni sud, Paris, 14.X 1976.

-OGRANIČENJE BRODAREVE ODGOVORNOSTI - OSOBNA KRIVNJA BRODARA PRAVNE OSOBE -OSNIVANJE FONDA OGRANIČENE ODGOVORNOSTI OD SAMO JEDNOG SUVLASNIKA BRODA, KOJI U SPORU IMA ULOGU JEDINSTVENOG SUPARNIČARA - Brodar je odgovoran za sudar i potonuće drugog broda, ako prilikom isplovljenja broda iz luke nije uložio dužnu pažnju srednje sposobnog brodara, da brod uredno opremi za plovidbu. Brod nije bio uredno opremljen za plovidbu ako nije imao dovoljan broj kvalificirane posade. Ovaj se brodar ne može pozivati na ograničenje odgovornosti, ako je za nesposobnost broda za plovidbu osobno kriv. Osobna krivnja zapovjednika broda, vlasništva zadruge, ne dolazi u obzir ako zapovjednik ne obavlja u zadruzi neku funkciju važnu za sposobnost broda za plovidbu. U zadruzi, ako se radi o njenoj osobnoj krivnji, odgovaraju direktor zadruge i referent za obavljanje sigurnosnih uvjeta rada na brodu. Ako za potonuli brod u suvlasništvu sve potrebne radnje u vezi s osnivanjem fonda ograničene odgovornosti obavi jedan od suvlasnika, koji u sporu ima ulogu jedinstvenog suparničara u odnosu na drugog suvlasnika, njegove radnje vrijede i za drugog suvlasnika koji

nije uopće, ili na vrijeme, odnosno propisno obavio odnosne radnje u vezi s fondom ograničene odgovornosti.

UPP broj:131.-132., str. 379.-383., Privredni sud Hrvatske, 19.2.1991.

Brodar za prijevoz živih životinja može ugovoriti klauzule kojima isključuje svoju odgovornost, ali te klauzule ne dolaze do primjene ako se radi o dolusu ili gruboj nepažnji.

UPP broj:26, str. 52-54, Apelacioni sud, Paris, 12.II 1964.

SLAGANJE TERETA - Brodar odgovara za nepravilno slaganje tereta ako u ugovoru izričito ili prešutno nije ugovoreno da naručitelj vrši slaganje i snosi odgovornost. Naručiteljevi ljudi koji slažu teret moraju znati pravila slaganja, koja se tiču očuvanja tereta, a ne i ona koja se odnose na stabilitet broda.

UPP broj:28, str. 70-72, Prvostepeni pomorski sud Kanade, Quebec, 8.II 1965.

Okolnost da je naručitelj izabrao jedan određeni brod za prijevoz svoga tereta ne oslobađa brodara obaveze u pogledu sposobnosti broda za plovidbu. Brodar je, pod ovom pretpostavkom, dužan ili odbiti zaključenje ugovora, ili naručitelja upoznati s nesposobnošću broda, tako da on na sebe preuzme rizik za eventualne štete iz toga razloga.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

Uspostavljanje pravilne ventilacije je dužnost brodara, pa i onda ako je naručitelj prilikom desinsekcije zabrtvio ventilaciju. Ta je brodarova dužnost isključiva i ne može biti podijeljene krivnje u tom pogledu.

UPP broj:51,str. 65-66, Apelacioni sud, Napulj, 26.V 1969.

-Brodar ne odgovara za nesposobnost broda za plovidbu koja je posljedica krivnje prvog oficira stroja, ako je u ugovoru isključio takvu odgovornost za krivnju svojih članova posade, osim zapovjednika.

UPP broj:8.str. 46, Vrhovni sud Novog Južnog Walesa, 1.VII 1960.

ODGOVORNOST - SPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - TIME-CHARTER - Kvazi-deliktna odgovornost brodovlasnika ne postoji prema primaocu, kada je stanje broda u pogledu sposobnosti za plovidbu bilo u redu i kada je šteta posljedica neulaganja dužne pažnje time-charterera da se održavaju uređaji hladnjaka u redu.

UPP broj:77, str. 77-79, Trgovački sud, Paris, 27.VI 1977.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - NESPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Pravo na ograničenje odgovornosti po jedinici tereta brodovlasnik i brodar ne gube ako se radi o odgovornosti za nesposobnost broda za plovidbu.

UPP broj:70, str. 70-72, SAD, Apelacioni sud 2. područja, 3.XII 1974.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - NESPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Pravo na ograničenje odgovornosti po jedinici tereta brodovlasnik i brodar ne gube ako se radi o odgovornosti za nesposobnost broda za plovidbu.

UPP broj:70, str. 70-72, SAD, Apelacioni sud 2. područja, 3.XII 1974.

-Brodar nije dužan prilikom utvrdjivanja sposobnosti broda za plovidbu voditi brigu i o stanju ambalaže tereta.

UPP broj:9,str. 55-56, Kasacioni sud Italije. 21.XI 1959.

-Plovidbena nesposobnost je obilježje broda koje se odnosi na njegovo unutrašnje, stvarno "uređeno" stanje. Odvijanje aktivnosti na brodu koje eventualno mogu ugroziti teret (npr. zavarivanje poklopaca skladišta tereta) ne znače nužno i da je brod plovidbeno nesposoban. Ukoliko do oštećenja tereta ipak dođe, takvo oštećenje nije posljedica navodne nesposobnosti broda za plovidbu već izvođenja tih aktivnosti,

UPP broj:149-152, str. 179-182. Court of Appeal, 16 svibnja 1997.

-Izraz "kvar" obuhvaća svaki zastoj u radu broda ili oštećenje na brodu koje ometa ili Spriječava ugovorom predviđeno ili uobičajeno iskorištavanje broda bez obzira u kojoj mjeri kvar utječe nas izvršenja ugovora,

UPP broj:149-152,str. 195-196. District Court in New York.

KOMERCIJALNA DJELATNOST

- Održavanje skladišta u stanju podesnom za čuvanje tereta je komercijalna a ne nautička djelatnost posade.

UPP broj:51,str. 65-66, Apelacioni sud, Napulj, 26.V 1969.

NAUTIČKA DJELATNOST

- Nautička djelatnost posade je ona kojoj je neposredna svrha

održavanje sigurnosti broda sa statičkog i dinamičkog stajališta. Medjutim nautičko - tehnička djelatnost oko broda rutinske prirode koja može ugroziti teret smatra se komercijalnom djelatnošcu. Na temelju toga šteta koja je prouzrokovana teretu, kao prelijevanje vode povodom punjenja dubinskih tankova, rezultat je komercijalne djelatnosti posade.

UPP broj:56,str. 42-46, Viši privredni sud SRH, IV-P-15G7/70, 20.VI 1972.

- Naredbe nadležnih organa da se brod zaustavi predstavlja nautičku djelatnost posade za koje posljedice ne odgovara brodar.

UPP broj:53,str. 49-52, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-1397/71-2, 11.I 1972.

ZNANJE O RUKOVANJU TERETOM - Zapovjednik broda dužan je znati da teretu koji prima na brod, a koji se inače nalazi u prometu, šteti toplota, te je dužan u svrhu njegove zaštite poduzeti potrebne mjere izolacije.

UPP broj:14, str.40, Kasacioni sud Italije, 22.III 1960.

Zapovjednik mora poznavati propise o rukovanju kožom.

UPP broj:14, str.44-45, Apelacioni sud, Bruxelles, 23.VI 1960.

Zapovjednik mora znati i poduzimati mjere za zaštitu tereta od vrućine.

UPP broj:19, str. 38-39, Kasacioni sud Italije, 22.III 1963.

Štetu nastalu miješanjem raznih vrsta tereta koji su bili složeni jedan uz drugi treba pripisati komercijalnoj djelatnosti zapovjednikovoj.

UPP broj:29, str. 69-70, Apelacioni sud, Paris, 18.XII 1964.

Zapovjednik broda je dužan poznavati propise o ukrcaju i slaganju opasnih tereta.

UPP broj:37, str. 18-20, Vrhovni privredni sud, 8.II 1968.

Kada je ugovorena klauzula "FIOST pod nadzorom zapovjednika" zapovjednik je dužan nadzirati slaganje tereta. Za nepravilno slaganje odgovara brodar.

UPP broj:41, str. 65-66, Apelacioni sud SAD (za 5. okrug).

Zapovjednik broda je dužan nadzirati da li su prilikom ukrcaja ili iskrcaja poduzete zaštitne mjere, i na koji način se rad obavlja.

UPP broj:30, str. 53-54, Apelacioni sud, Genova, 12.II 1964.

- Slabo pričvršćenje tereta samo onda spada u nautičku djelatnost zapovjednikovu, ako je zbog pomicanja tereta bila ugrožena sigurnost broda .

UPP broj:58,str. 62-64, Trgovački sud, Marseille, 7.IX 1971.

Ako je šteta prouzrokovana pomicanjem strojeva koji su smješteni u konteneru, a utvrdjeno je da je kontener bio pravilno smješten i pričvršcen na brod, a brod uz to nije prošao kroz oluju izvanredne jačine, treba smatrati da je šteta prouzrokovana slabim smještajem i učvršćenjem strojeva u konteneru. Ako je strojeve u kontener smjestio krcatelj, brodar, pod navedenim uvjetima za štetu nije odgovoran. Kod prosudjivanja pitanja da li je kontener na brodu bio pravilno smješten i pričvršćen, treba uzimati u obzir i okolnost da brod nije specijalno gradjen za prijevoz kontenera.

UPP broj:57,str. 69-71, Apelacioni sud, Rouen, 4.VI 1971.

- Ako krcatelj brodaru izjavi da je roba koju predaje na prijevoz smrznuta, brodar je dužan u brodskim hladnjačama održavati temperaturu koja odgovara smrznutoj robi, što znači oko -10^0C. Brodar ne odgovara za štetu koja je prouzrokovana teretu iz razloga što je u brodskoj hladnjači održavana temperatura oko -10^0C a ne oko -18^0C, koja temperatura odgovara duboko smrznutoj robi. Pod ovom pretpostavkom uzrok šteti je dijelom prirodno svojstvo robe, a dijelom krcateljeva krivnja.

UPP broj:56,str. 62-64, Apelacioni sud, Paris, 11.II 1972.

- Brodar nije odgovoran za štetu na teretu koja bude prouzrokovana nepogodnošću njegovog broda za prijevoz odnosne vrsti robe, ako je krcatelj po svojoj struci mogao znati za tu nepogodnost.

UPP broj:54,str. 57-59, Trgovački sud, Paris, 4.VI 1971.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU NA TERETU BRAŠNA - VLAŽNOST PALETA - Za štetu na teretu brašna koja je prouzročena vlažnošću paleta isključivo je odgovoran brodar koji je krcatelju stavio na raspolaganje vlažne palete. Krcatelj nije odgovoran, premda je mogao opaziti da su palete vlažne, ako je mogao pretpostaviti da se radi o vlažnosti prouzročenoj vanjskim uzrocima a ne sirovim drvom. Brodaru

nije odgovoran dobavljač paleta za njihovu vlažnost ako ga brodar nije upozorio za koju su mu svrhu palete potrebne. Brodar mora znati da se osjetljivi teret kao što je brašno ne smije slagati na palete kojih je drvo mlađe od tri mjeseca.

UPP broj:62, str. 72-74, Apelacioni sud, Aix, 7.XII 1973.

-Brodar mora postupati s teretom profesionalnom stručnom pažnjom u svrhu otklanjanja štete i bez upozorenja krcatelja,

UPP broj:89, str.34-38, Viši privredni sud SR Hrvatske, 18. XII 1979.

Budući da šteta nastala slaganjem tereta spada među tzv. izuzetne slučajeve, vozar ima pravo dokazati da je slaganje izvršio krcatelj, te u koliko u tom dokazu uspije, ne odgovara za štetu nastalu lošim slaganjem. Da bi brodar bio odgovoran za nastalu štetu, primalac mora dokazati da je brodar kriv.

UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

LITERATURA

Grabovac, I., Pojam dužne pažnje ("due diligence") u prijevozu stvari morem, UPP-.br.:100 str.103-113

Pallua, E. – Odgovornost zbog propusta "dužne pažnje" proteže se i na gubitak na imovini ("financial loss"), UPP-broj: 95 str.58-61

Bolanča, D.,Shvačanje skrivene mane broda, Pomorski zbornik,Rijeka, XXXII/1994, str. 223-235

Bolanča, D.,Sposobnost broda za plovidbu, Naše More, XLI/1994,br.:1-2.

Grabovac, I.,Odgovornost pomorskog vozara zbog propusta dužne pažnje i insuficientnih primjedaba u teretnici, Međunarodni transport, X/1964, br.: 11, str. 23.

Jakaša, B., Sposobnost broda za plovidbu, Pomorska enciklopedija, sv. VII, Zagreb, 1985.

Lukšić, B., Neki pravni problemi sposobnosti broda za plovidbu u ugovorima o prijevozu stvari morem, Zbornik radova Više ekonomske škole u Splitu, br.: III, 1974.

Trampuž, :, Dužna pažnja brodara pri osposobljavanju broda za plovidbu, MT, br.:2.,1964

Trampuž, :, Dužna pažnja brodara pri osposobljavanju broda za plovidbu, MT, br.:7.,1963.

Pavliha, M., - Implicitna obveznost prevoznika iz ladjarske pogodbe na potovanje glede sposobnosti ladje za plovbo, Pravnik, Ljubljana, let. 48 (1993), 1-3, str. 29-42

Pavliha, Implied Terms.....str.59-86 i 87-104.

Članak 480.

Brodski prostor koji obično ne služi za smještaj tereta može se za to upotrijebiti samo na temelju izričitog sporazuma ugovornih strana, ako takav sporazum ne bi bio protivan propisima.

---

1. *Propisima je zabranjen smještaj tereta u prostoru koji je određen za posadu i u onim prostorijama u kojima bi smještajem tereta bila ugrožena sigurnost broda.*
2. *Sporazum iz ovoga člana može biti sklopljen i usmeno.*
3. *Sporazum u ime brodara može sklopiti zapovjednik broda jer taj ugovor spada među pravne poslove potrebne za izvršenje putovanja.*
4. *U ime naručioca ugovor može sklopiti krcatelj, jer je on naručiočev zastupnik u okviru redovitih poslova izvršenja ugovora.*
5. *Brodar za prostor u kojemu je na temelju ovoga člana smješten teret odgovara prema propisima člana 479.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:119

Članak 481.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) može s pristankom naručitelja zamijeniti ugovoreni brod (NACRT-pomorski brod) drugim brodom (NACRT-pomorskim brodom).

Ako se prijevoz obavlja na temelju vozarskog ugovora pristanak naručitelja za zamjenu broda (NACRT-pomorskog broda) nije potreban.

---

1. *Odredba stava 1. odnosi se na brodarske ugovore.*
2. *Ako nije ugovoreno koji brod brodar ima pravo zamijeniti s ugovorenim, zamijenjeni brod mora imati minimum onih svojstava koja ima ugovoreni brod, koja se odnose na očuvanje tereta i izvršenje putovanja.*
3. *Vozarski ugovori iz stava 2. odnose se na pomorsku i unutrašnju plovidbu, a ostali slučajevi prijevoza iz ove stavke samo na unutrašnju plovidbu.*
4. *Stranke mogu ugovoriti da brodar ni u slučajevima iz st. 2. nema pravo na zamjenu broda.*
5. *Ugovor o zamjeni broda iz stava 1. odnosi se samo na brod u koji će biti ukrcan teret u luci ukrcaja, a ne i na zamjenu u toku putovanja, ako stranke mogućnost zamjene ne uvjetuju pristankom naručioca.*
6. *Odredba stava 2. odnosi se i na pravo brodara na zamjenu broda odnosno drugih objekata u toku putovanja.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 481. stavku 2. riječ vozarskog zamjenjuje se riječima pomorskog prijevoznika.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:218

JUDIKATURA

Ako brodar preveze teret drugim brodom, a ne onim koji je naveden u teretnici, dužan je primaoca staviti u položaj da može preuzeti robu u skladištu luke bez ikakvih troškova za sebe.

UPP broj:27, str. 25-27, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

ZAMJENA BRODA - Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu samovoljnom zamjenom broda koji obavlja redoviti saobraćaj na određenoj relaciji, ukoliko nije sklopio ugovor o prijevozu s određenim brodom ili ako nije dužan na temelju javnopravne obveze održavati prugu određenim brodom ili brodom određenog kapaciteta. Bez ovih obaveza brodar ne odgovara ni za održavanje voznog reda.

UPP broj:46, str. 34-36, Viši privredni sud SRH, 29.IX 1969.

Ako je ugovor sklopljen pod linijskim uvjetima, brodar, mjesto ugovorenog broda, može staviti na raspolaganje drugi, ali u isto vrijeme i pod istim uvjetima koji su predviđeni za ugovoreni brod.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Članak 482.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) odgovara za točnost podataka o nosivosti broda (NACRT-pomorskog broda) navedenih u brodarskom ugovoru ako je odstupanje veće od 5%.

---

1. *Pod nosivošću u smislu ovog člana podrazumijeva se nosivost broda za ugovorenu količinu tereta.*
2. *Kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod kod kojega se prema ugovoru stranaka naručilac brine za gorivo i drugu opskrbu, podrazumijeva se puna nosivost broda.*
3. *Brodar bi prema ovom članu odgovarao bez obzira je li stvarna nosivost broda veća ili manja od navedenog dozvoljenog odstupanja. Treba međutim uzeti da odgovara samo ako je manja.*
4. *Brodar na temelju ovog člana odgovara samo naručitelju.*
5. *Brodar prema propisima ovog člana odgovara bez obzira na krivnju.*
6. *Brodar se ne može pozivati na to da izjavljena nosivost odgovara brodskim ispravama.*
7. *Brodar se ne može pozivati na ovo odstupanje ako je izričito garantirao da je izjavljena nosivost broda točna.*
8. *Stranke mogu ugovoriti veću ili manju toleranciju od navedene.*
9. *Naručilac ima pravo odustati od ugovora ako je brodar garantirao nosivost broda, a u drugim slučajevima samo ako mu je zbog nosivosti koja prekoračuje dozvoljeno odstupanje nemoguće ili bitno otežano ostati u ugovoru, ili mu je to ekonomski štetno.*
10. *Kad nije ugovorena količina tereta koju krcatelj ima pravo ukrcati na brod, a izjavljena je nosivost broda u smislu ovoga člana, brodar ima pravo zahtijevati da se ukrca količina koja odgovara izjavljenoj nosivosti broda, s navedenim odstupanjima, pa i u slučaju da je, u granicama odstupanja, stvarna nosivost broda veća od deklarirane. Inače, ako se odnosno količina ne ukrca, brodar ima pravo i na vozarinu koja odgovara količini neukrcanog tereta - član 590.*
11. *Brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod - član 466.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:94,96.

JUDIKATURA

KAPACITET - Izjava agenta o kapacitetu broda obavezuje brodara u čije ime je agent sklopio ugovor o prijevozu s naručiteljem.

UPP broj:47, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1964.

Članak 483.

Ako je ugovoren prijevoz cijelim brodom (NACRT- pomorskim brodom) ili određenim brodskim prostorom pa ugovoreni prostor nije potpuno iskorišten, brodar (NACRT- prijevoznik) ne može

raspolagati tim prostorom bez pristanka naručitelja.

---

1. *Ako je zbog neiskorištenog brodskog prostora ukrcano manje tereta od ugovorenog, brodar ima pravo na vozarinu i za neukrcanu količinu tereta - član 589. st. 3.*
2. *Ako je brodar raspolagao neiskorištenim brodskim prostorom, ugovorena se vozarina razmjerno snižava - član 590. st. 1.*
3. *Ako je brodar raspolagao neiskorištenim brodskim prostorom protivno izričitoj zabrani naručioca, odgovara mu za nastalu štetu - član 590. st. 2.*

Ukrcavanje tereta

Članak 484.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan postaviti brod (NACRT-pomorski brod) za ukrcavanje tereta u ugovorenoj luci.

---

1. *Luka ukrcaja može se ugovoriti određeno ili odredivo, a mogu se ugovoriti kumulativno ili alternativno dvije ili više luka.*
2. *Pravo na izbor određenih luka ima naručilac.*
3. *Izborom jedne alternativne luke naručilac gubi pravo izbora druge.*
4. *Kad u ugovoru nisu poimenično navedene luke ukrcaja, redovito se ugovara da luka u koju će brod biti upućen za ukrcaj mora biti sigurna. Brod mora biti upućen u sigurnu luku i kada to u ugovoru nije izričito navedeno.*
5. *Sigurna je luka ona u koju brod može sigurno pristati iz maritimnih i političkih razloga. Luka npr. nije maritimno sigurna ako nije zaštićena od vjetrova ili mora, a nije politički ako u njoj vlada štrajk.*
6. *Ako luka nije sigurna, brodar nije dužan ući s brodom u tu luku, ali mora na trošak naručioca dovesti brod u najbližu sigurnu luku. Pri izboru luke brodar mora u granicama razumnih mogućnosti voditi računa i o interesima naručioca u pogledu podobnosti ukrcaja tereta.*
7. *Brodar se ne može pozivati na nesigurnost poimenično ugovorene luke ako je upotrebom dostupnih podataka mogao saznati uvjete odnosne luke. Pod ovom pretpostavkom primjenjuju se odredbe člana 485.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:143

Haška Pravila : čl.5.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.280

JUDIKATURA

UKRCAJ - Stranke mogu ugovorom odrediti tko će snositi rizik nemogućnosti ukrcaja i iz kojih razloga.
UPP broj:28, str. 29-31, Viši privredni sud SRH, 30.IX 1965.

UKRCAJ TERETA - NAKNADA ŠTETE ZA ZAKAŠNJELO STAVLJANJE BRODA NA RASPOLAGANJE - Brodar je dužan nadoknaditi štetu za zakašnjelo stavljanje broda na raspolaganje za ukrcaj tereta ako je za zakašnjenje kriv. Krivnja se prosuđuje i za zakašnjeli iskrcaj ranije ukrcanog tereta.
UPP broj:69, str. 43-46, Viši privredni sud SR Hrvatske, 1.X 1975.

SPREMNOST ZA UKRCAJ - Brod na sidrištu, osim ako nije drukčije ugovoreno, nije spreman za ukrcaj odnosno iskrcaj.
UPP broj:14, str.18-20, Viši privredni sud NRH, 3.II 1962.

SIGURAN VEZ.
-Brod upućen na vez u Valparaiso. Vez izložen velikim valovima. Brod u nemogućnosti da napusti vez zbog druga dva broda koja su mu preblizu usidrena. Brod pretrpio znatno oštećenje. Odgovornost naručitelja broda iz brodarskog ugovora na vrijeme za štetu uslijed upućivanja broda na nesiguran vez. Uvjeti sigurnog veza,
UPP broj: 83, str.51-53, Engleski Apelacioni sud, 8. i 9. XI 1978.

LITERATURA

Pallua, E. - Sigurna luka i rat u najnovijoj engleskoj judikaturi, UPP broj: 95 str.64-67.

Grabovac, I.,Pravni aspekt sigurne luke (Doktorska disertacija), Split, 1966, 198 str.

Pavliha, Implied Terms.....str.135-171.

Članak 485.

Ako brod (NACRT-pomorski brod) iz razloga za koje naručitelj ne odgovara ne može doći u ugovorenu luku, naručitelj prijevoza ima pravo, imajući na umu svrhu ugovora, odrediti prvu prikladnu luku za preuzimanje tereta do kojeg brod (NACRT-pomorski brod) može sigurno doći radi ukrcavanja.

---

1. Naručilac ne odgovara u smislu ovoga člana ako razlozi za nemogućnost ulaska u luku padaju na stranu broda, a za te razloge nije kriv.

2. Štetne posljedice nemogućnosti dotura tereta u luku, ili nemogućnosti normalnog ukrcaja, razlozi kojih ne padaju na stranu broda, snosi naručilac.

3. Prikladna luka je ona u koju teret može normalno prispjeti radi ukrcaja i u kojoj se teret može normalno ukrcati.

4. Za razloge za koje naručilac odgovara - član 484.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:107,143.

Članak 486.

Mjesto ukrcavanja tereta u luci dužan je priskrbiti naručitelj.

U linijskoj plovidbi mjesto ukrcavanja u luci priskrbljuje brodar (NACRT-prijevoznik).

---

1. Osigurati mjesto ukrcavanja tereta znači isposlovati kod nadležnih organa da se brodu omogući pristajanje uz obalu.

2. Ako u slučajevima iz stava 1. naručilac nije brodu osigurao mjesto uz obalu, brodar ima pravo zahtijevati da se teret na

rizik i trošak naručioca krca na sidrištu.

3. *Ako linijski brod ne pristane uz obalu, krcatelj predaje teret na prikladnom mjestu na obali, ili na onom koje mu navede brodar, a ukrcavanje na brod obavlja se na trošak i rizik brodara.*
4. *Stranke mogu ugovoriti, a običaji luke predvidjeti drukčije negoli je propisano u ovom članu - član 504.*
5. *L. u. sadrže rješenje kao u ovom članu - u. #4.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:109

LITERATURA.

Pavliha, Implied Terms.....str.135-171

Članak 487.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan postaviti brod (NACRT-pomorski brod) na mjesto ukrcavanja koje, prema članku 486. ovoga Zakona odredi naručitelj, ako to može učiniti bez opasnosti za brod (NACRT-pomorski brod) i ako se ukrcavanje tereta može na tom mjestu obaviti bez opasnosti za brod (NACRT-pomorski brod).

Ako mjesto ukrcavanja ne odgovara uvjetima iz stavka 1. ovoga članka, brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan postaviti brod (NACRT-pomorski brod) što bliže tom mjestu, ako to može učiniti bez opasnosti za brod (NACRT-pomorski brod) i ako se ukrcavanje tereta na mjestu na kojem je brod (NACRT-pomorski brod) postavljen može obaviti bez opasnosti za brod (NACRT-pomorski brod).

---

1. *Mjesto uz obalu koje odredi naručilac mora za brod biti sigurno.*
2. *Najglavnije opasnosti za brod jesu nezaštićenost od djelovanja mora i vjetrova, pomanjkanje ili slabo stanje obale i odgovarajućih instalacija za privezivanje te nedovoljna dubina mora uz obalu.*
3. *Ako nije ugrožena sigurnost broda, brodar mora pristati na ukrcavanje tereta uz obalu pa i kada se brod mora, zbog povećanja gaza prouzrokovanog krcanjem tereta, postupno odmicati od obale.*
4. *Ako brod ne može sigurno pristati ni blizu određenog mjesta, brodar ima pravo zahtijevati da se teret krca na sidrištu.*
5. *Za oštećenje tereta prilikom ukrcavanja na mjestu koje odredi naručilac, brodar, izuzevši slučaj krivnje, ne odgovara.*
6. *Odredba stava 2. je dispozitivna, pa stranke mogu ugovoriti u koju će luku odnosno pristanište brod otputovati ako nastupe okolnosti iz stava 1.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:110,143.

Članak 488.

Brod (NACRT-Pomorski brod (NACRT-pomorski brod)) može primiti teret na sidrištu ako je tako ugovoreno ili mjesnim običajima predviđeno, a mora primiti teret na sidrištu ako ukrcavanje tereta na sidrištu odredi nadležno lučko tijelo.

---

1. *Odredba da "brod može primiti teret na sidrištu" ne znači da u slučajevima iz ovoga člana brodar ima pravo odlučivati da li će teret primiti na sidrištu. Teret će se na zahtjev naručioca u navedenim slučajevima morati na sidrištu ukrcavati, a na zahtjev naručioca koji je pravovremeno brodu pribavio mjesto uz obalu teret će brodar morati primiti uz obalu. Odredbu treba tumačiti u vezi s ostalim dijelom rečenice, što znači da brodaru nije zabranjeno primati teret na sidrištu.*
2. *Brodar ima pravo zahtijevati da se teret krca na sidrištu i u slučaju iz člana 487. st. 2.*
3. *Povećane troškove i rizik ukrcavanja na sidrištu iz ovdje navedenih razloga snosi naručilac ako stranke drukčije ne ugovore.*
4. *L. u. predviđaju ukrcavanje na sidrištu samo po naređenju lučkog organa - u. #7**Error! Bookmark not defined..***
5. *Za troškove i rizik ukrcavanja na sidrištu - L. u. 14.*
6. *Povećane troškove i rizik ukrcavanja na sidrištu iz razloga za koje brodar odgovara snosi brodar.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 488. iza riječi predviđeno zarez se zamjenjuje točkom, a riječi a mora primiti teret na sidrištu ako ukrcavanje tereta na sidrištu odredi nadležno lučko tijelo , brišu se.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj: 127,141,143.

Haška Pravila : čl. 4.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.85.

LITERATURA

Grabovac, I.,Prijevoz maonama(brodicama) kao dio pomorskog prijevoza . Pomorski zbornik Društva za proučavanje pomorstva….1968. str. 267 – 288

Članak 489.

Ako naručitelj ili druga osoba ima pravo na temelju ugovora odrediti luku ukrcavanja, a zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) ne primi takav nalog u ugovorenom ili primjerenom roku, ili primljeni nalog ne može izvršiti, zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je postupiti na način koji smatra najboljim, vodeći računa i o interesima korisnika prijevoza.

---

1. *Zapovjednik neće moći izvršiti primljeni nalog ako mu je nemoguće ili zabranjeno ući u određenu luku.*
2. *O nemogućnosti odnosno zabrani ulaska zapovjednik mora obavijestiti naručioca.*
3. *Nalog na temelju ovog člana daje naručilac ili osoba koju on ovlasti.*
4. *Ako je u ugovoru navedeno alternativno ili kumulativno više luka ili područje u okviru kojega se mora nalaziti luka ukrcavanja, zapovjednik mora izabrati jednu od luka navedenih u ugovoru, odnosno onu koja se nalazi u okviru ugovorenog područja.*
5. *član 484.*
6. *Kad u ugovoru luke nisu poimenično navedene, brodar, u granicama mogućnosti, mora izabrati luku u koju je moguć normalan dotur tereta.*
7. *Kad zapovjednik uđe u luku, u ugovoru poimenično navedenu, naručilac nema pravo prigovarati da o njegovim interesima nije vođeno računa.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:507.

Članak 490.

Kad brod (NACRT-pomorski brod) prema ugovoru mora stići u određenu luku do određenog roka, smatra se da je stigao na vrijeme kad je stigao u luku, odnosno na njezino sidrište.

---

1. *Za dolazak broda mjerodavno je samo vrijeme njegovog dolaska i nije potrebno da brod dobije odobrenje za slobodan saobraćaj s obalom, niti da preda pismo spremnosti.*
2. *Stranke mogu ugovoriti, a običaji luke predvidjeti, i drugu činjenicu koja će biti relevantna za utvrđivanje vremena dolaska broda – član 504.*
3. *Vrijeme dolaska broda – L. u. zzz4.*
4. *Tumačenje klauzula o vremenu dolaska broda – L. u. zzz6.*
5. *Ako brod stigne prije ugovorenog vremena, krcatelj nije dužan započeti s ukrcavanjem tereta prije ugovorenog dana za dolazak broda – L. u. zzz10. st. 1.*
6. *Kada brod stigne poslije ugovorenog dana, naručitelj ima pravo, prema općeusvojenoj poslovnoj praksi, odustati od ugovora ako dokaže da mu je, zbog zakašnjena dolaska broda, izvršenje ugovora onemogućeno ili ekonomski bitno neisplativo.*
7. *Stranke mogu ugovoriti da naručilac ima pravo odustati od ugovora na temelju same činjenice da je brod zakasnio i veoma kratko vrijeme. Klauzula kojom se ta mogućnost ugovara zove se "brisovna klauzula".*

8. *Prema L. u. zzz10. st. 2. krcatelj ima pravo odustati od ugovora pod istim uvjetima kao da je ugovorena brisovna klauzula. Ova uzanca ne može doći do primjene jer obuhvaća odnos koji izlazi iz okvira onih koji su predmet reguliranja lučkih običaja, koji mogu regulirati samo specifične operativne odnose, a ne bitna prava i obveze stranaka.*
9. *Pravo naručioca na odustanak od ugovora ne ovisi o brodarevoj krivnji za zakašnjenje. Ono se temelji isključivo na objektivnoj činjenici zakašnjenja.*
10. *Naručilac ima pravo na naknadu štete prouzrokovane zakašnjenjem broda samo ako je brodar za zakašnjenje kriv.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:101,228.

JUDIKATURA

ODUSTANAK OD UGOVORA - Ako naručitelju ne odgovara kasniji datum za stavljanje broda na raspolaganje za ukrcaj koji predlaže brodar, naručitelj može odustati od ugovora. Naručiteljevo pismo kojim samo protestira štetu koja mu je prouzrokovana kasnijim stavljanjem broda na raspolaganje ne smatra se odustankom od ugovora.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

SUKCESIVNI PRIJEVOZI

Kad je ugovoreno da će brodar stavljati brodove na raspolaganje za ukrcaj "otprilike svakih 30-40 dana" dozvoljena je tolerancija 5 dana prije ili kasnije. Brodove dostavljene u ovom roku naručitelj je dužan krcati.

UPP broj:16, str.54-56, Apelacioni sud, Genova, 9.III 1961.

-Brod je "stigao" /"arrived ship"/ prema lučkim zaključnicama /"port charter party" / kad stigne u luku u odredjenom vremenu, a prema obalnoj zaključnici /"berth charter party" / potrebno je da brod pristane uz obalu i preda pismo spremnosti.

UPP broj:10,str. 34-37, Kuća lordova, 2.VI 1960.

IZMJENA UGOVORA - ZAKAŠNJELI UKRCAJ - Ukoliko krcatelj bez protesta, pristane na zakašnjeli ukrcaj, smatra se da su stranke izmijenile ugovor i pristale na njegovo izvršenje prema uvjetima koji su stvarno izvršeni.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Ako je u ugovoru navedeno da naručitelj ima pravo odustati od ugovora kad ga brodar obavijesti da u ugovoreno vrijeme brod neće moći stići u luku ukrcaja, naručitelj ima pravo, u skladu s uvjetima ugovora od ugovora odustati, ne čekajući da brod stigne u luku ukrcaja i da preda pismo spremnosti.

UPP broj:31, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 9.VI 1966.

UKRCAJ TERETA - ZNAČENJE RIJEČI "OTPRILIKE" ("ABOUT") U POGLEDU DATUMA DOLASKA BRODA U LUKU - Ako stranke ugovore da će brod biti stavljen otprilike oko određenog datuma mora biti stavljen na raspolaganje najranije pet dana prije i najkasnije pet dana poslije navedenog datuma.

UPP broj:69, str. 43-46, Viši privredni sud SR Hrvatske, 1.X 1975.

Članak 491.

Zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je obavijestiti krcatelja pismeno da je brod (NACRT-pomorski brod) spreman za ukrcavanje (pismo spremnosti).

Pismo spremnosti dostavlja se krcatelju na njegovu adresu u tijeku radnog vremena.

Ako zapovjedniku broda (NACRT-pomorskog broda) nije poznata adresa krcatelja ili

ako se pismo spremnosti ne može uručiti na njegovu adresu, zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je zatražiti upute od naručitelja, s tim da se pravni učinci predaje pisma spremnosti računaju od trenutka kad bi pismo spremnosti bilo predano da nije bilo navedenih smetnji.

---

1. *Predaja pisma spremnosti važna je za početak toka stojnica - član 506.; L. u. zzz33.*
2. *U granicama domaće plovidbe običaj je da se obavijest o spremnosti broda može dati i usmeno.*
3. *Za brodove redovite pruge - član 492; L. u. zzz8.*
4. *Pod radnim vremenom u smislu stava 2. treba razumjeti radno vrijeme u radnim danima.*
5. *Praznici se određuju zakonom ili naredbom nadležnog organa.*
6. *Radno vrijeme - član 505. st. 2.*
7. *Prijem pisma spremnosti izvan radnog vremena i mjesta na koje adresa upućuje može se odbiti, ali ako se pismo primi, predaja je valjana.*
8. *Pismo spremnosti može se odbiti i kada brod u vrijeme predaje pisma nije spreman za ukrcavanje tereta.*
9. *Odbijeno pismo spremnosti mora se ponovo predati kad se uklone razlozi zbog kojih je pismo bilo odbijeno.*
10. *Pod krcateljevom adresom, ako u ugovoru nije drukčije navedeno, podrazumijeva se adresa njegovog ureda.*
11. *Predaja pisma spremnosti - član 493; L. u. zzz7.*
12. *Postupak kada zapovjedniku krcateljeva adresa nije poznata - L. u. zzz8.*
13. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, pa stranke mogu ugovorom od njih odstupati.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 491. stavku 1. riječ pismeno zamjenjuje se riječima pisanim putem .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:143,144.

JUDIKATURA

ZAKAŠNJENJE - Brodar je dužan nadoknaditi štetu krcatelju, ako u ugovoreno vrijeme ne stavi brod na raspolaganje za ukrcaj tereta. Zakašnjelo postavljanje broda zbog carinskog postupka, pa makar taj postupak bio i rigorozan, ne predstavlja višu silu, te štetne posljedice zakašnjenja snosi brodar.

UPP broj:17, str.29-31, Viši privredni sud NRH, 30.I 1963.

DOLAZAK BRODA U LUKU ODREDIŠTA.

-Obavijest o dolasku broda u luku odredišta smatra se predajom pisma spremnosti. Smatra se da je brod stigao u luku odredišta premda se usidrio daleko od luke, ali na uobičajeno mjesto sidrišta,

UPP broj:86, str.70-74, Apelacioni sud, Torino, 15. XI 1978.

SPREMNOST BRODA

-Prema talijanskom pravu potrebno je za početak stojnica dati obavijest o spremnosti broda, ali ta

obavijest ne mora biti pismena, već se može dati i usmeno.
UPP broj:7,str. 41, Talijanski kasacioni sud, 30.VI 1959.

Pismo spremnosti potrebno je predati samo ako su to stranke ugovorile.
UPP broj:36, str. 67-70, Francuska arbitraža, 25.XI 1966.

Prema angloameričkom pravu brod da bi mogao predati pismo spremnosti mora doći u komercijalno područje luke, a ako je ugovoren i gat, mora pristati uz odgovarajući gat. U prvom slučaju radi se o "port charters", a u drugom o "berth charters". Od ovih načela stranke mogu odustati ugovorom.
UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Predajom pisma spremnosti brodar ima ne samo pravo nego i dužnost da prima teret te je dužan krcatelju nadoknaditi štetu, ako teret nakon predaje pisma spremnosti nije mogao biti ukrcan i prije početka toka stojnica.
UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

- Primanje pisma spremnosti bez prigovora ne sprečava primaoca da naknadno dokaže da brod u vrijeme predaje pisma nije bio spreman za iskrcaj tereta. Medju elemente spremnosti broda spada i postavljanje broda na mjesto iz kojega se može nesmetano iskrcavati teret.
UPP broj:57,str. 59-65, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-961/72-2, 6 XI 1972

- Za valjano predavanje pisma spremnosti nije potreban slobodan saobraćaj, ako je sigurno da će ga brod dobiti.
52,str. 40-44, Engleski apelacioni sud, 4.IX 1971.

-Obavijest stranci o datumu kada će brod biti spreman za ukrcaj tereta ne predstavlja izmjenu ugovora.
UPP broj:12,str. 65-66 Kasacioni sud Italije, 7.1V 1960.

-Zapovjednik ne može mijenjati uvjete zaključenog ugovora. Obavijest stranci o datumu kad će brod biti spreman za ukrcaj tereta, ne predstavlja izmjenu ugovora. Zapovjednik ne može raditi u ime ovlaštenika tereta sve dok teret ne primi na brod.
UPP broj:12,str. 65-66, Kasacioni sud Italije, 7. IV 1960 .

Zapovjednik određuje vrijeme ukrcaja pa troškovi čekanja robe padaju na krcateljev teret. Ako su stranke ugovorile vrijeme kad će roba biti ukrcana, brodar odgovara za troškove čekanja robe preko ugovorenog vremena za ukrcaj. Uvjete ukrcaja stranke mogu ugovoriti i pozivajući se na teretnicu. Stranke mogu ugovorom odrediti tko će snositi rizik nemogućnosti ukrcaja i iz kojih razloga.
UPP broj:28, str. 29-31, Viši privredni sud SRH, 30.IX 1965.

LITERATURA

Pallua, E. – Pojam "arrived ship" u engleskom pomorskom pravu, UPP broj:61 str.65-

Pallua, E. – Još o pojmu "arrived ship" u engleskom pomorskom pravu, UPP broj: 77 str. 67-68

Članak 492.

Pismo spremnosti ne predaje se ako brod (NACRT-pomorski brod) plovi u linijskoj plovidbi.

Pri prijevozu brodom (NACRT-pomorskim brodom) u linijskoj plovidbi teret se ukrcava čim brod (NACRT-pomorski brod) na određenom mjestu bude spreman za ukrcavanje.

---

1. *Nepostojanje dužnosti predaje pisma spremnosti u linijskoj plovidbi ima svoj razlog u činjenici da brod redovito ima pravo otputovati iz luke u vrijeme predviđeno plovidbenim redom, pa bi predaja pisma spremnosti i pravne posljedice koje iz toga proistječu često onemogućavale pravovremeni odlazak – član 512.*

2. *Kod linijskih brodova krcatelj se mora sam interesirati o vremenu dolaska broda u luku. U praksi često biva da krcatelj, prije nego brod stigne u luku, teret preda skladištaru kojega odredi brodar, pa skladištar drži uskladišten teret u ime brodara.*

3. *Kad je teret uz suglasnost brodara uskladišten u njegovo ime, on se mora sam pobrinuti za ukrcavanje.*

4. *Svako zatezanje ukrcavanja za koje brodar ne odgovara pada na teret krcatelja.*

5. *Ako linijski brod ne pristane uz obalu - v. član 486.*

6. *U poslovnoj praksi često biva da stranke i za brodove koji plove u slobodnoj plovidbi ugovore da će se ukrcavanje i iskrcavanje vršiti "po linijskim uvjetima". U takvom slučaju pismo spremnosti ne predaje se.*

7. *Vrijeme ukrcavanja za linijske brodove - član 511. st. 2.*

8. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, pa stranke mogu ugovoriti da se pismo spremnosti predaje i u linijskoj plovidbi.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:143,147.

JUDIKATURA

-VRIJEME UKRCAJA -Linijski brod nije dužan nastaviti operacije ukrcaja preko roka utvrdjenog za njegov boravak u luci, ako teret nije bio paralelno dopremljen pod čekrk broda.

UPP broj: 6, str.40-41, Viši privredni sud NRH, 11.XI 1959.

Pod linijskim uvjetima primalac je dužan primati robu prema uvjetima klauzule "onako brzo kako". Kod linijskih uvjeta ne radi se o naknadi za prekostojnice nego o naknadi za zadržavanje broda.

UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

UKRCAJ - UKRCAJ TERETA "PO LINIJSKIM UVJETIMA" - Kad se ukrcaj vrši po linijskim uvjetima, brodar određuje redoslijed krcanja u brod.

UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

Članak 493.

Zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) može predati pismo spremnosti ako je brod (NACRT-pomorski brod) spreman za ukrcavanje, a nalazi se na mjestu u luci prema članku 484., 485., 487. i 488. ovoga Zakona ako je dobio prethodna odobrenja za promet s kopnom i za ukrcavanje i ako su obavljene druge radnje koje omogućuju ukrcavanje tereta u brod (NACRT-pomorski brod).

Pismo spremnosti može se predati i ako brod (NACRT-pomorski brod) nije bio doveden na mjesto iz stavka 1. ovoga članka ako je u tome bio spriječen razlozima koji padaju na teret naručitelja.

---

1. *Brod je u tehničkom pogledu spreman za ukrcavanje kad su mu skladišta u koja se mora ukrcati teret u takvom stanju da se teret u njih može bez opasnosti ukrcati i očuvati, odnosno kad su mu, gdje je to potrebno, otvorena grotla skladišta i brodske naprave za ukrcavanje spremne za rad.*

2. *Zapovjednik mora, na zahtjev krcatelja, pokazati važeće brodske isprave koje se odnose na naprave za ukrcavanje tereta i sposobnost skladišta da se u njemu očuva teret.*

3. *Osim navedenih isprava, brod mora imati i druge ako su za odnosni slučaj propisane. Ovamo prvenstveno dolazi svjedodžba o dezinfekciji brodskih skladišta, kad je brod na prethodnom putovanju prevozio teret nakon iskrcavanja kojega se zahtijeva odnosna raskužba, kao što su npr. žive životinje.*

4. *Pod drugim radnjama koje omogućuju ukrcavanje tereta na brod podrazumijevaju se i one koje su potrebne za sprečavanje kvara i očuvanje tereta, kao što je čišćenje i sušenje brodskih skladišta.*

5. *Spremnost broda za ukrcavanje i očuvanje tereta sadržajno je uži pojam od sposobnosti broda za plovidbu iz člana 479.*

6. *Ako je nespremnost broda posljedica neadekvatnih svojstava broda, njegovih dijelova ili oprema, u pogledu temelja odgovornosti brodara primjenjuje se član 478., a u pogledu njihovog slabog stanja član 479.*

7. *Slučajevi kada naručilac odgovara za nemogućnost dovođenja broda na odgovarajuće mjesto – v. bilješke uz čl. 484-490.*

8. *Pravo naručioca na odustanak od ugovora i naknadu štete prouzrokovane odustankom – v. čl. 478. i 479.*

9. *Spremnost broda po L. u. – u. zzz7.*

10. *Rješavanje sporova o spremnosti broda – L. u. zzz9.*

11. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, pa stranke mogu ugovoriti da će brodar imati pravo predati pismo spremnosti i ako nisu ispunjeni uvjeti iz ovoga člana.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:141,142.

JUDIKATURA

POJAM STIGLOG BRODA - Stigli brod ("arrived ship") je brod koji je stigao na mjesto unutar luke gdje je uobičajeno da brodovi čekaju na vez. Pretpostavka je da je na tome mjestu brod na neposredno raspolaganje naručitelju. Protudokaz je dopušten. Pismo spremnosti može se s toga mjesta predati, a stojnice počinju teći.

UPP broj:61, str. 61-69, Kuća Lordova, 18.VII 1973. i UPP broj:77, str. 64-67, Kuća Lordova, 19. i 23.V 1977.

OTKAZ UGOVORA

-Kad naručitelj, koji radi povrede brodarevih ugovornih dužnosti ima pravo otkazati ugovor - dade nalog brodu da otputuje u jednu odredjenu luku, pa kad tamo stigne kroz normalno vrijeme, smatra se da se odrekao svoga prava na otkaz ugovora, i ne može se pozivati na činjenicu da je brod u tu luku stigao poslije roka koji je utvrdjen u ugovoru.

UPP broj:9,str. 40, Engleski trgovački sud, 7.XI 1960.

Ne smatra se da je vozar odustao od ugovora ako u ugovorenom roku ne stavi brod na raspolaganje krcatelju. Ako naručitelj ne odustane od ugovora mora platiti mrtvu vozarinu.

UPP broj:22, str. 25-27, Viši privredni sud SRH, 18.II 1964.

Članak 494.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) preuzima teret ispod vitla.

---

1. *Preuzimanje tereta ispod čekrka ima svoj razlog u okolnosti da u tom času brod stvarno preuzima teret. Isto L. u. – u. zzz12. st. 1.*
2. *Preuzimanje tereta ispod čekrka – L. u. zzz12. st. 2.*
3. *Teret mora biti pravilno složen i osiguran prije nego ga zahvati brodska dizalica.*
4. *Stranke mogu ugovoriti i neko drugo mjesto predaje. Tako: lučko skladište, prelaz tereta preko brodske ograde, njegovo postavljanje na palubu broda, postavljanje u brodsko skladište, slaganje u skladištu.*
5. *Primopredaja tereta njegovim prelaskom brodske ograde danas u ugovorima o prijevozu praktički ne dolazi u obzir, ali je jedino mjerodavna u odnosima stranaka iz kupoprodajnog ugovora.*
6. *Ako se teret na zahtjev brodara krca lučkim dizalicama ili drugim lučkim sredstvima, brodar prima teret kada ga odnosno sredstvo zahvati.*
7. *U slučaju da ukrcavanje određenim lučkim sredstvima zahtijeva krcatelj, brodar prima teret kada se teret odvoji u brodu od odnosnog sredstva.*
8. *Tekući teret brodar prima kad teret uđe u brodska crijeva, odnosno kad teret uđe u brodsko skladište iz crijeva lučkih instalacija za ukrcaj.*
9. *Nakon preuzimanja tereta brodar snosi troškove ukrcavanja i odgovornost za štetu.*
10. *O odgovornosti brodara nakon preuzimanja tereta pa do ukrcaja – član 584. st. 2. t. 1.*
11. *Brodar je, ako nije drukčije ugovoreno, dužan na svoj trošak složiti i poravnati teret na brodu – L. u. zzz13. st. 1.*
12. *Ako nije drukčije ugovoreno ili mjesnim običajima predviđeno, brodar je dužan ukrcaj izvršiti sredstvima broda, bez obzira na to koja je točka mjerodavna za predaju tereta.*
13. *Za snošenje troškova:*

- *brodskih sredstava i osoblja – L. u. zzz23;*
- *odvajanja tereta, njegove zaštite, poduzimanja sigurnosnih mjera kod ukrcavanja žitarica, te pričvršćivanja tereta na bradu – L. u. zzz24.*
- *svjetla i pogonske snage – L. u. zzz25.*

14. *u. obvezuju brodara da stavi na raspolaganje za ukrcaj brodske dizalice i druga sredstva*

potrebna za ukrcaj – u. 25.

15. *Način ukrcavanja – L. u. zzz18.*
16. *Osim u cit. članovima, odstupanje primjene običaja luke navedena su u članu 488.*
17. *Prije lučkih običaja dolaze do primjene ugovorne odredbe stranaka.*
18. *Osim slučajeva u pogledu kojih se zakon poziva na običaje luke, stranke mogu od propisa zakona koji se odnose na ukrcavanje tereta (čl. 484-503) ugovorom odstupiti još i u slučajevima predviđenim u čl. 487. st. 2., 492, 497, 501. st. 2., 502, 503.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:122,123,124,231.

Haška Pravila : čl.7.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.293.

JUDIKATURA

Izraz "ukrcaj tereta" ne odnosi se samo na period nakon prelaska tereta preko brodske ograde, nego obuhvaća čitavu pomorsku operaciju ukrcaja.

UPP broj:31, str. 54-57, Engleski prvostepeni sud, 15.III 1954.

UKRCAJ I ISKRCAJ - Ugovor o ukrcaju i iskrcaju tereta što ga sklopi korisnik prijevoza s lučkim slagačem mora se izvršiti prema odredbama ugovora o prijevozu temeljem kojega treba izvršiti ukrcaj odnosno iskrcaj, osim ako je ugovor o prijevozu izričitom odredbom isključen od primjene.

UPP broj:30, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 14.III 1966.

Ako nije drukčije ugovoreno ili mjesnim običajem predviđeno teret se prima i predaje pod čekrkom. Pod ovim uvjetima troškovi ukrcaja i iskrcaja padaju na brodara pa i kad je upotrijebljena kopnena dizalica.

UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

Povećane troškove prouzrokovane nedostatkom pakovanja snosi brodar, ako on inače snosi troškove ukrcaja i iskrcaja.

UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

ODGOVORNOST ZA NEUKRCAVANJE TERETA - Za neukrcavanje tereta slagačevom krivnjom brodar odgovara ako je slagač radio u njegovo ime.

UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

Ako se teret krca pomoću lučkih dizalica pomorski prijevoz počinje časom kada je roba postavljena na brod. Na ovo ne utječe ni okolnost da je teret već prešao brodsku ogradu i pao na palubu broda.

UPP broj:33, str. 54-55, Apelacioni sud, Montpellier, 27.I 1966.

Manipulacije tereta - UKRCAJ, ISKRCAJ, SLAGANJE - Nepravilne manipulacije ukrcaja, slaganja i iskrcaja, ne mogu se kvalificirati kao zla namjera ili gruba nepažnja.

UPP broj:36, str. 62-64, Apelacioni sud, Rouen, 10.II 1967.

UKRCAJ TERETA - PLAĆANJE TROŠKOVA UKRCAJA - Brodar koji prema ugovoru ima pravo na naknadu troškova ukrcaja, to svoje pravo ne gubi i kad u obračunu troškova, koji je podnio naručitelju, te troškove nije naveo. Može ih zatražiti i naknadno sve do isteka zastarnog roka.

UPP broj:71, str. 43-45, Viši privredni sud SR Hrvatske, 16.XII 1975.

UKRCAJ - ZNAČENJE IZRAZA "POD ČEKRK" - Teret se nalazi "pod čekrkom" ako je smješten 30 metara daleko od boka broda u lučkom skladištu.

UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

Za štetu na robi prouzrokovanu slabim stanjem pasca kod ukrcaja ili iskrcaja tereta odgovara brodar i slagač, ako je šteta rezultat zajedničkog djelovanja brodara i slagača.

UPP broj:28, str. 54-56, Kasacioni sud Italije, 30.X 1963.

Članak 495.

Zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je krcatelju koji sam krca teret na brod (NACRT-pomorski brod) dati upute o načinu slaganja tereta da bi se izbjegla oštećenja tereta koja mogu nastati zbog toga što se teret prevozi brodom (NACRT-pomorskim brodom).

Krcatelj se pri ukrcavanju tereta mora držati uputa zapovjednika broda (NACRT-pomorskog broda) koja se odnose na raspored tereta u brodu (NACRT-pomorskom brodu) i ostale okolnosti u vezi sa sigurnošću osoba, broda (NACRT-pomorskog broda), njegovih uređaja i opreme te drugog tereta u brodu (NACRT-pomorskom brodu) i sprečavanje onečišćenja okoliša.

---

1. *Brodar odgovara za pravilno slaganje tereta koje obavlja sam.*
2. *Brodar je dužan sam složiti teret ako ugovorom ili običajima luke nije drukčije određeno.*
3. *L. u. određuju da brodar slaže, te ako se radi o rasutom teretu, i poravnava teret - u. zzz13. st. 1.*
4. *Teret je pravilno složen ako njegovim načinom slaganja nije ugrožen taj teret ili drugi teret istog krcatelja, teret drugih krcatelja na istom brodu, sigurnost broda i osoba na njemu te okolica od zagađivanja.*
5. *Ako slaganje obavlja krcatelj, odgovornost za pravilno slaganje je slijedeća:*

- *Brodar ne odgovara za štete koje pretrpi teret koji se slaže ili drugi teret istog krcatelja. Brodar će biti, po načelima obveznog prava, odgovoran i za ovo slaganje, ako je očito da je teret nepravilno složen, a on na tu okolnost ne upozori slagača - član 12. ZOO.*
- *I kada teret slaže sam krcatelj brodar mora dati upute o mjerama koje su potrebne da se teret zaštiti od rizika kojima je podvrgnut zbog specifičnih opasnosti broda, kao što je npr. potreba naročito čvrstog privezivanja ili drugog osiguranja da bi se izbjegla šteta prouzrokovana valjanjem ili posrtanjem broda.*
- *Za štetu prouzrokovanu drugom teretu, osobama na brodu i okolini uvijek odgovara brodar, bez obzira na to tko je obavio slaganje, pa brodar ima pravo i dužnost davati upute za slaganje da bi se izbjegle navedene opasnosti, a ako ih se krcatelj ne pridržava, brodar može zabraniti ukrcavanje i narediti iskrcavanje već ukrcanog složenog tereta te odustati od ugovora na štetu naručioca.*

- *Štete prouzrokovane brodu nepravilnim slaganjem snosi brodar, ako krcatelja nije upozorio na nepravilnost slaganja.*

6. *Navedena načela dolaze do primjene i kad ukrcavanje obavlja jedan stivador.*

7. *O rasporedu slaganja tereta na brodu odlučuje uvijek zapovjednik broda, jer o tome ovisi sigurnost broda a često i nesmetano ukrcavanje i iskrcavanje drugog tereta.*

8. *Zapovjednik odlučuje i o redoslijedu slaganja tereta - L. u. zzz17.*

9. *L. u. zzz4. određuju da osim zapovjednika redoslijed slaganja određuje i brodski agent. To će agent moći učiniti samo ako se njegovoj odluci ne protivi zapovjednik broda.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:126,129,132.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:286.

Haška Pravila : čl.3(2).

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.81-84.

JUDIKATURA

SLAGANJE - Kad zapovjednik broda krcateljima preda plan slaganja tereta s redoslijedom ukrcaja, svi su se krcatelji dužni pridržavati tog redoslijeda.

UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

SLAGANJE ROBE

-Brodar je odgovoran za pravilno slaganje tereta i u slučaju kada troškovi ukrcaja padaju na krcatelja.

UPP broj:9,str. 51-52, Trgovački sud, Seine, 28.1 1960.

SLAGANJE TERETA

-Prilikom utvrdjivanja da li je teret na brodu uredno složen, sud je dužan voditi računa kako o prirodi tereta i o načinju. slaganja s obzirom na sigurnost plovidbe tako i o pomorsko slagačkim običajima.

UPP broj:5,str. 36-37, Viši privredni sud NRH, 17.XII 1957.

Članak 496.

Teret se ne može smjestiti na palubu broda (NACRT-pomorskog broda) bez suglasnosti krcatelja, ako nije riječ o teretu koji se obično smješta na palubu.

---

1. *Zabrana smještaja tereta na palubu temelji se na činjenici da je na palubi teret podvrgnut mnogo većim rizicima nego u skladištu broda.*

2. *Paluba u smislu ovog člana je samo onaj dio palube koji nije zaštićen od djelovanja mora i vjetrova.*

3. *Unatoč okolnosti da je krcatelj pristao da se teret smjesti na palubu, brodar je dužan poduzeti potrebne mjere za učvršćenje i osiguranje tog tereta uopće, ili ako ukrcavanje vrši sam krcatelj, dati mu odgovarajuće upute.*

4. *Kad brodar bez krcateljevog pismenog pristanka smjesti teret na palubu, odgovara za svaku štetu koja se vjerojatno ne bi dogodila da je teret bio smješten u potpalublje, pa kad inače prema općim propisima o svojoj odgovornosti ne bi bio odgovaran.*

5. *Brodar se ne može pozivati na nautičku djelatnost svoje posade za koju inače ne odgovara, jer brod s nepravilno ili neovlašteno smještenim teretom na palubi nije prije početka putovanja bio sposoban za plovidbu – član 479.*

6. *Za štete koje bi se dogodile i da je teret bio smješten u potpalublje, brodar, iz činjenice da je teret smješten na palubu, ne odgovara.*

7. *Odgovornost brodara za teret smješten na palubu općenito:*

- *za pomorsku plovidbu – član 584. st. 2. t. 2.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:130,146.

Haška Pravila : čl.1 ©.

Hamburška pravila:čl.9.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.45-51.

Ivković, Hamburška Pravila, str. 76

JUDIKATURA

ODGOVORNOST NARUČITELJA PRIJEVOZA - Klauzula čarter-partije kojom naručitelj preuzima rizik za teret ukrcan na palubu odnosi se samo na štete koje su u neposrednoj vezi sa činjenicom da je teret složen na palubu.

UPP broj:47, str. 58-59, Francuski kasacioni sud, 19.V 1969.

KRCANJE NA PALUBU - Klauzula kojom krcatelj pristaje da se teret krca na palubu ima svojstvo prebacivanja dokaza od brodara na primaoca o krivnji za štetu.

UPP broj:15, str.55-56, Apelacioni sud, Genova, 31.XII 1959.

Nepravilno slaganje automobila na palubi predstavlja nautičku grešku.

UPP broj:18, str.42-44, Trgovački sud, Nantes, 18.XII 1961.

Klauzula u teretnici kojom se odobrava krcanje na palubu nema značaj veksatorne klauzule. Ta klauzula sama po sebi ne oslobađa brodara zakonske odgovornosti za teret.

UPP broj:18, str.47-48, Apelacioni sud, Trst, 2.V 1960.

Klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za štetu koju pretrpe žive životinje, ne može doći do primjene ako je šteta prouzrokovana zlom namjerom ili grubom brodarovom nepažnjom. O takvoj krivnji radi se kad je brod bio nepogodan za prijevoz ugovorenog tereta.

UPP broj:54,str. 52-55, Apelacioni sud, Paris, 7.VII 1971.

Ako je brodar ovlašten naknadno ukrcati drugi teret može ga smjestiti na palubu i bez pristanka glavnog naručitelja. Kamioni se mogu krcati na palubu za vrijeme zimske sezone za putovanje preko Atlantika. Brodar ne odgovara za štetu koju višom silom prouzroči teret smješten na palubu.

UPP broj:21, str. 66-67, Apelacioni sud, Rennes, 10.I 1963.

Klauzulu, kojom brodar za teret složen na palubi ugovara blaže uvjete odgovornosti, mora krcatelj posebno pismeno prihvatiti. Taj prihvat mora biti potpisan na zapovjednikovom primjerku teretnice.

UPP broj:24, str. 31-32, Kasacioni sud Italije, 19.VII 1962.

Ako je u teretnici navedeno da je teret smješten u brodsko skladište, a on je stvarno bio složen na palubu da bi brodar na taj način u skladište mogao smjestiti drugu robu, takav brodarov postupak predstavlja njegovu namjernu krivnju u lukrativnu svrhu. Pod ovom pretpostavkom brodar se ne može pozivati na ograničenje odgovornosti.

UPP broj:38, str. 65-66, Apelacioni sud, Aix, 11.IV 1967.

ODGOVORNOST - ŠTETA NA TERETU KOJI SE PREVOZI NA PALUBI BRODA - Brodar će biti odgovoran za štetu koju pretrpi palubni teret, ukoliko je prijevoz na palubi broda dopušten, ako je šteta posljedica nedovoljnog osiguranja tereta.

UPP broj:70, str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 12.XII 1975.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - PRIJEVOZ KONTEJNERA NA PALUBI BRODA - Brodar broda koji je rekonstruiran i kontejneri se prevoze na palubi može ograničiti svoju odgovornost po jedinici tereta.

UPP broj:64, str. 66-70, Apelacioni sud Sjedinjenih Američkih Država, 2. područje (Second Circuit), 1.X 1973.

-Ne može se pozvati na običaj koji dopušta KRCANJE KONTEJNERA NA PALUBU, ako teretnica izričito predvidja njihovo krcanje ispod palube -Ako kod takvog prijevoza dodje do gubitka ili oštečenja robe, vozar se može osloboditi odgovornosti ako dokaže ne samo postojanje izuzetne opasnosti, nego i činjenicu da bi do istog gubitka došlo da je roba bila krcana ispod palube -BRISELSKA KONVENCIJA O IZJEDNAČENJU NEKIH PRAVlLA O TERETNICI IZ 1924. primjenjuje se i na robu krcanu na palubu, ako se u teretnici posebno ne spominje takav način krcanja -Krcanjem robe na palubu, suprotno izričitom uglavku teretnice, ne isključuje se OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI VOZARA prema čl.4, spomenute Konvencije -Tzv. DEVIATION" ne priznaje se tom Konvencijom, i ne opravdava neprimjenjivanje izjednačenih pravila - Konvencija ne izjednačuje grubu nepažnju s dolusom, niti pravi razliku izmedju grube i obične nepažnje u svrhu isključenja granice vozarove odgovornosti -KONTEJNER se ne može izjednačiti s koletom u svrhu primjene ograničenja vozarove odgovornosti prema ovoj Konvenciji, a budući da u teretnici nisu navedena koleta koja kontejner sadrži, granicu treba računati na osnovi jedinice vozarine -Granicu odgovornosti vozara, utvrdjenu Konvnencijom na sto zlatnih funti, treba preračunati u zakonsku valutu prema zlatnoj sadržini funte i prema cijeni zlata na tržištu na dan štetnog događaja a treba je i revalorizirati prema devalvaciji valute.

UPP broj: 91. str. 69-73, Apelacioni sud, Genova 26. III. 1981

RAD AGENTA - Brodar odgovara za rad svog agenta kao i za svoja osobna djela, pa i kad je agent naredio da se teret smjesti na palubu.

UPP broj:38, str. 65-66, Apelacioni sud, Aix, 11.IV 1967.

KRCANJE TERETA NA PALUBU - Na teret ukrcan na palubu broda ne primjenjuje se Konvencija o teretnici od 1924, pa i kada stranke ugovore njenu primjenu. Francusko pravo dozvoljava ukrcaj tereta na palubu ako se radi o prijevozu u maloj obalnoj plovidbi, pa i u slučaju da je prijevoz međunarodni. Međunarodni prijevoz u maloj obalnoj plovidbi je prijevoz između Le Havrea i Southamptona.

UPP broj:70, str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 12.XII 1975.

KRCANJE TERETA NA PALUBU - Potvrda brodarovog agenta da u luci ukrcaja postoji običaj koji dopušta krcanje na palubu određenog tereta ne može poslužiti kao vjerodostojan dokaz, ako je ta potvrda izdana u brodarovu korist.

UPP broj:63, str. 72-78, Viši privredni sud SR Hrvatske, 28.II 1974.

PRIJEVOZ KONTEJNERA NA PALUBI BRODA - Prijevoz kontejnera na palubi uz izdanje čiste teretnice nije nerazborita devijacija. Brod rekonstruiran za prijevoz kontejnera opravdano prevozi kontejnere na palubi. Kontejneri krcani na palubu nisu manje sigurni od kontejnera krcanih u potpalublje. Brodar takvog broda može ograničiti svoju odgovornost po jedinici tereta.

UPP broj:64, str. 66-70, Apelacioni sud Sjedinjenih Američkih Država, 2. područje (Second Circuit), 1.X 1973.

KLAUZULA O PRAVU BRODARA DA SLOŽI TERET NA PALUBU - Klauzula redovitog formulara teretnice o pravu brodara da složi teret na palubu obavezuje i imaoca skraćenog formulara teretnice ako je ukrcaj izvršio krcateljev agent, ukoliko mu moraju biti poznate klauzule redovitog formulara.

UPP broj:43, str. 70-72, Okružni sud, Južnog okružja New Yorka, 21.III 1969.

LITERATURA

Pallua, E. – Krcanje tereta na palubu i nerazborita devijacija, UPP broj:64 str. 68-70

Grabovac, I.,Time charter i odgovornost za prijevoz na palubi, Transport, XIII/1967, br.:2., str. 4-5.

Grabovac, I.,Paluba broda i smještaj tereta, Zakonitost, Zagreb, 46/1992, br.: 8-9, str. 1103-1111.

Grabovac, I., Prijevoz tereta na palubi,Pomorski zbornik Društva za proučavanje pomorstva…, 1972, str. 491-504

Članak 497.

Količina tereta koja se predaje na prijevoz može se

odrediti brojem komada, težinom ili obujmom.

U slučaju sumnje količina tereta određuje se mjerom koja je uobičajena u luci ukrcavanja.

---

1. *Koja će se od navedenih mjera primijeniti prvenstveno se određuje ugovorom stranaka, što ovisi o prirodi tereta. U praksi redovito biva da se ugovori ona mjera koja je, sa stajališta određivanja visine vozarine, za brodara najpovoljnija.*
2. *Za snošenje troškova u slučaju provjeravanja količine tereta koja je predana na prijevoz - L. u. zzz27. i zzz28.*
3. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, pa stranke mogu ugovoriti da će se primijeniti mjere uobičajene u nekom drugom mjestu.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:120,135.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:257.

Članak 498.

Umjesto ugovorenog tereta može se predati na prijevoz drugi teret, ako se time ne mijenjaju uvjeti prijevoza na štetu brodara (NACRT- prijevoznika) ili ako zbog toga ne bi došlo do zadržavanja broda (NACRT-pomorskog broda) ili ako ne bi bila ugrožena sigurnost broda (NACRT-pomorskog broda) i drugog tereta te ako naručitelj dade brodaru (NACRT- prijevozniku), na njegov zahtjev, osiguranje za tražbine koje bi mogle nastati zbog zamjene tereta.

Ako je ugovoreni teret već bio ukrcan, troškove u vezi s njegovim iskrcavanjem i ukrcavanjem drugog tereta snosi naručitelj.

---

1. *Kada se ostvare uvjeti iz ovoga člana, brodar mora pristati na zamjenu tereta.*
2. *Uvjeti prijevoza će se mijenjati na brodarevu štetu ako je npr. vozarina za zamijenjeni teret viša od ugovorene, vrijeme potrebno za ukrcaj duže, briga za očuvanje zamijenjenog tereta veća i sl.*
3. *Brodar nije dužan pristati na zamjenu tereta ako zamijenjeni teret zagađuje ili oštećuje brod više nego ugovoreni.*
4. *Da bi se brodar uspješno odupro zahtjevu za zamjenu tereta, mora dokazati da će sigurnost broda zamijenjenim teretom biti u većoj mjeri ugrožena negoli bi to bila da do zamjene nije došlo.*
5. *Ovo isto vrijedi i za sigurnost drugog tereta.*
6. *Ako je za zamijenjeni teret vozarina veća od one za ugovoreni - član 589. st. 2.*
7. *Brodar ima pravo zahtijevati da se osiguranje dade do visine štete za koju učini vjerojatnom da bi mu mogla nastati zamjenom tereta.*

8. *Brodar za štetu prouzrokovanu drugom teretu odgovara do svote navedene u članu 575. jer se ne ispunjavaju pretpostavke iz člana 578. za njegovu neograničenu odgovornost.*

9. *O bonitetu i raspoloživosti osiguranja u slučaju spora odlučuje sud.*

10. *Brodar nije dužan sam pristupiti iskrcavanju i eventualnom ukrcavanju tereta, ali to može tražiti.*

11. *Premda se u stavu 2. govori samo o troškovima, ipak treba na naručioca prebaciti i rizik iskrcavanja i ukrcavanja.*

12. *Naručilac nije dužan nadoknaditi štetu za koju dokaže da se mogla izbjeći upotrebom dužne pažnje brodara ili osoba za koje on odgovara.*

13. *Ako je teret drugih naručilaca ukrcan u brod, dolaze do primjene odredbe člana 476. st. 1.*

14. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, pa se naručilac ugovorom može odreći prava na zamjenu tereta.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:117,118.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:508.

Članak 499.

Naručitelj, odnosno krcatelj dužan je brodaru (NACRT- prijevozniku) dati upute za manipulaciju teretom ako se teret ne nalazi u redovnome trgovačkom prometu i ako bi zapovjednik bio dužan poduzeti posebne mjere pri slaganju tereta.

---

1. *Naručilac je dužan postupiti po odredbi ovoga člana ako brodar ili zapovjednik zahtijevaju odnosne upute. Ako upute ne zahtijevaju, naručilac ima pravo smatrati da je brodaru odnosno zapovjedniku poznato na koji način treba manipulirati teretom, pa brodar ne samo da nema pravo od korisnika prijevoza zahtijevati naknadu štete prouzrokovane teretom već odgovara i za štetu koju taj teret pretrpi nepravilnom manipulacijom.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:133.

JUDIKATURA

KONTEJNER

Ako iz oblika kontejnera proizlazi na koji se način s njime mora manipulirati i kako ga se mora smjestiti u brod, krcatelj nije dužan za kontejner postavljati oznake upozorenja, niti upozoriti brodara kako će s kontejnerom manipulirati.

UPP broj:36, str. 62-64, Apelacioni sud, Rouen, 10.II 1967.

ODGOVORNOST - ŠTETA NA ROBI - NETOČNE IZJAVE O PRIRODI ILI VRIJEDNOSTI ROBE - Brodar ne odgovara primaocu za gubitak ili štetu na robu, ako je krcatelj svjesno dao netočnu izjavu o prirodi ili vrijednosti robe. Pravilo da se brodar može pozivati na netočnost izjava u teretnici jedino prema krcatelju, primjenjuje se samo ako se izjava odnosi na oznake, broj, količinu ili težinu robe.

UPP broj:76, str. 70-71, Trgovački sud, Paris, 23.II 1977.

ŠTETA NA TERETU - Brodar nije odgovoran za štetu nastalu na robi zbog neodržavanja potrebne temperature, ako je krcatelj predao robu za čije očuvanje je potrebno održavanje niske temperature tokom prijevoza, na brod koji nema rashladnih uređaja.
UPP broj:32, str. 45-48, Kuća Lordova, 22.VI 1966.

Brodar ne odgovara za štetu koja je nastala na teretu koji je svjesno krivo naznačen. Teret je svjesno krivo naznačen ako je krcatelju na temelju faktura moralo biti poznato o kojoj se robi radi.
UPP broj:47, str. 67-69, Trgovački sud, Marseille, 4.III 1969.

Brodar nije dužan poduzimati posebne mjere za očuvanje tereta ako na to nije bio upozoren.
UPP broj:32, str. 45-48, Kuća Lordova, 22.VI 1966.

NEOBIČNI TERET - Ako se radi o neobičnom teretu koji zahtijeva posebnu pažnju, dužnost je krcatelja da od brodara traži poduzimanje posebnih mjera u svrhu očuvanja tereta.
UPP broj:27, str. 42-48, Apelacioni sud Škotske, 23.III 1965.

PRIJEVOZ BRAŠNA - Brodar mora znati da se osjetljivi teret kao što je brašno ne smije slagati na palete kojih je drvo mlađe od tri mjeseca.
UPP broj:62, str. 72-74, Apelacioni sud, Aix, 7.XII 1973.

Krcatelj je dužan bolje poznavati svojstva svoje robe koju predaje na prijevoz nego brodar.
UPP broj:32, str. 45-48, Kuća Lordova, 22.VI 1966.

Krcatelj nije dužan upozoriti primaoca da se lako pokvarljiva roba mora preuzeti neposredno nakon iskrcaja.
UPP broj:34, str. 65-66, Apelacioni sud, Aix, 3.III 1966.

Članak 500.

Ako je riječ o opasnom teretu, naručitelj, odnosno krcatelj dužan je obavijestiti brodara (NACRT-prijevoznika), i bez njegova zahtjeva, o naravi opasnosti i naznačiti koje zaštitne mjere treba poduzeti.

Ako obavijest o opasnom teretu koji se prevozi nije naznačena u teretnici ili u pismenoj ispravi o ugovoru o prijevozu, teret dokazivanja da je brodar (NACRT-prijevoznik) znao za opasnost skopčanu s prijevozom tog tereta pada na korisnika prijevoza.

---

1. *U međunarodnom pomorskom prijevozu prijevoz opasnih tvari normiraju SOLAS konvencija u Glavi VII. i Međunarodni pomorski kodeks o opasnom teretu, koji je izdao IMCO prvi put 1956, a kasnije je više puta nadopunjavan.*
2. *Prema SOLAS konvenciji otpremni dokumenti koji se odnose na teret, a koje dostavlja krcatelj, moraju biti popraćeni svjedodžbom ili izjavom da je teret ispravno pakiran, obilježen i označen, te da se nalazi u ispravnom stanju - Glava VII. Pravilo 5.*
3. *Brodar mora znati o opasnim svojstvima pojedinih tvari ako je odnosna tvar propisom izričito proglašena opasnom, zatim ako se nalazi u redovitom prometu, te ako se brodar proglasi stručnjakom za prijevoz određenih tvari. Osim toga, zainteresirani ima pravo dokazati da je brodaru inače bilo poznato opasno svojstvo odnosne tvari, kao npr. da ga je o tome makar i usmeno naručitelj odnosno*

krcatelj obavijestio, ili da mu je prije predao odgovarajuće isprave o opasnom svojstvu tvari.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:95,133.

Hamburška pravila:čl.13.

Ivković, Hamburška Pravila, str.92.

JUDIKATURA

Brodar odgovara za oštećenje tereta od stranog mirisa ako je u isto skladište smjestio teret koji takav miris širi, i ne može se osloboditi odgovornosti dokazom o urednoj ambalaži i činjenicom da je šteta nastala zbog nevremena.

UPP broj:17, str.59-60, Međ. arbitražni sud, Gdinja.

UKRCAJ OPASNOG TERETA - ODGOVORNOST ZA ŠTETU - Za štetu koju opasna roba prouzročuje brodu prilikom njenog ukrcaja u brod, a na njenoj ambalaži nisu bile postavljene propisane naljepnice, odgovara krcatelj i stivador koji je znao da se radi o opasnoj robi i koji o tome nije obavijestio svoje radnike koji su ukrcavali robu.

UPP broj:67, str. 67-68, Apelacioni sud, Aix, 30.X 1972.

-Prijevoznik nije odgovoran za štetu koja je nastala zbog ukrcaja neprijavljenog i opasnog tereta. ako je prijevoznik upotrijebio dužnu pažnju pri skladištenju takvog tereta i pritom razborito postupao, za nastalu štetu je odgovoran krcatelj.

UPP broj: 155, str. 221.221, Court of Appeal, 03. ožujka 2000.

-Izraz "opasan teret" iz čl. IV. st. 6. Haških pravila je dobio šire značenje koje nije ograničeno samo na terete eksplozivne ili upaljive prirode. Teret može biti opasan i ako nije opasan samo za brod nego i ako je opasan za ostale terete koji se nalaze na brodu.

UPP broj: 153-154, str. 185-188. House of Lords. 22 siječnja 1998.

PRIMANJE TEKUĆEG TERETA - Primalac mora postaviti takove cijevi koje mogu normalno propuštati teret. Savjet brodarevog službenika u vezi s konstruiranjem cijevi ne obavezuje brodara.

UPP broj:23, str. 29-32, Viši privredni sud SRH, 23.VI 1964.

LITERATURA

Filipovič, V. – Izvanugovorna odgovornost za štete kod prijevoza opasnog tereta morem, UPP broj: 100 str.85 – 102

Pavliha, Implied Terms.....str. 173-198

Članak 501.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ne smije primiti na prijevoz teret čiji je uvoz, provoz ili izvoz zabranjen ili se krijumčari.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) nije dužan primiti na prijevoz teret koji je po svojoj naravi opasan, ako mu opasno svojstvo tereta u vrijeme sklapanja ugovora nije bilo niti moralo biti poznato.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) nije dužan primiti na prijevoz teret koji, s obzirom na svoje stanje i na stanje ambalaže, predstavlja opasnost za osobe, brod (NACRT-pomorski brod) i okoliš te drugi teret s kojim tijekom prijevoza dolazi ili može doći u dodir.

---

1. *Zabrana primanja na prijevoz tereta navedenog u stavu 1. može se zasnivati na internim propisima ili na međunarodnim konvencijama koje obvezuju Republiku Hrvatsku.*
2. *Krijumčari se ona roba, u odnosu na koju se protivno propisima ne omogućuje carinska kontrola, bez obzira na zabrane navedene u stavu 1.*

3. *U pogledu pravnih posljedica koje nastaju primanjem ovog tereta na prijevoz - čl. 570, 573, 574.*
4. *Brodar ne smije primiti na prijevoz opasni teret, bez obzira na to da li je u vrijeme sklapanja ugovora znao ili morao znati za njegova opasna svojstva, ako mu brod ne udovoljava propisanim uvjetima za prijevoz tog tereta.*
5. *Kad je brodar znao ili morao znati za opasna svojstva tereta, a nema odgovarajućeg broda, ugovor prestaje važiti, a brodar je dužan naručiocu nadoknaditi štetu prouzrokovanu prestankom ugovora.*
6. *Ako pod navedenim okolnostima brodar nije znao niti morao znati za opasna svojstva tereta, ugovor također prestaje važiti, ali naručilac ima pravo odustati od ugovora pod uvjetima iz člana 475., a ako od ugovora ne odustane, dužan je brodaru nadoknaditi štetu prouzrokovanu prestankom ugovora.*
7. *U pogledu pravnih posljedica prijevoza opasnog tereta - čl. 503, 566, 567, 572.*
8. *U stavu 3. radi se o teretu koji po svojoj prirodi nije opasan, ali je opasan s obzirom na svoje stanje ili stanje ambalaže.*
9. *Brodar će morati primiti na prijevoz takav teret ako mu je stanje tereta ili ambalaže bilo odnosno moralo biti poznato u vrijeme sklapanja ugovora, ako se prijevoz takvog tereta ne protivi postojećim propisima.*
10. *Ako je u pitanju opasnost za okolicu, brodar ovaj teret ne smije primiti na prijevoz pa ni u slučaju da mu je stanje tereta bilo poznato u vrijeme sklapanja ugovora.*
11. *U pogledu pravnih posljedica prijevoza ovog tereta - čl. 502, 503, 572.*
12. *Odredbe st. 2. i 3. ovoga člana su dispozitivne, pa se brodar ugovorom može obvezati da će primiti odnosni teret ako se to ne protivi postojećim propisima.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:38,95,134.

LITERATURA

Lukšić, B.,Kontrabanda u pomorskom pravu, Privreda i pravo, br.: 9-10,1991

Članak 502.

Naručitelj je odgovoran brodaru (NACRT-prijevozniku) za nanesenu štetu osobama, brodu (NACRT-pomorskom brodu), teretu, okolišu te za sve druge štete i troškove prouzročene manjkavim stanjem ambalaže.

---

1. *Doslovnim tumačenjem ovoga člana, a posebno u vezi s*

članom 503., izlazi da će naručilac biti odgovoran i ako je manjkavo stanje ambalaže brodaru bilo poznato.

2. *U pogledu dužnosti primanja tereta u ovakvoj ambalaži - član 501. st. 3.*
3. *Odredba ovog člana je dispozitivna, pa se brodar može ugovorom odreći prava da zahtijeva naknadu štete od naručioca.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:59.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346.

JUDIKATURA

ODGOVORNOST ZA ŠTETU - Primalac ima pravo tužiti i krcatelja, kad je njegovom krivnjom došlo do oštećenja tereta.

UPP broj:30, str. 45-47, Apelacioni sud, Rouen, 18.II 1965.

-Oznaka u teretnici da se automobili prevoze bez ambalaže, ne prebacuje teret dokaza o krivnji za nastalu štetu od brodara na stranu tereta.

UPP broj:11, str. 52-54, Apelacioni sud, Paris, 26.IV 1961.

Uzevši u obzir suvremeni karakter ambalaže ne može se smatrati da je deranje stanovitog broja vreća kave za vrijeme ukrcaja odnosno iskrcaja ili putovanja posljedica neizbježnih okolnosti. Brodar odgovara za gubitke koji nastanu radi poderanih vreća, ukoliko ne dokaže da je postojala mana ambalaže.

UPP broj:14, str.46, Trgovački sud, Antwerpen, 9.IX 1958.

Brodar se ne može pozivati na nedostatak ambalaže, ako u tom pogledu nije u teretnicu unio opasku.

UPP broj:15, str.54-55, Trgovački sud, Rouen, 23.II 1962.

Članak 503.

Naručitelj je odgovoran brodaru (NACRT-prijevozniku) za nanesenu štetu osobama, brodu (NACRT-pomorskom brodu), teretu, okolišu te za sve druge štete i troškove prouzročene prirodnim svojstvima i stanjem tereta ako brodaru (NACRT- prijevozniku) ta svojstva i stanje tereta nisu bili niti morali biti poznati.

---

1. *U ovom članu radi se o šteti koju je iz navedenih uzroka brodar sam pretrpio, ili je morao drugima nadoknaditi pretrpljenu štetu.*
2. *Naručilac neće biti odgovoran ako su brodaru opasna prirodna svojstva ili stanje tereta bili poznati u vrijeme sklapanja ugovora.*
3. *Radi se o teretu navedenom u čl. 500. i 501. st. 2. i 3.*
4. *U pogledu ostalih pravnih posljedica prijevoza ovoga tereta - čl. 566, 567, 572.*
5. *Odredba ovoga člana je dispozitivna, pa se brodar ugovorom može odreći prava zahtijevati naknadu štete od naručioca.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:59.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346.

Članak 504.

Odredbe članka 486., 490., 491. i 494. ovoga Zakona primjenjuju se ako

običajima luke nije drugačije određeno.

---

1. Prije običaja luke primjenjuju se ugovorne odredbe stranaka.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 504. briše se.

JUDIKATURA

Lučka praksa, pa ma i trajala nekoliko godina, ne znači još i lučki običaj.
UPP broj:14, str.32-33, Engleski trgovački sud, 26.I 1962.

Stranka koja se poziva na običaj strane luke mora taj običaj i dokazati.
UPP broj: 41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

Običaji u pomorstvu odnose se samo na dokazivanje ugovora, a ne i na utvrđivanje da li između agenta i njegovog komitenta postoji odnos punomoći.
UPP broj: 28, str. 52-54, Apelacioni sud, Paris, 17.VI 1964.

LITERATURA

Pavliha, Implied Terms.....str. 19, 21, 23, 25-27, 30, 31,34, 35, 44, 46, 49, 52, 54, 72, 86, 90, 92, 101, 109, 117, 195, 225.

Vrijeme ukrcavanja

Članak 505.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan preuzimati teret na prijevoz tijekom radnog vremena luke.

Radno vrijeme luke određuje, u skladu sa zakonom, tijelo koje upravlja lukom.

---

1. Običajima luke može biti određeno da je brodar dužan preuzimati teret i izvan radnog vremena luke - član 514.

2. Prema L. u. rad na ukrcavanju i iskrcavanju tereta obavlja se po pravilu u dvije smjene - u. zzz20.

3. Brod se ne može protiviti zahtjevu krcatelja odnosno primaoca da se na ukrcavanju odnosno iskrcavanju radi izvan radnog vremena - L. u. zzz26. st. 1.

4. Redovno radno vrijeme u svakoj smjeni je osam sati - L. u. zzz20. st. 3.

5. Luka može odrediti da se rad na ukrcavanju i iskrcavanju obavlja u jednoj smjeni - L. u. zzz20. st. 2.

6. Odredbom stava 2. ovoga člana derogirana je L. u. zzz34, prema kojoj radno vrijeme luke za ukrcavanje i iskrcavanje određuje lučki organ.

7. Krcatelj odnosno primalac snosi naknadu za prekovremeni rad posade broda, ali najviše za šest članova posade - L. u. zzz26. st. 2.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:172.

Članak 506.

Stojnice počinju teći početkom prijepodnevnoga radnog vremena, odnosno poslijepodnevnoga radnog vremena, uz uvjet da je pismo

spremnosti predano najkasnije dva sata prije proteka prijepodnevnoga, odnosno poslijepodnevnoga radnog vremena.

Trajanje stojnica određuje se prema običajima luke.

Stojnice se određuju prema radnim danima i dijelovima radnog dana, pri čemu se kao jedan radni dan računaju 24 tekuća sata.

U radne dane ne računaju se nedjelje, državni i drugi praznici kad se u luci ne radi, a ni vrijeme kad se, zbog vremenskih neprilika ili smetnji na strani broda (NACRT-pomorskog broda), nije moglo ukrcavati.

---

1. *Stojnice – član 463. t. 5.*
2. *Bitna karakteristika stojnica, u odnosu na prekostojnice, jest da se za stojnice brodaru ne plaća nikakva naknada.*
3. *Ako se pismo spremnosti preda manje od dva sata prije proteka poslijepodnevnog radnog vremena, stojnice počinju teći početkom poslijepodnevnog radnog vremena narednog dana koji se računa u stojnice.*
4. *Pismo spremnosti – član 491.*
5. *Vrijeme od predaje pisma spremnosti pa do početka toka stojnica naziva se vrijeme predaha, a služi da se krcatelj odnosno primalac pripremi za ukrcavanje ili iskrcavanje tereta.*
6. *Predah prema L. u. – zzz33.*
7. *Stranke mogu ugovorom isključiti predah.*
8. *Postoji više načina određivanja trajanja stojnica. Tako:*

- *do određenog datuma (ovaj je način danas veoma rijedak);*
- *određeni broj dana;*
- *prema količini tereta koja se mora ukrcati odnosno iskrcati u određenom vremenu, redovito u jednoj radnoj smjeni. Kod ovog načina računanja postoje dvije mogućnosti: a) određena količina tereta odnosi se na cijeli brod, ili b) odnosna količina tereta odnosi se na pojedino brodsko skladište (grotlo). U ovom drugom slučaju stojnice traju onoliko vremena koliko je potrebno da se izmanipulira najveće skladište. Ako se količina tereta određuje za cijeli brod, stojnice traju onoliko dana koliko je potrebno da se čitav teret izmanipulira, bez obzira na veličinu pojedinih skladišta;*
- *prema mogućnosti broda. U ovom slučaju krcatelj mora dovoditi teret do ispod ćekrka, a primalac ga odstranjivati onom brzinom koja omogućava brodu rad. Ovaj način se ugovara engleskom skraćenicom "AS FAST AS"*

(onako brzo kako). Sporno je da li se ovim načinom računanja uzima u obzir samo mogućnost broda bez obzira na mogućnost luke. Sudska praksa uzima u obzir i prilike u luci i kada to stranke nisu ugovorile;

- *kad se ne može primijeniti ni jedan od navedenih načina, teret se mora ukrcati odnosno iskrcati u razumnom vremenu. Pod ovim se uzimaju u obzir mogućnosti broda i luke.*

9. *U stojnice se računa vrijeme koje je brod izgubio čekajući da mu krcatelj preda carinske i druge isprave potrebne za ukrcavanje, prijevoz i iskrcavanje tereta – član 513. st. 1.*
10. *L. u. određuju trajanje stojnica prema dnevnim normama za ukrcavanje odnosno iskrcavanje u određenoj luci – L. u. zzz32.*
11. *Prema L. u. u vrijeme stojnica se računa na bazi količine tereta koja se mora izmanipulirati. Prebačaj norme u jednom danu kompenzira se s podbačajem u drugom – L. u. zzz22.*
12. *Dan od 24 sata računa se i kad je radno vrijeme kraće. Tako će za vrijeme od 24 sata isteći jedan dan stojnica, a ne tri, i kada stranke za radno vrijeme ugovore osam sati.*
13. *Zadnji dan se računa prema trajanju radnog vremena. Npr. ako je radno vrijeme ugovoreno 8 sati, stojnice će isteći protekom 8 radnih sati zadnjega dana a ne protekom 24-og sata.*
14. *Opće je usvojen običaj da se dijelovi dana računaju na minute.*
15. *Kod računanja stojnica po klauzuli "AS FAST AS" izgubljeno vrijeme ne može se nadoknaditi i broji se u prekostojnice.*
16. *U pogledu vremena koje se računa u stojnice postoje dvije krajnosti. Prema jednoj, u stojnice se računa sve vrijeme po kalendaru, bez obzira na to da li su dani radni i da li se moglo raditi zbog vremenskih nepogoda i drugih smetnji; odbija se samo vrijeme za koje se nije moglo raditi iz razloga koji padaju na stranu broda, za koje krcatelj odnosno primalac nisu odgovorni. To su tzv. "tekući dani". Druga krajnost je kad se u stojnice računaju samo radni dani u kojima se moglo raditi. Ovi se dani nazivaju "pogodni radni dani". U stavu 4. predviđeni su pogodni radni dani.*
17. *Pogodne radne dane predviđaju i L. u. – u. zzz35, zzz36. i zzz37.*
18. *Pojedine kombinacije između tekućih i povoljnih radnih dana – L. u. zzz39.*
19. *Pomanjkanje i zakašnjenje željezničkih vagona i drugih prijevoznih sredstava za dopremu ili*

otpremu tereta ne utječe na tok stojnica - L. u. zzz38.

20. *Stranke mogu ugovoriti koji će se način računanja vremena primijeniti; ako ne ugovore ništa, primjenjuju se lučki običaji, što za naše luke znači da će doći do primjene pogodni radni dani.*

21. *Stojnice se redovito računaju odvojeno za luku odnosno luke iskrcavanja. Tako se ušteda u jednoj ili više luka ukrcavanja ne može kompenzirati prekoračenjem vremena u luci iskrcavanja. Stranke međutim mogu ugovoriti da se vrijeme stojnica računa jedinstveno za ukrcavanje i iskrcavanje - reverzibilne stojnice.*

22. *Za više luka ukrcavanja stojnice se računaju jedinstveno. To isto vrijedi i za luke iskrcavanja.*

23. *Kod više luka ukrcavanja odnosno iskrcavanja pismo spremnosti predaje se samo u prvoj ukrcajnoj odnosno iskrcajnoj luci.*

24. *Za lučnog slagača nije mjerodavno vrijeme stojnica koje ugovore stranke iz prijevoznog ugovora. Ako slagač drukčije ne ugovori, za njega su mjerodavne norme koje sam ugovori ili koje su utvrđene običajima luke.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 506. stavku 1. riječi Stojnice počinju zamjenjuju se riječima Vrijeme stojnica počinje .

U stavku 2. iza riječi trajanje dodaje se riječ vremena .

U stavku 3. riječi Stojnice se određuju zamjenjuju se riječima Vrijeme stojnica se određuje .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:155,156.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - 1/VI-2.

Badovinac, G., Stojnice, PE-sv.VII.str.560.

JUDIKATURA

NAKNADA ZA GUBITAK VREMENA - Vrijeme izgubljeno za popravak broda pada na teret slagača, samo onoliko koliko je bilo potrebno da se popravi šteta koju je on skrivio. Kada je popravak vršen u vrijeme trajanja stojnica, brodar ima pravo na naknadu štete za imobilizaciju broda samo za ono vrijeme koje je duže od vremena stojnica.

UPP broj:26, str. 50-52, Apelacioni sud, Rouen, 9.I 1964.

STOJNICE

-Klauzula po kojoj se "vrijeme čekanja na vez ima računati kao vrijeme krcanja" proizvodi svoje učinke od časa kada je brod dobio slobodan saobraćaj u luci /pod uvjetom da je sam bio spreman za krcanje/, bez obzira na to da li je uručeno pismo spremnosti ili nije.

UPP broj:8,str. 32-34, Engleski apelacioni sud, 24.XI 1955.

GENCON UGOVOR

-Vrijeme izgubljeno u čekanju na red treba računati kao vrijeme za iskrcavanje, i treba ga dodati na kraju stojnica.

UPP broj:9,str. 37-39 Engleski trgovački sud , 10.X 1960.

-Propust dužnosti najave broda od strane brodara ne utječe na tok stojnica, ako je primalac bez protesta primio pismo spremnosti. Ako je u teretnici navedeno da je uvjet za predaju pisma spremnosti činjenica da

je brod u slobodnom saobračaju, stojnice počinju teći bez obzira da li je brod privezan uz obalu ili ne.

UPP broj:10,str.28, Viši privredni sud NRH, 31.III 1961. .

Vrijeme upotrijebljeno za ukrcaj ili iskrcaj prije početka toka stojnica, bilo prije ili poslije predaje pisma spremnosti, računa se u stojnice samo onda ako to stranke izričito ugovore. Značenje klauzula "unless used" i "free od demurrage and despatch".

UPP broj:18, str.44-45, Trgovački sud, Bordeaux, 21.XII 1961.

"WORKING DAYS" - Ne iznosi cijela 24 sata radnog dana, već samo onoliki broj sati, kad se radi uz redovnu nadnicu.

UPP broj:14, str.32-33, Engleski trgovački sud, 26.I 1962.

Izraz "vrijeme izgubljeno u čekanju na vez računat će se kao vrijeme krcanja" odnosi se na samostalni odsjek vremena koji je potpuno nezavisan od načina računanja stojnica, a teče neprekidno sve dane u tjednu.

UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

KLAUZULA O SUBOTI PO PODNE - Kada kod računanja stojnica postoji klauzula o "suboti po podne", treba uzeti da su stranke uvrstile klauzulu radi toga da isključe mogućnost, da se subota računa kao čitavi radni dan.

UPP broj:25, str. 83-84, Zemaljski sud, Hamburg, 17.VII 1964.

KLAUZULA "WHETHER IN BERTH OR NOT" - Vrijeme počinje teći od dolaska broda na sidrište pred luku, ako je ugovorena ova klauzula i predano pismo spremnosti. Carinski pregled nije pretpostavka da vrijeme počinje teći.

UPP broj:40, str. 55-57, Apelacioni sud, Genova, 6.II 1968.

PREDAH - Vrijeme predaha pripada uvijek krcatelju.

UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

Za vrijeme predaha krcatelj ima ne samo pravo nego i dužnost pregledati brod u svrhu ustanovljenja da li je brod sposoban za ukrcaj tereta. Ako krcatelj nije za vrijeme predaha pregledao brod, za osposobljenje broda za ukrcaj tereta odbija se onoliko vremena koliko proteče od prestanka predaha pa do izjave krcatelja da brod nije sposoban za ukrcaj.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

POČETAK TOKA - Stojnice počinju teći, ukoliko nije drukčije ugovoreno, početkom slijedećeg radnog vremena, pod uvjetom da je brod bio spreman za rad, odnosno da je predao pismo spremnosti u prethodnom radnom vremenu. Okolnost da je zapovjednik prije vremena, od kojega se računa tok stojnica, dopustio rad brodu, ne utječe na računanje početka toka stojnica.

UPP broj:36, str. 67-70, Francuska arbitraža, 25.XI 1966.

Ako je ugovoreno da stojnice počinju teći slijedećeg radnog dana u 8 sati, ukoliko je pismom spremnosti predano za vrijeme uredovnih sati prijašnjeg dana, stojnice počinju teći prema ovom ugovoru nakon što protekne vrijeme predaha. Prema tome sud griješi ako u ovom slučaju ne prizna vrijeme predaha.

UPP broj:41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

REVERZIBILNE STOJNICE - Obračun utrošenog vremena kod reverzibilnih stojnica vrši se posebno za svaku luku, pa se na temelju toga izvrši kompenzacija ušteđenog odnosno produženog vremena.

UPP broj:29, str. 26-29, Viši privredni sud SRH, 27.XI 1965.

Za pitanje koji će se mogući način računanja reverzibilnih stojnica primjeniti odlučne su ugovorne klauzule stranaka.

UPP broj:41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

ŠTRAJK - Štrajk ne prekida tok stojnica, osim ako korisnik prijevoza dokaže da je štrajk bio nepredvidiv i neotklonjiv.

UPP broj:36, str. 67-70, Francuska arbitraža, 25.XI 1966.

TRAJANJE - Ako stranke nisu ništa ugovorile u pogledu trajanja stojnica vrijeme trajanja određuje lučki organ (čl.43. ZUIPB-a).

UPP broj:27, str. 18-20, Viši privredni sud SRH, 19.XI 1964.

Za računanje vremena ukrcaja i iskrcaja primjenjuje se ZUIPB.

UPP broj:30, str. 23-25, Viši privredni sud SRH, 25.XI 1965.

Stojnice ne teku za vrijeme kad se nije moglo krcati odnosno

iskrcavati iz razloga koji se ne mogu pripisati krcatelju ili primaocu.

UPP broj:43, str. 64-67, Okružni sud, Livorno, 15.X 1967.

Ako je ugovorena norma ukrcaja odnosno iskrcaja prema radnom grotlu, vrijeme trajanja stojnica računa se prema najvećem radnom grotlu. Kao radno grotlo smatra se ono na kojemu se može raditi. Prema tome nije radno grotlo ono koje je kod ukrcaja već ukrcano, a kod iskrcaja iskrcano.

UPP broj:36, str. 67-70, Francuska arbitraža, 25.XI 1966.

Kada je ugovoreno vrijeme iskrcaja po radnom grotlu, broj takvih grotla je mjerodavan za izračunavanje dnevne norme broda. Kod toga nije odlučna okolnost da li je jedan dio ukrcan na palubu, a drugi u duboke tankove.

UPP broj:25, str. 75-76, Trgovački sud, Seine, 28.X 1964.

Ako se vrijeme stojnica prema ugovoru određuje na bazi količine tereta po pojedinom radnom mjestu, kao temelj računanja za brod, kojega su grotla podijeljena na dva dijela, računaju se za svako grotlo dva radna mjesta. Za određivanje stojnica na bazi količine tereta mjerodavno je ono skladište u kojemu ima najviše tereta.

UPP broj:33, str. 67-68, Talijanska arbitražna odluka od 4.V 1966.

Posebnim ugovaranjem dnevne norme ukrcaja ili iskrcaja između korisnika prijevoza i lučkog slagača nije isključena primjena klauzule prijevoznog ugovora o početku toka stojnica.

UPP broj:30, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 14.III 1966.

VREMENSKE TABLICE - Vremenska tablica je mjerodavna i za obračun vremena stojnica i prekostojnica.

UPP broj:27, str. 37-39, Okružni privredni sud, Split, 15.III 1965.

OBRAČUN

- Iako naručitelj protivno svojoj obavezi nije pribavio brodu sigurno mjesto za vez, brodar kod obračuna vremena čekanja mora priznati naručitelju vrijeme stojnica. Stojnice su plaćene u vozarini.

UPP broj:52,str. 40-44, Engleski apelacioni sud, 4.IX 1971.

POČETAK TOKA

- Stojnice ne počinju teći dok se sporni teret zbog drugog tereta na brodu nije mogao uopće ili nije mogao bez veće štete iskrcavati.

UPP broj:57 ,59-65 , Viši privredni sud SRH, IV-S1-961/72-2 , 6.XI 1972.

STOJNICE I UŠTEDJENO VRIJEME

-Vrijeme ukrcaja računa se kao jedinstvena cjelina od početka računanja toka stojnica pa dok ukrcaj ne bude završen, ili dok krcatelj ne izjavi da neće više krcati. Za rok računanja nije odlučno vrijeme kad se ni je radilo, ukoliko se to vrijeme inače računa u stojnice. Prema tome ako je brod u efektivnom radnom vremenu bio ukrcan s prebačenim normama, nema uštedjenog vremena, ako je, uzevši u obzir i vrijeme kad se nije radilo, isteklo ili prekoračeno vrijeme stojnica. Dosljedno tome, u jednom te istom ukrcaju ne može istovremeno biti prekoračenja vremena stojnica i uštedjenog vremena. Stranke, medjutim, mogu ugovoriti da se i za uštedjeno vrijeme računa samo vrijeme efektivnog ukrcaja. Ovaj ugovor ne obvezuje trećega.

UPP broj:53,str. 61-64 , Okružni privredni sud , Spli t , II-P-1183/70, l0.VI 1971

POČETAK TOKA - Ako zbog više sile koja priječi dolazak broda u ugovoreni dio luke, a koja je sila postojala prije nego je brod stigao u luku odredišta, brod nije u mogućnosti doći u ugovoreni dio luke, stojnice počinju teći danom dolaska broda u ugovoreni dio luke. Međutim ako je primalac bez prigovora prihvatio teret u dijelu luke u koji je brod stigao, stojnice se počinju računati danom dolaska broda u odnosni dio luke.

UPP broj:79, str. 59-61, Apelacioni sud, Rouen, 22.III 1977.

-Kad je brodar umjesto razvrgnutog ugovora zaključio drugi, naručitelj prvog ugovora mora platiti naknadu u visini naknade za prekostojnice i za vrijeme predaha i stojnica razvrgnutog ugovora,

UPP broj:86, str.70-74, Apelacioni sud, Torino, 15. XI 1978.

-VRIJEME ISKRCAJA i STOJNICE - Kad je vrijeme stojnica odredjeno za dvije luke iskrcaja, stojnice se računaju jedinstveno, pa ako se u prvoj luci iskrcaja iskrcaj izvrši u vremenu prije nego što su stojnice počele teči (u vremenu koje se prema ugovoru ne računa), svo ugovoreno vrijeme stojnica je za iskrcaj u drugoj luci. Kad je ugovorom odredjeno da se u vrijeme stojnica ne računaju kišni dani, onda se oni ne čunaju ni

onda kad se prije njih nije radilo. Nakon iste prekostojnica, brod nije ovlašten odbiti iskrcaj zato što mu primatelj nije platio naknadu za prekostojnice, nego je dužan na trošak i rizik primatelja, iskrcati i uskladištiti teret (ćl. 539 ZPUP-a), i za to zadržavanje broda, nastalo radi poduzimanja mjera iz čl.539 ZPUP-a pripada mu pravo na naknadu (540 ZPUP-a). Mjere iz čl. 539 ZPUP-a brod je dužan poduz kad se u vrijeme isteka prekostojnica nalazi na sidrištu ili mu luka ne može staviti na raspolaganje sredstva za iskrcaj s time što će u tom slučaju teret iskrcati na maone, odn otploviti u drugu, prvu odgovarajucu luku i tamo iskrcati teret, sve na trošak i rizik primatelja,

UPP broj:97, str.32-36, Viši privredni sud Hrvatske, 25. I 1983.

-Ako je ugovoreno da se vrijeme ne računa ako teret ne može biti krcan zbog smetnji izvan kontrole čarterera, stojnice ne teku dok je brod na sidrištu, ako naručitelj nije mogao pod normalnim uvjetima osigurati vez brodu.

UPP broj:12,str. 43-44, Englesk1 apelacioni sud, 1. i 2.VI 1961.

LITERATURA

Pavliha, Implied Terms.....str. 19, 21, 23, 25-27, 30, 31,34, 35, 44, 46, 49, 52, 54, 72, 86, 90, 92, 101, 109, 117, 195, 225.

Članak 507.

Nakon proteka stojnica počinju teći prekostojnice.

Prekostojnice se računaju prema tekućim danima i dijelovima dana bez prekida.

Prekostojnice se ne računaju za vrijeme u koje se nije moglo raditi zbog smetnji na strani broda (NACRT-pomorskog broda).

---

1. *Prekostojnice - član 463. t. 6.*
2. *Stranke mogu ugovorom isključiti, a običaji luke ne predvidjeti postojanje prekostojnica. U ovim slučajevima nakon izmaka stojnica nastupaju iste pravne posljedice predviđene za izmak prekostojnica - čl. 510, 513 i 548.*
3. *L. u. predviđaju prekostojnice - u. zzz40 zzz41 zzz42 zzz43.*
4. *Trajanje prekostojnica prema L. u. - u. 40. st. 2, 43.*
5. *U prekostojnice se računa i vrijeme koje brod izgubi čekajući da mu krcatelj preda carinske i druge isprave potrebne za ukrcaj, prijevoz i iskrcaj tereta - član 513. st. 1.*
6. *Prekostojnice se računaju po tekućim danima, jer da su operacije bile završene za vrijeme stojnica, okolnosti koje su priječile rad u toku prekostojnica ne bi uopće dolazile u obzir.*
7. *Prekostojnice se računaju na bazi 24 sata, bez obzira kako je ugovoreno trajanje stojnica - član 506.*
8. *Za utvrđivanje trajanja prekostojnica zadnjega dana mjerodavno je vrijeme radnog dana stojnica. Npr. ako je ugovoren za stojnice radni dan na bazi od 8 sati, brodu će se računati čitav dan za prekostojnice ako je upotrijebljeno za rad više od 8 sati.*

9. *Isti način računanja prekostojnica predviđaju i L. u. – u. zzz40. st. 1.*
10. *Smetnje na strani broda prouzrokovane kvarom ili nepravilnim funkcioniranjem sredstava koja je brod dužan staviti na raspolaganje prekidaju tok prekostojnica.*
11. *Smetnje na strani broda neće prekidati tok prekostojnica ako je za njih korisnik prijevoza odgovoran.*
12. *Odredbe ovoga člana su dispozitivne, po lučkim običajima odnosno ugovorom stranaka može biti određeno drukčije - član 514.*
13. *Obratno od prekostojnica je ušteđeno vrijeme, naime, vrijeme za koje su operacije završene prije izmaka stojnica. Zakon o ovom institutu nema nikakve odredbe, pa će ovo vrijeme biti relevantno ako ga stranke izričito ugovore. Opće je usvojeni običaj da, ako stranke drukčije ne ugovore u pogledu visine naknade za ušteđeno vrijeme, brodar plaća iznos koji odgovara polovici naknade za prekostojnice.*

NACRT PROMJENE:

Članak 507. mijenja se i glasi:

Nakon proteka vremena stojnica počinje teći vrijeme prekostojnica.

Trajanje vremena prekostojnica jednako je trajanju vremena stojnica.

Trajanje vremena prekostojnica računa se prema tekućim danima i dijelovima bez prekida.

U trajanje vremena prekostojnica ne računa se vrijeme u koje se nije moglo raditi zbog smetnji na strani broda.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:178,180,187.

JUDIKATURA

-PREKOSTOJNICE -Zakašnjenje u dolasku broda na sidrište za ukrcaj tereta -Pretrpanost luke ne oslobadja naručitelja prijevoza odgovornosti za štetu zbog zadržavanja broda, jer prema klauzuli 9 formulara Exxonvoy 1969. oni su dužni odrediti i osigurati sigurno sidrište broda, raspoloživo u trenutku dolaska broda - Nakon dolaska broda u predvidjenu luku i šest sati poslije predaje pisma spremnosti, počinju teći stojnice, a za svako daljnje zadržavanje vlasnici broda su ovlašteni na naknadu štete,

UPP broj:94, str.43-46, Kuća Lordova, 2. XI 1981.

Članak 508.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ima pravo na posebnu naknadu za prekostojnice.

Visina naknade za prekostojnice određuje se prema visini naknade za prekostojnice kod drugih sličnih brodova (NACRT-pomorskih brodova) u istoj luci u isto vrijeme, a ako to nije moguće, visina naknade određuje se prema visini naknade za prekostojnice drugih sličnih brodova (NACRT-pomorskih brodova) u

najbližoj luci u isto vrijeme.

Naknada za prekostojnice plaća se svakog dana unaprijed za cijeli dan; ali ako je ukrcavanje obavljeno prije proteka dana za koje je naknada unaprijed plaćena, brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan vratiti razmjerni dio naknade.

---

1. *Pravo brodara na naknadu za prekostojnice je osnovna razlika između stojnica i prekostojnica - član 506.*
2. *Naknada za prekostojnice je po svojoj pravnoj prirodi naknada štete za produženo stanje broda, u unaprijed utvrđenom iznosu. Nijedna od stranaka nema pravo dokazivati da je stvarna šteta bila veća odnosno manja od utvrđene naknade za prekostojnice.*
3. *Naknada za prekostojnice se utvrđuje na temelju trajanja prekostojnica, redovito na bazi od 24 sata.*
4. *Odredba stava 2. dolazi do primjene kad stranke ne ugovore naknadu za prekostojnice ili je ne predviđaju običaji luke.*
5. *Ako se visina naknade ne može odrediti prema stavu 2, nju određuju vještaci uzimajući u obzir u prvom redu troškove broda.*
6. *L. u. određuju da se naknada za prekostojnice plaća unaprijed dan po dan - L. u. zzz42.*
7. *U praksi nije običaj da se naknada za prekostojnice plaća unaprijed.*
8. *L. u. određuju postupak za utvrđivanje visine naknade za prekostojnice - u. 43.*
9. *Vještaci navedeni u L. u. zzz43. moraju se kod određivanja visine naknade za prekostojnice pridržavati propisa stava 2. ovog člana.*
10. *Pravne posljedice okolnosti da naknada za prekostojnice nije unaprijed plaćena - čl. 509, 510, 548.*
11. *Odredbe ovog člana su dispozitivne, pa običaji luke ili ugovor stranaka može određivati drukčije - član 514.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 508. stavku 2. riječi kod drugih sličnih brodova zamjenjuju se riječima za druge slične brodove

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:179,190,192.

JUDIKATURA

-Treći imalac teretnice nije dužan platiti naknade za prekostojnice, ako iz teretnice ta dužnost ne proizlazi, pa ma ni općenitim pozivanjem na uvjete charter-partije. Premda je u charter-partiji navedeno da će krcatelj platiti naknadu za prekostojnice kod iskrcaja samo ako se brodar ne može naplatiti reteniranjem tereta, on tu naknadu mora platiti ako u teretnici nije bilo naznačeno pravo brodara da retenira teret.

UPP broj:6,str. 61-62, Ape1acioni sud, Rim, 7.X 1958.

-Na naknadu za prekostojnice primjenjuje se jednogodišnji zastarni rok.

UPP broj:9,str. 25-26, Viši privredni sud NRH, 24.1 1961.

"CENTROCON"KLAUZULA O ŠTRAJKU

-Primalac tereta nije dužan platiti prekostojnice za one dane kada je trajao štrajk.

UPP broj:11,str. 37-39, Engleski apelacioni sud, 16.II 1961.

KUPOPRODAJA CIF

-Prodavalac , koji se obveže kupcu na naknadu posebnih troškova iskrcaja, nije dužan naknaditi prekostojnice, koje nastanu za vrijeme čekanja broda na sidrištu pred lukom.

UPP broj:11,str. 41-42, Engleski trgovački sud, 13.III 1961.

SPOSOBNOST BRODA - Brodar je odgovoran za prekostojnice ako brodske pumpe ne mogu izbacivati teret prema ugovorenim uvjetima.

UPP broj:23, str. 29-32, Viši privredni sud SRH, 23.VI 1964.

ZASTARA - Zastara za naknadu za prekostojnice počinje teći za svaki dan prekostojnica posebno, bez obzira što su stranke obračun izvršile nakon iskrcaja cijelog tereta.

UPP broj:23, str. 29-32, Viši privredni sud SRH, 23.VI 1964.

Za prekostojnice u luci ukrcaja odgovara naručitelj prijevoza kao ugovorna stranka a ne krcatelj.

UPP broj:32, str. 36-37, Viši privredni sud SRH, 7.XI 1966.

Kad zapovjednik prekine ukrcaj tereta prekostojnice prestaju teći, a naručitelj ima eventualno pravo na naknadu štete iz nekog drugog razloga.

UPP broj:32, str. 36-37, Viši privredni sud SRH, 7.XI 1966.

Klauzula ugovora prema kojoj naknadu za prekostojnice u luci iskrcaja plaća primalac ne znači da će se primijeniti na odnose koji nastaju iz prekostojnica običaji luke iskrcaja.

UPP broj:28, str. 63-65, Apelacioni sud, Genova, 2.VII 1965.

Brodar nije odgovoran za prekostojnice ako dokaže da je teret bio uredno složen.

UPP broj:25, str., 75-76, Trgovački sud, Seine, 28.X 1964.

Prekostojnice se računaju po tekućim danima uključivši i nedjelje.

UPP broj:30, str. 23-25, Viši privredni sud SRH, 25.XI 1965.

Ugovorena naknada za prekostojnice ne odnosi se na naknadu štete koju brodar duguje krcatelju za zakašnjeli ukrcaj koji je brodar skrivio.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

Ako naručitelj u roku prekostojnica ukrca ugovorenu količinu tereta, brodar ima pravo samo na ugovorenu naknadu za prekostojnice, a ne i na naknadu stvarne pretrpljene štete s naslova zadržavanja broda.

UPP broj:26, str. 41-44, Prvostepeni sud Engleske, 11.I 1965.

Ukoliko je u teretnici navedeno da se vozarina i naknada za prekostojnice plaćaju razmjerno, brodar ima pravo od svakog imaoca teretnice zahtijevati isplatu samo onog iznosa koji proizlazi iz teretnice.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Obveza na plaćanje naknade za prekostojnice postoji i kada stojnice nisu ugovorene. Isto tako nije preduvjet za plaćanje naknade za prekostojnice okolnost da je ta naknada ugovorena u određenom iznosu.

UPP broj:27, str. 18-20, Viši privredni sud SRH, 19.XI 1964.

Špediter koji prima teret bez teretnice i izda garantni list da će nadoknaditi štetu ako ne pribavi teretnicu koja ga ovlašćuje na primanje tereta, pasivno je legitimiran u sporu o prekostojnicama u luci iskrcaja.

UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

IZVANREDNE PREKOSTOJNICE - Izvanredne prekostojnice postoje samo ako su izričito ugovorene ili ako se ostvare preduvjeti Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova.

UPP broj:29, str. 26-29, Viši privredni sud SRH, 27.XI 1965.

Ako brodar dobrovoljno čeka preko vremena prekostojnica, ima pravo naknade kao za vrijeme izvanrednih prekostojnica.

UPP broj:29, str. 26-29, Viši privredni sud SRH, 27.XI 1965.

Ukoliko običaji luke ne predviđaju izvanredne prekostojnice,

na njih stranka nema prava ako nisu izričito ugovorene.

UPP broj:41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

Prema Zakonu o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova izvanredne prekostojnice teku i onda kad je krcatelj na jasan način pokazao namjeru da postavi teret pod brod. Ova namjera postoji i kad se teret krca iz obalnog skladišta i bez posebnog postavljanja uz bok broda.

UPP broj:41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

Za zadržavanje broda nakon proteka prekostojnica brodar ima pravo na naknadu pune štete.

UPP broj:28, str. 63-65, Apelacioni sud, Genova, 2.VII 1965.

TRAJANJE - Prema međunarodnoj praksi o značenju pojedinih klauzula engleskih tipskih formulara za razliku od talijanskog prava, ako nije ugovoreno trajanje prekostojnica, brod mora stajati na raspolaganju sve dok se ne završi ukrcaj odnosno iskrcaj. Prekostojnice će prestati teći i brod će pasti u zadržavanje (detention) kada brodar bude ovlašten odustati od ugovora. - Za vrijeme prekostojnica plaća se ugovorena naknada, bez povećanja koje predviđa talijansko pravo za izvanredne prekostojnice.

UPP broj:28, str. 63-65, Apelacioni sud, Genova, 2.VII 1965.

Vremenska tablica je mjerodavna i za obračun vremena stojnica i prekostojnica.

UPP broj:27, str. 37-39, Okružni privredni sud, Split, 15.III 1965.

ZASTARA - Na potraživanja iz naslova naknade štete za prekostojnice u lukama Ministarstva pomorske flote primjenjuje se zastarni rok od 6 mjeseci.

UPP broj:29, str. 76, Državna arbitraža pri Izvršnom komitetu Moskovskog savjeta poslanika trudbenika, Spis UPP broj: 10/1962.

ŠPEDITEROV KOMITENT

-Dužan je špediteru nadoknaditi iznos koji je špediter platio vozaru na ime naknade za prekostojnice, ako je brodar uvjetovao izdavanje teretnice ovom isplatom, premda je visina prekostojnica bila sporna, a špediter je o tome obavijestio svoga komitenta, a komitant je špediteru dao nalog da poduzme sve što je potrebno da brodar izda teretnicu.

UPP broj:53,str. 53-55, Viši privredni sud SRH, VI-Sl-882/71, 11.I 1972.

OBVEZA ZA PLAČANJE

-Naknadu za prekostojnice brodaru je dužna platiti osoba koja se na tu isplatu obvezala, bez obzira da li je ona prouzrokovala prekostojnice.

UPP broj:53,str. 61-64, Okružni privredni sud, Split, II-P-1183/70, l0.VI 1971.

ŠPEDITEROV KOMITENT

-Odgovoran je špediteru za naknadu prekostojnica koje je špediter platio brodaru da dobije teretnice za ukrcani teret, pa makar da kasnije bude ustanovljeno da visina prekostojnica ne odgovara iznosu koji je placen.

UPP broj:54,str. 21-23, Viši privredni sud SRH, VI-Sl-882/71-2, 11.I 1972.

-Kad je brodar umjesto razvrgnutog ugovora zaključio drugi, naručitelj prvog ugovora mora platiti naknadu u visini naknade za prekostojnice i za vrijeme predaha i stojnica razvrgnutog ugovora,

UPP broj:86, str.70-74, Apelacioni sud, Torino, 15. XI 1978. .

-BRODARSKI UGOVOR NA PUTOVANJE - Zakašnjenje u dolasku broda na sidrište za ukrcaj tereta -Pretrpanost luke ne oslobadja naručitelja prijevoza odgovornosti za štetu zbog zadržavanja broda, jer prema klauzuli 9 formulara Exxonvoy 1969. oni su dužni odrediti i osigurati sigurno sidrište broda, raspoloživo u trenutku dolaska broda -Nakon dolaska broda u predvidjenu luku i šest sati poslije predaje pisma spremnosti, počinju teći stojnice, a za svako daljnje zadržavanje vlasnici broda su ovlašteni na naknadu štete,

UPP broj:94, str.43-46, Kuća Lordova, 2. XI 1981.

-ISKRCAJ TERETA NAKON ISTEKA PREKOSTOJNICA -Nakon isteka prekostojnica brod nije ovlašten odbiti iskrcaj zato što mu primatelj nije platio naknadu za prekostojnice, nego je dužan na trošak i rizik primatelja, iskrcati i uskladištiti teret (čl.539 ZPUP-a), i za to zadržavanje broda, nastalo radi podzimanja mjera iz čl. 539 ZPUP-a, pripada mu pravo na naknadu (čl.540 ZPUP-a). Mjere iz čl.539 ZPUP-a brod je dužan poduzeti i kad se u vrijeme isteka prekostojnica nalazi na sidrištu ili mu luka ne može staviti na raspolaganje sredstva za iskrcaj

time što će u tom slučaju teret iskrcati na maone, odnosno otploviti u drugu, prvu odgovarajuću luku i tamo iskrcati sve na trošak i rizik primatelja,

UPP broj:97, str.32-36, Viši privredni sud Hrvatske, 25. I 1983

Oslobađanje broda od balasta i izračunavanje prekostojnica Kad je ugovoren početak stojnica, one počinju teći ugovorenog dana iako je pismo spremnosti predano i primljeno ranije - Ako stranke ugovore da će brodar ući u luku iskrcaja ako mu naručitelj plati dugujući iznos prekostojnica nastalih u luci ukrcaja, brodar ima pravo na prekostojnice prouzročene čekanjem broda za ulazak u luku - Nije opravdan razlog odgađanja plaćanja okolnost da brodar unatoč ugovoru nije dostavio izvještaj o broju radnih sati utovarnih radnika - Dodatni uglavci u formularu brodarskog ugovora imaju prednost pred unaprijed odštampanim uglavcima i onda kada su suprotnog sadržaja,

UPP broj: 101-102, str. 377-381, Arbitražni sud London, 1. XI. 1982.

Iskrcajem tereta, po prirodi same stvari presbaju teći prekostojnice, a time i pravo na naknadu za prekostojnice određene uguvorom - U trenutku kada je teret iskrcan i predan primatelju, a brod zaustavljen na temelju privremene mjere, nastupila je nova pravna osnova zadržavanja broda i za slučaj da je privremena mjera neosnovana, suglasno pravnim pravilima izvršnog postupka, uspostavlja se izvanugovorni odnos odgovornosti za štetu

Ovlaštenik prava na naknadu za prekostojnice iz potprijevoznog pomorsko-vozarskog ugovora je naručitelj, a ne brodar, s obzirom da se direktan pravni odnos između brodara i podnaručitelja uspostavlja samo u pravcu brodarove obveze prema podnaručitelju, a ne i u pravcu njegovih prava prema ovom (arg. iz čl. 21, st. 2. 3. i 4. ZUIPB),

UPP broj: 103-104, str. 547-563, Viši privredni sud Hrvatske, 14. VI. 1983.

Članak 509.

Ako se naknada za prekostojnice ne plati o dospjelosti, brod (NACRT-pomorski brod) može odmah otputovati s ukrcanim dijelom tereta.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge tražbine koje mu pripadaju prema ugovoru.

---

1. Dospjelost plaćanja naknade za prekostojnice - član 487. st. 3.

2. Za ostale odredbe - v. član 510.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:85,95,192,194.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Iza čl. 509, umeću se čl. 509a. i 509b.

Članak 509a

Nakon proteka vremena prekostojnica brod može odmah otputovati s ukrcanim dijelom tereta

U slučaju iz stavka 2. ovoga člnka prijevoznik zadržava pravo na punu vozarinu, naknadu za prekostojnice i druge tražbine koje mu pripadaju prema ugovoru.

Članak 509b

Ukrcavanje tereta postavljena uz bok broda do proteka vremena stojnica odnosno prekostojnica, ako ih ima, prijevoznik ne može odbiti, iako bi ukrcavanje i slaganje takva tereta moglo zadržati brod preko trajanja vremena stojnica odnosno prekostojnica.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka prijevoznik ima pravo na naknadu za zadržavanje broda nakon isteka vremena prekostojnica (vrijeme izvanrednih prekostojnica).

Naknada za izvanredne prekostojnice jest 50% viša od naknade za prekostojnice.

Pored naknade za izvanredne prekostojnice prijevoznik ima pravo i na naknadu štete zbog zadržavanja broda ako ta šteta premašuje svotu naknade za izvanredne prekostojnice.

Članak 510.

Kad brod (NACRT-pomorski brod) može otploviti i s ukrcanim dijelom tereta zato što prekostojnice nisu plaćene o dospjelosti (član 509.), brodar (NACRT-prijevoznik) ima pravo odustati od ugovora i iskrcati teret ako ukrcani dio tereta ne daje odgovarajuće osiguranje za potraživanje brodara (NACRT-prijevoznika) iz ugovora o prijevozu.

Pri iskrcavanju tereta brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan postupiti s pažnjom urednog brodara (NACRT-prijevoznika), uzimajući u obzir okolnosti slučaja.

U slučaju odustajanja od ugovora i iskrcaja tereta brodar (NACRT- prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu, na naknadu za nastale prekostojnice i na naknadu troškova iskrcavanja koji nisu uračunati u vozarinu te druga potraživanja koja mu pripadaju prema ugovoru.

---

1. Brodar nema pravo iskrcati teret pozivajući se na okolnost da je ukrcana tako mala količina tereta da bi na putovanju bila ugrožena sigurnost broda.

2. Dužna pažnja iz stava 2. odnosi se na način i vrijeme iskrcavanja.

3. Kad brodar povjerava iskrcavanje tereta drugoj osobi, odgovara samo za njen izbor.

4. Izuzevši brodarevu krivnju, rizik za iskrcavanje tereta snosi naručilac.

5. Ako su troškovi iskrcavanja uračunati u vozarinu, brodar ima pravo samo na naknadu viška troškova iskrcavanja u odnosu na troškove koje bi imao da je teret iskrcan u luci iskrcavanja prema ugovoru.

6. Naručilac nema pravo zahtijevati da brodar obračuna ušteđene troškove iskrcavanja.

7. Brodarevo pravo osiguranja - čl. 603, 576-610.

8. Odredbe ovoga člana ne mogu se mijenjati običajima luke, ali mogu ugovorom stranaka - član 514.

9. Ako brodar na temelju odredaba ovog člana uskladišti teret, primjenjuju se odredbe čl. 556. i 557.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 510. stavku 1. riječi prekostojnice nisu plaćene zamjenjuju se riječima naknada za prekostojnice

nije plaćena , a riječi (članak 510.) zamjenjuju se riječima (članak 509.) .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga:III /svezak:1 - broj:85,95,192,194,195,196,201.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501.

Članak 511.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na stojnice i prekostojnice ne primjenjuju se na prijevoz brodovima linijske plovidbe.

Pri prijevozu brodovima linijske plovidbe krcatelj je dužan predavati teret onom brzinom kojom ga brod (NACRT-pomorski brod) može preuzimati.

---

1. *Ukrcavanje u linijske brodove obavlja se prema klauzuli "ONAKO BRZO KAKO" - v. čl. 506.*
2. *Početak vremena ukrcavanja - član 492.*
3. *Naknada za zadržavanje broda - član 512.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 511. stavku 1. riječi stojnice i prekostojnice zamjenjuju se riječima vrijeme stojnica i prekostojnica .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:147,214.

JUDIKATURA

U slučaju kada brodar izda teretnice čije su klauzule, na njegovu štetu, u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora i rada naručitelj takve teretnice bezuvjetno prihvati, izmijenjen je brodarski ugovor u dijelu u kojem su klauzule teretnica u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora Dosljedno tome, ako su u brodarskom ugovoru određene stojnice i naknada za prekostojnice, a brodar je nakon toga izdao >>linijske teretnice<<, koje je naručitelj bezuvjetno prihvatio, brodar nema pravo na naknadu za prekostojtnice, jer su izdavanjem i prihvaćanjem ovih teretnica, na štetu brodara, izmijenjene odredbe brodarskog ugovora o stojnicama i prekostojnicama, s obzirom da >>Liner terms<< isključuje primjenu odredaba o stojnicama i prekostojnicama (arg. iz ćl. 492 st. 1 ZPUP);

UPP broj: 105-106, str. 103-107, Viši privredni sud Hrvatske, 17. IV. 1984.

–

U linijskoj plovidbi odredbe o stojnicama i prekostojnicama primjenjuju se samo ako stranke tako ugovore.

UPP broj:57,str. 59-65, Viši privrednisud SRH, IV-P-961/72-2, 6 .XI 1972 .

Članak 512.

Brod (NACRT-Pomorski brod) linijske plovidbe nije dužan čekati na ukrcavanje preko vremena određenog za odlazak broda (NACRT-pomorskog broda) koji je predviđen redom plovidbe, ako smetnja za ukrcavanje ne pada na stranu broda (NACRT-pomorskog broda).

---

1. *Brodar ne mora biti kriv za smetnju koja priječi ili otežava ukrcavanja a pada na stranu broda.*
2. *Brodar je u ovim slučajevima dužan na svoj trošak i rizik stajati s brodom u luci dok se ne završi ukrcavanje.*

3. *Kad brodar nije odgovoran za zakašnjelo ukrcavanje, ima pravo na naknadu za zadržavanje broda, ali samo pod pretpostavkom da je krcatelj pristao na produženi boravak broda u luci, jer inače brodar ima pravo otputovati prema propisu ovog člana.*

4. *Naknada za zadržavanje broda određuje se prema općem obveznom pravu, što znači da brodar mora dokazati štetu koja mu se u cijelosti nadoknađuje.*

5. *Naknada za zadržavanje broda pripada brodaru i kada je brod zakasnio s odlaskom jer mu nisu predane odgovarajuće isprave - član 513. st. 2.*

6. *Kod zadržavanja broda nadoknađuje se i izmakli dobitak.*

7. *Za iskrcavanje tereta u linijskoj plovidbi - član 558.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:147,228.

Članak 513.

Krcatelj je dužan zapovjedniku broda (NACRT-pomorskog broda) na vrijeme predati carinske i druge isprave potrebne za ukrcaj, prijevoz i iskrcaj tereta

Ako te isprave nisu predane za vrijeme trajanja stojnica, odnosno prekostojnica, a pri prijevozu brodom (NACRT-pomorskim brodom) linijske plovidbe do vremena određenog za odlazak broda (NACRT-pomorskog broda), zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) ima pravo iskrcati teret.

U slučaju iz stavka 2. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu i na naknadu za nastale prekostojnice, odnosno na naknadu štete za zadržavanje broda (NACRT-pomorskog broda) linijske plovidbe i na naknadu svake druge štete.

---

1. *Ako brod otputuje bez odgovarajućih isprava, ne znači da se odrekao prava na naknadu štete koja mu bude prouzrokovana njihovim pomanjkanjem.*

2. *Za iskrcavanje tereta primjenjuje se odredba člana 510. st. 2.*

3. *Brodar ima pravo na naknadu troškova iskrcavanja pod uvjetima iz člana 510. st. 3.*

4. *Naknada za prekostojnice - čl. 507. i 508.*

5. *Naknada za zadržavanje broda - v. čl. 513.*

6. *Odredbe ovoga člana ne mogu se mijenjati običajima luke već samo ugovorom stranaka - član 514.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 513. stavku 2. ispred riječi stojnica dodaje se riječ vremena .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga:III/svezak:1 - broj:147,175,185,195,196,201.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:385.

Članak 514.

Odredbe članka 505. stavka 1. i članka 506., 507., 508., 511. i 512. ovoga Zakona primjenjuju se ako običajima luke nije drugačije određeno.

---

1. *Propisi čl. 505-513. mogu se mijenjati ugovorom stranaka, u kojem slučaju ugovor ima prednost pred običajima luke.*
2. *Odredba člana 505. st. 2. ne može se mijenjati ni ugovorom stranaka.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Članak 514. briše se.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:148,172,196

Prijevozne isprave

Članak 515.

Poslije završenog ukrcavanja brodar (NACRT-prijevoznik) je dužan krcatelju, na njegov zahtjev, izdati teretnicu.

---

1. *Prijevozne isprave prema ovom zakonu su teretnica i tovarni list.*
2. *Zajednička karakteristika teretnice i tovarnog lista je u tome što s njima brodar potvrđuje da je preuzeo robu na prijevoz.*
3. *Najvažnija pravna razlika između ove dvije isprave je u tome što je teretnica, za razliku od tovarnog lista, vrijednosni papir.*
4. *Zakon ne predviđa izdavanje prenosivih tovarnih listova koji bi po svojoj prirodi bili vrijednosni papiri, jer se odgovarajuća svrha postiže izdavanjem teretnice.*
5. *Teretnica može biti i isprava ugovora o prijevozu - čl. 531.*
6. *Postojanje prijevozne isprave nije uvjet valjanosti ugovora o prijevozu.*
7. *Izdavanje teretnice ima pravo zahtijevati samo krcatelj.*
8. *Teretnica koju brodar izdaje, pošto je roba ukrcana, zove se "teretnica ukrcano".*
9. *Teretnica koju brodar izdaje prije ukrcavanja robe u brod zove se "teretnica primljeno za ukrcaj".*
10. *Izdavanje teretnice prije ukrcavanja tereta u brod - član 516.*

NACRT – izmjene i promjene

Članak 515. mijenja se i glasi:

Nakon završetka ukrcavanja prijevoznik je dužan krcatelju, na njegov

zahtjev, izdati teretnicu, teretni list, elektroničku izmjenu podataka ili drugu ispravu o prijevozu.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:42,47,48,59.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:386.

Haška Pravila : čl.3/3, čl. 3/7.

Hamburška pravila: čl. 15.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.99-115.

JUDIKATURA

TERET MANJAK - PRIMKA - Međuskladišna izdatnica nije sastavni dio teretnice. Teret koji je primljen na prijevoz s klauzulom u teretnici "razna roba" nije identificiran, ali se to može učiniti na temelju međuskladišne izdatnice - primke koju je potpisao zapovjednik. Ako zapovjednik ne prihvati usmeni protest primaoca, primalac je dužan uložiti pismeni protest o manjku tereta.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

Časnička potvrda može prema lokalnom običaju biti izjednačena s teretnicom. Na ovu pravnu prirodu časničke potvrde ne utječe ni okolnost da je na njoj navedeno da je neprenosiva ("Not Negotiable") ako je običaj, unatoč navedenoj opaski, da su prenosive isprave.

UPP broj:36, str. 72-76, Malezijski savezni sud (Apelacioni odjel), 7.VII 1967.

Časnička potvrda stvara pretpostavku o točnosti podataka o teretu na koji se odnosi, premda je u njoj navedeno da podaci nisu provjereni, ako u potvrdi nije naveden razlog nemogućnosti provjeravanja tih podataka.

UPP broj:72, str. 71-72, Trgovački sud, Marseille, 27.IV 1976.

-Za utvrđivanje identiteta prijevoznika kod *time - chartera* bitan je sadržaj teretnice, a ne pravna priroda time-chartera. Činjenice da se teretnica potpisana "za zapovjednika" i da je u teretnici sadržana klauzula o identitetu prijevoznika predstavljaju dovoljnu osnovu za odluku da je vlasnik broda odgovoran kao prijevoznik iz ugovora o prijevozu,

UPP broj: 149-152, str. 157-163, Žalbeni sud u Tokiju, 24. veljače 1993.

TERETNICA - Klauzule u teretnici na koje se ugovor poziva dolaze, u odnosu između brodara i krcatelja, do primjene samo ako nisu u suprotnosti s odredbama ugovora o prijevozu.

UPP broj:20, str. 64-66, Okružni sud, Genova, 16.X 1961.

TERETNICA

-Njezin odnos s ispravom "bez zapreke". Kad se teret izdaje na temelju isprave "bez zapreke", odnosi koji proizlaze iz teretnice ostaju i dalje na snazi sve dok brodar ne preda teret.

UPP broj:7,str. 54-561 Viši privredni sud NRH, 22. IV 1960 .

Ako je na temelju jednog ugovora o prijevozu izdano više teretnica koje se općenito pozivaju na ugovor, svaki imalac teretnice odgovoran je brodaru za čitavu vozarinu i naknadu za prekostojnice.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Općenito pozivanje teretnice na ugovor obuhvaća samo one klauzule ugovora koje su u neposrednoj vezi s izvršavanjem ugovora.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

FORMULAR - Upotreba određenog formulara/teretnice ne obvezuje sama po sebi osobu o čijem se formularu radi.

UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

ROK TRAJANJA - Teretnica zadržava pravnu snagu sve dok brodar ne preda teret primaocu.

UPP broj:18, str.32-34, Prvostepeni sud Engleske, 14.I 1963.

PRESUMPCIJA O BRODARU - Upotrijebljeni formular teretnice jedne osobe ne znači sam po sebi da je ta osoba vozar (odnosno po našem pravu brodar) posla za koji je izdana teretnica. Međutim ako je u teretnici odštampano ime osobe o čijem se formularu radi i za koju je poznato da se bavi brodarskom djelatnošću, te ako je otisnut pečat s njenim imenom, treba tu osobu smatrati vozarom.

UPP broj:27, str. 63-65, Okružni sud, Napoli, 27.III 1962.

IZDAVANJE NEISTINITE TERETNICE - Špediter ne odgovara za štetu koju je njegov komitent pretrpio zbog toga što je brodar na špediterov zahtjev izdao neistinitu teretnicu u kojoj je navedeno da je ukrcano više tereta nego što je stvarno ukrcano, ako je za izdavanje takve teretnice špediterov komitent znao i na to pristao.

UPP broj:64, str. 44-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 24.IV 1974.

IZVADAK TERETNICE (SHORT FORM) I POTPUNA TERETNICA (LONG FORM) - Ako se izvadak teretnice poziva na brodarovu potpunu teretnicu, klauzule potpune teretnice obvezuju korisnika prijevoza samo ako su te klauzule bile, odnosno morale biti poznate korisniku. Da li su klauzule morale biti poznate prosuđuje se prema stručnosti stranke na koju se klauzula odnosi, uobičajene odnose između stranaka, kao i prema okolnostima da li su stranke protiv kojih se klauzule iznose te klauzule mogle proučiti prije zaključenja ugovora.

UPP broj:38, str. 63-65, Apelacioni sud, Rouen, 17.II 1967.

Čista teretnica predstavlja predmnjevu da je teret ukrcan uredno. Navodna tvrdnja brodskog oficira, koja nije dana pred sudom, nego samo reproducirana u izjavi primaoca tereta, ne može se smatrati dokazom, koji bi bio dovoljan da pobije sadržaj teretnice.

UPP broj:17, str.31-33, Viši privredni sud NRH, 5.II 1963.

Čista teretnica stvara samo pretpostavku da je teret predan u ispravnom stanju. Ovu pretpostavku brodar može pobijati svim dokaznim sredstvima.

UPP broj:21, str. 34-37, Viši privredni sud SRH, 19.IX 1963.

Čista teretnica stvara pretpostavku da je brodar odgovoran za manjak i oštećenje tereta, ako ne dokaže jedan od razloga koji ga oslobađaju odgovornosti.

UPP broj:22, str. 41-43, Apelacioni sud, Aix, 27.III 1963.

Brodar ima pravo dokazivati da je roba imala mana prilikom ukrcaja i ako u teretnicu nije unio nikakvu opasku, pa i pod pretpostavkom da su mane bile vidljive.

UPP broj:24, str. 19-21, Kasacioni sud Francuske, 22.IV 1964.

Kad je brodar izdao čistu teretnicu, on odgovara za manjak i ne može se pozivati na okolnost da je lučki slagač izvršio ukrcaj.

UPP broj:32, str. 65, Trgovački sud, Seine, 21.VI 1965.

Brodar odgovara primaocu za štetu koju je ovaj pretrpio povjeravajući se u navode čiste teretnice, te se ne može osloboditi odgovornosti dokazom da je robu primio u stanju u kakvom ju je predao.

UPP broj:32, str. 62-64, Apelacioni sud, Rennes, 18.IV 1966.

Činjenica što je brodar izdao čistu teretnicu ne sprečava ga da dokaže da je roba prilikom ukrcaja bila pokvarena.

UPP broj:32, str. 53-55, Apelacioni sud, Montpellier, 2.XII 1965.

Brodar odgovara primaocu za onu količinu tereta koja je u čistoj teretnici navedena i koju je primio na prijevoz. Ne može se osloboditi ove odgovornosti dokazom putem zapisnika sastavljenog između njega, slagača i agenta da je ukrcao onoliku količinu tereta koju je predao.

UPP broj:35, str. 49-50, Apelacioni sud, Pariz, 31.III 1966.

Kad je brodar izdao čistu teretnicu, smatra se da je primio onoliko tereta koliko je u njoj navedeno. Ovu količinu ne može pobijati ni prema primaocu koji je ujedno bio i krcatelj.

UPP broj:42, str. 54-57, Trgovački sud, Le Havre, 14.V 1968.

Brodar koji je izdao čistu teretnicu i koji primaocu predaje teret pomiješan, nesortiran prema oznakama na teretnicama, dužan je primaocu nadoknaditi štetu i unatoč okolnosti tko je krcao i pomiješao teret na brodu, pa i ako se brodar u prijevoznom ugovoru ogradio od ove odgovornosti.

UPP broj:46, str. 51-53, Francuski kasacioni sud, 12.III 1969.

Brodar koji je izdao čistu teretnicu dužan je teret predati na odredište u stanju u kojem ga je primio, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala iz uzroka koji nije mogao izbjeći pažnjom uredna brodara. Od ove odgovornosti može se ugovornim klauzulama osloboditi samo u slučajevima predviđenim u čl.58. ZUIPB-a.

UPP broj:34, str. 54-55, Viši privredni sud SRH, 21.IV 1967.

- Ako brodar izda čistu teretnicu, ta ga okolnost ne lišava prava da dokaže da je šteta nastala iz razloga za koje on ne odgovara.
UPP broj:56,str. 62-64, Apelacioni sud, Paris, 11.II 1972.

-AKTIVNA LEGITIMACIJA -Kad je brodar izdao teretnicu na ime primaoca, protiv njega je aktivno legitimiran i krcatelj bez primaočeve cesije.
UPP broj:7,str.. 31-32, Viši privredni sud NRH, 19.III. 1960.

-LEGITIMACIJA PREMA BRODARU –Ako brodar protivno klauzuli teretnice preda teret osobi koja mu ne prezentira teretnicu, krcatelj je prema brodaru legitimiran na tužbu i bez prezentacije teretnice.
UPP broj: 29, str.32-36, Kasacioni sud Italije, 27.X.1961

ODNOS IZMEĐU BRODARA I NARUČITELJA - UGOVOR O PRIJEVOZU I TERETNICA - PRIMJENA - Između brodara i naručitelja, koji je ujedno i primalac tereta, primjenjuju se klauzule ugovora o prijevozu, a ne teretnice.
UPP broj:75, str. 59-60, Apelacioni sud, Paris, 21.IV 1976.

Vlasnik broda koji je brod dao u time-charter ne odgovara za štetu ako je teretnica izdana u ime time-charterera.
UPP broj:26, str. 57-58, Trgovački sud, Seine, 30.IV 1964.

ZAKUP I PODZAKUP BRODA - Ako teretnica nije potpisana u ime brodovlasnika - zakupodavca i zakupoprimca koji je dao brod u podzakup, oni ne odgovaraju za štetu prouzrokovanu na teretu u toku prijevoza već podzakupac.
UPP broj:42, str. 50-51, Apelacioni sud, Paris, 9.XII 1968.

LITERATURA

Rastovčan, P., Teretnica, UIBM, Zagreb, 1951.

Pejović, Č. – Legal Challanges in the Implementation of Electronic Data Interchange in Transport Documents - PPP - broj: 153-154 str.13-36

Pejović, Časlav - Prevozne isprave u pomorskoj plovidbi : doktorska disertacija / Časlav Pejović. - Zagreb (?) : Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1989 (Kyoto (?)). - 253 lista ; 29 cm

Kuloš, Otto, - Teretnica / preveo: Čedo Juričić. - Zagreb : JAZU, 1968. - 68 str. ; 24 cm

Članak 516.

Ako je teret predan brodaru (NACRT-prijevozniku) prije ukrcaja, krcatelj može zahtijevati da mu brodar (NACRT-prijevoznik) izda potvrdu o preuzimanju tereta ili teretnicu koja sadrži uočljivu napomenu "primljeno za ukrcaj" (teretnica za ukrcaj).

Brodar (NACRT-Prijevoznik) koji je izdao teretnicu za ukrcaj može, umjesto da izda teretnicu, stavljanjem napomene "ukrcano" na teretnicu za ukrcaj da je ukrcavanje obavljeno.

1.O volji krcatelja ovisi da li će zahtijevati potvrdu ili teretnicu. Sporazum stranaka koji bi ograničavao pravo krcatelja da bira koju će ispravu zahtijevati ili kojom bi se odrekao prava zahtijevanja ovih isprava nema pravnog učinka – član 519.

2.Napomena "primljeno na ukrcaj" je uočljiva kad je, po mjestu na kojem je stavljena ili po slovima kojima je pisana, jasno izdvojena od ostalog teksta teretnice.

3.Brodar odlučuje hoće li izdati teretnicu ukrcano, ili na teretnici za ukrcaj staviti napomenu iz stava 2. Stranke mogu ugovoriti da brodar, uz povrat teretnice "primljeno za ukrcaj" izda teretnicu

ukrcano, jer odredba stava 2. nije kogentna - član 519.

4. *Teretnica ukrcano - v. član 515.*

5. *Osim napomene ukrcano, moraju se unijeti podaci o identitetu broda i danu ukrcaja tereta - član 525. st. 2.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Članku 516. mijenja se i glasi:

Ako je teret predan prijevozniku prije ukrcaja, krcatelj može zahtijevati da mu prijevoznik izda potvrdu o preuzimanju tereta, teretnicu ili drugu prijevoznu ispravu koja sadrži uočljivu napomenu primljeno za ukrcaj .

Prijevoznik koji je izdao teretnicu ili drugu prijevoznu ispravu za ukrcaj može, umjesto izdavanja teretnice ili druge prijevozne isprave, stavljanjem napomene ukrcano na ispravu za ukrcaj potvrditi da je ukrcavanje obavljeno.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:387.

Haška Pravila : čl.3(7).

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.153.

JUDIKATURA

"PRIMLJENO ZA UKRCAJ"

-Brodar je odgovoran ako je njegov agent dao krcatelju obećanje da će se krcanje izvršiti u određenom roku, ako se krcanje u tom roku ne izvrši.

UPP broj:4,str. 20-23, Trgovački sud, Marseille, 10.VII 1953.

-NAKNADA ŠTETE zbog neizvršenja ugovora o prijevozu tereta morem - Izdavanjem neistinite TERETNICE "UKRCANO" iako teret nije ukrcan, brodar čini krivično djelo iz čl.212 KZ SRH krivotvorenja isprave -Kada dodje do štete zbog KRAJNJE NEPAŽNJE BRODARA, on se ne može pozivati na ograničenje visine odgovornosti,

UPP broj:93, str.56-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 8. XII 1981.

Članak 517.

Ako je brodar (NACRT-prijevoznik) izdao teretnicu za ukrcaj, krcatelj je dužan pri primitku teretnice vratiti brodaru (NACRT-prijevozniku) teretnicu za ukrcaj.

Ako je prije izdavanja teretnice bila izdana potvrda o preuzimanju tereta; krcatelj je dužan pri primitku teretnice tu potvrdu vratiti brodaru (NACRT-prijevozniku).

---

1. *Vraćanje odnosnih isprava predviđeno je radi brodareve pravne sigurnosti, jer bi inače mogao doći u opasnost da odgovara za teret na temelju ove dvije isprave.*

2. *Ako je teretnica primljena za ukrcaj, koja glasi na ime ili po naredbi izgubljena, brodar prije izdavanja nove teretnice ima pravo tražiti da se za izgubljenu teretnicu provede amortizacioni postupak (član 260. ZOO).*

3. *Kad je izdana obična potvrda, brodaru je za očuvanje njegovih prava dovoljna izjava krcatelja da je izdana potvrda izgubljena i da je roba koja je u njoj navedena obuhvaćena točno naznačenom*

teretnicom odnosno tovarnim listom.

4. *Zakon u članu 519. ne navodi da su odredbe ovog člana kogentne, ali njihova kogentnost izlazi iz prirode samog sadržaja.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Članak 517. mijenja se i glasi:

Ako je prijevoznik izdao ispravu o prijevozu za ukrcaj, krcatelj je dužan pri primitku isprave o prijevozu vratiti prijevozniku isprave o prijevozu za ukrcaj.

Ako je prije izdavanja isprave o prijevozu bila izdana potvrda o preuzimanju tereta, krcatelj je dužan po primitku isprave o prijevozu tu potvrdu vratiti prijevozniku.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:387

Haška Pravila : čl.3/7.

Članak 518.

Ako je teret koji je kao predmet prijevoza morao biti ukrcan u razne brodove (NACRT-pomorske brodove), ili kad su u pitanju različite vrste robe, ili je teret podijeljen u razne partije, brodar (NACRT- prijevoznik) i krcatelj imaju pravo zahtijevati da se za svaki upotrijebljeni brod (NACRT-pomorski brod) ili za svaku vrstu robe ili za svaku partiju tereta izda posebna teretnica.

Ako se teret krca na brod (NACRT-pomorski brod) u rasutom stanju, krcatelj ima pravo zahtijevati da se za određene količine tereta izda posebna teretnica.

---

1. *Svaka stranka ima pravo zahtijevati da se izda posebna isprava za teret ukrcan u razne brodove ne samo kad je takav ukrcaj predviđen ugovorom već i kad je tako stvarno ukrcan, bez obzira na klauzule ugovora.*
2. *Pod vrstom robe podrazumijeva se i species u okviru jednog genusa. Npr. crno i bijelo vino.*
3. *Partija tereta znači fizički omeđena količina jedne ili više vrsta tereta.*
4. *U stavu 2. obuhvaćen je teret koji obuhvaća cijelo brodsko skladište, jer se, inače, radi o jednoj ili više partija tereta.*
5. *Zakon ne određuje za koje se najmanje količine rasutog tereta može zahtijevati izdavanje posebne teretnice, pa ovo pitanje treba rješavati u skladu s poslovnim običajima.*
6. *Posebne prijevozne isprave mogu se zahtijevati i za veća koleta.*
7. *Odredbe ovog člana su dispozitivne, pa stranke mogu ugovorom predvidjeti da se za cijeli teret izda jedna prijevozna isprava. Ako se teret krca na različite brodove, bez obzira na ugovorene odredbe, svaka će stranka imati pravo zahtijevati da se za svaki brod izda posebna isprava.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 518. stavcima 1. i 2. iza riječi teretnica točka se briše i dodaju se riječi ili druga isprava o prijevozu .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:371,385.

Članak 519.

Sporazum stranaka sklopljen protivno odredbama članka 515. i članka 516. stavka 1. ovoga Zakona nema pravni učinak.

---

1. Osim navedenih odredaba, kogentne su i odredbe člana 517.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:354,386,

Članak 520.

Teretnica može glasiti na ime, po naredbi, ili na donosioca (NACRT - donositelja).

Ako u teretnici koja glasi po naredbi nije imenovana osoba prema čijem je nalogu brodar (NACRT-prijevoznik) dužan predati teretnicu, teret se predaje po naredbi krcatelja.

1.Teretnica na ime je ona u kojoj je primalac poimenično naveden. Npr. teret će se na odredištu predati Janku Jankoviću.

2.Teretnica po naredbi je ona u kojoj je navedeno da će se teret predati određenoj osobi, ili onoj za koju ona naredi da joj se teret preda. Npr. teret će se na odredištu predati po naredbi Janka Jankovića.

3.Teretnica na donosioca je ona u kojoj je navedeno da će se teret predati osobi koja donese teretnicu.

4.Prijenos pojedine vrste teretnica – član 521.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:425.

JUDIKATURA

GUBITAK TERETA - AKTIVNA LEGITIMACIJA ZA NAKNADU STVARNE ŠTETE OD BRODARA - IZDAVANJE TERETNICE - Kad je za prijevoz robe izdana teretnica, a prijenosom nje vlasništvo prešlo na primatelja, legitimacija za naknadu stvarne štete zbog gubitka tereta pripada zakonitom posjedniku teretnice, a ne naručitelju prijevoza. Vlasništvo prelazi na primatelja danom kada mu je (na njega) indosirana teretnica upućena poštom.

UPP broj:73, str. 60-67, Kuća Lordova, 15-24.VI 1976.

- Teretnica po naredbi - Potpis osobe po čijoj naredbi se teretnica prenosi, na poleđini teretnice, znači obični indosament iz čega slijedi da osoba na koju su prenijeta prava preuzima teret od brodara u svoje ime - Ukoliko želi takvu osobu samo opunomoćiti da preuzme teret u ime osobe po čijoj je naredbi teretnica izdana, tada to mora izričito proizlaziti iz teksta indosamenta,

UPP broj: 109-112, str. 321-325, Viši privredni sud Hrvatške, 1. X. 1985.

TERETNICA NA IME

Kad je izdana teretnica na ime, aktivnu legitimaciju protiv brodara za tužbu radi naknade štete iz prijevoza, na koji se primjenjuje Konvencija o teretnici 1924, ima osoba koja je navedena u teretnici. Ako se na prijevoz ne primjenjuje navedena konvencija, aktivna legitimacija kod teretnice na ime prosuđuje se prema

zakonu mjesta gdje je zaključen ugovor.
UPP broj:36, str. 66-67, Trgovački sud, Sete, 21.III 1967.

- Kad je izdana teretnica na ime odredjene osobe, prema brodaru aktivno je legitimirana osoba koja je zakoniti imalac teretnice, a ne krcatelj pa bio on i naručitelj prijevoza.
UPP broj:52,str. 57-59, Trgovački sud, Marseille, 19.I 1971.

TERETNICA PO NAREDBI
Prava iz teretnice po naredbi mogu se prenijeti i prema općim pravilima obveznog prava. Prava iz teretnice samostalna su i ne obuhvaćaju i prava iz ugovora o prijevozu.
UPP broj:26, str. 63-64, Kasacioni sud Italije, 26.VI 1963.

Ako teretnica po naredbi ne sadrži podatak tko ju je ovlašten indosirati, ovlašten ju je indosirati krcatelj.
UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

Tuženi brodar ne može ustati protiv tužitelja kao primaoca iz teretnice protutužbom kojom zahtijeva naknadu štete prouzrokovane ostalom teretu na brodu zbog nedovoljnog pakovanja tužiteljevog tereta, ako tužitelj s ukrcavanjem tereta, koji je on stekao putem indosamenta tek nakon što je roba bila ukrcana na brod, nije imao nikakve veze, a pravo na izručenje tereta je stekao tek u toku transporta tog tereta morem.
UPP broj:32, str. 71-72, Distriktualni sud Sjevernog distrikta Kalifornije (Južni odjel), 21.IX 1962.

Članak 521.

Teretnica na ime prenosi se ustupanjem, teretnica po naredbi - indosamentom, a teretnica na donosioca (NACRT - donositelja) predajom.

Na oblik i učinak indosamenta na odgovarajući se način primjenjuju odredbe mjeničnog prava, osim odredaba o regresu.

---

1. *Ustup (cesija) je obveznopravni institut, a znači izjavu vjerovnika kojom svoje potraživanje prenosi na drugu osobu.*
2. *Za valjanost ovog prijenosa nije potreban dužnikov pristanak, jer on ispunjenjem svoje obveze drugoj osobi ne dolazi u gori položaj.*
3. *Stranke mogu ugovoriti da je teretnica na ime neprenosiva (rekta teretnica).*
4. *Izjava o ustupanju unosi se u teretnicu, a mora sadržavati potpis prenosioca i ime odnosno naziv osobe na koju se prenosi; ako izdavalac teretnice vodi registar vrijednosnih papira, ustupanje se mora upisati u taj registar - član 242. st. 3. ZOO.*
5. *Ustupanjem teretnice se, osim prava na preuzimanje tereta, prenose i sve obveze navedene u teretnici, prvenstveno eventualna obveza na plaćanje vozarine - član 602.*
6. *Osim prava i obveza sadržanih u teretnici, ustupanjem se prenose i ona prava i obveze koje postoje između brodara i osobe koja je u teretnici navedena kao primalac, premda ona nisu u teretnicu unesena. Npr. u teretnici je navedeno da je vozarina 100. Stranke su kasnije ugovorile da vozarinu snižavaju na 90. I treći imalac teretnice, na koga je teretnica prenesena cesijom, ima pravo zahtijevati da i za njega vrijedi vozarina od 90.*

7. *Indosament (naleđe) je specifični način prijenosa vrijednosnih papira po naredbi, a znači izjavu navedenu u papiru kojom ovlaštena osoba svoja prava iz papira prenosi na drugu osobu. Npr. za Marka Markovića - Janko Janković.*
8. *Indosament mora biti naveden u samoj teretnici.*
9. *Indosamentom se prenose samo ona prava i obveze koji su u teretnici navedeni. Npr. iznos vozarine naveden u teretnici je za stranke mjerodavan, bez obzira na to što je nakon izdavanja teretnice i jednog njenog ranijeg imaoca i brodara bilo ugovoreno.*
10. *Indosament može biti puni i blanko. Puni je kad je navedena osoba na koju se teretnica prenosi, a blanko kad se samo navede da se teretnica prenosi, ali bez naznake osobe na koju se prenosi. Npr. za mene... Janko Janković. I sam potpis indosanta znači blanko indosament. Blanko indosament teretnicu po naredbi pretvara u teretnicu na donosioca, sve dok se blanko indosament ne popuni imenom određene osobe.*
11. *Prema brodaru, na temelju teretnice po naredbi, legitimirana je na preuzimanje tereta osoba koja se iskaže neprekinutim nizom indosamenata ili blanko indosamentom.*
12. *Indosament može biti "per procura" odnosno "per incasso" (kratice pp. - pi.). Dok se običnim indosamentom potpuno prenose prava i obveze iz teretnice, tako da osoba na koju je teretnica prenesena nastupa prema brodaru u vlastito ime, dotle indosamentom per procura odnosno per incasso osoba na koju je teretnica prenesena nastupa u ime onoga koji je teretnicu takvim indosamentom prenio.*
13. *Naprijed navedeno u praksi je posebno važno za pravnu poziciju špeditera primaoca tereta. Kad špediter prima teret na temelju običnog indosamenta, nastupa u svoje ime, pa osoba koja je na špeditera prenijela svoje pravo - redovito vlasnik ili korisnik tereta - prema brodaru nema nikakva prava ni obveze. Da bi ta prava i obveze stekla, špediter joj mora predati cesionu ispravu.*
14. *Kad osiguratelj isplati osigurninu vlasniku tereta koji je oštećen u toku putovanja, za štetu za koju odgovara brodar, on isplatom osigurnine ne stječe pravo zahtijevati naknadu štete od brodara ako je teret primio špediter na temelju običnog indosamenta, jer osiguratelj stupa u pravnu poziciju svog osiguranika - vlasnika tereta, a ovaj ne stupa ni u kakav odnos prema brodaru. Da bi se*

ovaj problem riješio tako da osiguratelj ima pravo zahtijevati naknadu isplaćene osigurnine od brodara, špediter mora izdati cesionu ispravu kojom prenosi na osiguratelja svoja prava koja ima prema brodaru.

15. *Kod indosamenta per procura odnosno per incasso špediter nastupa u ime osobe koja je na njega indosirala teretnicu, pa prava i obveze nastaju između nje i brodara, a špediter ostaje izvan tih odnosa.*

16. *Predaja tereta u dijelovima – član 545.*

17. *Mjeničnopravni regres je pravni institut na temelju kojega mjenični ovlaštenik, kad mjenica ne bude akceptirana odnosno ne bude plaćen odgovarajući iznos, ima pravo potražujući iznos zahtijevati od svih osoba koje su u mjenici navedene, pri čemu se ne mora pridržavati redoslijeda navedenog u mjenici. Kad bi ovaj institut bio primjenljiv na teretnicu, primalac, kojem brodar nije predao teret u skladu s navodima teretnice, imao bi pravo od svih osoba koje su u teretnici navedene zahtijevati da mu predaju teret koji od brodara nije primljen uopće ili nije uredno primljen. Ovo pravo na temelju odredbe stava 2. ne pripada primaocu.*

18. *Zakon zabranom mjeničnopravnog regresa nije zabranio regres na temelju općeg obveznog prava. To u ovom slučaju znači da će primalac imati pravo zahtijevati naknadu štete za teret koji mu brodar nije predao uopće ili ga nije uredno predao, prema odnosima koji su ostvareni između njega i odgovorne osobe. Redovito se radi o kupoprodajnom ugovoru. Da li će na temelju tog ugovora primalac odnosno kupac imati pravo regresa od prodavaoca, ovisi o klauzulama ugovora, posebno onima koje određuju na čiji je rizik roba putovala.*

19. *Na indosament se primjenjuju odredbe Zakona o mjenici.*

20. *Za prijenos teretnice na donosioca dovoljno je samo da se teretnica preda.*

21. *Legitimiran na preuzimanje tereta je svaki donosilac teretnice.*

22. *Učinak prijenosa ove teretnice je isti kao one po naredbi.*

23. *Problem regresa kod ovih teretnica ne pojavljuje se.*

24. *Za dužnost brodara da prilikom utvrđivanja legitimacije primaoca koji prima teret na temelju teretnice postupa dužnom pažnjom – v. član 540.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga:III /svezak: 2-broj:358,422,424,425,429.

JUDIKATURA

AKTIVNA LEGITIMACIJA

- Prema brodaru je kao primalac legitimirana osoba koja je, kao zakoniti imalac teretnice, zadnji indosatar. Osoba koju je zadnji indosatar ovlastio, bez indosiranja teretnice, da od brodara preuzme teret, radi u ime indosatara, i nije prema brodaru aktivno legitimirana kao primalac.

UPP broj:54,str. 59-61, Trgovački sud , Marseille, 26.III 1971.

INDOSIRANJE TERETNICE - LEGITIMACIJA PRIMAOCA PREMA BRODARU NA TEMELJU INDOSIRANJA TERETNICE

- Ako na teretnici postoji blanko indosament, prema brodaru je, kao primalac, legitimiran imalac teretnice. Tužitelj koji u sporu protiv brodara prezentira sudu teretnicu s blanko indosamentom prema brodaru je aktivno legitimiran kao imalac teretnice .

UPP broj:52,str. 13-15, Vrhovni privredni sud, SL-2689/70-3, 4.IX 1971.

INDOSAMENT - I ako teretnica nije prenesena indosamentom per inkasso ili sličnom klauzulom dopušten je dokaz da naleđem nije preneseno pravo raspolaganja teretom i da je indosatar aktivno legitimiran prema brodaru.

UPP broj:23, str. 57-58, Kasacioni sud Italije, 7.VIII 1962.

Članak 522.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan izdati krcatelju, na njegov zahtjev, više primjeraka teretnica, naznačujući na svakom primjenu broj izdanih primjeraka.

---

1. *U ovom članu se misli na originalne primjerke teretnice.*
2. *Nije određeno koliko najviše primjeraka krcatelj ima pravo zahtijevati, pa se ovo pitanje rješava na temelju poslovnih običaja.*
3. *Zahtjev da se na svakom primjerku navede broj izdanih originala ima svrhu zaštiti stjecaoca teretnice, koji je na ovaj način upozoren da se može javiti i još koji imalac teretnice.*
4. *U praksi se svi primjerci teretnice zajedno nazivaju "puni sklop" teretnica.*
5. *Puni sklop se zahtijeva za pravo raspolaganja teretom pošto je teretnica izdana – čl. 477, 535.*
6. *Raspolaganje teretom kad brod stigne u luku odredišta - član 542. st. 3.*
7. *Kad se na odredištu prije predaje tereta javi više zakonitih imalaca teretnice – član 553.*
8. *Prijepisi teretnice – član 523.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:376,

Članak 523.

Svaka strana može zahtijevati da se za njezine potrebe sastavi više prijepisa teretnice.

Na svakom prijepisu teretnice mora biti navedeno da je riječ o prijepisu.

Krcatelj mora brodaru (NACRT- prijevozniku), na njegov zahtjev, potpisati prijepis teretnice.

---

1. *Prijepis teretnice mora sadržavati sve podatke kao i original.*

2. *Nije određeno koliko se prijepisa najviše može zahtijevati, pa se ovo pitanje rješava poslovnim običajima.*

3. *Formular koji nosi naznaku da je prijepis, nije originalni primjerak teretnice, pa makar je brodar ili osoba koju je on ovlastio taj primjerak vlastoručno potpisala.*

4. *Potpis krcatelja se zahtijeva da bi se u slučaju spora mogao lakše utvrditi sadržaj originala teretnice.*

5. *Prijepis teretnice nije vrijednosni papir, pa se s njime ne može prenositi pravo na preuzimanje tereta od brodara.*

6. *Prijepisi u praksi služe da bi zainteresirani, prvenstveno zapovjednik broda, bili informirani o sadržaju originala teretnice.*

7. *U slučaju gubitka originala teretnice prijepis služi za utvrđivanje njegovog sadržaja, a identičnost sadržaja prijepisa s originalom utvrđuje sud po slobodnoj ocjeni.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:382.

JUDIKATURA

PRIJEPIS - Za reguliranje odnosa među parničnim strankama može služiti i prijepis teretnice, ako su stranke suglasne da prijepis u svemu odgovara originalu.

UPP broj:18, str.47-48, Apelacioni sud, Trst, 2.V 1960.

Članak 524.

Teretnica sadrži :

1) tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište brodara (NACRT-prijevoznika) koji izdaje teretnicu,

2) ime, odnosno druge podatke o identitetu broda (NACRT-pomorskog broda),

3) tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište krcatelja,

4) tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište primatelja ili oznaku "po naredbi" ili "na donosioca (NACRT - donositelja)",

5) luku odredišta ili vrijeme kad će se, odnosno mjesto gdje će se takva luka odrediti,

6) količinu tereta prema broju komada, težini, obujmu ili drugoj jedinici mjere, prema vrsti tereta,

7) vrstu tereta i oznake koje se na njemu nalaze,

8) stanje tereta ili omota prema vanjskom izgledu,

9) odredbe o vozarini,

10) mjesto i dan ukrcaja tereta i izdavanja teretnice.

Teretnica može sadržati i druge podatke te uvjete prijevoza.

---

1. *Na temelju člana 235. st. 1. t. 1. ZOO vrijednosni papir mora sadržavati kao bitan element naznaku vrste vrijednosnog papira. Budući da je teretnica vrijednosni papir na temelju cit. propisa, svaka teretnica mora imati naznaku da se radi o teretnici.*

2. *Teretnica će biti valjana iako nedostaju podaci iz st. 1. t. 2, 3, 9, 10.*
3. *Unatoč nepostojanju podataka o brodaru (t. 1) teretnica će biti valjana ako se iz njenih drugih podataka može ustanoviti u ime kojeg brodara je ona izdana.*
4. *Za identifikaciju broda (t. 2) dovoljno je navesti samo ime broda.*
5. *Podaci o primaocu (t. 3) – član 520.*
6. *Luka iskrcaja (t. 4) – član 538.*
7. *Količinu tereta (t. 6) brodar, na krcateljev zahtjev, mora navesti u više količinskih mjera. Tako npr. nije dovoljno da navede 100 vreća kave, već 100 vreća kave svaka po 50 kg. Koje će pojedine mjere biti upotrijebljene ovisi o ugovoru stranaka, a u nedostatku ugovora o poslovnim običajima.*
8. *Vrstu tereta (t. 7) brodar će morati unijeti samo kad se teret krca u rasutom stanju, ili se radi o koletima sadržaj kojih je vidljiv. Brodar mora poznavati vrste tereta do granica naimenovanja robe koji je uobičajen u prijevozu. Npr. mora znati da je teret rudača, ali ne mora znati o kojoj se rudači radi ako ona nije poznata u prijevozu. (Primjer za ovaj slučaj – rudača navodno sinter magnezit.) Ako je teret ambalažiran, brodar mora unijeti oznake koje se nalaze na ambalaži, ali pod uvjetom da su tako napisane da će ostati čitljive do svršetka putovanja. Ako unese oznake za koje nije sigurno da će ostati čitljive do svršetka putovanja, moći će u tom smislu staviti u teretnicu odgovarajuću opasku – član 528.*
9. *Stanje tereta (t. 8) je stupanj oštećenja ili istrošenosti jedne stvari u odnosu na taj isti novi i neoštećeni predmet. (Npr. oštećeni automobil, klijavi krumpir, rudača sa stranim primjesama.) Ovo isto vrijedi i za ambalažu. (Npr. vreće poderane.) Brodar u teretnicu unosi samo vanjsko stanje, tj. ono koje se može ustanoviti organoleptički.*
10. *Od stanja treba razlikovati kvalitetu. To je stupanj objektivne vrijednosti nove i neoštećene stvari. Npr. kvaliteta pojedinih marki i tipova automobila. Predmet najbolje kvalitete može biti u najgorem stanju i obratno. Brodar nije dužan u teretnicu unositi kvalitetu tereta, ali mora unijeti vidljive oznake koje upućuju na kvalitetu.*
11. *Osim navedenih elemenata tereta, za opasni teret unose se i njegova opasna svojstva – član 500. st. 2.*
12. *Odredbe o vozarini (t. 9) – član 602.*

13. *Podatke iz stava 10. brodar mora unijeti samo na zahtjev krcatelja. Mjesto ukrcaja tereta i mjesto izdavanja teretnice ne moraju biti identični.*

14. *Ako se teretnica izdaje na temelju ugovora za koji je sastavljena čarter-partija, ona, osim bitnih podataka, redovito ne sadrži nikakve klauzule o modalitetima ugovora. Obratno, ako je za ugovor sastavljena zaključnica ili triptih, teretnica sadrži veći broj klauzula o modalitetima ugovora. Na ovaj način se izbjegava mogućnost da se klauzule ugovora ne slažu s onima iz teretnice. Za pojam čarter-partije, zaključnice i triptiha – v. član 467.*

15. *Dokazna snaga podataka u teretnici – član 530.*

16. *Teretnica se redovito sastavlja na brodarevu obrascu, ili onom kojega on izabere. Stranke mogu ugovoriti koji će se obrazac upotrijebiti, a i to da će brodar biti dužan potpisati teretnicu na obrascu koji mu predoči krcatelj. U ovom slučaju se u ugovoru navodi klauzula da će se teretnica potpisati "kako bude predočeno". Ova se klauzula odnosi samo na unaprijed odštampane klauzule odgovarajućeg obrasca.*

17. *Odnos klauzula teretnice i ugovora o prijevozu – član 531.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,2 - broj:363,364,365,366,367,368, 370,372,373,374,375,377,380, 388.

Haška Pravila : čl.3/3.

Hamburška pravila:čl.15.

JUDIKATURA

U slučaju kada brodar izda teretnice čije su klauzule, na njegovu štetu, u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora i rada naručitelj takve teretnice bezuvjetno prihvati, izmijenjen je brodarski ugovor u dijelu u kojem su klauzule teretnica u suprotnosti s klauzulama brodarskog ugovora Dosljedno tome, ako su u brodarskom ugovoru određene stojnice i naknada za prekostojnice, a brodar je nakon toga izdao >>linijske teretnice<<, koje je naručitelj bezuvjetno prihvatio, brodar nema pravo na naknadu za prekostojtnice, jer su izdavanjem i prihvaćanjem ovih teretnica, na štetu brodara, izmijenjene odredbe brodarskog ugovora o stojnicama i prekostojnicama, s obzirom da >>Liner terms<< isključuje primjenu odredaba o stojnicama i prekostojnicama (arg. iz ćl. 492 st. 1 ZPUP);

UPP broj: 105-106, str. 103-107, Viši privredni sud Hrvatske, 17. IV. 1984.

DEKLARACIJA O VRIJEDNOSTI - Za brodara je mjerodavna samo ona vrijednost tereta koju mu izjavi krcatelj i koju brodar unese u teretnicu. Prema tome nije mjerodavna ona vrijednost koju je naručitelj izjavio carinskim organima, a za koju je brodar saznao posrednim putem.

UPP broj:38, str. 65-66, Apelacioni sud, Aix, 11.IV 1967.

Upotrijebljeni formular teretnice jedne osobe ne znači sam po sebi da je ta osoba vozar (odnosno po našem pravu brodar) posla za koji je izdana teretnica. Međutim ako je u teretnici odštampano ime osobe o čijem se formularu radi i za koju je poznato da se bavi brodarskom djelatnošću, te ako je otisnut pečat s njenim imenom, treba tu osobu smatrati vozarom.

UPP broj:27, str. 63-65, Okružni sud, Napoli, 27.III 1962.

Jedinica s kojom se u teretnici označuje veličina koleta, služi samo za određivanje visine vozarine, a ne i

za utvrđivanje broja jedinica na temelju kojih će brodar odgovarati.
UPP broj:28, str. 61-63, Apelacioni sud, Firenze, 1.VII 1964.

Ako je roba predana na prijevoz u komadima ili u ambalaži (koleta), kao jedinicu tereta za ograničenje brodarove odgovornosti treba uzimati koleto, bez obzira na koji način je vozarina ugovorena. Od ovoga pravila stranke mogu sporazumno odstupiti.
UPP broj:39, str. 58-61, Talijanski kasacioni sud, 24.VI 1968.

ODUSTANAK OD UGOVORA - BRODOVLASNIKOVA UPUTA ZAPOVJEDNIKU U POGLEDU IZDAVANJA TERETNICE - Brodovlasnikova uputa zapovjedniku broda da ne izdaje teretnice s napomenom "vozarina unaprijed plaćena", nego s uputom na odredbe brodarskog ugovora o privilegiju za vozarinu na ukrcanim stvarima znači u konkretnom slučaju odustanak od ugovora.
UPP broj:80, str. 64-66, Engleski Apelacioni sud, 18.IV 1978.

ODGOVORNOST NARUČITELJA BRODA KOJI U SVOJE IME IZDA TERETNICU
- Ovaj naručitelj odgovoran je zakonitom imaocu teretnice ako je teretnicu izdao na obrascu koji na zaglavku nosi njegovo ime.
UPP broj:53,str. 70, Trgovački sud , Marseille , 6 .VII 1971.

KONTROLA KVALITETE ODNOSNO KVANTITETA ROBE KOJA SE PREVOZI - Ako kontrolu kvalitete odnosno kvantiteta vrši posebna stručna organizacija, smatra se, do protivnog dokaza, da su podaci navedeni u izvještaju te organizacije točni.
UPP broj:69, str. 47-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 22.X 1975.

DOKAZNA SNAGA I DATUM UKRCAJA - KUPOPRODAJA CIF
-U odnosu kupca i prodavnoca kod kupoprodaje CIF, navodi u teretnici u pogledu datuma ukrcaja tereta vrijede jedino do dokaza o protivnom.
UPP broj:9,str. 65, Viši sud Kalifornije, 1938.

BITNI ELEMENTI - Bitni elementi teretnice, kao kreditnog dokumenta jesu: datum izdanja, vrst, kvalitet i kvantitet tereta, te potpis zapovjednika ili vozara. Pomanjkanje ostalih podataka, koji se u zakonu spominju, ne čini teretnicu ništavnom.
UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

POTPIS ZAPOVJEDNIKA - Potpis zapovjednika obvezuje brodara ako izričito ne navede da je potpisao teretnicu u ime čarterera.
UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

SASTAVNI DIJELOVI - Među nužne sastavne dijelove teretnice spada i naznaka vozara.
UPP broj:29, str. 70-72, Talijanski kasacioni sud, 15.I 1965.

UNAPRIJED ODŠTAMPANO IME (NAZIV) BRODARA U FORMULARU TERETNICE - Činjenica da je u formularu teretnice navedeno ime ili naziv brodara ne znači da je taj brodar i stvarno preuzeo robu. Koji je brodar preuzeo robu može se dokazati na neki drugi način.
UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

-Za utvrđivanje odgovornsti osobe iz teretnice (brodovlasnik ili naručitelj iz brodarskog ugovora) najveći značaj ima navod u zaglavlju teretnice u kojem se označava prijevoznik. Ta činjenica ima veću dokaznu snagu od činjenice da je teretnice potpisana od zapovjednika kao službenika brodovlasnika i od činjenice da teretnica sadrži klauzulu o identitetu prijevoznika. - Teretnica potpisana od zapovjednika obično obvezuje brodovlasnika, ali to ne mora nužno biti tako. Klauzula o identitetu prijevoznika ostavlja mogućnost da se, usprkos njenom sadržaju, netko drugi, osim brodovlasnika, smatra prijevoznikom.
UPP broj: 153-154, str. 197-202. Queens bench Division (Commercial Court), 10,11,13, i 16 ožujka 1998.

ADRESA ZA OBAVIJEST" - Činjenica da je neka osoba u teretnici navedena kao "adresa za obavijest" ne čini je legitimiranim primaocem na osnovi te teretnice.
UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

Kad se teretnice izdaju za pojedine dijelove puta, one međusobno nemaju nikakve veze, pa primalac stoji u pravnom odnosu isključivo s brodarom koji je njemu predao teret. Ovaj se brodar ne može pozivati na klauzule koje sadrži teretnica izdana za prethodni dio puta.
UPP broj:41, str. 60-61, Trgovački sud, Le Havre, 11.VII 1967.

LITERATURA

Grabovac, I.,Odredbe ugovora o prijevozu stvari morem kao sastavni dio teretnice, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, V/1967, str. 59-78

Grabovac, I., Analiza klauzula u teretnicama jugoslavenskih brodara, Beograd, 1970.

Članak 525.

Podatke iz članka 524. ovoga Zakona mora sadržati i teretnica za ukrcaj, osim podataka o identitetu broda (NACRT-pomorskog broda) i o mjestu i danu ukrcaja.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan, kad na teretnicu za ukrcaj stavi napomenu "ukrcano", u nju unijeti podatke o identitetu broda (NACRT-pomorskog broda) i o danu ukrcaja tereta.

---

1. *Teretnica za ukrcaj - član 516.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:388.

Hamburška pravila:čl. 1/7, čl. 14.

Članak 526.

Teretnicu vlastoručno potpisuje brodar (NACRT-prijevoznik) ili njegov punomoćnik.

---

1. *Za valjanost teretnice ne traži se krcateljev potpis.*
2. *Potpisi ne mogu biti tiskani, zamijenjeni pečatom ili faksimilom.*
3. *Ovlaštenje za potpis teretnice može biti izričito dano određenoj osobi, što u praksi biva veoma rijetko. Teretnicu su po svom položaju ovlašteni u brodarevo ime potpisati zapovjednik broda i agent - čl. 688, 689. st. 2.*
4. *Potpis krcatelja - član 529.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:47.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:378.

JUDIKATURA

POTPIS ZAPOVJEDNIKA - Potpis zapovjednika obvezuje brodara ako izričito ne navede da je potpisao teretnicu u ime čarterera.

UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

Ukoliko zapovjednik broda ne navede da je teretnicu potpisao u ime određene osobe različite od brodara treba smatrati da ju je potpisao u ime brodara.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

IZDAVANJE - Brodski agent je ovlašćen na izdavanje teretnice.

UPP broj:39, str. 26-28, Viši privredni sud SRH, 13.VI 1968.

Za izdavanje teretnice brodar nije ovlašćen od krcatelja tražiti bilo kakvu naknadu. Brodar nema prava na troškove izdavanja teretnice iako je prethodno bila izdana neuredna potvrda o ukrcaju, zbog čega je agent brodara tražio da mu zapovjednik potvrdi u kakvom stanju je teret primio na brod, jer brodarova dužnost da izda krcatelju teretnicu ne zavisi o tome da li je bila izdana posebna potvrda o ukrcaju. Stoga i okolnost da je bila izdana neuredna potvrda o ukrcaju ne utječe na brodarovu dužnost izdavanja teretnice i pravo na naknadu troškova koji su u vezi s izdavanjem nastali za brodara.

UPP broj:39, str. 26-28, Viši privredni sud SRH, 13.VI 1968.

Ako je agent koji izdaje teretnicu prekoračio punomoć, to prekoračenje ne čini teretnicu falsifikatom i ona je mjerodavna za trećeg poštenog zakonitog imaoca teretnice.

UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

Ako je teretnicu izdao agent u ime zapovjednika, treba smatrati da ju je izdao za brodara, a brodar je obvezan direktno zakonitom imaocu teretnice.
UPP broj:32, str. 67-68, Okružni sud, Venecija, 5.VIII 1965.

IZDATNIK - Činjenica da je na formularu teretnice unaprijed odštampan naslov poduzeća određene osobe kao izdatnika formulara, ne znači samo po sebi da je ta osoba i izdatnik teretnice. Pitanje izdatnika teretnice treba riješiti prema drugim relevantnim okolnostima.
UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

POTPIS KRCATELJA - Ako teretnicu potpiše zapovjednik broda, supotpis krcateljev na teretnici nema nikakvog pravnog učinka.
UPP broj:36, str. 49-51, Viši privredni sud SRH, 12.XII 1967.

Članak 527.

Teretnicu sastavlja brodar (NACRT- prijevoznik) na temelju pismenih podataka krcatelja.

---

1. *Unatoč odredbi ovog člana brodar ne unosi u teretnicu na temelju pismenih podataka krcatelja podatke navedene u članu 524. st. 1. t. 1, 2, 8. i 10.*
2. *Podaci o vozarini (član 524. st. 1. t. 9) unose se sporazumno.*
3. *Posebno za stanje tereta - član 528.*
4. *Ograđivanje brodara od krcateljevih podataka - čl. 528., 530.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:369,395.
Haška Pravila : čl.3/5.
Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.str.116-118.

JUDIKATURA

NETOČNOST IZJAVA U TERETNICI - POZIVANJE NA OVE IZJAVE U KORIST BRODARA - Pravilo da se brodar može pozivati na netočnost izjava u teretnici jedino prema krcatelju, primjenjuje se samo ako se izjava odnosi na oznake, broj, količinu ili težinu robe.
UPP broj:76, str. 70-71, Trgovački sud, Paris, 23.II 1977.

UTVRĐIVANJE STANJA ROBE - Brodar nije dužan kontrolirati stanje robe laboratorijskim pregledom.
UPP broj:25, str. 69-71, Apelacioni sud, Bordeaux, 25.X 1964.

Članak 528.

Ako postoji opravdana sumnja da podaci što ih je naveo krcatelj o vrsti tereta, ili oznakama koje se na njemu nalaze, ili količini tereta prema broju komada, težini, obujmu ili drugoj jedinici mjere nisu točni ili potpuni, a ako nema razumne mogućnosti da se točnost tih podataka provjeri pri ukrcavanju ili ako su oznake na teretu nejasne ili nedovoljno trajne, brodar (NACRT- prijevoznik) može u teretnicu unijeti primjedbe s obrazloženjem.

---

1. *Brodar u teretnicu može unijeti odgovarajuće opaske pod dva preduvjeta: da postoji opravdana sumnja da krcateljevi podaci nisu točni, te da nema razumne mogućnosti da se njihova točnost utvrdi. Samo jedna od ovih pretpostavki nije dovoljna. Prema Haškim Pravilima dovoljna je samo jedna od pretpostavki.*

2. *Zahtijeva se da opaske budu obrazložene. To znači da brodar navede u teretnici konkretne razloge za jednu i drugu pretpostavku.*

3. *Razumna mogućnost kontrole je mogućnost ustanovljenja stanja uobičajenim načinom.*

4. *U praksi se veoma rijetko događa da se klauzule obrazlože. Teretnice obično sadrže unaprijed odštampane klauzule kojima se brodar ograđuje od krcateljevih navoda. Tako npr. "Navodno", "Po navodu krcatelja", "Težina nepoznata", "Sadržaj nepoznat", "Kakvoća nepoznata", "Oznake, kvaliteta, mjera i težina nepoznati".*

5. *Sudska praksa priznaje valjanost i neobrazloženim klauzulama, pa dopušta dokaz da su postojali razlozi koji su opravdavali unošenje opaski.*

6. *Ovaj se član ne odnosi na stanje tereta. Brodar mora vlastitim zapažanjem ustanoviti vanjsko stanje tereta koji prima na prijevoz. Tako je npr. nevaljala klauzula "krumpir navodno klija".*

7. *Opaske o stanju tereta su po svojoj prirodi atipične.*

8. *Ako brodar u teretnicu ne unese opasku o stanju tereta, smatra se da ga je primio na prijevoz u dobrom vanjskom stanju.*

9. *Za vanjsko stanje - v. član 526. st. 1. t. 8.*

10. *Teretnica koja ne sadrži opaske o elementima tereta zove se "čista teretnica", a ona koja ih sadrži "nečista".*

11. *Dokazna snaga čiste i nečiste teretnice - član 530.*

12. *Svaka stranka ima pravo zahtijevati da se provjeravanjem utvrdi točnost spornih elemenata tereta.*

13. *Za snošenje troškova u pogledu provjeravanja količine tereta predanog na prijevoz - L. u. zzz27. i zzz28.*

14. *Budući da nečista teretnica ne može kolati u prometu, krcatelji od brodara često zahtijevaju izdavanje čiste teretnice, a oni im se obvežu da će im nadoknaditi svaku štetu koju pretrpe zbog toga što su izdali čistu teretnicu. Ova se obveza naziva jamčevo (garantno) pismo. Sudovi prije nisu priznavali valjanost ovih pisama, jer se stajalo na stajalištu da je brodar, u primaočevu interesu, u teretnici dužan navesti točno stanje. U novije vrijeme, prvenstveno zbog sve bržeg odvijanja ukrcajnih operacija, koje sve teže omogućavaju brodaru da utvrdi elemente tereta koji prima na prijevoz, sudovi su ublažili svoje stajalište pa priznaju valjanost jamčevnim pismima ako je situacija kod ukrcaja bila takva da je zaista brodaru onemogućavala ili bitno*

otežavala utvrđivanje točnog stanja.

Da bi se olakšao promet s teretnicama, INCOTERMS je naveo klauzule koje ne čine od čiste teretnice nečistu.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 528. iza riječi potpuni , riječi a ako zamjenjuju se riječju ili .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:47.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:396,398,400,401,402,403, 404,406,413,414.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:653.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - str.104,

Haška Pravila : čl.3/3.

Hamburška pravila:čl. 16.

JUDIKATURA

KLAUZULE MARGINALNE - Brodar se može uspješno pozivati na klauzule u teretnici o stanju, količini i identitetu tereta, ako su prilikom ukrcaja postojali teški razlozi za sumnju da izjava krcateljeva nije tačna, a prije svega da nije imao mogućnosti odgovarajućim sredstvima kontrolirati tačnost tih podataka. Brodar se ne može pozivati na ove klauzule ako je svojim postupkom krcatelja spriječio da prije ukrcaja ustanovi stanje tereta.

UPP broj:30, str. 54-57, Apelacioni sud, Genova, 25.V 1965.

Ako roba nema vidljivih mana, brodar ima pravo izdati čistu teretnicu. Na ovo ne utječe ni okolnost da je primio jamčevno pismo.

UPP broj:25, str. 63-67, Apelacioni sud, Bordeaux, 25.V 1964.

- JAMČEVNO PISMO - Sud ne priznaje brodarovu tužbu protiv izdatnika jamčevnog pisma, ako je to pismo dobio za izdavanje čiste teretnice, znajući da podaci u teretnici ne odgovaraju činjeničnom stanju. To je slučaj kad je izdao teretnicu "ukrcano" za teret koji nije ukrcao na brod, a ni primio na ukrcaj. Jamčevno pismo se priznaje kad brodaru nije bilo moguće utvrditi da li je izjava krcateljeva, koja se unosi u teretnicu točna.

UPP broj:55,str. 27-32, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-451/72-2, 23.V 1972.

JAMČEVNO PISMO - Jamstva i jamčevna pisma izdana za dobivanje teretnice "ukrcano" i to prijevremeno, bez obzira da li su dana u namjeri da se ošteti treći ili nisu, smatraju se ništavnim. Jamčevno pismo izdano nakon obavljenog fraudoloznog posla također je ništavno.

UPP broj:61, str. 71-75, Savezni sud SR Njemačke, 25.I 1973.

Antidatirana teretnica -Jamčevno pismo krcatelja izdano vozaru o naknadi štete koja bi mu nastala zbog izdanja takve teretnice -Ovakvo jamčevno pismo je valjano u odnosu vozara prema krcatelju -Vozar i krcatelj odgovaraju trećima solidarno za štetu koja nastane izdanjem antidatirane teretnice,

UPP broj:88, str.68-69,Talijanski Kasacioni sud (1 odjel),25.II.1979

Jamčevno pismo ne može se ni u jednom slučaju suprotstaviti primaocu. Brodar, zapovjednik broda i krcatelj solidarno odgovaraju primaocu za robu prema stanju u teretnici, ako je čista teretnica izdana u zamjenu za jamčevno pismo.

UPP broj:15, str.54-55, Trgovački sud, Rouen, 23.II 1962.

Jamčevno pismo

-Sud ne priznaje brodarovu tužbu protiv izdatnika jamčevnog pisma, ako je to pismo dobio za izdavanje čiste teretnice, znajući da podaci u teretnici ne odgovaraju činjeničnom stanju. To je slučaj kad je izdao teretnicu "ukrcano'' za teret koji nije ukrcao na brod, a ni primio na ukrcaj. Jamčevno pismo se priznaje kad brodaru nije bilo moguće utvrditi da li je izjava. krcateljeva, koja se unosi u teretnicu, točna.

UPP broj:54,str. 27-32, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-451/72-2, 23.V 1972.

Jamčevno pismo ne može se ni u jednom slučaju suprotstaviti primaocu. Brodar, zapovjednik broda i krcatelj solidarno odgovaraju primaocu za robu prema stanju u teretnici, ako je čista teretnica izdana u zamjenu za jamčevno pismo.

UPP broj:15, str.54-55, Trgovački sud, Rouen, 23.II 1962.

LITERATURA

Filipović, V. Neka stajališta njemačke teorije o valjanosti jamčevnih pisama, UPP- broj: 61 str. 73-75

Pallua, E. - Jamčevna pisma i talijanska **JUDIKATURA**, UPP broj: 88 str. 69-71

Grabovac, I.,Jamčevno pismo, Privreda i pravo, Zagreb, 27/1988, broj: 11-12, str.962-972.

Grabovac, I.,Odgovornost pomorskog vozara zbog propusta dužne pažnje i insuficientnih primjedaba u teretnici, Međunarodni transport, X/1964, br. 11, str. 23.

Članak 529.

Potpis krcatelja na teretnici ili prijepisu teretnice (članak 526.) ne znači da je krcatelj prihvatio brodareve primjedbe unesene u teretnicu prema odredbama članka 528. ovoga Zakona.

---

1. *Za valjanost teretnice krcateljev potpis nije potreban. Zahtijeva se samo brodarev potpis - član 526.*
2. *Propis ovoga člana ne priječi da krcatelj u teretnici svojim potpisom izričito navede da se slaže s brodarevim opaskama.*
3. *Potpis krcatelja na teretnici, ako što drugo ne proizlazi iz same njegove izjave navedene u teretnici, znači da on prihvaća klauzule teretnice, uključivši i one koje su u suprotnosti s klauzulama ugovora o prijevozu.*
4. *Odnos između klauzula ugovora i teretnice - član 531.*
5. *Potpis krcatelja na teretnici ne znači pristajanje na klauzule ugovora o prijevozu.*
6. *Za značenje krcateljevog potpisa na prijepisu teretnice - v. član 523. st. 3.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:47.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:378,404,406.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:653.

JUDIKATURA

PRAVNI ZNAČAJ TERETNICE KOJU NIJE POTPISAO KRCATELJ

-Teretnica koju krcatelj nije potpisao u roku od 24 sata od časa ukrcaja tereta ima samo značaj potvrde kojom brodar potvrdjuje da je primio robu na prijevoz i njene klauzule ne mogu služiti kao dokaz o uvjetima zaključenog posla.

UPP broj:59,str. 66-68, Trgovački sud, Marseille, 19.V 1972.

Članak 530.

Kad brodar (NACRT-prijevoznik) nije unio u teretnicu primjedbe prema odredbama članka 528. ovoga Zakona, smatra se, za odnose između njega i trećega zakonitog i savjesnog imatelja teretnice, da je brodar (NACRT- prijevoznik)

preuzeo teret onako kako je naznačen u teretnici.

Kad brodar (NACRT-prijevoznik) unese u teretnicu primjedbe prema odredbama članka 528. ovoga Zakona, pretpostavlja se (NACRT - predmjeva se) da je teret preuzeo onako kako ga je predao primatelju dok zakoniti imatelj teretnice ne dokaže suprotno.

---

1. *Treći imalac teretnice je osoba različita od naručioca i krcatelja.*
2. *Zakoniti imalac teretnice je osoba koja prezentira teretnicu i legitimira se na odgovarajući način. To znači kod teretnice na ime cesijom, po naredbi indosamentom, a na donosioca samim prezentiranjem – član 521.*
3. *Nesavjestan imalac teretnice je osoba kojoj je u vrijeme izdavanja teretnice bilo poznato da u njoj sadržani podaci ne odgovaraju stvarnim elementima tereta, i koja se, unatoč mogućnosti, nije usprotivila izdavanju teretnice. Naprotiv, nije nesavjestan onaj koji se, znajući za netočan sadržaj teretnice, usprotivio njenom izdavanju, pa makar i bezuspješno. Naknadno saznanje o netočnosti podataka u teretnici ne čini imaoca teretnice nesavjesnim.*
4. *Prijenosom teretnice po naredbi i na donosioca s nesavjesnog imaoca ne čini stečnika nesavjesnim. Obratno je kod teretnice na ime, jer se cesijom prenose i svi prigovori koje brodar ima prema cedentu – v. član 521.*
5. *Brodar mora trećem zakonitom i savjesnom imaocu teretnice predati teret onako kako je navedeno u teretnici. Ako to nije u stanju, mora nadoknaditi štetu, osim ako ne dokaže jedan od razloga koji isključuju njegovu odgovornost – v. o ovim razlozima čl. 559-574.*
6. *Primalac ima pravo dokazivati da je brodar primio više tereta i u boljem stanju nego što to izlazi iz teretnice.*
7. *Stav 2. odnosi se samo na elemente tereta obuhvaćene opaskom.*
8. *Odredba stava 2. koja se odnosi na opasku o stanju tereta primjenjuje se samo kad je brodar predao teret u stanju kako to proizlazi iz teretnice, inače se smatra da ga je primio u dobrom vanjskom stanju.*
9. *Zakon ne sadrži odredbe o dokaznoj snazi ostalih podataka teretnice. Budući da je teretnica vrijednosni papir, ti podaci u odnosu na trećeg zakonitog imaoca teretnice imaju nepobitnu dokaznu snagu. Iznimku od ovog načela čine podaci kojima se utvrđuje činjenično stanje. To su oni navedeni u članu 524. st. 1. t. 1, 2, 3. i 10. Za te se podatke pretpostavlja da su točni, dok se ne dokaže protivno.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:396,406,425.

Haška Pravila : čl.3/4, Protokol 68, čl.1.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.109.

JUDIKATURA

ODGOVORNOST - Brodovlasnikova odgovornost prema imaocu teretnice ne nastaje na temelju zakona zemlje u kojoj je teretnica izdana, nego ta odgovornost nastaje tek kad teretnica postigne učinak ugovora između brodovlasnika i imaoca teretnice, različitog od čarterera.

UPP broj:29, str. 49-53, Engleski prvostepeni sud, 25.X 1965.

-Brodar koji u teretnicu ne stavi opasku o vidljivim manama tereta, ne može, prema trećem imaocu teretnice, dokazivati da je roba prilikom ukrcaja imala vidljive mane.

UPP broj:12,str. 63, Trgovački sud, Dunkerque, 23.1 1961.

KLAUZULA U TERETNICI DA JE TEŽINA UNESENA PREMA NAVODIMA KRCATELJA I DA JE AMBALAŽA U SLABOM STANJU I DA BRODAR NE ODGOVARA ZA KOLIČINU - MANJAK TERETA - Klauzule u teretnici s kojima brodar navodi da ne odgovara za količinu, da je težina unesena prema navodima krcatelja i da je ambalaža u slabom stanju ne odnose se na manjak broja vreća tereta.

UPP broj:71, str. 45-47, Viši privredni sud SR Hrvatske, 3.III 1976.

Članak 531.

Pismeni uvjeti ugovora o prijevozu i opći uvjeti brodara (NACRT-prijevoznika) obvezuju ovlaštenog imatelja teretnice koji nije naručitelj prijevoza ni krcatelj samo ako se teretnica izričito poziva na te uvjete.

Usmeni uvjeti ugovora o prijevozu koji nisu uneseni u teretnicu ne obvezuju ovlaštenog imatelja teretnice koji nije naručitelj prijevoza ni krcatelj, pa i kad se teretnica izričito poziva na te uvjete.

Ako se teretnica samo općenito poziva na uvjete ugovora o prijevozu i opće uvjete brodara (NACRT-prijevoznika), imatelja teretnice iz stavka 1. ovoga članka ne obvezuju one odredbe ugovora o prijevozu i općih uvjeta brodara (NACRT-prijevoznika) koji su teži od uvjeta uobičajenih za takve vrste prijevoza.

---

1. *Budući da je teretnica vrijednosni papir, za trećeg njenog imaoca je mjerodavno samo ono što je u njoj navedeno.*
2. *Iznimku od navedenog načela čine slučajevi kad se teretnica izričito poziva na ugovor; ovim pozivanjem proširuje se pismeni sadržaj teretnice na ispravu o ugovoru.*
3. *Za trećeg zakonitog imaoca teretnice neće vrijediti klauzule ugovora koje su u suprotnosti s onima u teretnici.*
4. *Odredba stava 2. ima svrhu ostvariti sigurnost u prometu; protivilo bi se prirodi teretnice kao pismene isprave da se primjenjuju usmeni uglavci ugovora.*
5. *Ograničenje primjene klauzula ugovora, kad se teretnica općenito poziva na ugovor, ima za svrhu zaštitu dobre vjere imaoca teretnice, koji ima pravo smatrati da su stranke kod sklapanja posla postupale u skladu s običajima u*

prometu, jer bi ga inače u slučaju odstupanja bile upozorile. Uobičajena formula za općenito pozivanje je: "Svi ostali uvjeti prema ugovoru".

6. *Kod pozivanja teretnice na pojedine klauzule ugovora nije dovedena u pitanje dobra vjera trećeg imaoca teretnice, koji je tim pozivanjem bio upozoren da obrati pažnju na ono što su stranke ugovorile, pa ako je to propustio učiniti, taj propust ide na njegovu štetu. To znači da će kod pozivanja teretnice na pojedine klauzule ugovora te klauzule obvezivati trećeg zakonitog imaoca teretnice, bez obzira na to da li su one uobičajene za odnosni prijevoz. Primjer za posebno pozivanje: "Troškovi iskrcaja prema ugovoru".*
7. *Zakon ne sadrži odredbe o odnosima klauzula ugovora o prijevozu i teretnici kad se radi, s jedne strane, o brodaru, a s druge strane o naručiocu ili krcatelju. Općenito se smatra da krcatelj samim preuzimanjem teretnice bez protesta na njen sadržaj nije prihvatio i uvjete koji su neuobičajeni ili su u suprotnosti s klauzulama ugovora.*
8. *Potpis krcatelja na teretnici - član 529. i bilješke uz taj član.*
9. *Neprimjenjivanje općih uvjeta - član 143. ZOO - v. čl. 467.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 531. stavku 1. riječi Pismeni uvjeti zamjenjuju se riječima Pisani uvjeti .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:49.

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,2 - broj:255,333,360,393,396.

JUDIKATURA

ODNOS PREMA ČARTER-PARTIJI - Klauzula teretnice koja se općenito poziva na klauzule čarter-partije obuhvaća sve klauzule unesene u čarter-partiju uključivši i one o stojnicama i prekostojnicama. Ova klauzula teretnice se ne odnosi na klauzulu o nadležnosti suda.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Kada nema izričito preuzete obveze naručitelja da izvrši prijevoz, smatra se da je prijevoznik brodovlasnik, te da zapovjednik i naručitelj izdaju i potpisuju teretnice u ime i za račun brodovlasnika. Jedini izuzetak postoji u slučaju kad se prema okolnostima slučaja nedvojbeno može zaključiti da je naručitelj preuzeo na sebe obvezu izvršenja prijevoza.

UPP broj: 153-154, str. 191-196. Federal Court, Trial Division, Canada

Klauzula u teretnici da krcatelj želi osigurati robu do odredjene svote, i da brodar kao mandatar osiguratelja prima to osiguranje, predstavlja izjavu krcatelja o vrijednosti robe i brodar odgovara do visine svote osiguranja.

UPP broj:5, str. 43, Francuski kasacioni sud, 25.VI 1958.

Uvjeti teretnice dolaze do primjene i na odnose koji su nastali prije njenog izdavanja, ako se može utvrditi na koji su formular stranke mislile prilikom ugovaranja.

UPP broj:28, str. 29-31, Viši privredni sud SRH, 30.IX 1965.

CHARTER-PARTIJA I TERETNICA -Njihov medjusobni odnos. Kad krcatelj primi teretnicu bez

prigovora, pristaje na njene uvjete, pa kad oni i nisu u skladu s charter-partijom. Trećega na koji se teretnica ne poziva, ne obavezuju uvjeti ugovora.

UPP broj:6,str. 61-62, Apelacioni sud, Rim, 7.X 1958.

ODNOS PREMA CHARTER PARTIJI - Teretnica je kauzalni a ne apstraktni vrijednosni papir i kao takav vezan je s odredbama ugovora o prijevozu. Teretnica može sadržavati i uvjete ugovora o prijevozu koje obvezuje brodara prema krcatelju.

UPP broj:19, str. 32-36, Kasacioni sud Italije, 27.X 1961.

Ako se teretnica poziva na klauzule Charter partije primjenjuju se i klauzule adenduma Charter partije koji je sastavljen prije izdavanja teretnice.

UPP broj:20, str. 40-43, Apelacioni sud Engleske, 29.VII 1963.

Klauzule u teretnici na koje se ugovor poziva dolaze, u odnosu između brodara i krcatelja, do primjene samo ako nisu u suprotnosti s odredbama ugovora o prijevozu.

UPP broj:20, str. 64-66, Okružni sud, Genova, 16.X 1961.

Otisnuta klauzula u teretnici, koja predviđa pozivanje na charter--party i sadrži nepopunjeni prostor za individualizaciju charter-partyja (datum i mjesto sklapanja ugovora), nema efekt inkorporacije charter-partyja u teretnicu, ako navedeni elementi nisu uvršteni u teretnicu,

UPP broj: 105-106, str. 145-146, Talijanski Prvostepeni sud, Napulj, 19. II. 1982.

ODNOS KLAUZULA UGOVORA O PRIJEVOZU I KLAUZULA TERETNICE KADA SE TERETNICA POZIVA NA KLAUZULE UGOVORA - Ako se teretnica samo općenito poziva na klauzule ugovora o prijevozu, za zakonitog imaoca teretnice ne vrijede one klauzule o stojnicama koje su protivne običajima luke.

UPP broj:70, str. 52-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 16.XII 1975.

ODNOS KLAUZULA UGOVORA O PRIJEVOZU I KLAUZULA TERETNICE - Prema trećem zakonitom imaocu teretnice ne vrijede klauzule ugovora o prijevozu.

UPP broj:74, str. 54-58, Apelacioni sud, Paris, 23.VI 1976.

ODNOS IZMEĐU BRODARA I NARUČITELJA PRIJEVOZA - UGOVOR O PRIJEVOZU I TERETNICA - PRIMJENA - Između brodara i naručitelja, koji je ujedno i primalac tereta, primjenjuju se klauzule ugovora o prijevozu, a ne teretnice.

UPP broj:75, str. 59-60, Apelacioni sud, Paris, 21.IV 1976.

OBVEZATNOST KLAUZULA UGOVORA O PRIJEVOZU PREMA TREĆEM ZAKONITOM IMAOCU TERETNICE - Za trećeg zakonitog imaoca teretnice nisu mjerodavne klauzule ugovora o prijevozu kad su one suprotne prisilnim propisima zakona i u ostalim slučajevima kad one imaocu teretnice nisu poznate i kad na njih nije pristao.

UPP broj:71, str. 70-72, Apelacioni sud, Paris, 17.XII 1975.

TUMAČENJE OPĆIH UVJETA POSLOVANJA - Prikladnije je da opće uvjete tumače sudovi zemlje u kojoj su oni nastali.

UPP broj:39, str. 65-67, Savezni sud SR Njemačke, 8.II 1968.

Klauzule čarter-partije obvezuju čarterera da ne izda teretnice koje su za brodara tegotnije.

UPP broj:29, str. 49-53, Engleski prvostepeni sud (Trgovački odjel), 25.X 1965.

Ako je na temelju jednog ugovora o prijevozu izdano više teretnica koje se općenito pozivaju na ugovor, svaki imalac teretnice odgovoran je brodaru za čitavu vozarinu i naknadu za prekostojnice.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Ako se teretnica općenito poziva na odredbe ugovora o prijevozu, trećeg imaoca teretnice ne obvezuje klauzula FIOS koja je teža od uobičajenih uvjeta.

UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

Klauzula teretnice koja se općenito poziva na klauzule čarter-partije obuhvaća sve klauzule unesene u čarter-partiju uključivši i one o stojnicama i prekostojnicama. Ova klauzula teretnice se ne odnosi na klauzulu o nadležnosti suda.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Ako se teretnica pa ma i općenito poziva na klauzule čarter-partije, mjerodavna je za stranke iz teretnice i arbitražna klauzula čarter-partije, koja obuhvaća i sporove iz teretnica izdanih na temelju čarter-partije.

UPP broj:25, str. 63-67, Apelacioni sud Engleske, 30.X 1964.

TIPKANE KLAUZULE - Tipkane klauzule imaju prednost pred štampanima.
UPP broj:29, str. 49-53, Engleski prvostepeni sud, Trgovački odjel, 25.X 1965.

++++++++++++++++

NACRT NADODAJE SE:

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531a.

Ugovorom o prijevozu stranke mogu predvidjeti da se umjesto teretnice izdaje teretni list.

Teretni list izdaje se na zahtjev krcatelja.

Teretni list se izdaje u jednom primjerku koji potpisuju prijevoznik i krcatelj.

Potpisi na teretnom listu mogu biti tiskani, zamijenjeni pečatom, faksimilom ili elektroničkom izmjenom podataka.

Krcatelj može tražiti prijepise teretnog lista koje će potpisati prijevoznik, a prijevoznik može tražiti prijepise teretnog lista potpisane od krcatelja.

Krcatelj može ovlastiti drugu osobu koja će stvari ukrcati i potpisati teretni list uz navod u ime i za račun krcatelja .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga,III/svezak,2-broj:448-451, 452,453,461,459.

LITERATURA

Grabovac,, I: - Teretni list i njegovo pravno značenje u prijevozu stvari, Zbornik radova Pravnog fkulteta u Splitu, god. 36/55-56, 1999 ETL

Ivković, Đ., Pomorski tovarni list, UPP broj: 122-140 str. 125-132

Ćesić, Z., - CMI pravila za elektroničke teretnice i problemi u praktičnoj primjeni, Pomorski zbornik, God./Knjiga 38 (2000). - str. 105-125

Pejović, Časlav., Legal Challenges in the Implementation of Electronic Data Interchange in Transport Documents / UPP Br. 153-154. - str. 13-36.

NACRT NADODANO ČL. 531b

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531b.

Izdavanje teretnog lista je predmnjeva o sklopljenom ugovoru o prijevozu.

Teretni list je između krcatelja i prijevoznika predmnjeva do protudokaza o primitku stvari kao što je u teretnom listu navedeno.

Teretni list između prijevoznika i primatelja dokaz je o primitku stvari kao što je u teretnom listu navedeno.

Krcatelj je jedini ovlašten davati prijevozniku upute u svezi s ugovorom o prijevozu, pa i promijeniti ime primatelja dok prijevoznik ne primi stvari, ako je to predviđno ugovorom o prijevozu.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:457,458,460,462.

NACRT NADODANO ČL. 531c

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531c.

Prijevoznik će predati stvari primatelju na osnovi valjane identifikacije.

Podatke u teretni list i njegove prijepise unosi krcatelj.

Nepostojanje, neispravnost ili gubitak teretnog lista ne utječe na valjanost ugovora o prijevozu.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj: 465.

NACRT NADODANO ČL. 531d

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531d.

Teretni list mora sadržavati:

1) mjesto i nadnevak njegova izdavanja;

2) mjesto i nadnevak preuzimanja stvari;

3) tvrtku odnosno naziv, ili ime i adresu krcatelja;

4) predviđno mjesto iskrcaja;

5) tvrtku odnosno naziv, ili ime i adresu primatelja;

6) opis i uobičajeni naziv stvari, način pakiranja, oznaku za prepoznavanje, težinu, obujam ili količinu drukčije označenu, broj komada, a radi li se o opasnim tvarima naznaku o njihovoj opasnosti.

Teretni list može sadržavati i druge podatke, te uvjete ugovora o prijevozu.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj: 455,456.

NACRT NADODANO ČL. 531e

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531e.

Prijevoznik može u teretni list unijeti obrazložene primjedbe sukladno članku f. ovoga Zakonika.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj: 460.

NACRT NADODANO ČL. 531f

++++++++++++++++

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531f.

Ako prijevoznik u teretni list ne stavi primjedbe sukladno članku 531e. ovoga Zakonika, predmijeva se, dok se ne dokaže suprotno, da je stvari primio kako su naznačene u teretnom listu.

Ako prijevoznik u teretni list unese primjedbe sukladno članku 531e. ovoga Zakonika, predmnijeva se da je stvari preuzeo onako kako ih je predao primatelju, dok zakoniti imatelj teretnog lista ne dokaže suprotno.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:460.

NACRT NADODANO ČL. 531g

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

Iza članka 531. dodaju se novi članci 531a., 531b., 531c., 531d., 531e., 531f. i 531g. koji glase:

Članak 531g.

Propisi o teretnom listu analogno se primjenjuju kada se prijevoz stvari na osnovi ugovora o prijevozu obavlja na osnovi izmjene elektroničkih podataka.

U tom slučaju korisnik prijevoza može u svako doba tražiti od prijevoznika papirnu ispravu o prijevozu.

Predmjeva se da su stranke u slučajevima iz prethodnih stavaka suglasne da preneseni i potvrđeni elektronički podaci i oni smješteni u memoriji računala odgovaraju njihovom pisanom obliku na papiru.

Putovanje

Članak 532.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan obaviti putovanje u ugovorenom roku. Ako vrijeme putovanja nije ugovoreno, brodar (NACRT-prijevoznik) je dužan obaviti putovanje u primjerenom roku.

---

1. *Vrijeme putovanja može biti izričito ugovoreno ili proizlaziti iz plovidbenog reda.*
2. *Kod ugovaranja vremena putovanja brodar se može obvezati samo na ulaganje dužne pažnje da se putovanje obavi u ugovorenom vremenu ili može garantirati da će putovanje u ugovorenom vremenu biti izvršeno, u kojem slučaju preuzima na sebe i rizik, uključujući i višu silu.*
3. *Primjereno vrijeme ovisi o dva glavna faktora: brzini broda i vremenskim prilikama.*
4. *Pri određivanju trajanja putovanja uzima se u obzir i okolnost je li brod iz razloga za koje brodar odgovara zakasnio s odlaskom broda iz luke.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:208.

JUDIKATURA

ZATVARANJE SUESKOG KANALA - Ako je krcatelj bez protesta primio zakašnjeli brod, a brodar pristao na zakašnjeli ukrcaj, čime je došlo do zakašnjenja odlaska broda iz luke, a u međuvremenu je bio zatvoren Sueski kanal, produljenje puta pogađa brodara i korisnika prijevoza.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Ako dođe do zatvaranja Sueskog kanala nakon ukrcaja tereta, brodar može, u skladu s ugovornom Sueskom klauzulom, uputiti brod na odredište i ima pravo, također na temelju ugovorne klauzule, na povećanje vozarine "u omjeru prema prijeđenom putu".
UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

OTISKIVANJE BRODA OD OBALE - Brodar ne odgovara za štetu koja je prouzrokovana na teretu ulaskom vode kroz pukotinu brodske oplate, a koja je pukotina nastala udarom broda u obalu prilikom manevra otiskivanja. Početkom toga manevra putovanje je već započelo.
UPP broj:12,str. 58. Ape1acioni sud Sjedinjenih država /peti okrug/, 12.VIII 1959.

VRIJEME PRIJEVOZA - Brodar je dužan prevesti teret primjerenom brzinom od ukrcaja do odredišta. Primjereno vrijeme prijevoza računa se od dana kada je brod otputovao iz luke ukrcaja.
UPP broj:36, str. 56-60, Kuća Lordova, 17.X 1967.

ODNOS TERETNICE PREMA POSEBNlM OBVEZAMA BRODARA
-Kad brodar posebno jamči za rok prijevoza, pa nakon toga izda teretnicu koja tu obvezu ne sadrži, ne znači da se naručitelj, primanjem teretnice bez prigovora, odrekao te garancije.
UPP broj:8,str. 30-32, Viši privredni sud NRH, 7.X 1960.

LITERATURA

Pavliha, Implied Terms.....str.110-111.

Članak 533.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan obaviti putovanje ugovorenim putom. Ako put nije ugovorom određen, brodar (NACRT-prijevoznik) je dužan obaviti putovanje uobičajenim putom.

---

1. *Put može biti izričito ugovoren ili proizlaziti iz plovidbenog reda.*
2. *Brodar se neće smjeti držati ugovorenog puta ako je taj put zabranjen internim ili međunarodnim propisima, odnosno morat će se pridržavati propisanih putova.*
3. *Najvažnije obvezne plovidbene putove propisuje IMCO u tzv. shemama odvojene plovidbe. Na tim shemama u području guste plovidbe naznačene su zamišljene ili - rjeđe - prirodne granice plovidbe (zone odvajanja), pa brodovi moraju ploviti redovito s desne strane granice zone odvajanja.*
4. *Najvažniju službenu preporuku sadrži SOLAS konvencija za plovidbu Sjevernim Atlantikom.*
5. *U neslužbenim nautičkim publikacijama putovi mogu biti preporučeni ili nepreporučeni.*
6. *Nepridržavanje naređenih odnosno preporučenih putova, kao i plovidba po zabranjenim putovima, može biti odlučno za brodarevu sigurnost.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:209.

JUDIKATURA

ZATVARANJE SUESKOG KANALA - Ako je krcatelj bez protesta primio zakašnjeli brod, a brodar pristao na zakašnjeli ukrcaj, čime je došlo do zakašnjenja odlaska broda iz luke, a u međuvremenu je bio zatvoren Sueski kanal, produljenje puta pogađa brodara i korisnika prijevoza.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Ako dođe do zatvaranja Sueskog kanala nakon ukrcaja tereta, brodar može, u skladu s ugovornom Sueskom klauzulom, uputiti brod na odredište i ima pravo, također na temelju ugovorne klauzule, na povećanje vozarine "u omjeru prema prijeđenom putu".

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

LITERATURA

Grabovac, I.,Problem devijacije, (Magistarski rad), Split, str. 61-65.

Grabovac, I., Pravni problemi devijacije, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 1964, str. 137-166

Pavliha, Implied Terms.....str.105-131.

Bolanča,, D. Pravni problemi pravca putovanja broda i skretanje s puta, Pomorki zbornik, knj.30,Rijeka,1992

Članak 534.

Kad je brod (NACRT-pomorski brod) iz bilo kojih razloga spriječen započeti ili nastaviti započeto putovanje, a smetnja bi mogla trajati dulje vrijeme ili je njezino trajanje neizvjesno, zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) dužan je tražiti uputu od naručitelja ili osobe ovlaštene da raspolaže teretom.

Ako zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) ne može postupiti prema odredbi stavka 1. ovoga članka ili izvršiti primljenu uputu, dužan je, prema okolnostima slučaja, prekrcati teret,

vratiti se s teretom u polaznu luku ili postupiti na drugi način, vodeći pri tom računa o interesima brodara (NACRT- prijevoznika) i korisnika prijevoza.

Kad je u slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga članka ugovor o prijevozu prestao važiti prema samom zakonu ili na temelju odustajanja, u pogledu prava i obveza ugovornih strana nastalih zbog mjera što ih je poduzeo zapovjednik broda (NACRT- pomorskog broda) na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ovoga Zakona koje uređuju odnose ugovornih strana za slučaj prestanka ugovora (članak 473.).

Ako ugovor nije prestao važiti ili ako se upute naručitelja ne mogu izvršiti, štetne posljedice snosi strana koja je kriva za nastalu smetnju, odnosno na čijoj se strani nalazi razlog za smetnju. Ako se razlog za smetnju nalazi na obje strane, svaka strana snosi svoju štetu.

Ako su obje strane krive za smetnju, štetu snose razmjerno svojoj krivnji.

---

1. *Dužnost zapovjednika da postupi prema odredbi stava 1. ne ovisi o razlozima, odnosno odgovornosti za nastalu zapreku.*
2. *Neizvjesno trajanje u smislu stava 1. je ono trajanje zapreke za koju se može pretpostavljati da će trajati duže vremena.*
3. *Zapovjednik će tražiti uputu od naručitelja kad mu nije poznata osoba koja je ovlaštena da raspolaže teretom.*
4. *Osobe ovlaštene za raspolaganje teretom jesu:*

- *zakoniti imalac teretnice pod uvjetima čl. 475. st. 2., 476. i 477. – član 535.*
- *naručilac, kad je izdana teretnica pod uvjetima čl. 475. st. 2., 476. i 477. – član 535.*
- *naručilac bez ikakvih preduvjeta, kad se teret prevozi bez prijevozne isprave, ali samo dok primalac nije stekao pravo raspolagati teretom;*
- *primalac, kad se teret prevozi bez prijevozne isprave ako ga je na to ovlastio naručilac – član 543. st. 1.*

5. *Zapovjednik mora postupiti po primljenoj uputi, osim ako postoje slučajevi navedeni u stavu 2.*
6. *Osim slučajeva iz stava 2. zapovjednik neće morati postupati po dobivenoj uputi i kad je uputa nerazumna i očito štetna za brodarove interese, a postoje drugi načini postupanja.*
7. *Zapovjednik mora dužnom pažnjom pri odlučivanju o poduzimanju odgovarajućih mjera na temelju stava 2, vagati interese broda i tereta. Kod toga se od njega zahtijeva snalažljivost i znanje jednog srednje sposobnog zapovjednika.*

8. *Kad zapovjednik ne može postupiti po dobivenoj uputi, mora, u granicama mogućnosti, o tome obavijestiti osobu koja mu je dala uputu.*

9. *Ako zapovjednik na temelju propisa ovoga člana uskladišti teret, dolaze do primjene odredbe čl. 556. i 557.*

10. *Korisnik prijevoza ima pravo na naknadu štete koja mu je zapovjednikovim postupkom prouzrokovana, ako se zapovjedniku može dokazati namjera ili gruba nepažnja.*

11. *Prestanak ugovora - član 472. st. 1.*

12. *Odustanak od ugovora - član 472. st. 2.*

13. *Odredbama st. 3. i 4. nije derogirana brodareva obveza na naknadu štete koja bude prouzrokovana poduzimanjem neadekvatnih mjera na temelju stava 1.*

14. *Premda zakon obvezuje zapovjednika na poduzimanje odgovarajućih mjera, ipak on ne radi u svoje ime već u ime brodara.*

15. *Ovlaštena na naknadu štete je osoba koja je u vrijeme poduzimanja odnosnih mjera imala pravo raspolaganja teretom.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,1 - broj:83,220,221,222,226,227.

Članak 535.

Naručitelj, odnosno zakoniti imatelj teretnice može odustati od ugovora nakon započetog putovanja uz uvjete navedene u članku 475. stavku 3. i članku 476. i 477. ovoga Zakona.

---

1. *Kad je izdana teretnica, za odustajanje od ugovora prednost pred naručiteljem ima zakoniti imalac teretnice.*

2. *Ako se zahtijeva predaja tereta bez ispunjenja preduvjeta propisanih zakonom, potrebna je odluka suda, koji će pravo na preuzimanje tereta prosuđivati po propisima općeg obveznog prava.*

3. *Odustanak od ugovora u smislu ovog člana znači da osoba koja odustaje, zahtijeva od brodara predaju tereta.*

4. *Zakoniti imalac teretnice nema pravo zahtijevati da se teret preda drugoj osobi, jer on tu svrhu može a i mora postići prijenosom teretnice.*

5. *Načini prijenosa teretnice - član 521.*

6. *Ako je izdana teretnica, naručilac nema pravo od brodara zahtijevati da se promijeni primalac - član 546. st. 1.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:80.

Članak 536.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) koji ne izvrši nalog dobiven od korisnika

prijevoza, kad je to na temelju odredaba ovoga Zakona dužan učiniti, odgovara korisniku prijevoza za svaku štetu koja je zbog toga nastala.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan nadoknaditi štetu primatelju koji je zakoniti imatelj teretnice ako izvrši nalog naručitelja iako mu nisu vraćeni svi primjerci teretnice.

Visina naknade štete iz stavka 1. i 2. ovoga članka ne može prijeći svotu koju bi brodar (NACRT- prijevoznik) bio dužan platiti ako odgovara za potpuni gubitak tereta.

---

1. *Nalog korisnika prijevoza iz stava 1. može biti odustanak od ugovora, promjena primaoca te nalog za postupanje kad nastupe smetnje za nastavak putovanja.*
2. *Slučajevi kad je brodar dužan izvršiti nalog navedeni su u čl. 472. st. 1, 2, 3; 475. do 477., 534. do 536., 546.*
3. *Svaka šteta iz stava 1. znači ne samo štetu na stvari već i dalju štetu.*
4. *Šteta na stvari i dalje štete – član 579.*
5. *Za razloge odredbe stava 2. – v. član 477. st. 1.*
6. *Za razloge odredbe stava 3. – v. bilješku uz član 477. st. 2.*
7. *Visina brodareve odgovornosti za gubitak tereta – čl. 575, 576, 578.*
8. *Korisnik prijevoza u smislu odredba ovog člana je osoba koja je u vrijeme davanja naloga bila ovlaštena da raspolaže teretom. Za ove osobe – v. član 534.*
9. *Osobe koje od brodara zahtijevaju naknadu štete na temelju st. 2. i 3. ne moraju samo dokazati da im teret nije predan, već uz to moraju dokazati i štetu koju su neprimanjem tereta pretrpjele. Npr. kupac koji se poziva na ovaj član morat će dokazati da je prema kupoprodajnom ugovoru imao pravo na preuzimanje kupljene robe. Inače bi se radilo o njegovom neopravdanom obogaćenju.*

Članak 537.

Brodarova dužnost da nadoknadi štetu na temelju odredaba članka 536. stavka 2. ovoga Zakona ne dira u njegovo pravo regresa prema korisniku prijevoza.

---

1. *Da bi brodar imao pravo regresa na temelju odredaba ovog člana, potrebno je da dokaže da je sudskom presudom osuđen na naknadu štete korisniku prijevoza, ili da je korisnikov zahtjev bio opravdan.*
2. *O opravdanosti korisnikova zahtjeva – v. član 536.*
3. *Korisnik prijevoza u smislu ovog člana je osoba koja bi, da nije bilo naloga, imala pravo od brodara zahtijevati predaju tereta.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:217.

Predaja tereta primatelju

Članak 538.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan predati teret primatelju u luci odredišta.

---

1. Za luku odredišta - član 539.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:226.

JUDIKATURA

Ako se primalac u linijskom prijevozu ne javi na vrijeme za preuzimanje tereta, vozar je ovlašćen predati teret na čuvanje javnom skladištu.
UPP broj:36, str. 47-49, Viši privredni sud SRH, 4.IX 1967.

SPOSOBNOST BRODA DA ISKRCA TERET - Nesposobnost broda da u luci odredišta iskrca teret spada u komercijalnu nesposobnost broda i za nju brodar odgovara.
UPP broj:33, str. 65-67, Okružni sud, Genova, 6.IV 1966.

Brodar je dužan predati na odredištu robu u vrećama onako kako je bila ukrcana i ne može se braniti da je robu prije iskrcaja istresao iz vreća i iskrcao pomoću elevatora.
UPP broj:23, str. 45-46, Kasacioni sud Francuske, 28.IV 1964.

Troškovi iskrcaja tereta padaju na brodarov teret, ako stranke drukčije ne ugovore. Klauzula u teretnici koja se poziva na običaje luke može, u skladu s tim običajima, potpuno ili djelomično prebaciti troškove iskrcaja na primaoca.
UPP broj:20, str. 51-52, Apelacioni sud Bordeaux, 20.XI 1962.

NAKNADA POVEĆANIH TROŠKOVA PROUZROKOVANIH NEMOGUĆNOŠĆU ISKRCAJA TERETA ZBOG ODBIJANJA STIVADORA DA STAVI NA RASPOLAGANJE POTREBNA SREDSTVA - Brodar koji od naručitelja traži naknadu ovih troškova mora dokazati da je odbijanje stivadora imalo karakter više sile, tj. da je bilo potpuno nepredvidivo.
UPP broj:65, str. 52-53, Francuski Kasacioni sud, 15.X 1974.

Članak 539.

Za odredišnu luku i predaju tereta primatelju primjenjuju se odredbe članka 485. do 489. i članka 491. do 494. ovoga Zakona.

---

1. *Ovaj se član ne poziva na primjenu člana 490., koji govori o vremenu dolaska broda u luku.*
2. *Vrijeme dolaska u luku odredišta važno je za pravo primaoca da zahtijeva od brodara preuzimanje tereta i za utvrđivanje da li je brod u zakašnjenju s predajom tereta.*
3. *U nedostatku posebnog propisa, na ovo pitanje treba analogno primijeniti član 490.*
4. *Zakašnjenje u predaji tereta riješeno je u članu 560.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:141,142,143,144,178,226.

JUDIKATURA

DOLAZAK BRODA U LUKU ODREDIŠTA.
-Obavijest o dolasku broda u luku odredišta smatra se predajom pisma spremnosti. Smatra se da je brod stigao u luku odredišta premda se usidrio daleko od luke, ali na uobičajeno mjesto sidrišta,

UPP broj:86, str.70-74, Apelacioni sud, Torino, 15. XI 1978.

ADMINISTRATIVNI ISKRCAJ - Ako se u luci teret mora predati samo određenom skladištaru, tada se, sa stajališta stranaka iz ugovora o prijevozu, radi o administrativnom iskrcaju. U slučaju administrativnog iskrcaja nastaje između brodara i skladištara ugovor o depozitu u korist treće osobe. Odnos između brodara i primaoca iz ugovora o prijevozu ostaje netaknut.

UPP broj:33, str. 63-65, Apelacioni sud, Venecija, 27.IV 1966.

KLAUZULA KOJA OVLAŠČUJE BRODARA DA ČIM BROD STIGNE NA ODREDIŠTE IMA PRAVO ISKRCATI TERET

- Premda u teretnici postoji navedena klauzula brodar je dužan nakon dolaska broda na odredište pozvati primaoca da preuzme robu. U nedostatku brodarova poziva primaocu da on preuzme teret brodar odgovara za štetu koja na teretu nastane dok se nalazi na obali.

UPP broj:52,str. 46-50, Apelacioni sud, Paris, 3.III 1971.

Članak 540.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan predati teret ovlaštenom imatelju teretnice, a ako ta isprava nije izdana - osobi ovlaštenoj na temelju ugovora o prijevozu.

---

1. *Ovlašteni imalac teretnice - čl. 520, 521.*
2. *Premda je zakoniti imalac teretnice legitimiran za preuzimanje tereta od brodara na temelju legitimacije koja proizlazi iz teretnice, ipak brodar mora kod utvrđivanja primaočeve legitimacije uskratiti predaju tereta ako upotrebom obične pažnje može posumnjati da osoba koja se pojavljuje kao primalac nije na zakoniti način stekla teretnicu.*
3. *Kad za prijevoz nije izdana prijevozna isprava, ili je izdan tovarni list, naručitelj ima pravo narediti brodaru da umjesto osobi koja je kao primalac navedena u ugovoru ili tovarnom listu, teret preda drugome - član 546. st. 1.*
4. *Vrijeme do kojega primalac ima pravo od brodara tražiti izručenje tereta - čl. 541-543.*
5. *Naručitelj gubi pravo mijenjati primaoca kad u ugovoru ili tovarnom listu navedeni primalac stekne pravo na preuzimanje tereta - čl. 542. st. 1., 543.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:227,229.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:358.

JUDIKATURA

PREDAJA TERETA NEOVLAŠTENOJ OSOBI - Brodar koji je predao teret neovlaštenoj osobi odgovara iz ugovornog odnosa onome komu je teret morao biti predan. Ova kriva predaja ne stvara vanugovornu brodarovu odgovornost.

UPP broj:37, str. 56-58, Apelacioni sud, Genova, 28.II 1966.

LEGITIMACIJA PREMA BRODARU - Ako brodar protivno klauzuli teretnice preda teret osobi koja mu ne prezentira teretnicu, krcatelj je prema brodaru legitimiran na tužbu i bez prezentacije teretnice.

UPP broj:19, str. 32-36, Kasacioni sud Italije, 27.X 1961.

- PRIJEVOZ STVARI MOREM - BRODAROVA ODGOVORNOST - CESIJA OSIGURATELJU TERETA - Redoslijed iskrcaja tereta - Pravilno slaganje tereta - Brodar je odgovoran za pravilno slaganje tereta. Kod iskrcaja se najkasnije iskrcava oštećeni teret. Očevidni propust u cesiji ne čini samo cesiju nevaljanom. Prvostupanjski sud ne mora striktno postupiti prema uputi drugostupanjskog suda ako iz

provedenog dokaza jasno proizlazi, i bez provođenja uputa drugostupanjskog suda, da su relevantne činjenice nesporno dokazane.

UPP broj: 122.-124., str. 415.-417., Privredni sud Hrvatske, 21.3.1989.

CESIJA PRIMAOČEVIH PRAVA

- Pravo na naknadu štete koja je nastala na teretu tokom prijevoza može ustupiti samo primalac, a ne naručitelj prijevoza. Da bi ovaj ustup bio pravovaljan potrebno je da bude izvršen u toku zastarnog roka. Nakon proteka ovog roka ustup nema pravnog značenja ni pod pretpostavkom da je pravo ustupljeno osobi koja je dotada bez legitimacije u toku zastarnog roka tužila brodara za istu štetu.

UPP broj:51,str. 34-37, Viši privredni sud SRH, IV-P-812/70, 3.III 1971.

Brodarova pogrešna predaja tereta, bez da mu je prezentirana originalna prenosiva teretnica, ne predstavlja tzv. kvazi-skretanje (quasi-deviation) zbog kojega se ne bi mogao služiti ograničenjem odgovornosti predviđenim u COGSA,

UPP broj: 113-114, str. 132-138, Apelacijski sud SAD-a, 19. III. 1986,

Za štetu nastalu izručenjem tereta neovlaštenoj osobi brodar odgovara neograničeno.

UPP broj:19, str. 32-36, Kasacioni sud Italije, 27.X 1961.

LITERATURA

Pejović, Časlav - Vanugovorna odgovornost agenta vozara zbog predaje tereta bez prezentacije teretnice Presuda od 05.04.1988. prijevoz tereta * teretnica Japanski viši sud (Osaka)- Uporedno pomorsko pravo =Vol.34 (1992) Broj 133-134=1-2., str. 181-185.

Članak 541.

Ako za teret koji se prevozi nije izdana prijevozna isprava, primatelj ima pravo tražiti od brodara (NACRT- prijevoznika) kad brod (NACRT-pomorski brod) stigne u luku odredišta da mu preda teret, uz uvjet da udovolji obvezama koje ga terete na temelju ugovora.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) je dužan postupiti po zahtjevu primatelja iz stavka 1. ovoga članka ako iz naručiteljeva naloga o raspolaganju teretom, koji je brodar (NACRT- prijevoznik) dužan izvršiti, ne proizlazi drugačije.

---

1. *Za vrijeme stizanja broda u luku odnosno pristanište - v. član 539.*
2. *Primalac stupa u ugovorni odnos s brodarom čim od njega zatraži da mu preda teret. Na ovo ne utječe eventualni spor o primaočevoj dužnosti da izvrši obveze koje izlaze iz ugovora.*
3. *Riječi u st. 1. i 2. "uz uvjet da udovolji svojim obvezama" odnose se na brodarevo pravo da uskrati predaju tereta dok primalac ne ispuni svoje obveze - čl. 601, 603.*
4. *Brodarevo pravo na zadržavanje tereta za namirenje svojih potraživanja - član 603.*
5. *Nalozi naručitelja kojima oduzima pravo primaocu na preuzimanje tereta - čl. 472. st. 1. i 2. i 3; 475, 476, 477, 534, 536, 546.*
6. *Pravo primaoca da zahtijeva preuzimanje tereta prije nego brod stigne u luku odnosno pristanište - član 543.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:493.

JUDIKATURA

PREDAJA TERETA BEZ TERETNICE

-Brodar, koji je predao teret, a nije predao teretnicu, odnosno ispravu "bez zapreke", dužan je da na apsolutno pouzdani način dokaže, da je unatoč tome smio predati teret onako kako ga je predao. U ocjeni takvog brodareva postupka potrebno je primijeniti maksimalnu stručnost.

-UPP broj:6,str. 41-42, Viši privredni sud NRH, 18.II 1960.

Članak 542.

Ovlašteni imatelj teretnice ima pravo, čim teret stigne u luku odredišta, uz uvjet da udovolji svim obvezama koje proizlaze iz teretnice, zahtijevati da mu brodar (NACRT- prijevoznik) preda teret.

Pri preuzimanju tereta ovlašteni imatelj teretnice dužan je teretnicu vratiti brodaru (NACRT- prijevozniku).

Kad je u luci odredišta teret predan podnositelju jednog od više primjeraka teretnice, ostali primjerci teretnice ne obvezuju više brodara (NACRT- prijevoznika).

---

1. *Za vrijeme stizanja broda u luku odnosno pristanište - v. član 539.*
2. *Za razlikovanje između stupanja imaoca teretnice u ugovorni odnos s brodarom i njegove dužnosti da udovolji svojim obvezama - v. član 541.*
3. *Ovlašteni imalac teretnice ima pravo i prije nego brod stigne u luku zahtijevati od brodara predaju tereta - član 535.*
4. *Odredba ovoga člana o vremenu od kojega ovlašteni imalac teretnice ima pravo zahtijevati predaju tereta u vezi je sa stavom 3, jer ako se teret prima prije dolaska broda na odredište, odredba tog stava se ne primjenjuje.*
5. *Ovlašteni (na nekim mjestima zakona navodi se zakoniti) imalac teretnice - čl. 520, 521.*
6. *Dužnost vraćanja teretnice propisana je za zaštitu brodarevih interesa, jer bi se inače moglo dogoditi da se kasnije pojavi druga osoba s tom istom teretnicom i zahtijeva predaju tereta. Brodar bi se oslobodio odgovornosti dokazom da je na temelju prezentiranog primjerka predao teret, ali bi bio podložan nepotrebnom parničenju.*
7. *Na temelju pravila o vrijednosnim papirima svi primjerci teretnice imaju jednaki pravni učinak. To znači, između ostalog, da svaki zakoniti imalac teretnice ima pravo zahtijevati od brodara da mu preda teret koji je u teretnici naveden, i brodar se ne bi mogao osloboditi dužnosti predaje tereta dokazom da ga je na temelju jednog originalnog primjerka već predao. Ovaj princip vrijedi ako se teret preda prije njegovog dolaska u odredišnu luku. Da bi se u ovom pogledu ostvarila pravna sigurnost,*

propisana je odredba stava 3, koja čini iznimku od navedenog načela vrijednosnih papira.

8. *Ako se prije predaje tereta javi više zakonitih imalaca teretnice – član 553.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:228,232.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:436,438,493.

Članak 543.

Ako za teret koji se prevozi nije izdana prijevozna isprava, primatelj ima pravo zahtijevati od brodara (NACRT-prijevoznika) da mu preda teret prije nego što brod (NACRT-pomorski brod) stigne u luku odredišta, ako ga je na to u ugovoru s brodarom ovlastio naručitelj.

Zakoniti imatelj teretnice ima pravo zahtijevati da mu se teret preda prije dolaska broda (NACRT-pomorskog broda) na odredište, uz uvjete navedene u članku 475. stavku 3. i članku 476. i 477. ovoga Zakona.

---

1. *Ovlaštenje iz stava 1. ne mora biti navedeno u ispravi o ugovoru, pa ni kad se radi o ugovorima za koje je propisan pismeni oblik, jer se kod ovog ovlaštenja ne radi o sklapanju odnosnih ugovora, već o modalitetima izvršenja jednog ili više ugovorenih putovanja – član 467.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:228,234.

Članak 544.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ima pravo zahtijevati od osobe kojoj predaje teret da mu izda potvrdu da je teret primila.

---

1. *Odnosne potvrde, a posebno one kad se teret predaje na temelju teretnice, imaju svrhu olakšati brodaru dokaz kome je i na temelju koje isprave teret predao, što može biti veoma važno, naročito ako se naknadno pojave ovlašteni imaoci pojedinih primjeraka originala teretnica.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:232.

JUDIKATURA

POTPIS PRIMAOCA NA TERETNICI - ZNAČENJE - Potpis primaoca na teretnici znači potvrdu primaoca da je primio teret.

UPP broj:79, str. 42-44, Viši privredni sud SR Hrvatske, 16.V 1978.

Članak 545.

Ako se teret označen u jednoj prijevoznoj ispravi predaje u dijelovima, brodar (NACRT- prijevoznik) može zahtijevati da mu se primitak dijela tereta potvrdi na samoj ispravi ili posebnom potvrdom.

---

1. *U praksi se često događa da se teret u dijelovima predaje putem tzv. dione teretnice. To je isprava koja se izdaje na temelju teretnice, a u kojoj se*

brodar obvezuje da će njenom zakonitom imaocu predati teret u njoj označen. Može je izdati sam brodar ili zakoniti imalac teretnice. U ovom zadnjem slučaju brodar na ispravi potvrđuje da je suglasan s njenim izdavanjem. Može glasiti na ime, po naredbi i na donosioca. U pogledu pravnog efekta izjednačena je s teretnicom. Diona teretnica koja nije izdana uz brodarevu suglasnost nema nikakvo značenje.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:237.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:442.

JUDIKATURA

PREDAJA ISTOG TERETA JEDNOM PRIMAOCU NA TEMELJU VIŠE TERETNICA - Brodar koji predaje istu vrst tereta jednom primaocu na temelju više teretnica ima pravo kompenzirati predani višak iz jedne teretnice s manjkom iz druge.

UPP broj:44, str. 47-53, Viši privredni sud SRH, 19.V 1969.

LITERATURA

Grabovac, I.,Dioba teretnice za vrijeme pomorskog prijevoza, Naša zakonitost, XIX/1965, broj:1., str. 45-54.

Članak 546.

Ako za teret koji se prevozi nije izdana prijevozna isprava, naručitelj ima pravo narediti brodaru (NACRT-prijevozniku) da teret preda u luci odredišta drugoj osobi, a ne onoj koja je navedena u ugovoru.

Naručitelj gubi pravo iz stavka 1. ovoga članka kad na temelju odredaba ovoga Zakona primatelj stekne pravo zahtijevati i zahtijeva predaju tereta od brodara (NACRT- prijevoznika).

---

1. *Brodar se ne može protiviti naručiočevu nalogu da teret preda drugoj osobi, jer tom promjenom ne dolazi u gori položaj.*
2. *Forma naloga nije propisana, ali brodar ima pravo zahtijevati da se izda pismeno - član 467. st. 3.*
3. *Primaočevo pravo zahtijevati predaju tereta - čl. 541, 543.*
4. *Ovaj se član ne odnosi na primaoca koji prima teret na temelju teretnice, jer u ovom slučaju naručilac ne može mijenjati primaoca, budući da je za primanje tereta legitimiran zakoniti imalac teretnice - član 542.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:230.

Članak 547.

Odredbe članka 505. do 508. i članka 514. ovoga Zakona primjenjuje se i na vrijeme iskrcavanje.

Članak 548.

Ako se naknada za prekostojnice ne plati o dospjelosti, zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) može, radi osiguranja naknade za prekostojnice i drugih tražbina iz ugovora o prijevozu, na trošak i rizik

primatelja ili druge osobe ovlaštene da raspolaže teretom, iskrcati teret i čuvati ga sam ili ga dati na čuvanje javnom skladištu ili drugoj prikladnoj osobi.

Ovaj član normira naknadu za zadržavanje broda.

Prekostojnice – čl. 463. t. 6, 507.

Naknada za prekostojnice – član 510. st. 2.

Ako brodar povjeri na čuvanje teret drugoj osobi, odgovara samo za njen izbor (član 548.), a ako ga sam čuva, odgovara kao čuvar.

Skladištar kojemu brodar povjerava teret na čuvanje nije dužan teret čuvati u ime primaoca, već ima pravo zahtijevati da mu brodar bude suugovarač.

Brodar za štetu koja bude prouzrokovana mjerama poduzetim na temelju ovoga člana odgovara po načelu pretpostavljene krivnje.

Naknada za zadržavanje broda – član 549.

Ako brodar na temelju odredaba ovog člana uskladišti teret, primjenjuju se propisi čl. 556. i 557.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,1 - broj:197,201,242,243,245.

LITERATURA

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - 111, br.3.

Članak 549.

Ako primatelj tereta ne stavi pismeni prigovor zbog oštećenja ili manjka tereta odmah pri preuzimanju, pretpostavlja se (NACRT - predmjeva se), dok primatelj ne dokaže suprotno, da mu je teret predan onako kako je naznačen u teretnici ili ako prijevozna isprava nije izdana - onako kako je primljen na prijevoz.

---

1. *Na naknadu za zadržavanje broda brodar nema pravo ako nakon isteka prekostojnica i dalje, bez poduzimanja mjera iz člana 548., stoji na raspolaganju s brodom za iskrcaj tereta, ako primalac ne pristane platiti tu naknadu.*

NACRT – izmjene i promjene

U članku 549. i članku 550. stavku 1. i 3. riječi pismeni prigovor zamjenjuju se riječima pisani prigovor.

U članku 550. stavku 4. riječi pismeno utvrdili zamjenjuju se riječima pisanim putem utvrdili .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:201.

Haška Pravila : čl.3/6.

Hamburška pravila: čl.19.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - str.110.

JUDIKATURA

DOKAZ O KOLIČINI TERETA - Ako u roku koji je odredio sud jedna stranka

ne stavi prigovor na dokaz o vaganju tereta i količini izvagane robe, smatra se da su navodi te stranke tačni.

UPP broj:38, str. 71-73, Viši privredni sud SRH, 2.IV 1968.

DOKAZ O ŠTETI - Zapisnik o šteti koji sastavi sam primalac nije dovoljan dokaz da je brodar predao robu u oštećenom stanju, ako ta okolnost nije izričito navedena u zapisniku.

UPP broj:36, str. 35-37, Viši privredni sud SRH, 18.VII 1967.

Producirana isprava brodareva kojoj protivna stranka ne prigovori predstavlja dovoljan dokaz o činjenicama koje su i u ispravi navdene.

UPP br. 17:, str. 27-29, Viši privredni sud NRH, 22. XI 1962.

TERET MANJAK - PRIMKA - Međuskladišna izdatnica nije sastavni dio teretnice. Teret koji je primljen na prijevoz s klauzulom u teretnici "razna roba" nije identificiran, ali se to može učiniti na temelju međuskladišne izdatnice - primke koju je potpisao zapovjednik. Ako zapovjednik ne prihvati usmeni protest primaoca, primalac je dužan uložiti pismeni protest o manjku tereta.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

MANJAK TERETA - Brodar na koga pada teret dokaza o predanoj količini tereta, a koji tvrdi da je manjak nastao nakon što je roba prešla tačku ispod čekrka, mora to i dokazati.

UPP broj:31, str. 67-68, Apelacioni sud, Montpellier, 26.I 1966.

Kad na odredištu brodar zajedno s carinskim organom utvrdi manjak tereta kojemu ne prigovara, pretpostavlja se da je taj manjak nastao za vrijeme prijevoza tereta morem.

UPP broj:36, str. 66-67, Trgovački sud, Sete, 21.III 1967.

Mjerodavna je ona količina tereta koja se utvrdi prilikom predaje robe primaocu, a ne ona koju utvrdi krajnji korisnik.

UPP broj:44, str. 46-47, Viši privredni sud SRH, 15.V 1969.

-Odgovornost brodara za štetu na teretu. Neulaganje protesta u propisanom roku ne oslobadja brodara odgovornosti za štetu na teretu, vec samo prebacuje teret dokaza na primaoca koji mora dokazati štetu koju protestlra. Sud može ocijeniti kao točno mišljenje i nalaz avarijskog komesara iako brodar nije sudjelovao u pregledu,

UPP broj:82, str.64-66, Viši prlvredni sud SR Hrvatske, 19. IX 1978.

-Brojač nema funkcije punomoćnika brodara u predaji tereta, već vrši samo tehničku funkciju utvrdjivanja količine tereta.

UPP broj:8, str.28-30, Viši privredni sud NRH, 20.XII 1958.

-Brojački listići, s kojima se samo utvrdjuje koliko je robe predano, ne predstavljaju protest brodaru u pogledu manjka. robe. Napomena u brojačkom listiću, da su vreće poderane, ne znači da je utvrdjen i manjak robe.

UPP broj:10,str. 30-31, Viši privredni sud, NRH, 6.IV 1961.

UTVRĐIVANJE ŠTETE NA TERETU NAKON ULOŽENOG ILI ODBIJENOG PROTESTA - Ulagatelj protesta nije dužan nakon uloženog ili odbijenog protesta pozvati brodara da sudjeluje u ustanovljenju štete.

UPP broj:69, str. 47-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 22.X 1975.

-Protest mora biti podnesen u odgovarajućem trodnevnom rok i mora sadržati konkretne činjenice.

UPP broj:1,str.28-29, Pomorska arbitraža pri saveznoj vanjsko-trgovinskoj komori FNRJ, 27.1 1958.

-Okolnost da je brodar odbio primiti protest, ne dokazuje protivno od navoda iznesenih u protestu, već je to propust brodara da na licu mjesta ustanovi tačnost sadržaja protesta.

UPP broj:10,str. 32, Viši privredni sud NRH, 29.V 1961.

-Za valjanost protesta nije nužno imati teretnicu, već je dovoljna druga isprava iz koje se može ustanoviti manjak.

UPP broj:11,str. 29-31, Viši privredni sud NRH.,19.IX 1961.

-Obavijest primaočeva upučena brodaru da se ne može ustanoviti količina primljene robe po teretn1cama, jer se teret iskrcava pomiješano, produžuje rok protesta kao i kod skrivenih mana.

UPP broj:12,str. 27-28, Viši privredni sud NRH, 28.X 1961

Prigovor o oštećenju u kojem nije naveden opseg i visina štete ne

stvara pretpostavku o tim elementima. Primalac je dužan, ako je učinio takav prigovor, pozvati brodara da zajednički utvrde visinu i opseg štete, i to bez obzira na koji način će se to utvrditi.

UPP broj:21, str. 34-37, Viši privredni sud SRH, 19.IX 1963.

Ako zapovjednik ne prihvati usmeni protest primaoca, primalac je dužan uložiti pismeni protest.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

Zapovjednik ne može odbiti primanje protesta o oštećenju tereta navodom da mu jezik na kojem je protest sastavljen nije poznat, jer se može poslužiti tumačem.

UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

Rok za protest i zastaru počinje teći samo onda od predaje tereta skladištu ako je primalac bio u mogućnosti da izvrši provjeravanje stvari predanih skladišnom poduzeću.

UPP broj:23, str. 58-60, Kasacioni sud Italije, 1.XII 1962.

Kada je brodar predao teret skladištaru za primaoca rok protesta počinje teći od časa od kada je od skladištara primio robu.

UPP broj:23, str. 49-50, Trgovački sud, Seine, 22.V 1964.

Protest nije potreban ako brojači broda i tereta na brojačkim listićima utvrde oštećenje tereta. Kod vidljivih mana protest se smatra zakašnjelim iako je podnesen jedan dan nakon što je oštećeni dio robe primljen. Obavijest brodaru da će primalac uputiti na brod avarijskog komesara radi pregleda stanja tereta koji još nije iskrcan, ne smatra se protestom.

UPP broj:24, str. 6-7, Viši privredni sud SRH, 13.VI 1964.

Brodar unatoč zakašnjelom protestu odgovara za štetu ako je vaganje izvršeno u roku protesta te ako iz isprave o vaganju ne proizlazi da je vaganje izvršeno sa zakašnjenjem.

UPP broj:24, str. 17-19, Kasacioni sud Francuske, 11.IV 1964.

Ako brodar preda teret lučkom skladištaru, rok za ulaganje protesta od primaočeve strane počinje teći od časa od kojega je primalac mogao saznati stanje tereta.

UPP broj:24, str. 31-32, Kasacioni sud Italije, 19.VII 1962.

Pravni propisi koji se odnose na protest dispozitivne su prirode i dolaze do primjene ako stranke u ovom pogledu nešto drugo ne ugovore.

UPP broj:31, str. 24-26, Viši privredni sud SRH, 28.II 1966.

Brodar može u svojim općim uvjetima predvidjeti i kraće protestne rokove.

Ako je teret predan u carinarnici, carinarnica u pogledu ulaganja protesta radi za primaoca.

UPP broj:31, str. 24-26, Viši privredni sud SRH, 28.II 1966.

Općeniti primaočev protest o šteti, koji sadrži stilske klauzule, bez navađanja konkretnih podataka, nije mjerodavan.

UPP broj:31, str. 69-70, Trgovački sud, Havre, 20.VIII 1965.

Općeniti protest ne može služiti kao sredstvo za prebacivanje tereta dokaza o šteti s primaoca na brodara.

UPP broj:45, str. 56-60, Viši privredni sud SRH, 19.II 1970.

Protest mora biti određen. Nije određen protest u kojemu se navodi da je roba primljena "u sumnji" s obzirom na količinu.

UPP broj:47, str. 46-47, Viši privredni sud SRH, 3.IV 1970.

Protest koji primalac upućuje brodaru mora biti jasan i određen. Protest koji sadrži oznaku "u sumnji" koja se odnosi na teret nije jasan i određen protest, pa zbog toga ne proizvodi nikakve pravne posljedice.

UPP broj:44, str. 47-53, Viši privredni sud SRH, 19.V 1969.

Ako primalac pravodobno brodaru uloži protest o stanju ambalaže, taj se protest ne odnosi na robu koja je u ambalaži sadržana.

UPP broj:32, str. 33-36, Viši privredni sud SRH, 7.XI 1966.

Ako je ambalaža oštećena, nije dovoljno u protestu navesti samo da se radi o oštećenoj ambalaži već skladištar mora odmah nakon primitka koleta kontrolirati njegov sadržaj.

UPP broj:35, str. 19-22, Viši privredni sud SRH, 19.VI 1967.

Protest u kojem je navedeno da teret ima strani miris smatra se dovoljno određenim. Brodar nema prava prigovarati primaočevom protestu iz razloga što primalac nije prirodu štete dao ustanoviti laboratorijskim putem. Ovo ispitivanje mora provesti

sam brodar. U slučaju zakašnjelog protesta primalac mora dokazati da je šteta na teretu postojala u vrijeme preuzimanja robe od brodara.
UPP broj:40, str. 48-50, Apelacioni sud, Rouen, 16.I 1968.

Ako primalac nije na vrijeme uložio protest, mora dokazati da je robu od brodara primio onako kako on tvrdi.
UPP broj:40, str. 46-48, Apelacioni sud, Rouen, 16.I 1968.

Ako primalac u propisanom roku brodaru ne uloži protest o stanju i količini robe, on mora dokazati da postoji manjak ili oštećenje koje utužuje. Za dokaz ovih činjenica služe isprave o utvrđivanju stanja i količine tereta sastavljene prilikom iskrcaja tereta iz broda.
UPP broj:45, str. 32-36, Viši privredni sud SRH, 10.XII 1969.

Kod vidljivih šteta pismeni protest treba primalac uložiti odmah prilikom preuzimanja tereta od brodara. Kod zakašnjelog protesta primalac mora dokazati štetu na teretu.
UPP broj:36, str. 35-37, Viši privredni sud SRH, 18.VII 1967.

Ako primalac ne protestira nevidljive mane tereta u roku od tri dana od primitka robe, mora dokazati da je šteta postojala u vrijeme preuzimanja.
UPP broj:31, str. 63-65, Apelacioni sud, Paris, 26.X 1965.

Kad se radi o skrivenoj mani robe, protest brodaru mora biti podnesen najkasnije u roku od tri dana od dana predaje tereta. Propuštanje ulaganja pravovremenog protesta ima za posljedicu pretpostavku da je brodar predao teret bez oštećenja.
UPP broj:30, str. 43-45, Apelacioni sud, Paris, 15.II 1965.

Ako lučki skladištar, koji od brodara primi teret, ne protestira brodaru da je roba oštećena, pretpostavlja se da roba prilikom iskrcaja nije imala vanjskih mana.
UPP broj:31, str. 42-45, Viši privredni sud SRH, 9.VI 1966.

Primalac tereta koji je zakasnio brodaru uložiti protest ne gubi pravo na naknadu štete, ali on mora dokazati štetu za koju tvrdi da mu ju je brodar prouzrokovao.
UPP broj:45, str. 56-60, Viši privredni sud SRH, 19.II 1970.

Ako je primalac uložio protest brodaru nakon izmaka propisanog roka, on mora dokazati da je teret primio onako kako on tvrdi u protestu. Ovo može dokazati i carinskim ispravama iz kojih proizlazi koliko je tereta iskrcano iz broda.
UPP broj:42, str. 45-46, Francuski kasacioni sud, 4.XI 1968.

Ako protest o oštećenju tereta podnesen nakon propisanog roka, primalac mora na siguran način dokazati da je šteta nastala tokom prijevoza.
UPP broj:26, str. 57-58, Trgovački sud, Seine, 30.IV 1964.

Protest primaoca nije potreban, ako je manjak utvrđen sa strane carinarnice koja je kontrolirala preuzimanje tereta.
UPP broj:31, str. 67-68, Apelacioni sud, Montpellier, 26.I 1966.

Primalac nije dužan uložiti protest za manjak robe, ako je na njegov zahtjev skladištar vozio robu.
UPP broj:31, str. 42-45, Viši privredni sud SRH, 9.VI 1966.

Činjenicu da je brodaru uložen pismeni protest sud ne može uzeti kao dokazanu činjenicu na temelju same primaočeve tvrdnje, da je takav protest uložen.
UPP broj:47, str. 43-45, Viši privredni sud SRH, 3.IV 1970.

Protest koji špediter upućuje skladištaru nakon preuzimanja robe ne stvara nikakvu pretpostavku o količini i stanju robe koju je skladištar predao špediteru. Stanje i količina robe može se ustanoviti bilo kojim dokaznim sredstvom i za to ne postoje prekluzivni rokovi.
UPP broj:42, str. 46-48, Apelacioni sud, Paris, 15.V 1968.

Za odnos između brodara i skladištara o količini preuzetog tereta skladištarova potvrda smatra se protestom.
UPP broj:35, str. 47-49, Viši privredni sud SRH, 4.IX 1967.

Rok protesta za primaoca koji preuzima teret od skladištara počinje teći časom preuzimanja robe od skladištara.
UPP broj:36, str. 47-49, Viši privredni sud SRH, 4.IX 1967.

Primalac je dužan uložiti pravovremeni protest brodaru i kada je brodar na temelju klauzule ugovora o

prijevozu predao teret lučkom skladištaru u odsutnosti primaoca. Protest ko ji je lučki skladištar uputio brodaru prilikom ovako preuzetog tereta nije za primaoca mjerodavan.

UPP broj:51,str. 38-41, Općinski sud, Rijeka, P-1153/68, 16.II 1970.

- Ako brodar ne može dokazati kad je predao robu, sud ne može zaključiti da je protest prekasno podnesen, premda je od dolaska broda u luku pa do predaje protesta prošlo više od dva mjeseca. .

UPP broj:59,str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 14.VI 1972.

- Ako brodaru nije na vrijeme uložen protest, nastaje pretpostavka da je on teret primaocu predao u neoštećenom stanju. Ova pretpostavka može se oboriti odlučnim dokazima.

UPP broj:52,str. 50-52, Apelacioni sud, Rouen, 14.V 1971.

- Ako brodar na temelju klauzule o teretnici preda teret lučkom slagaču, rok za ulaganje protesta brodaru počinje teći od časa predaje slagaču, a ne od časa kada je teret od slagača preuzeo primalac. Ako, se pravovremeno ne uloži protest, smatra se, bez prava na protivno dokazivanje, da je brodar predao teret onako kako je navedelno u teretnici.

UPP broj:50,str. 62-65, Francuski Kasacioni sud, 11.III 1970.

POJAM VALJANOG PROTESTA - Općenito pismo da je roba koja se nalazila u skladištu oštećena, a bez konkretnih naznaka oštećenja, nije valjani protest.

UPP broj:66, str. 60-61, Viši privredni sud SR Hrvatske, 14.V 1975.

Da bi protest bio valjan mora biti određen, tj. u njemu moraju biti navedeni podaci o broju i datumu teretnice te o oznakama i količini oštećenih koleta i utvrđeni manjak u njima. Brojački listići i izvještaj o iskrcanom teretu ne smatraju se valjanim protestom.

UPP broj:67, str. 61-64, Viši privredni sud SR Hrvatske, 14.V 1975.

Protest je valjan ako sadrži broj teretnice, oznake tereta i manjak po količini koji se pokazao na kraju iskrcaja. Kod toga je neodlučno da li je protestiran manjak u većoj količini nego li je kasnije utvrđen.

UPP broj:72, str. 35-37, Viši privredni sud SR Hrvatske, 29.VI 1976.

POJAM VALJANOG PROTESTA - ODREĐENOST PROTESTA - Protest je određen ako sadrži podatke o broju istovarenih oštećenih vreća prema pojedinim teretnicama. Ukoliko slagačev komitent smatra da protest koji je brodaru uložio stivador nije određen, može na temelju slagačevog izvještaja brodaru uložiti određeniji protest.

UPP broj:61, str. 49-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 2.VIII 1973.

Protest nije neodređen ako je u njemu naveden broj teretnice, vrsta robe, vrsta pakiranja, broj koleta koje je valjalo iskrcati i težina tereta, te utvrđeni manjak. Na određenost protesta ne utječe ni okolnost da je naknadno ustanovljeno da u protestu unešeni manjak nije bio točan.

UPP broj:69, str. 47-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 22.X 1975.

ULAGANJE PROTESTA - Smatra se da je protest uredno uložen i ako ga je zapovjednik odnosno drugi član posade broda odbio primiti. Ulagatelj protesta pod dužnom pretpostavkom nije dužan uputiti protest putem pošte.

UPP broj:69, str. 47-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 22.X 1975.

PODNOŠENJE PROTESTA - O DUŽNOSTI SLAGAČA - Slagač nije dužan brodaru uložiti protest o količini i stanju robe koju je iskrcao, već mora o tome obavijestiti svoga komitenta.

UPP broj:61, str. 49-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 2.VIII 1973.

NEPODNAŠANJE PROTESTA - Nepodnašanje protesta ne prekludira zahtjev od brodara. Ako brodaru nije pravovremeno stavljen uredni protest, postoji samo pretpostavka da je brodar predao teret u neoštećenom stanju.

UPP broj:61, str. 49-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 2.VIII 1973.

Špediter odgovara svom komitentu za štetu na robi ako od njega izabrani lučki slagač nije na vrijeme brodaru uložio protest, a špediter nije prisustvovao primanju robe od brodara.

UPP broj:65, str. 33-36, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.XII 1974.

Nepodnašanje protesta ne oduzima pravo primatelju da zahtijeva naknadu štete, ali on mora tu štetu dokazati. Šteta se može dokazati bilo kojim načinom a ne samo kontradiktorno i komisijski.

UPP broj:69, str. 47-52, Viši privredni sud SR Hrvatske, 22.X 1975.

Ako brodar preda robu a da mu lučki skladištar nije uložio protest, pretpostavlja se da je robu predao u skladu s navodima teretnice.
UPP broj:70, str. 38-42, Viši privredni sud SR Hrvatske, 29.V 1975.

Propuštanje ulaganja protesta na vrijeme ne prekludira primaoca da brodaru postavi zahtjev za naknadu štete. Kada protest nije na vrijeme podnesen, tužitelj mora dokazati štetu za koju tvrdi da je nastala tijekom prijevoza brodom.
UPP broj:74, str. 35-37, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.IV 1977.

POSLJEDICA NEPRAVOVREMENOG PODNAŠANJA PROTESTA - Ako primalac pravovremeno ne uloži protest ne gubi pravo na tužbeni zahtjev, ali mora dokazati činjenice štete na koje se poziva. Ne gubi pravo na tužbu iako je protest podnešen nakon 4 i pol mjeseca od dana preuzimanja tereta. Činjenicu manjka utvrđuje sud na temelju dokaznog materijala po svom slobodnom uvjerenju.
UPP broj:80, str. 39-42, Viši privredni sud SR Hrvatske, 2.VI 1978.

POSLJEDICA PRAVOVREMENOG PODNAŠANJA PROTESTA - Kada je protest podnesen na vrijeme, pretpostavlja se da je šteta nastala kako je u protestu navedeno i tu pretpostavku mora oboriti brodar.
UPP broj:74, str. 35-37, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.IV 1977.

Kada je brodaru pravovremeno podnesen protest pretpostavlja se, dok brodar ne dokaže protivno, da su navodi protesta o manjku tereta istiniti. Pored protesta primalac nije dužan pozvati brodara da pristupi kontradiktornom utvrđivanju količine primljenog tereta.
UPP broj:76, str. 58-60, Viši privredni sud SR Hrvatske, 20.XII 1976.

-Protest u kojemu se protestira oštećenje tereta ne odnosi se i na manjak tereta. Neulaganje protesta u propisanom roku ne oslobadja brodara odgovornostl za štetu na teretu, već samo prebacuje teret dokaza na primaoca koji mora dokazati štetu koju protestira. Sud može ocijeniti kao točno mišljenje i nalaz avarijskog komesara iako brodar nije sudjelovao u pregledu
UPP broj:82, str.64-66, Viši privrednl sud SR Hrvatske, 19. IX 1978

-Valjanost protesta. - Potvrdjivanje uzroka i visine štete poslije uloženog protesta, a nakon isteka rokova propisanih za ulaganje protesta. Za valjanost protesta nije bitno da se u ispravi navede da se radi o protestu, dovoljno je da to slijedi iz samog sadržaja isprave. Tako se, pod ovim uvjetom, protestom smatra i isprava koja se naziva "Potvrda o primitku tereta". Kada je pravovremeno uložen protest u kojem se navodi broj oštećenih koleta, pa se naknadno utvrdi uzrok i visina štete, to je utvrdjivanje mjerodavno za brodara i ako nije prisustvovao toj naknadnoj ekspertizi. Protest je valjan ako se naknadno utvrdi da je stvarno oštećeno manje koleta negoli je to u protestu navedeno,
UPP broj:85, str.44-47, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4. XII 1979

-Prigovor skladištara upučen brodaru za manjak tereta. -Da bi protest upučen brodaru bio valjan, mora sadržavati konkretne podatke o šteti. Takve podatke ne sadrži protest u kojem je samo naveden broj teretnice i opaska da brod ne predaje teret sortirano po teretnici. Isto tako, nije valjan prigovor ako se u njemu navodi oštećenje, ali se ne navodi teretnica na koju se oštećeni teret odnosi. Osoba koa ulaže protest mora brodaru dati priliku da kontradiktorno ustanovi stanje tereta. Ako fotokopija nije jasna, sud mora zatražiti originalnu ispravu,
UPP broj:86, str.47-51, Viši privredni sud SR Hrvatske, 6. XI 1979.

TERET MANJAK
-Unatoč opasci da je teret brojen, brodar ima pravo dokazati da je primio manji broj komada nego što je to navedeno u teretnici. Brodar se ne može osloboditi odgovornosti za manjak robe navodom da je predao svu robu koju je primio i da nije vjerojatno da je roba nestala u toku putovanja. Pretpostavlja se da je manjkajući teret istog sadržaja kao i onaj koji je predat.
UPP broj:12,str. 36-38, Sudski odbor Tajnog savjeta /Engleska/ 24, 25. i 26. VII 1961.

-NAKNADA ŠTETE ZBOG DJELOMIČNOG MANJKA TERETA KOD POMORSKOG PRIJEVOZA -Isprava u kojoj je samo naveden broj teretnice uz opasku da brod ne predaje teret odvojeno po toj teretnici, već pomiješan po raznim teretnicama ne predstavlja uredan PROTEST ZBOG MANJKA TERETA -Kada brod predaje teret pomiješan, a ne odvojeno po

teretnicama kao što je dužan, to ne oslobadja primatelja, ni njegovog cesionara, dužnosti da u zakonskom roku stavi prigovor da je teret oštečen ili manjkav, a vrijeme potrebno za razvrstavanje tereta po teretnicama i utvrdjenje manjka ili oštečenja ne produžuje rok za prigovor -Ne može se smatrati da je prigovorom od strane primatelja da je teret predan pomiješan po raznim teretnicama, brodar pristao na produljenje roka za onoliko koliko je potrebno za razvrstavanje tereta po svakoj teretnici, ali to može imati utjecaja na odgovornost brodara za troškove razvrstavanja tereta - Da bi se mogao prema brodaru istači zahtjev za naknadu šteta zbog oštećenja ili manjka tereta potrebno je uz ostalo da ga se pozove kako bi prisustvovao kontradiktornom utvrdjenju nedostataka u otvorenom roku za prigovor,

UPP broj:93, str.48-54, Viši privredni sud SR Hrvatske, 5. V 1981

- Skladištar koji od brodara preuzme teret za račun primatelja u manjkavom stanju i propusti brodaru staviti prigovor prema odredbama iz člana 541 ZPUP odgavara za štetu koju je primatelj uslijed toga pretrpio - Postojanje štete i uzročne veze - >>štetu koju je uslijed toga pretrpio<< - dokazuje primatelj - Šteta koju primatelj trpi uslijed propusta skladištara da brodaru stavi prigovor zbog manjka, sastoji se u neostvarivanju prava na naknadu štete od brodara, pa primatelj mora dokazati da naknadu štete prema brodaru nije ostvario, odnosno da je zahtjev za naknadu štete prema brodaru odbijen - Uzročna veza između propusta skladištara da brodaru stavi prigovor zbog manjka i neostvarivanja prava na naknadu štete od brodara, odnosno odbijanja zahtjeva prema brodaru postoji, ako je zahtjev prema brodaru odbijen upravo iz razloga što primatelj nije dokazao da je šteta nastala >>za prijevoza<<, jer je teret dokaza da je šteta nastala >>za prijevoza<< bio na primatelju upravo zbog propusta skladištara da brodaru stavi uredan prigovor (arg. iz čl. 541 ZPUP) - Postojanje ovih pretpostavaka odgovornosti za štetu može se dokazati samo pravomoćnom presudom donesenoj u parnici protiv brodara, kojom je zahtjev protiv brodara odbijen zato što primatelj nije uspio dokazati da je šteta nastala >>za prijevoza<<,

UPP broj: 107-108, str. 425-429, Viši privredni sud Hrvatske, 14. VI. 1983.

ULAGANJE PROTESTA - Špediter koga je izabrao korisnik prijevoza ili brodar na temelju njegovog naloga dužan je brodaru uložiti protest za manjak robe. Ako takav protest nije uložen, brodar ima pravo smatrati da mu protest nije uložio primalac.

UPP broj:47, str. 43-45, Viši privredni sud SRH, 3.IV 1970.

ODGOVORNOST - ŠTETA NA ROBI - NEULAGANJE PROTESTA - Špediter odgovara svom komitentu za štetu na prevezenoj robi ako od njega izabrani lučki slagač nije na vrijeme brodaru uložio protest, a špediter nije prisustvovao primanju robe od brodara.

UPP broj:65, str. 33-36, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.XII 1974.

PREDAJA TERETA NEOVLAŠTENOJ OSOBI - Predaja tereta neovlaštenoj osobi smatra se gubitkom tereta.

UPP broj:70, str. 68, Trgovački sud, Marseille, 9.IX 1975.

PASIVNA LEGITIMACIJA ZA MANJAK TERETA - Pasivno legitimiran je brodar u čije ime je izdana teretnica, bez obzira što je teret, na koji se teretnica odnosi, prevezen brodom za koji je brodar u čije je ime izdana teretnica bio samo naručitelj.

UPP broj:45, str. 56-60, Viši privredni sud SRH, 19.II 1970.

Članak 550.

Ako oštećenje ili manjak nisu vidljivi, primatelj može staviti pismeni prigovor iz članka 549. ovoga Zakona u roku od tri dana od dana preuzimanja tereta.

Prigovor iz članka 549. ovoga Zakona i stavka 1. ovoga članka mora biti dovoljno određen.

Ako primatelj stavi pismeni prigovor u rokovima iz stavka 1. ovoga članka i članka 549. ovoga Zakona pretpostavlja se (NACRT - predmjeva se), dok brodar (NACRT- prijevoznik) ne dokaže protivno, da su navodi prigovora istiniti.

Ako su brodar (NACRT- prijevoznik) i primatelj pri iskrcavanju i predaji tereta

zajednički pismeno utvrdili da postoji oštećenje ili manjak tereta, nije potrebno stavljanje prigovora.

Sporazum stranaka sklopljen protivno odredbama stavka 1. do 4. ovoga članka i članka 549. ovoga Zakona koji je na štetu korisnika prijevoza nema pravni učinak.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) i primatelj dužni su, u granicama mogućnosti, međusobno olakšati utvrđivanje stanja tereta i količine pri njegovu preuzimanju.

---

1. *Prigovor je jednostrana pismena izjava primaoca upućena brodaru u kojoj on navodi da mu teret nije predan po vrsti, stanju ili količini onako kako je morao biti predan.*
2. *Prigovor se može podnijeti zapovjedniku broda ili brodarevu agentu - čl. 172. st. 1, 687-690.*
3. *Za upućivanje prigovora putem pošte primjenjuju se propisi koji u ovom pogledu vrijede za upućivanje poštom općenito.*
4. *Vidljive mane su one koje se mogu ustanoviti pomoću osjetila, bez posebnog ispitivanja (organoleptički). Sve ostale mane su nevidljive.*
5. *Manjak tereta se može utvrditi kad je primljena sva količina tereta koju brodar predaje.*
6. *Ako je izdano više teretnica koje se odnose na pojedine vrste ili partije tereta (član 518. st. 1), prigovor na manjak mora se podnijeti čim se u potpunosti primi teret naveden u odnosnoj teretnici.*
7. *Za individualno određena koleta prigovor na oštećenje može se podnijeti čim se odnosno koleto primi. Npr. automobili.*
8. *Kod ambalažirane masovne robe prigovor na oštećenje ambalaže može se podnijeti kad se primi čitava količina tereta koji je ambalažiran u odnosnoj ambalaži. Npr. za uvrećani teret, kod kojega je stanoviti broj vreća oštećen, prigovor se može podnijeti kad se sve vreće prime, jer prije toga nije poznato koliki je broj vreća oštećen.*
9. *Kad je za teret izdano više teretnica, pa se on ne prima odvojeno po svakoj teretnici, smatra se da u pogledu količine tereta postoji nevidljiva mana, jer primalac ne može neposredno nakon preuzimanja tereta ustanoviti njegovu količinu, već mu je potrebno da teret sortira po teretnicama.*
10. *Određenost prigovora treba prosuđivati u svakom pojedinom slučaju. Tako za oštećenje strojeva nije dovoljno navesti da je stroj oštećen, već treba štetu precizirati; obratno, npr. kod vreća, bit će dovoljno općenito navesti da je vreća oštećena.*
11. *Količina oštećenog tereta mora uvijek biti navedena.*

Npr. nije dovoljno navesti "neke vreće oštećene", već se mora precizirati broj oštećenih vreća.

12. *Odredba stava 1. odnosi se i na nečiste teretnice.*

13. *Za pojam nečiste teretnice - v. član 528.*

14. *U trodnevni rok iz stava 2. ne računa se dan preuzimanja tereta, a ističe u 24,00 sata trećeg dana.*

15. *Kad se radi o gubitku čitave pošiljke, sadržane u jednoj teretnici, prigovor nije potreban.*

16. *Neulaganje prigovora uopće, ili njegovo zakašnjelo ulaganje, nema za posljedicu gubitak prava na tužbu protiv brodara, već samo na prebacivanje tereta dokaza prema odredbama st. 1. i 4.*

17. *Odredbu stava 7. treba tumačiti u granicama običaja luke. Međutim, bez obzira na to, primalac ne može priječiti brodaru da utvrdi činjenično stanje, a brodar mora dopustiti primaocu da tom utvrđivanju prisustvuje.*

18. *Točnost jednostranog i dvostranog utvrđivanja činjeničnog stanja ocjenjuje sud.*

19. *Mogućnost odstupanja od propisa ovog člana u brodarevu korist - član 568.*

20. *Štete prouzrokovane zakašnjenjem - član 552.*

21. *u. sadrže odredbe o utvrđivanju količine tereta koju brodar predaje primaocu - L. u. zzz28, zzz29, zzz30.*

22. *Nema pravnog učinka L. u. zzz31, prema kojoj je punovažno samo ono vaganje ili mjerenje koje izvrši za to ovlašteno poduzeće ili ustanova. I ovako utvrđeno činjenično stanje podvrgnuto je ocjeni suda. Osim toga stranke mogu utvrditi činjenično stanje i na drugi način.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 549. i članku 550. stavku 1. i 3. riječi pismeni prigovor zamjenjuju se riječima pisani prigovor.

U članku 550. stavku 4. riječi pismeno utvrdili zamjenjuju se riječima pisanim putem utvrdili .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:254,338.

Haška Pravila : čl.3/6, Protokol 68. čl.1.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.142,145,142.

v. čl. 565.st.1.t.7.

JUDIKATURA

Zapisnik o manjku tereta sastavljen na primaočevom skladištu nakon što je brod otplovio iz luke ne može protiv brodara služiti kao dokaz o stanju tereta predanog primaocu.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

-Manjak utvrdjen na odredištu. Protest u kojem se protestira oštećenje tereta ne odnosi se i na manjak tereta,

UPP broj:82, str.64-66, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19. IX. 1978.

-Brodarova odgovornost za štetu na teretu. -Kada brodar izda čistu teretnicu, smatra se da teret nije imao vidljivih mana. To, medjutim, ne isključuje dokaz da je tijekom prijevoza teret neprimjetno oštećen. Dovoljno je da iz sadržaja isprave proizlazi njen meritum, tako da i "Potvrda o primitku tereta" može biti smatrana valjanim protestom,

UPP broj:85, str.44-47, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4. XII 1979.

LITERATURA

Grabovac, I.,Pravno značenje prigovora primaoca, Pomorski zbornik, Rijeka, knj. 24,1986, st. 331-342.

Članak 551.

Pri utvrđivanju količine manjka predanog tereta uzima se u obzir i uobičajeni rastur tijekom prijevoza.

U slučaju gubitka tereta rastur se ne uzima u obzir. Rastur iz stavka 1. ovoga članka računa se prema običajima mjesta luke iskrcaja.

---

1. *Rastur ili kalo je manjak koji za odnosnu vrstu tereta redovito nastaje u toku prijevoza i manipulacija koje su s prijevozom povezane, posebno ukrcaja i iskrcaja.*
2. *Brodar ne odgovara za rastur, osim u dva slučaja:*

- *kad se radi o gubitku tereta, jer između gubitka tereta i rastura nema uzročne veze,*
- *kad se brodaru dokaže da je za manjak u granicama rastura kriv.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:227.

LITERATURA:

Trampuž, M., Rastur tereta u pomorskom prijevozu i odgovornost brodara, MT, br. 6., 1964.

Pavliha, Implied Terms.....str. 19, 21, 23, 25-27, 30, 31,34, 35, 44, 46, 49, 52, 54, 72, 86, 90, 92, 101, 109, 117, 195, 225.

Članak 552.

Štetu prouzročenu zakašnjenjem u predaji tereta, koja ne predstavlja manjak ili oštećenje tereta, mora dokazati primatelj.

---

1. *Za dalju štetu - v. član 579.*
2. *Dalju štetu mora uvijek dokazati primalac, jer pretpostavke navedene u članu 550. za štetu na teretu stvarno ne mogu doći u obzir.*

Članak 553.

Ako se primatelj tereta ne javi, ili ako se ne može pronaći, ili ako neće ili ne može preuzeti teret, odnosno ako se prije predaje tereta javi više zakonitih imatelja teretnice, brodar (NACRT-prijevoznik) je dužan tražiti uputu od krcatelja, odnosno od naručitelja.

---

1. *Brodar će tražiti uputu od naručioca kad nije izdana prijevozna isprava, a u ostalim slučajevima od krcatelja.*

2. *Teretnica se, i to kao vrijednosni papir, predaje krcatelju.*

3. *"Prije predaje tereta", u smislu ovog člana, znači prije početka njegove predaje. Pošto se teret počeo predavati jednom zakonitom imaocu teretnice, zaustavljanje predaje tereta može narediti samo sud.*

4. *Dalji brodarov postupak - član 554.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:226,242,243.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:436.

Članak 554.

Ako brodar (NACRT-prijevoznik), koji je prema članku 553. ovoga Zakona tražio uputu od krcatelja, odnosno naručitelja, ne primi na vrijeme tu uputu ili primljenu uputu ne može izvršiti, on može postupiti prema članku 548. ovoga Zakona, a o poduzetim mjerama mora obavijestiti sve korisnike prijevoza koji su mu poznati.

Ako je riječ o prijevozu brodom (NACRT-pomorskim brodom) linijske plovidbe ili o prijevozu na temelju vozarskog ugovora, brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan o smetnjama za predaju tereta obavijestiti odmah sve korisnike prijevoza koji su mu poznati, ali nije dužan čekati uputu, već može odmah poduzeti mjere iz članka 548. ovoga Zakona.

---

1. *Brodar je dužan obavijestiti samo one korisnike prijevoza čija mu je adresa poznata.*

2. *Iznimka iz stava 2. izlazi iz potrebe da se kod navedenih prijevoza operacije iskrcaja što prije obave.*

3. *Vozarski ugovor - član 466. st. 1.*

4. *Korisnik prijevoza - član 463. t. 4.*

5. *Za štetu koja bude prouzrokovana nepoduzimanjem uopće, ili poduzimanjem neadekvatnih mjera, brodar odgovara po načelu pretpostavljene krivnje.*

6. *Za brodove redovite pruge i u ovim slučajevima se primjenjuje član 558.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 554. stavku 2. riječ

vozarskog zamjenjuje se riječima pomorskog prijevoznika.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:242,245.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:436,

Članak 555.

Ako brodar (NACRT-prijevoznik) preda teret na čuvanje javnom skladištu ili drugoj osobi, odgovara samo za njihov izbor.

---

1. *Kad brodar izabere javno skladište, ne može mu se*

prigovoriti krivnja u izboru.

2. *Brodar mora postupati dužnom pažnjom pri sklapanju ugovora o uskladištenju. Tako će npr. biti odgovoran ako je sklopio ugovor da se roba koja se s obzirom na svoja prirodna svojstva uskladištava u zatvorena skladišta, uskladišti na otvorenom.*
3. *Skladištar nije dužan zaključiti ugovor o uskladištenju u ime primaoca, već ima pravo zahtijevati da brodar sklopi ugovor u svoje ime sa skladištarom.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:195.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484.

Haška Pravila : čl.3(6).

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.118-142.

JUDIKATURA

Brodar se oslobađa odgovornosti za teret kada ga, u skladu s klauzulom ugovora o prijevozu, preda lučkom skladištaru.

UPP broj:25, str. 71-72, Apelacioni sud, Paris, 8.X 1964.

PREDAJA TERETA LUČKOM SLAGAČU - Ako brodar na temelju klauzule u teretnici preda teret lučkom slagaču, slagač nastupa u funkciji primaoca. Rok za ulaganje protesta brodaru počinje teći od časa predaje slagaču, a ne od časa kada je teret od slagača preuzeo primalac. Ako se pravovremeno ne uloži protest, smatra se, bez prava na protivno dokazivanje, da je brodar predao teret onako kako je navedeno u teretnici .

UPP broj:50,str. 62-65, Francuski kasacioni sud, 11.III 1970.

PREDAJA SKLADIŠTU - Ako je brodar predao teret na uskladištenje zato što se primalac nije na vrijeme prijavio, radi se o ugovoru o depozitu u korist treće osobe,

UPP broj:20, str. 61-62, Kasacioni sud Italije, 28.VII 1962.

Članak 556.

Ako teret koji prema članku 548. i 554. ovoga Zakona brodar (NACRT-prijevoznik) čuva ili ga je predao na čuvanje nije preuzet u roku od 30 dana od dana preuzimanja na čuvanje, odnosno od dana predaje tereta na čuvanje u luci odredišta, i ako nisu plaćeni vozarina i ostale tražbine koje proistječu iz ugovora o prijevozu, brodar (NACRT-prijevoznik) može prodati teret ili dio tereta, ako je to potrebno za podmirenje tih tražbina.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) može prodati teret i prije proteka roka iz stavka 1. ovoga članka ako se prodajom ne bi mogla postići svota dovoljna za pokriće tražbina brodara (NACRT-prijevoznika) i troškova čuvanja, ili ako je riječ o robi u kvaru ili o pokvarljivoj robi.

Prodaja tereta obavlja se javnom dražbom ako nije riječ o pokvarljivoj robi, robi u kvaru ili o robi koja ima burzovnu cijenu.

Pri prodaji pokvarljive robe ili robe u kvaru brodar (NACRT- prijevoznik) mora postupati s dužnom pažnjom.

---

1. *Za prodaju tereta na temelju propisa ovoga člana brodaru nije potrebno odobrenje suda, jer zakon takvo odobrenje ne traži.*

2. *Brodar može prodati samo onoliko robe koliko je potrebno za namirenje svojih potraživanja.*

3. *Ako se radi o pokvarljivoj robi, ili robi u kvaru, brodar ne samo da može već i mora prodati čitavu količinu tereta.*

4. *Postupati dužnom pažnjom u smislu stava 4. znači upotrijebiti dužnu pažnju da se teret što prije proda i postigne što bolja cijena.*

5. *Odredbe ovog člana se primjenjuju i kad zapovjednik uskladišti teret na temelju čl. 510, 534, 548, 603.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:245.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:341,484.

Članak 557.

Svotu postignutu prodajom tereta prema članku 556. ovoga Zakona brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan, nakon odbitka svoje tražbine u vezi s prijevozom tog tereta i nakon odbitka troškova čuvanja i prodaje tereta, položiti u sud nadležan prema mjestu prodaje u korist osobe ovlaštene da raspolaže teretom i o tome bez odgode obavijestiti korisnike prijevoza koji su mu poznati.

---

1. *Brodar mora obavijestiti samo one korisnike prijevoza čija mu je adresa poznata.*

2. *Korisnik prijevoza - član 463. t. 4.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 557. riječi da raspolaže zamjenjuju se riječju raspolagati .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:246.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484.

Članak 558.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) koji je, u slučaju prijevoza brodom (NACRT-pomorskim brodom) linijske plovidbe, spriječen, krivnjom korisnika prijevoza, iskrcati teret u luci odredišta do vremena određenog redom plovidbe za odlazak broda (NACRT-pomorskog broda) iz te luke, može ga iskrcati u drugoj obližnjoj luci, zadržavajući pravo na veću vozarinu te na naknadu štete koja iz tog nastane.

Ako iskrcavanje u luci odredišta nije spriječeno krivnjom korisnika prijevoza, brodar (NACRT- prijevoznik) je dužan snositi troškove dopreme do te luke, a ako je do smetnje za iskrcavanje došlo njegovom krivnjom - i nadoknaditi štetu za zakašnjenje.

---

1. *Odredbe ovoga člana odraz su potrebe da se u što je moguće većoj mjeri održava plovidbeni red, jer je na*

njegovom održavanju zainteresiran veći broj brodarevih sukontrahenata i korisnika prijevoza općenito.

2. *Kod izbora luke u koju će se teret iskrcati brodar mora voditi, u granicama mogućnosti, računa o interesima korisnika prijevoza, što znači da će se teret u odnosnoj luci moći sigurno iskrcavati i uskladištiti, te bez većih teškoća dovesti u luku u koju je morao biti iskrcan.*

3. *Korisnik prijevoza za slučajeve iz stava 1. odgovara po načelu dokazane krivnje, a brodar za one iz stava 2. na temelju pretpostavljene krivnje.*

4. *Bez obzira na to tko snosi štetne posljedice na temelju propisa ovoga člana, brodar odgovara za teret prema propisima zakona o odgovornosti brodara za štetu na teretu - čl. 559-587.*

5. *Za odlazak broda iz luke ukrcaja - član 512.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:147,227.

Odgovornost brodara za štete na stvarima i ***za zakašnjenje***

Članak 559.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) odgovara za svako oštećenje, manjak ili gubitak tereta koji primi na prijevoz od preuzimanja pa do predaje te za štetu koja nastane zbog zakašnjenja u predaji tereta.

---

1. *Osim propisa ovog naslova (čl. 559.-587.), odgovornost brodara za štetu na teretu i za zakašnjenje normiraju čl. 479. i 550.*

2. *O gubitku se radi kad brodar nije u mogućnosti da na odredištu preda ovlaštenom primaocu teret koji je preuzeo na prijevoz bilo zato što stvari nisu više kod njega, bilo zato što ih ne može pronaći. O gubitku se radi i kad se ustanovi da je brodar teret predao neovlaštenoj osobi.*

3. *Manjak je gubitak koji se odnosi na dio tereta. Za manjak je karakteristično da umanjenje kvalitete ne utječe na potpunost identiteta robe. Npr. ako iz jedne bačve iscuri određena količina vina, preostali sadržaj bačve i dalje je vino. Međutim, ako iz jednog stola nestane ladica, ne radi se o manjku, premda postoji kvantitativno umanjenje stvari, već o oštećenju, jer stol bez ladice nije potpun.*

4. *Oštećenje je umanjena vrijednost stvari zbog pogoršanja njenog stanja.*

5. *Zakašnjenje u predaji tereta - član 560.*

6. *Zakon ne sadrži odredbu o tome koliko vremena mora proteći da brodar ne preda teret, da bi se smatralo da je teret izgubljen. Prema*

tome imalac ima pravo smatrati da je teret za njega izgubljen čim mu ga brodar ne može predati, a ne može navesti osobu koja drži teret za primaoca.

7. *Propisi zakona o brodarevoj odgovornosti iz ugovora o prijevozu stvari (čl. 559.-587.) su kogentni u korist korisnika prijevoza. To znači da brodar sebe ugovornim klauzulama ne može staviti u povoljniji položaj od onoga u koji ga stavlja zakon, ali može u nepovoljniji - član 584. st. 1.*

8. *Slučajevi kod kojih brodar sebe može ugovornim klauzulama staviti u povoljniji položaj - član 584. st. 2. i 3.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:123,222.

Haška Pravila : čl.2.

Hamburška pravila:Dio.II.čl.4-11.

JUDIKATURA

Krađa poklopca s otvora na brodu predstavlja komercijalnu djelatnost brodarovih ljudi. Brodar se ne može osloboditi odgovornosti za štetu koja je ovom krađom prouzrokovana teretu, ni dokazom da je brod prije početka putovanja bio sposoban za plovidbu.

UPP broj:31, str. 58-61, Engleski prvostepeni sud, 18.II 1966.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU - Primalac ima pravo tužiti i krcatelja, kad je njegovom krivnjom došlo do oštećenja tereta.

UPP broj:30, str. 45-47, Apelacioni sud, Rouen, 18.II 1965.

Zapisnik o manjku tereta sastavljen na primaočevom skladištu nakon što je brod otplovio iz luke ne može protiv brodara služiti kao dokaz o stanju tereta predanog primaocu.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

Bez obzira da li se operacija ukrcaja, odnosno iskrcaja, vrši pomoću brodskih ili lučkih dizalica, brodareva odgovornost počinje od časa kad je teret dotakao dno brodskog skladišta, a prestaje onim časom kad je teret zapasan ili se inače sprema da bude neposredno dignut sa dna brodskog skladišta.

UPP broj: 6, str. 62-64, Apelacioni sud Trst, 13.VI 1959

- Za štetu na teretu koji brodar preveze a skladištar primi na uskladištenje na temelju primaočevog naloga nema solidarne odgovornosti izmedju brodara i skladištara.

UPP broj:54,str. 33-38, Viši privredni sud SRH, IV-P-2454/70, 27.1 1972.

- Brodar ne odgovara za štetu koja je prouzrokovana zagadjivanjem od gamadi koja je prešla iz drugog tereta koji je bio smješten u istom brodskom skladištu blizu oštećenog tereta. Brodar ne odgovara za komercijalnu štetu prouzrokovanu oštećenjem tereta.

UPP broj:51,str. 55-58, Trgovački sud, Marseille, 10.X 1969.

Brodar ne odgovara za kvar na teretu prouzrokovanim relativno malim zakašnjenjem, ako je roba bila ukrcana u stanju izmaka roka njenog trajanja.

UPP broj:19, str. 31-32, Trgovački sud, Marseille, 1.VI 1963.

-Brodareva odgovornost -Šteta prouzročena pokvarljivom teretu - Fumigacija tereta -Brodar mora postupati s teretom profesionalnom stručnom pažnjom u svrhu otklanjanja štete i bez upozorenja krcatelja -Za utvrdjivanje koje su mjere potrebne za očuvanje tereta mjerodavni su običaji u prometu -To isto vrijedi i za fumigiranje,

UPP broj:89, str.34-38, Viši privredni sud SR Hrvatske, 18. XII 1979.

PRIJEVOZ AUTOMOBILA TRAJEKTOM. NAKNADA ŠTETE. Za štetu zbog oštećenja automobila u sudaru pri iskrcaju iz trajekta solidarno odgovaraju brodar i posjedovatelj automobila čijom je krivnjom sudar nastao (član 206 st. 1 ZOO) - Brodar odgovara po osnovi ugovorne odgovornosti, zbog povrede obveze čuvanja vozila za prijevoz, na temelju odredbe iz člana 619 i 621 stav 2 ZPUP, a imatelj automobila po osnovi izvanugovorne, deliktne odgovornosti, na temelju odredbe iz člana 178 stav 1 ZOO,

UPP broj: 105-106, str. 113-117, Viši privredni sud Hrvatske, 25. VI. 1984.

PRIJEVOZ VOZILA TRAJEKTOM, ZASTARA POTRAŽIVANJA - Vozilo s prikolicom u slučaju da ga se prevozi trajektom u pravilu se smatra prtljagom, pa je na brodaru teret dokaza da se vozilo s prikolicom nije prevozilo kao prtljaga, nego na temelju teretnice ili ugovora koji se u prvom redu odnosi na prijevoz stvari - U slučaju da brodar takav dokaz ne pruži kod ocjene prigovora zastare potraživanja treba poći od odredbe čl. 679 st. 2 ZPUP, prema kojoj potraživanje iz ugovora o prijevozu pubnika i prtljage zastarijeva dvije godrne nakon proteka roka,

UPP broj: 107-108, str. 439-441, Viši privredni sud Hrvatske, 10. VI. 1985.

VLAŽNOST ROBE

-Brodar odgovara za štetu koja je nastala vlagom skladišta, i unatoč ulaganja nužne pažnje u pogledu vjetrenja, ako je teret složio u isto skladište s drugim vlažnim tereton, a nije poduzeo mjere da zaštiti prostor od vlage u kojem se nalazi oštećena roba.

UPP broj:12,str. 58—59. Distriktualni sud sjevernog Distrikta Kalifornije, Južni odjel, 8.I.1960.

ODGOVORNOST ZAKONITOM IMAOCU TERETNICE ZA ŠTETU NA ROBI - Trećem zakonitom imaocu teretnice odgovara brodar, a ne naručitelj prijevoza, ako je teretnicu potpisao zapovjednik broda, a u kojoj je naveden brodar, a ne naručitelj prijevoza.

UPP broj:74, str. 54-58, Apelacioni sud, Paris, 23.VI 1976.

ODGOVORNOST ZAKONITOM IMAOCU TERETNICE ZA ŠTETU NA ROBI - Prema trećem zakonitom imaocu teretnice odgovoran je brodar čiji je zapovjednik potpisao teretnicu.

UPP broj:71, str. 70-72, Apelacioni sud, Paris, 17.XII 1975.

MANJAK TERETA

-Kad brodar izda krcatelju više teretnica, primaoci primaju čitavu količinu tereta kao jednu cjelinu i svi zajedno moraju dokazati koliko su ukupno tereta primili.

UPP broj:7,str. 42-44, Apelacioni sud, Genova, 6,IV 1959.

PASIVNA LEGITIMACIJA ZA MANJAK TERETA - Pasivno legitimiran je brodar u čije ime je izdana teretnica, bez obzira što je teret, na koji se teretnica odnosi, prevezen brodom za koji je brodar u čije je ime izdana teretnica bio samo naručitelj.

UPP broj:45, str. 56-60, Viši privredni sud SRH, 19.II 1970.

OPASNA STVAR

-Oštečenje automobila sa strane broda prilikom pristajaja -Nadležnost suda -Ako je automobil oštećen spuštanjem rampe trajekta prilikom pristajanja, brodar odgovara po načelu uzročnosti, pa i pod pretpostavkom da automobil nije bio pravilno parkiran, jer je rampa na brodu opasna stvar,

UPP broj:90, str.29-33, Viši privredni sud SR Hrvatske, 21. X 1980.

Ako je u postupku dokazano da je manjak tereta nastao zbog poderanih vreća i da je jedan dio vreća poderan u skladištu broda, a drugi prilikom iskrcaja, u nemogućnosti tačnog utvrđenja broja poderanih vreća prilikom iskrcaja, brodar odgovara samo za polovinu manjka utvrđenog tereta.

UPP broj:29, str. 44-46, Viši privredni sud SRH, 19.XII 1965.

Ako brodar dokaže da je iskrcao svu robu koju je primio na prijevoz i da je nije usputno iskrcavao, ne odgovara za navodni manjak, jer se smatra da je predao onu količinu robe koju je primio na prijevoz. Kad brodar, krivnjom krcatelja, odnosno naručitelja, preda robu javnom skladištu, ne odgovara za manjak koji nastane nakon predaje robe skladištaru.

UPP broj:29, str. 40-44, Viši privredni sud SRH, 18.XI 1964.

Za štete koje nastanu na obali nakon iskrcaja tereta iz broda brodar odgovara neograničeno.

UPP broj:38, str. 61-63, Apelacioni sud, Montpellier, 10.XI 1966.

PRIJEVOZ MAONOM - Za štete koje budu prouzrokovane slabim stanjem brodarove maone, brodar odgovara unatoč klauzuli teretnice kojom se oslobađa odgovornosti za štete nastale nakon iskrcaja tereta ispod čekrka broda i za vrijeme prijevoza maonom.

UPP broj:40, str. 57-59, Vrhovni sud, Pakistan, 17.X 1968.

Za brodara nisu mjerodavni dokazi kojima se utvrđuje stanje i količina tereta duže vremena iza iskrcaja tereta iz broda, pa makar činjenično stanje utvrdili državni organi i njihove isprave bile javne isprave.

UPP broj:45, str. 32-36, Viši privredni sud SRH, 10.XII 1969.

Brodar ne odgovara za štete na teretu koje su prouzrokovane za vrijeme iskrcaja, a koje je prouzrokovao slagač, ako je brodar u ugovoru o prijevozu isključio odgovornost za te štete.

UPP broj:43, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 3.IV 1969.

Kad sam primalac iskrcava teret, brodar za štete nastale tokom iskrcavanja ne odgovara, pa se njegova odgovornost temelji na količini tereta u času početka iskrcavanja.

UPP broj:42, str. 54-57, Trgovački sud, Le Havre, 14.V 1968.

Brodar se može ugovornim klauzulama osloboditi odgovornosti za štetu na teretu koja nastane od časa iskrcaja do predaje primaocu. Ako je brodar pod navedenom klauzulom teret predao lučkom skladištaru, on odgovara za izbor skladištara.

UPP broj:35, str. 19-22, Viši privredni sud SRH, 19.VI 1967.

Brodar odgovara za štetu prouzrokovanu nepravilnim slaganjem i za štetu koju prilikom iskrcaja skrivi slagač, s tim da za štetu koju je nadoknadio primaocu ima prema slagaču pravo regresa u visini štete za koju je slagač odgovoran.

UPP broj:46, str. 57-59, Trgovački sud, Havre, 21.I 1969.

TERET - SNAŠANJE RIZIKA - Brodar, ukoliko među strankama nije drukčije ugovoreno, odgovara za teret do njegove predaje ispod čekrka. Ako brodar sklopi ugovor s lučkim slagačem o iskrcaju tereta do ispod čekrka, on odgovara i za rad lučkog slagača.

UPP broj:34, str. 43-45, Viši privredni sud SRH, 21.III 1967.

Klauzula kojom brodar otklanja odgovornost za teret iskrcan na obalu, protivna je općem pravu i mora biti prihvaćena od špeditera s kojim je sklopio ugovor o prijevozu.

UPP broj:25, str. 74-75, Trgovački sud Seine, 3.II 1964.

Ako brodar prekine putovanje i iskrca teret radi popravka broda, odgovara za čuvanje i propast tereta, ako prekid putovanja nije prouzrokovan višom silom. Kod izbora mjesta popravka broda brodar mora voditi računa i o interesima tereta.

UPP broj:28, str. 56-57, Apelacioni, Trst, 8.VI 1963.

Brodar odgovara za štetu prouzrokovanu nepravilnim slaganjem i za štetu koju prilikom iskrcaja skrivi slagač, s tim da za štetu koju je nadoknadio primaocu ima pravo prema slagaču pravo regresa u visini štete za koju je slagač odgovoran.

UPP broj:46, str. 57-59, Trgovački sud, Havre, 21.I 1969.

Ako brodar sklopi ugovor s lučkim slagačem o iskrcaju tereta do ispod čekrka, on odgovara i za rad lučkog slagača. Brodarova odgovornost ne isključuje odgovornost lučkog slagača.

UPP broj:34, str. 43-45, Viši privredni sud SRH, 21.III 1967.

Brodar ima pravo iskrcati teret u drugoj pogodnoj luci ako mu je nemoguće iskrcati teret u luci odredišta. Druga pogodna luka je ona koja se nalazi u blizini luke odredišta, a koja nije zahvaćena štrajkom. U ovom slučaju brodarova odgovornost prestaje predajom tereta osobi u drugoj luci. Kod predaje tereta pod ovom pretpostavkom brodar je dužan uložiti dužnu pažnju, a ne odgovara za rezultat čuvanja tereta.

UPP broj:54,str. 49-52, Apelacioni sud, Aix, 25.V1971.

- Premda u teretnici postoji klauzula koja ovlašćuje brodara da čim brod stigne na odredište ima pravo iskrcati teret, brodar je dužan nakon dolaska broda na odredište pozvati primaoca da preuzme robu. U nedostatku brodarova poziva primaocu da on preuzme teret brodar odgovara za štetu koja na teretu nastane dok se nalazi na obali. Brodar se može osloboditi odgovornosti za ovu štetu na temelju istih razloga kao i za štetu koja se dogodi dok se teret nalazi na brodu. Brodar se ne može pozivati na oluju kao višu silu, ako za teret koji je iskrcan na obalu ne dokaže da se šteta nije mogla izbjeći unatoč poduzimanju zaštitnih mjera protiv nevremena. Brodar se ne može pozivati na slabo stanje ambalaže ako je ambalaža bila takova da je mogla odoljeti normalnim rizicima.

UPP broj:52,str. 46-50, Apelacioni sud, Paris, 3.III 1971.

ODGOVORNOST BRODARA ZA MANJAK ROBE - USKLADIŠTENJE ROBE NAKON ISKRCAJA - Brodar nije odgovoran za manjak iako je prilikom iskrcaja od strane primatelja i brodara zajednički utvrđeno da je ambalaža koleta oštećena, ako primatelj nakon toga nije u roku od tri dana zajednički sa brodarom utvrdio manjak, a pored toga

skladištar, kod kojeg je roba bila uskladištena nakon iskrcaja, nije dokazao da je manjak nastao dok se roba nalazila kod brodara.

UPP broj:66, str. 56-60, Viši privredni sud SR Hrvatske, 26.III 1975.

-PRIJEVOZ AUTOMOBILA TRAJEKTOM - 0DGOVORNOST BRODARA - Za štetu zbog oštećenja automobila u sudaru pri iskrcaju iz trajekta solidarno odgovaraju brodar i posjedovatelj automobila čijom je krivnjom sudar nastao (član 206 st. 1 Z00) - Brodar odgovara po osnovi ugovorne odgovornosti, zbog povrede obveze čuvanja vozila za prijevoz, na temelju odredbe iz člana 619 i 621 stav 2 ZPUP, a imatelj automobila po osnovi izvanugovorne, deliktne odgovornosti, na temelju odredbe iz čl.178.st.1.ZOO.,
UPP broj: 105-106, str. 113-117, Viši privredni sud Hlrvatske, 25. VI. 1984.

Na zahtjev za naknadu štete od brodara legitimiran je vlasnik tereta, iako nije zakonski imalac teretnice, pod uvjetom da je teretnica nakon njene cirkulacije predana brodaru.

UPP broj:25, str. 78, Apelacioni sud, Genova, 10.VII 1961.

Brodar odgovara po načelima pomorskog prava do časa dok ne preda teret. Kad je teret predan on za štetu odgovara po načelima imovinskog prava i ne može se pozivati na klauzule u teretnici koje isključuju odnosno ograničuju njegovu odgovornost.

UPP broj:30, str. 60-61, Hanzeatski viši zemaljski sud, Hamburg, 11.XI 1965.

-PRIJEVOZ STVARI MOREM - ODREĐIVANJE MJESTA ISKRCAJA TERETA I SNAŠANJE TROŠKOVA ISKRCAJA - Ako je u ugovoru o prijevozu točno navedeno mjesto iskrcaja, naručitelju su bile, ili moraju biti, poznate osobine broda o kojima ovisi mogućnost pristajanja broda na određenom mjestu. Stoga naručitelj snosi štetne posljedice nemogućnosti da brod pristane na ugovoreno mjesto. Brodar nije dužan upozoriti naručitelja da brod na određenom mjestu ne može pristati. Dužnost je naručitelja da se o tom raspita prije zaključivanja ugovora. Smatra se da je brod stigao na vrijeme, ako je u ugovorenom ili uobičajenom vremenu bio spreman za iskrcaj tereta. Prema tome, čekanje iskrcajne radne snage, dok brod ne bude spreman za iskrcaj, nije posljedica zakašnjenja broda. Propisi zakona o pribavljanju mjesta za iskrcaj su dispozitivni i stranke od njih ugovorom mogu odustati. Ako brod ne može biti iskrcan prema uvjetima navedenim u ugovoru, a brodar se obvezao snositi neke troškove iskrcaja, kod konačnoga utvrđivanja troškova iskrcaja koje mora snositi svaka pojedina stranka, mora se na štetu brodara uzimati u obzir onaj trošak koji se stvarnim načinom iskrcaja uštedio, a koji je preuzeo na sebe, ako nije odgovoran za nemogućnost u ugovoru predviđenoga načina iskrcaja.

UPP broj: 129.-130., str. 147-152., Privredni sud Hrvatske, 15.5.1990.

-Brodar odgovara u potpunosti za sadržaj i pravne posljedice isprave, kojom su stranke u odredjenom trenutku i za postizanje odredjenog pravnog učinka kontradiktorno utvrdile stanje tereta, te nema prava dokazivati da sadržaj isprave ne odgovara stvarnom stanju.

UPP broj:6,str. 42-43, Viši privredni sud, NRH, 19.II 1960.

-Isprava o stanju tereta izdana u okviru ugovora o osiguranju za brodara nije mjerodavna.

UPP broj:8,str. 46-47, Okružni sud, Genova, 9.V1ll 1958.

-Isprava o količini tereta izdana isključivo u statističke svrhe nije dovoljan dokaz za stranke u ugovoru u pogledu količine iskrcanog tereta.

UPP broj:12,str. 67-68, Apelacioni sud, Genova, 27.XI 1959.

Bez obzira da li se operacija ukrcaja, odnosno iskrcaja, vrši pomoću brodskih ili lučkih dizalica, brodareva odgovornost počinje od časa kad je teret dotakao dno brodskog skladišta, a prestaje onim časom kad je teret zapasan ili se inače sprema da bude neposredno dignut sa dna brodskog skladišta.

UPP broj: 6, str. 62-64, Apelacioni sud Trst, 13.VI 1959

Klauzula FIO i slične ukoliko se odnose na odgovornost za teret ne dolaze do primjene ako brodar sam vrši ukrcaj ili iskrcaj.

UPP broj:20, str. 64-66, Okružni sud, Genova, 16.X 1961.

ISKRCAVANJE

-Štampana klauzula u teretnici, koja brodaru daje pravo da teret iskrca na mjestu u luci koje sam izabere, ne odnosi se na teret za koje za iskrcavanje postoje u luci posebne

instalacije. Ako brodar iskrca teret na drugome mjestu, a ne na onome gdje instalacija postoji, dužan je primaocu nadoknaditi povećane troškove iskrcaja.

UPP broj:12,str. 64-65, Trgovački sud, Marseille, l0,II 1961.

ISKRCAJ TERETA

- Brodar ima pravo iskrcati teret u drugoj - pogodnoj luci ako mu je nemoguće iskrcati teret u luci odredišta. Druga pogodna luka je ona koja se nalazi u blizini luke odredišta, a koja nije zahvaćena štrajkom u ovom slučaju brodarova odgovornost prestaje predajom tereta osobi u drugoj luci. Kod predaje tereta pod ovom pretpostavkom brodar je dužan uložiti dužnu pažnju, a ne odgovara za rezultat čuvanja tereta.

UPP broj:55,str. 49-52, Apelacioni sud, Aix, 25.V 1971. " ..

PREDAJA TERETA NEOVLAŠTENOJ OSOBI - Predaja tereta neovlaštenoj osobi smatra se gubitkom tereta.

UPP broj:70, str. 68, Trgovački sud, Marseille, 9.IX 1975.

PRIMALAC

-Prema brodaru i slagaru aktivno je legitimiran i stvarni primalac, iako nije bio primalac i po teretnici na ime.

UPP broj:5,str. 44-46, Apelacionl sud, Tunis, 26.II 1958.

ODNOS PREMA BRODARU - Stvarni primalac tereta, koji nije primalac po teretnici, ne stoji u odnosu prema brodaru, ako iz teretnice ne proizlazi da je primalac po teretnici punomoćnik stvarnog primaoca. Na ovo ne utječe ni okolnost da je primalac po teretnici špediter.

UPP broj:19, str. 27, Kasacioni sud Francuske, 4.III 1963.

-Kad se roba iskrcava na sidrištu, brodar odgovara za štetu koja nastane na robi radi valjanja broda, koje se moglo predvidjeti.

UPP broj:12, str. 69, Okružni sud, Genova 17.IV 1960.

Kad iskrcajem tereta upravlja agent broda kojega je imenovao brodar, treba držati da se jedino brodar brine o prijevozu od ukrcaja pa do iskrcaja robe u carinsko skladište.

UPP broj:16, str.49, Trgovački sud, Seine, 8.V 1961.

Kad se teret iskrca na temelju ugovorne klauzule da se iskrcaj vrši "slobodno od rizika i tereta na brod", primalac je dužan dokazati da su vreće u kojima je teret uvrećan bile poderane prije iskrcaja.

UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

UKRCAJ I ISKRCAJ - Ugovor o ukrcaju i iskrcaju tereta što ga sklopi korisnik prijevoza s lučkim slagačem mora se izvršiti prema odredbama ugovora o prijevozu temeljem kojega treba izvršiti ukrcaj odnosno iskrcaj, osim ako je ugovor o prijevozu izričitom odredbom isključen od primjene.

UPP broj:30, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 14.III 1966.

- PRONALAZAK TERETA NAKON DUŽEG VREMENA - Imalac prava ne mora preuzeti teret koji je bio izgubljen i poslije je nakog dužeg vremena pronadjen.

UPP broj:58,str. 66-68, Trgovački sud , Marseille , 4.II 1972 .

ISKRCAJ - POVEĆANI TROŠKOVI ZBOG NEMOGUĆNOSTI STIVADORA DA STAVI NA RASPOLAGANJE POTREBNA SREDSTVA - Brodar koji od naručitelja traži naknadu ovih troškova iskrcaja mora dokazati da je odbijanje stivadora imalo karakter više sile, tj. da je bilo potpuno nepredvidivo.

UPP broj:65, str. 52-53, Francuski Kasacioni sud, 15.X 1974.

ISKRCAJ TERETA POD UVJETIMA KLAUZULE "FIO" - Klauzula FIO se odnosi samo na troškove iskrcaja, a ne i na snašanje rizika. Prema tome, i kada se teret iskrcava pod uvjetima ove klauzule protest brodaru se može uložiti i kada se teret primi ispod čekrka.

UPP broj:72, str. 48-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 5.XI 1976.

ISKRCAJ TERETA - UTVRĐIVANJE KOLIČINE ISKRCANOG TERETA - Brodar čiji je zapovjednik odbio poziv da prisustvuje utvrđivanju količine iskrcanog tereta, ne može pobijati količinu koja je utvrđena sa strane vještaka.

UPP broj:75, str. 59-60, Apelacioni sud, Paris, 21.IV 1976.

ISKRCAJ TERETA - MANJAK TERETA - UTVRĐIVANJE ČINJENICE - Smatra se da je manjak tereta dokazan ako je utvrđen kontradiktorno između primaoca i brodarovog agenta.

UPP broj:79, str. 64-66, Viši privredni sud SR Hrvatske, 2.VI 197

KLAUZULA O PREDAJI TERETA - Kada je u teretnici uvedena klauzula koja

brodaru daje pravo da, po svom izboru, preda robu ispod čekrka ili na kojem drugom mjestu, brodar je ovlašten predati teret lučkom skladištaru i od toga časa rizik za robu prelazi na primaoca, a skladištar radi u njegovo ime i na njegov rizik.

UPP broj:25, str. 71-72, Apelacioni sud, Paris, 8.X 1964.

Zapisnik o utvrđenju štete na teretu sastavljen u brodarevoj odsutnosti ne može protiv njega poslužiti kao dokaz, ali može poslužiti sudu za informiranje o činjeničnom stanju.

UPP broj:21, str. 64-66, Apelacioni sud, Paris, 6.XI 1962.

Brodar ne može prigovarati da teret na odredištu nije vagan u njegovom prisustvu, ako nije tražio takav način utvrđivanja štete.

UPP broj:22, str. 41-43, Apelacioni sud, Aix, 27.III 1963.

Brodar se ne može pozivati da je manjak utvrđen u njegovoj odsutnosti ako je imao mogućnost kontrole vaganja.

UPP broj:23, str. 46-47, Apelacioni sud, Rouen, 9.I 1964.

Ispravu o stanju tereta sastavljenu za svrhe ugovora o osiguranju u brodarevoj odsutnosti može sud upotrijebiti za konstataciju činjeničnog stanja o stanju tereta.

UPP broj:23, str. 56, Kasacioni sud Italije, 16.V 1962.

Ekspertiza o šteti na teretu izvršena nakon preuzimanja robe od strane primaoca ne obvezuje brodara ako primalac ne dokaže da je šteta nastala za vrijeme prijevoza.

UPP broj:24, str. 6-7, Viši privredni sud SRH, 13.VI 1964.

Činjenično stanje koje utvrdi sanitarna inspekcija po službenoj dužnosti mjerodavno je i za ugovorne stranke, iako tom utvrđenju nisu prisustvovale niti bile pozvane da prisustvuju.

UPP broj:19, str. 31-32, Trgovački sud, Marseille, 1.VI 1963.

UKRCAJ - Brodar je odgovoran za štetu prouzrokovanu kišom za vrijeme ukrcaja ako nije imao na raspolaganju dovoljan broj zaštitnih tendi.

UPP broj:24, str. 23-24, Apelacioni sud, Rouen, 5.VI 1964.

Ako brodar dokaže da je slaganje vršio krcatelj ne odgovara za štetu koja je nastala slabim slaganjem tereta.

UPP broj:14, str.41-43, Apelacioni sud, Genova, 28.VI 1960.

Da li je šteta prouzrokovana tokom prijevoza ili za vrijeme iskrcaja ocjenjuje sud po svom slobodnom uvjerenju.

UPP broj:43, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 3.IV 1969.

Brojački listići s kojima se preuzima teret iz broda, a koji ne sadrže opaske o oštećenju robe, stvaraju oborivu pretpostavku da teret u času preuzimanja nije imao vidljivih oštećenja.

UPP broj:34, str. 43-45, Viši privredni sud SRH, 21.III 1967.

Jednostrano utvrđenje stanja robe u skladištu od strane organizacije koja vrši kontrolu robe nije samo po sebi neupotrebljiv dokaz. Ako se ovaj dokaz ospori, sud mora ispitati pod kojim uvjetima je uvjerenje izdano, i na temelju toga po svom slobodnom uvjerenju ocijeniti da li je roba oštećena u skladištu ili prije, odnosno nakon uskladištenja.

UPP broj:32, str. 33-36, Viši privredni sud SRH, 7.XI 1966.

Okolnost da brodar upakovanu robu ne mora pregledati, ne znači da korisnik prijevoza ne može dokazati da je roba oštećena tokom prijevoza.

UPP broj:32, str. 33-36, Viši privredni sud SRH, 7.XI 1966.

Isprave o utvrđivanju stanja i količine tereta sastavljene prilikom iskrcaja tereta iz broda ne moraju biti javne isprave.

UPP broj:45, str. 32-36, Viši privredni sud SRH, 10.XII 1969.

Za brodara nisu mjerodavni dokazi kojima se utvrđuje stanje i količina tereta duže vremena iza iskrcaja tereta iz broda, pa makar činjenično stanje utvrdili državni organi i njihove isprave bile javne isprave.

UPP broj:45, str. 32-36, Viši privredni sud SRH, 10.XII 1969.

TERET MANJAK - PRIMKA - Međuskladišna izdatnica nije sastavni dio teretnice. Teret koji je primljen na prijevoz s klauzulom u teretnici "razna roba" nije identificiran, ali se to može učiniti na temelju međuskladišne izdatnice - primke koju je potpisao zapovjednik. Ako zapovjednik ne prihvati usmeni protest

primaoca, primalac je dužan uložiti pismeni protest o manjku tereta.

UPP broj:21, str. 37-40, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1963.

LITERATURA

Grabovac, I.,Neograničena odgovornost brodara u slučaju kvalificirane krivnje, Pomorski zbornik, Rijeka br. 14/1976 str. 173-187

Grabovac, I.,Temelj odgovornosti u ZPUP, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu broj: XV/1978, str. 37-47

Spasić, I., Odgovornost brodara kod ugovora o prevozu robe morem, Beograd,

Tomašić, V., Odgovornost brodara za teret, Naša zakonitost, broj: 5-6,1962.

Članak 560.

Zakašnjenje u predaji tereta postoji ako teret nije predan primatelju u ugovorenom roku, ili kad taj rok nije ugovoren, ako teret nije predan primatelju u primjerenom roku.

1.Za rokove navedene u ovom članu - v. član 532.

JUDIKATURA

VOZNI RED - Brodar nije dužan nadoknaditi štetu prouzrokovanu neodržavanjem voznog reda, ako nije sklopio ugovor o prijevozu s kojim se obvezao izvršiti prijevoz. Obveza naknade štete za neodržavanje voznog reda može se i bez sklopljenog ugovora temeljiti na pozitivnom propisu ili koncesiji.

UPP broj:31, str. 31-33, Viši privredni sud SRH, 18.IV 1966.

ZAKAŠNJENJE - Brodar je dužan nadoknaditi štetu krcatelju, ako u ugovoreno vrijeme ne stavi brod na raspolaganje za ukrcaj tereta. Zakašnjelo postavljanje broda zbog carinskog postupka, pa makar taj postupak bio i rigorozan, ne predstavlja višu silu, te štetne posljedice zakašnjenja snosi brodar.

UPP broj:17, str.29-31, Viši privredni sud NRH, 30.I 1963.

Članak 561.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ne odgovara za oštećenje, manjak ili gubitak tereta ili za zakašnjenje u predaji tereta ako dokaže da oštećenje, manjak, gubitak ili zakašnjenje potječu iz uzroka koji se nisu mogli spriječiti niti otkloniti pažnjom urednog brodara (NACRT- prijevoznika).

1.Ovaj član izražava osnovno načelo o odgovornosti brodara iz ugovora o prijevozu stvari. Po njemu brodar odgovara po načelu pretpostavljene krivnje.

2.Pretpostavlja se najblaži stupanj krivnje, pa će tužitelj, ako za to ima interes, morati dokazati da su brodar ili njegovi ljudi kvalificirano krivi.

3.Za temelj odgovornosti stupanj krivnje nije relevantan, ali je važan pri utvrđivanju visine odgovornosti - čl. 578, 579, 581.

4.Brodar će dokazati da nije kriv ako dokaže da je upotrijebio dužnu pažnju da se teret ne ošteti, ili ako dokaže konkretni uzrok štete iz kojega izlazi da nije kriv.

5.Pod dužnom pažnjom smatra se pažnja srednje sposobnog brodara, pa se pri utvrđivanju brodare krivnje ne uzimaju u obzir njegove manje ili veće mogućnosti ulaganja pažnje, u odnosu na pažnju navedenog brodara.

6. Iznimke od načela odgovornosti na temelju pretpostavljene krivnje za pomorskog vozara – čl. 562 st. 2., 563., 565.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 561. riječi koji se nisu mogli zamjenjuju se riječima koje nije mogao .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:222.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:254,258,276,278,279,290, 292,312.

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996, V/14, str. 149.

JUDIKATURA

TERET DOKAZA O ŠTETI - Primalac mora dokazati da je šteta na teretu nastala tokom prijevoza. Brodar je dužan dokazati uzrok štete koju upotrebom dužne pažnje nije mogao otkloniti.

UPP broj:28, str. 67-68, Hanzeatski apelacioni sud, Hamburg, 25.II 1965.

- ODGOVORNOST BRODARA ZA OŠTEĆENJE TERETA - SKRIVENA MANA BRODA - Aktivna legitimacija osiguratelja prema brodaru - Kada u teretnici po naredbi nije imenovana osaba po čijem je nalogu brodar dužan predati teret, teret se predaje po naredbi krcatelja - Brodar pomorskog broda ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog skrivene mane broda koju nije mogao uočiti dužnom pažnjom, ako je udovoljio uvjetima iz čl. 458 ZPUP - Brodar će unatoč tom dokazu odgovarati za štetu ako korisnik prijevoza dokaže da je šteta prouzročena osobnom krivnjom osobe za čije radnje i propuste brodar odgovara, a koje se ne odnose na provedbu i rukovanje brodom,

UPP broj: 113-114, str. 114-119, Viši privredni sud Hrvatske, 19. XI. 1985.

-Štetnik odgovoran zbog nemarnosti odgovara samo za štetu koju je razborito mogao predvidjeti.

UPP broj:9,str. 32-33, Sudski odbor Tajnog savjeta /Engleska/, 18.1 1961.

SPOSOBNOST ZA OČUVANJE TERETA - Brodar nije odgovoran za štetu ako dokaže da uređaji broda za očuvanje tereta odgovaraju tipu broda kojim se uobičajeno vrši prijevoz pojedinih vrsta tereta.

UPP broj:14, str.31, Engleski trgovački sud, 27.II 1962.

Za štetu na teretu nastalu povišenjem temperature u skladištu broda, brodar ne odgovara ako je tome uzrok prekidanje zračenja skladišta radi prekida putovanja u usputnim lukama i velike vlažnosti zraka.

UPP broj:19, str. 40-42, Apelacioni sud, Genova, 9.II 1962.

-Krađa tereta nije za prijevoznika nepredvidiv događaj, posebice u ratnom razdoblju. Okolnost da je prijevoznik povjerio prijevoz trećoj osobi ne oslobađa ga odgovornosti prema osiguratelju koji ga tuži na temelju svojeg prava subrogacije,

UPP broj: 149-152, str. 131-134. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, VI-Pž-4020/94-2. 6 veljače 1996.

Članak 562.

Za radnje i propuste zapovjednika broda (NACRT-pomorskog broda), drugih članova posade broda (NACRT-pomorskog broda) i ostalih osoba koje rade za brodara (NACRT- prijevoznika), u okviru obavljanja njihovih dužnosti, brodar (NACRT-prijevoznik) odgovara kao i za svoje radnje i propuste.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) broda (NACRT-pomorskog broda) ne odgovara za oštećenje, manjak ili gubitak tereta te zakašnjenje u predaji tereta koji su

prouzročeni radnjama ili propustima osoba iz stavka 1. ovoga članka u plovidbi i rukovanju brodom (NACRT-pomorskim brodom).

---

1. *Za osobe navedene u stavu 1. brodar odgovara samo ako su krive one ili, bez obzira na njihovu krivnju, on osobno.*
2. *Brodar će biti kriv za djela odnosno propuste ovih osoba ako:*

- *nije uložio dužnu pažnju u izboru;*
- *nije, kada mu je to bilo moguće, nadzirao njihov rad;*
- *nije davao upute za rad u situacijama kod kojih je morao pretpostavljati da su one potrebne;*
- *je davao naređenja koja su prouzrokovala štetu.*

3. *Stav 2. govori o nautičkoj djelatnosti posade broda. Ta se djelatnost sastoji od dva elementa:*

- *plovidbe, koja obuhvaća djelatnost posade koja se odnosi na brod u pokretu;*
- *rukovanja brodom, koja se djelatnost odnosi na brod bez obzira na to da li je u pokretu.*

4. *Osim nautičke postoji i komercijalna djelatnost posade, koja obuhvaća staranje o teretu.*
5. *Pod nautičkom djelatnošću obuhvaća se i ona djelatnost koja se neposredno odnosi na teret, ako ugrožava sigurnost broda.*
6. *Zakon ne sadrži izričitu odredbu o brodarevoj odgovornosti za djela trećih osoba, pa dolazi do primjene osnovni propis člana 561. To znači da će za njihova djela odgovarati ako ih dužnom pažnjom nije mogao spriječiti on osobno ili njegovi ljudi u okviru njihove komercijalne djelatnosti.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 562. stavku 2. riječ i zamjenjuje se riječima ili pri .

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:73,222.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:276,281,282,284,285,286, 288,290.

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,-III/5a, str.27.

Haška Pravila : čl.4/2, Protokol 68-8/2, Protokol 79 - II.

JUDIKATURA

NEVRIJEME - Iz dokazane činjenice da je brod prošao kroz oluju i prirodnog svojstva tereta može se zaključiti da je šteta posljedica nevremena i zato je primalac dužan dokazati brodaru krivnju za nastalu štetu.

UPP broj:16, str.15-17, Viši privredni sud NRH, 30.IV 1962.

Brodar je odgovoran za naknadu štete koja je prouzrokovana skrivenom radnjom njegovih ljudi, iako je

mogućnost konkretne štete bila malo vjerojatna.
UPP broj:31, str. 51-54, Engleski sudski odbor tajnog savjeta, 25.V 1966.

KLAUZULA NEMARNOSTI - Ova se klauzula odnosi na sve štete koje nastanu nautičkom krivnjom posade. U svrhu isključenja općeg pravila "common law-a" o odgovornosti potrebno je da je isključenje odgovornosti jasno izraženo u ugovoru.
UPP broj:38, str. 68-71, Australijski prizivni sud, 21.XII 1967.

NAUTIČKA DJELATNOST POSADE BRODA - Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu teretu nautičkom djelatnošću posade broda.
UPP broj:42, str. 48-49, Apelacioni sud, Rouen, 7.XI 1968.

Brodar odgovara neograničeno ako je nesposobnost broda posljedica velike krivnje brodarovih nadzornika brodova.
UPP broj:43, str. 67-69, Apelacioni sud SAD (za IX okrug), 24.IV 1969.

-Ispitivanje da li je na brodu prilikom nasukanja nastala pukotina spada u nautičku djelatnost. Za nautičku djelatnost kopnenih namještenika brodar ne odgovara, ako ti namještenici nisu odgovorni službenici, koji stvaraju konačne odluke.
UPP broj:9,str. 44-46, Kanadski pomorski sud, u okružju Quebec, 28.XII 1959.

Nedovoljno privezivanje broda, koje je prouzrokovalo kvar na pumpama i curenje tereta, smatra se nautičkom greškom zapovjednika. Za nautičku grešku ne odgovara samo osobama iz prijevoznog ugovora.
UPP broj:17, str.48-50, Apelacini sud, Montpellier, 11.IV 1962.

Brodar ne odgovara za štetu na teretu, koja je nastala kao posljedica nautičke greške prvog oficira, koji je greškom pustio vodu u prednje tankove, gdje je bio krcan teret.
UPP broj:18, str.35, Okružni sud SAD, 1.I 1963.

Radi se o nautičkoj grešci kad zapovjednik, nakon što je na palubu ukrcao veću količinu tereta, ne napuni brodske tankove zbog stabiliteta, pa dođe do opasnog nagnuća broda i štete na teretu.
UPP broj:20, str. 54-55, Apelacioni sud, Rouen, 7.XII 1962.

Brodar koji dokaže propust u rukovođenju brodom, ne treba da dokazuje i stanje sposobnosti broda za plovidbu. Dokaz o protivnom tereti oštećenog korisnika prijevoza.
UPP broj:23, str. 44-45, Apelacioni sud SAD, 20.XI 1963.

Brodar se smije oslanjati na zapovjednika u pogledu upravljanja plovidbom i nije potrebno da mu u tom pogledu daje posebna uputstva.
UPP broj:24, str. 16-17, Apelacioni sud SAD, 15.I 1964.

LITERATURA

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,,str. 27, a). Nautička greška

Članak 563.

Za štetu koja je teretu na brodu (NACRT-pomorskom brodu) prouzročena požarom, brodar (NACRT- prijevoznik) broda (NACRT-pomorskog broda) odgovara samo ako se dokaže da je požar skrivio osobnom radnjom ili propustom.

---

1. *Neodgovornost brodara za požar obrazlaže se činjenicom da svaki požar na brodu ugrožava sigurnost broda, pa da prema tome predstavlja nautičku djelatnost posade.*
2. *Nautička djelatnost posade – član 562. st. 2.*
3. *Za primjenu ovog člana nije odlučno da li je požar nastao na brodu ili izvan njega.*
4. *Pod štetom uzrokovanom požarom obuhvaća se i šteta koja je neposredna posljedica gašenja vatre.*
5. *Pod osobnom krivnjom pravnih osoba suvremena*

JUDIKATURA *podrazumijeva krivnju fizičkih osoba koje u odnosnoj pravnoj osobi obavljaju važniju funkciju.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:217,222.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:289.

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,- III.5b.str.37,41.

Haška Pravila : čl.4.st.2.b.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str..183.

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,str. 45, b). Požar u Hamburškim pravilima.

JUDIKATURA

ODGOVORNOST - PRIRODNO SVOJSTVO ROBE - Brodar ne odgovara za štete nastale požarom ako tužitelj ne dokaže njegovu krivnju. Pod istim uvjetima ne odgovara ni za štetu nastalu svojstvima tereta.

UPP broj:23, str. 53-54, Trgovački sud, Havre, 29.X 1963.

ODGOVORNOST - ŠTETA NA TERETU PROUZROČENA POŽAROM - Za štetu prouzročenu požarom na brodu brodar ne odgovara ako nije osobno kriv. Pod štetom prouzročenom požarom, pored štete koju je prouzročila vatra, obuhvaća se i ona šteta koja je neposredna posljedica gašenja vatre.

UPP broj:77, str. 75-76, Apelacioni sud, Paris, 9.III 1977.

-Brodar odgovara za štetu od požara, koji je nastao krivnjom članova brodske posade, ako njegovi kopneni namještenici nisu poduzeli potrebne mjere da se požar pogasi.

UPP broj:7,str. 37-38, Američki apelacioni sud, 19.VIII 1959.

ODGOVORNOST BRODARA - U francuskom pravu za štetu od požara brodar ne odgovara jedino ako je požar nastao višom silom ili slučajem. Ne može se smatrati da je požar nastao višom silom ako je uzrok požara nepoznat. Isto tako ne smatra se da je požar posljedica prirodnog svojstva robe, iako se radi o lako zapaljivom teretu ukoliko nije dokazano da je požar nastao spontano i da je prirodno svojstvo robe kod toga imalo presudnu ulogu.

UPP broj:20, str. 52-54, Apelacioni sud, Paris, 23.XI 1962.

Kad je šteta prouzrokovana požarom brodar ne odgovara dok mu tužitelj ne dokaže njegovu osobnu krivnju. Kao šteta prouzrokovana požarom smatra se i šteta prouzrokovana njegovim gašenjem.

UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

Brodar ne odgovara za štete nastale požarom ako tužitelj ne dokaže njegovu krivnju. Pod istim uvjetima ne odgovara ni za štetu nastalu svojstvima tereta.

UPP broj:23, str. 53-54, Trgovački sud, Havre, 29.X 1963.

Vještakovo mišljenje o mogućnosti uzroka požara ne predstavlja dokaz da je požar nastao iz uzroka koji vještak pretpostavlja.

UPP broj:47, str. 61-62, Apelacioni sud, Aix, 16.IV 1969.

ODGOVORNOST BRODARA - Za štetu na teretu prouzrokovanu požarom brodar odgovara po načelu dokazane krivnje.

UPP broj:29, str. 44-46, Viši privredni sud SRH, 19.XII 1965.

Za štetu na teretu koja je prouzrokovana požarom brodar ne odgovara ukoliko se ne dokaže da je požar prouzrokovan njegovom krivnjom ili krivnjom njegovih ljudi. Sud može steći uvjerenje o tome i na temelju samih indicija.

UPP broj:41, str. 62-64, Trgovački sud, Marseille, 13.II 1968.

Da bi brodar bio odgovoran za štetu prouzrokovanu požarom, tužitelj mora dokazati da je požar prouzrokovan brodarovom krivnjom.

UPP broj:47, str. 61-62, Apelacioni sud, Aix, 16.V 1969.

Brodar odgovara za djela izvođača radova na brodu koji su prouzrokovali požar.

UPP broj:47, str. 61-62, Apelacioni sud, Aix, 16.V 1969.

Za štetu prouzrokovanu požarom na brodu brodar ne odgovara osim ako je požar prouzrokovan njegovom vlastitom krivnjom. Ne radi se o brodarovoj osobnoj krivnji ako je nalog za popravak broda, koji je

popravak prouzrokovao požar, dao zapovjednik broda. Brodar će ipak biti odgovoran ako je šteta prouzrokovana požarom posljedica propuštanja zapovjednikove dužne pažnje, ili dužne pažnje drugoga nadležnog člana posade, da se poduzmu potrebne mjere u svrhu očuvanja tereta od požara.

UPP broj:37, str. 35-41, Viši privredni sud SRH, 23.VI 1967.

ODGOVORNOST ZAKUPNIKA BRODA - Za štetu skrivljenu požarom odgovara zakupnik broda, premda je radove na brodu koji su prouzrokovali požar naručio brodovlasnik.

UPP broj:47, str. 61-62, Apelacioni sud, Aix, 16.V 1969.

Za požar na brodu prouzrokovan paljbom (puščanom vatrom) izvan broda brodar odgovara ako je osobno kriv.

UPP broj:53,str. 49-52, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-l397/71-2, 11.I 1972.

TERET NA OBALI

-Za štetu prouzrokovanu požarom teretu koji je nakon iskrcaja smješten na obali u luci ne odgovara agent broda. Za ovu štetu solidarno odgovaraju brodar koji je naručio posao od slagača i slagač, ako se dokaže da je slagač skrivio požar.

UPP broj:58,str. 64-66, Trgovački sud, Marseille, 14.1 1972.

Za štetu prouzrokovanu požarom na brodu brodar ne odgovara ako nije osobno kriv. Pod štetom prouzrokovanom požarom, pored štete koju je prouzrokovala vatra, obuhvaća se i ona šteta koja je neposredna posljedica gašenja požara. Neposredna posljedica gašenja požara su i štete prouzrokovane zatvaranjem dovoda zraka u skladišta u kojima nije nastupio požar, ako je to zatvaranje bilo potrebno za sprečavanje širenja požara.

UPP broj:77, str. 75-76, Apelacioni sud, Paris, 9.III 1977.

Naručitelj prijevoza (čarterer) odgovara primaocu isto kao i brodar za štetu na teretu prouzrokovanu požarom.

UPP broj:41, str. 62-64, Trgovački sud, Marseille, 13.II 1968.

LITERATURA

Bolanča, D., Odgovornost brodara za požarnu štetu na teretu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Rijeci, XVI/1995, br.:1., str. 81-91

Bolanča, D., Komparativni prikaz odgovornosti brodara za požar na teretu uz poseban osvrt na stav našeg Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova, Pomorski zbornik, knj.4., Zadar, 1966.

Članak 564.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ne odgovara za štetu na teretu nastalu zbog nesposobnosti broda (NACRT-pomorskog broda) za plovidbu ako dokaže da je uložio pažnju urednog brodara (NACRT- prijevoznika) (članak 479.).

==========

Haška Pravila : čl.4/3. v. čl. 479.

Članak 565.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) broda (NACRT-pomorskog broda) ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog:

1) više sile, pomorske nezgode, ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, nemira i pobune,

2) sanitarnih ograničenja ili drugih mjera i radnji državnih tijela,

3) radnji ili propusta krcatelja ili osoba ovlaštenih da raspolažu teretom ili osoba koje za njih rade,

4) obustave rada, odnosno štrajka, masovnog isključenja radnika s posla ili bilo kojih drugih smetnji koje potpuno ili djelomično sprečavaju rad,

5) spašavanja ili pokušaja spašavanja ljudi i imovine na moru,

6) skretanja broda (NACRT-pomorskog broda) u slučajevima iz točke 1. ovog stavka ili zbog drugih opravdanih razloga,

7) prirodnog gubitka u težini ili obujmu tereta ili oštećenja, ili gubitaka koji nastaju zbog vlastite mane, skrivene mane ili posebne naravi tereta,

8) nedovoljnog pakiranja ili nejasnih ili nedovoljno trajnih oznaka na teretu,

9) skrivenih mana koje se ne mogu dužnom pažnjom otkriti.

Unatoč brodarevu dokazu iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT- prijevoznik) će za štetu biti odgovoran ako korisnik prijevoza dokaže da je šteta prouzročena osobnom krivnjom brodara (NACRT- prijevoznika) ili krivnjom osoba za čije je radnje i propuste odgovoran brodar (NACRT- prijevoznik), a koji se ne odnose na plovidbu i rukovanje brodom (NACRT-pomorskim brodom).

---

1. *Ovaj član predstavlja iznimku od brodareve odgovornosti na temelju pretpostavljene krivnje - član 561.*
2. *Za navedene slučajeve, koje zakon prihvaća iz Konvencije o teretnici od 1924, uobičajen je naziv "izuzeti slučajevi" jer su izuzeti od osnovnog načela brodareve odgovornosti.*
3. *Brodar za izuzete slučajeve odgovara po načelu dokazane krivnje.*
4. *Brodar, da bi teret dokaza o vlastitoj krivnji prebacio na tužitelja, mora:*

- *dokazati da postoji jedan od navedenih slučajeva;*
- *dokazati postojanje uzročne veze između izuzetnog slučaja i štete.*

5. *Kad dokaže ove činjenice, bit će odgovoran ako mu se dokaže njegova osobna krivnja ili komercijalna krivnja njegovih ljudi zbog koje je prouzrokovana šteta.*
6. *Nautička krivnja - v. član 562. st. 2.*
7. *Prema nekim pravnim sistemima brodar se konačno oslobađa odgovornosti kad dokaže navedene dvije činjenice i ne dopušta se dokaz njegove krivnje.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 565. stavku 1. točki 3) riječi da raspolažu zamjenjuju se riječju raspolagati .

U točki 6) istog stavka brojka 1. zamjenjuje se brojkom 5.

U stavku 2. riječ i zamjenjuje se riječju ili .

==========

KRATICE SAMO U OVOM DETALJNOM POPISU JESU:

Bolanča, Odgovornost…..= Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,

SISTEM…. = Jakaša,Sistem plovidbenog prava Jugoslavije, Knjiga III, svezak 1-3.

HRP = Haška pravila

Ivković, Haška….= Ivković, Haška i Haška Visby Pravila,1994

Red.br.1. - Viša sila- st.1.t.1.

Bolanča, Odgovornost....,str. 49, - 1. Viša sila

SISTEM-III/2, Br. : 294, 295,296

HPR čl. 4.st.2 d).

Ivković, Haška.....str. 197

JUDIKATURA

PRIJEVOZ U KONTEJNERIMA - ODGOVORNOST BRODARA ZA ŠTETU U UNUTRAŠNJOSTI KONTEJNERA - Brodar nije odgovoran za štetu u unutrašnjosti kontejnera koja je nastala za vrijeme olujnog vremena, ako ne postoje vanjski znakovi oštećenja kontejnera koji bi ukazivali na to da su kontejneri bili slabo učvršćeni u brodu i međusobno se sudarali.

UPP broj:65, str. 53-55, Trgovački sud, Paris, 13.II 1974.

ZATVARANJE SUESKOG KANALA - Ako je krcatelj bez protesta primio zakašnjeli brod, a brodar pristao na zakašnjeli ukrcaj, čime je došlo do zakašnjenja odlaska broda iz luke, a u međuvremenu je bio zatvoren Sueski kanal, produljenje puta pogađa brodara i korisnika prijevoza.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Ako dođe do zatvaranja Sueskog kanala nakon ukrcaja tereta, brodar može, u skladu s ugovornom Sueskom klauzulom, uputiti brod na odredište i ima pravo, također na temelju ugovorne klauzule, na povećanje vozarine "u omjeru prema prijeđenom putu".

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Ako se brodar poziva na nesigurne političke prilike u luci ukrcaja kao na višu silu, a ove su prilike prouzrokovale krađu tereta na obali, mora osim postojanja političkih događaja dokazati i da je upravo zbog njih došlo do krađe.

UPP broj:41, str. 58-60, Administrativni sud, Paris, 28.XI 1967.

SLAGANJE - Brodar uvijek odgovara za pogrešno slaganje tereta, bez obzira na čiji je trošak slaganje izvršeno i tko ga je stvarno izvršio. Kod ugovora o prijevozu na putovanje zapovjednik radi u ime brodara a ne u ime naručitelja pa je prema tome za štetu uslijed pogrešno složenog tereta odgovoran brodar. Ako je šteta nastala dijelom slabim slaganjem a dijelom višom silom brodar snosi štetu razmjerno svojoj krivnji.

UPP broj:14, str.37, Apelacioni sud, Paris, 10.XI 1961.

Da bi se brodar oslobodio odgovornosti mora dokazati da je šteta posljedica više sile, bilo nekoga drugog uzroka za koji on ne odgovara, kao što je to vlastita mana robe. Brodar nije dokazao da je šteta posljedica vlastite mane robe, pozivajući se na okolnost da je u istom brodskom skladištu, pod istim okolnostima, bila ukrcana druga partija iste vrsti robe, koja je došla na odredište neoštećena.

UPP broj:56,str. 59-61, Apelacioni sud, Bordeaux, 19.I 1972.

Brodar odgovara za oštećenje tereta od stranog mirisa ako je u isto skladište smjestio teret koji takav miris širi, i ne može se osloboditi odgovornosti dokazom o urednoj ambalaži i činjenicom da je šteta nastala zbog nevremena.

UPP broj:17, str.59-60, Međ. arbitražni sud, Gdinja.

ŠTETA NA TERETU

Brodar je odgovoran za štetu prouzrokovanu slabim stanjem tereta. Na djelovanje mora kao na višu silu brodar se može pozivati samo ako dokaže da je oluja po svojoj jačini imala značajke više sile. Prema brodaru je aktivno legitimiran zadnji indosatar teretnice.

UPP broj:59,str. 66-68, Trgovački sud, Marseille, 19.V 1912.

- Brodar ne odgovara za kvar tereta ako dokaže da je teret bio pravilno složen u suha i čista skladišta, te da je brod tokom putovanja naišao na oluju i pretrpio pomorsku nezgodu koja je prouzrokovala kvar tereta.

UPP broj:56,str. 46-47, Viši privredni sud SRH, IV-P-140/71, 25.IX 1972.

- Brodar nije odgovoran za štetu koja nastane na teretu zbog poduzimanja mjera potrebnih za sigurnost broda. To se odnosi i na zatvaranje otvora za ventilaciju za vrijeme oluje koje je zatvaranje spriječilo zračenje tereta i pospješilo njegovu fermentaciju.
UPP broj:54,str. 57-59, Trgovački sud, Paris, 4.VI 1971.

VIŠA SILA - Brodar se ne može pozivati na višu silu ako je u zimskoj sezoni vjetar pokazivao tendenciju jačanja, pa on unatoč tome, nije poduzeo potrebne sigurnosne mjere.
UPP broj:25, str. 57-60, Viši privredni sud SRH, 24.IX 1964.

Brodar se ne može pozivati na nevrijeme kao višu silu, ako je nevrijeme bilo predviđeno u vrijeme putovanja broda.
UPP broj:29, str. 69-70, Apelacioni sud, Paris, 18.XII 1964.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU NA TERETU ZBOG NEVREMENA - Kad je uzrok šteti na teretu nevrijeme, brodar ne mora dokazati u svrhu oslobođenja od odgovornosti da je nevrijeme imalo karakter više sile pod pretpostavkom da je teret bio pravilno složen i osiguran u brodu.
UPP broj:64, str. 62-64, Trgovački sud, Paris, 2.IV i 28.VI 1973.

ODGOVORNOST BRODARA - ŠTETA NA TERETU U UNUTRAŠNJOSTI KONTEJNERA - Brodar nije odgovoran za štetu u unutrašnjosti kontejnera koja je nastala za vrijeme olujnog vremena, ako ne postoje vanjski znakovi oštećenja kontejnera koji bi ukazivali na to da su kontejneri bili slabo učvršćeni u brodu i međusobno se sudarali.
UPP broj:65, str. 53-55, Trgovački sud, Paris, 13.II 1974.

PREKINUTO PUTOVANJE - Ako je brodar prekinuo putovanje, radi više sile, i ne otpremi teret drugim brodom, nije dužan imaocu prava nadoknaditi štetu, ali gubi pravo na vozarinu prema korisno prevaljenom putu.
UPP broj:23, str. 55, Kasacioni sud Italije, 18.IX 1961.

IZVJEŠTAJ O POMORSKOJ NEZGODI - DOKAZNA SNAGA - Činjenice navedene u izvještaju o pomorskoj nezgodi smatraju se tačne dok se protivno ne dokaže.
UPP broj:39, str. 56-57, Trgovački sud, Sete, 13.VI 1967.

OPASNOST MORA - Prema belgijskoj i nizozemskoj judikaturi, koja odgovara njemačkoj i engleskoj, šteta prouzrokovana opasnošću mora je ona koja je prouzrokovana morskim rizikom koji je "in concreto" neotklonjiv. Nasuprot tomu romanska **JUDIKATURA** smatra da se mora raditi o objektivno nepredvidivom i neotklonjivom događaju.
UPP broj:39, str. 61-63, Hanzeatski apelacioni sud, Bremen, 8.II 1968.

-Jačina vjetra 7-8 po Beaufortu za brod od 5.000 tona ne predstavlja višu silu.
UPP broj:11,str. 50-52, Apelacioni sud, Douai, 23.II 1961.

ODGOVORNOST BRODARA - Kada brodar dokaže da je brod prošao kroz oluju, smatra se da je neznatno oštećenje papirnatih vreća nastalo djelovanjem oluje za koje on ne odgovara.
UPP broj:15, str.34-35, Viši privredni sud NRH, 30.IV 1962.

Brodar ne odgovara za štetu nastalu višom silom ako šteta nije posljedica propusta njegove dužne pažnje da prije početka putovanja osposobi brod za plovidbu.
UPP broj:21, str. 51-54, Viši privredni sud SRH, 9.XII 1963.

Brodar se ne može pozivati na nevrijeme kao uzrok štete ako je utvrđeno da je kriv za neispunjenje ugovornih obveza koje su u uzročnoj vezi sa štetom.
UPP broj:24, str. 28-30, Kasacioni sud Italije, 24.IV 1962.

POJAM - Suša sama po sebi ne mora biti viša sila koja priječi ukrcaj ugovorene količine tereta. Naručitelj mora dokazati uzročnu vezu između suše i nemogućnosti ukrcaja.
UPP broj:14, str.38-40, Trgovački sud, Seine, 2.XII 1960.

Među normalne rizike, pa ni tokom zime ne ubraja se jačina vjetra od 8-10 Beauforta. Ova jačina predstavlja višu silu.
UPP broj:18, str.15-16, Viši privredni sud SRH, 5.IV 1963.

Jačina vjetra od 90-100 čvorova na sat predstavlja višu silu i za Sjeverni Atlantik zimi.

UPP broj:18, str.42-44, Trgovački sud, Nantes, 18.XII 1961.

Vjetar jačine 54 km/h zimi u Biskajskom zaljevu nije viša sila.
UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

Južni vjetar jačine 8 Beauforta za brodove naše male obalne plovidbe predstavlja višu silu.
UPP broj:22, str. 28-29, Viši privredni sud SRH, 20.IV 1964.

Radi se o višoj sili samo onda kada se događaj nije mogao predvidjeti, ili kada bi mjere osiguranja bile nekorisne.
UPP broj:22, str. 43-44, Apelacioni sud, Aix, 11.VI 1963.

Oluja jačine 4,5 Beauforta u studenom mjesecu na Atlantiku ne može se smatrati višom silom.
UPP broj:23, str. 49-50, Trgovački sud, Seine, 22.V 1964.

Šteta prouzrokovana predvidljivom gužvom u luci nije ni slučaj ni viša sila.
UPP broj:24, str. 21-22, Kasacioni sud Francuske, 8.VI 1964.

TERET DOKAZA - Teret dokaza da li se radilo o višoj sili, leži na onom tko se poziva na tu okolnost. Preplavljenje obale o čemu je unaprijed postojalo obavještenje nije viša sila.
UPP broj:24, str. 22-23, Kasacioni sud Francuske, 29.VI 1964.

UKRCAJ - Brodar se ne može pozivati na višu silu ako su atmosferske prilike bile jednake u vrijeme ukrcaja tereta na maone i u času nastale štete.
UPP broj:18, str.37-38, Kasacioni sud Francuske, 11.XII 1962.

ZAKAŠNJENJE - Brodar ne odgovara za zakašnjenje dolaska broda u luku ukrcaja ako je do zakašnjenja došlo višom silom. U višu silu ubrajaju se i oni izvanredni i nepredvidljivi uzorci koji unatoč poduzimanja razboritih mjera izlažu velikoj opasnosti brod i brodsku posadu.
UPP broj:18, str.41-42, Apelacioni sud, Aix, 3.IV 1962.

Da bi se radilo o višoj sili, događaj mora biti nepredvidljiv i takove snage da mu ne mogu odoljeti mjere koje se poduzimaju protiv normalnih pomorskih rizika.
UPP broj:25, str. 81-82, Apelacioni sud, Napoli, 4.V 1962.

Vjetar jačine 6-7 Beauforta nema karakter više sile.
UPP broj:25, str. 81-82, Apelacioni sud, Napoli, 4.V 1962.

Vjetar jačine 7-8 Beauforta i jaka kiša osobito ako je nevrijeme trajalo duže vremena i uobičajeno za luku u odnosnoj sezoni nije viša sila.
UPP broj:26, str. 61-62, Trgovački sud, Sete, 9.VI 1964.

Jačina vjetra 6-8 Beauforta u La Manchu nije viša sila.
UPP broj:29, str. 69-70, Apelacioni sud, Paris, 18.XII 1964.

Vjetar od 10 Beauforta ne može se smatrati višom silom s obzirom na današnja tehnička svojstva teretnog broda.
UPP broj:30, str. 70-72, Apelacioni sud, Paris, 7.XI 1965.

Nije viša sila vjetar 7-8 Beauforta, ni velika kiša koja ne stvara izvanredne poteškoće.
UPP broj:31, str. 61-63, Apelacioni sud, Montpellier, 20.X 1965.

Vjetar jačine 8 po Beaufortovoj skali ne predstavlja izvanrednu pojavu u Sjevernom Atlantiku u mjesecu siječnju.
UPP broj:30, str. 61-65, Distriktualni sud Južnog distrikta, New York, 21.VI 1965.

Navodi u brodskom dnevniku ne mogu poslužiti kao dokaz o višoj sili, ako zapovjednik nije 24 sata nakon dolaska broda u luku te navode dao potvrditi od strane konzula ili suda.
UPP broj:25, str. 80-82, Apelacioni sud, Napoli, 4.V 1962.

Ne radi se o višoj sili na moru, premda su more i vjetar bili velike jačine, ako je bilo moguće poduzeti mjere za očuvanje tereta.
UPP broj:32, str. 66-67, Okružni sud, Napoli, 14.VI 1965.

Nevrijeme praćeno kišom i snijegom, pa makar bilo i izvanredno, nije viša sila, ako se moglo predvidjeti u odnosnoj godišnjoj dobi.
UPP broj:32, str. 55-57, Apelacioni sud, Aix, 20.I 1966.

Okolnost što brodar tegljenog objekta ne može pribaviti dozvolu za tegljenje, nije viša sila.
UPP broj:35, str. 23-28, Viši privredni sud SRH, 29.IV 1967.

Nepoznati uzrok požara ne može se smatrati višom silom.
UPP broj:46, str. 53-55, Apelacioni sud, Aix, 13.VI 1968.

Predvidivo loše vrijeme nije "pomorska opasnost".
UPP broj:30, str. 65-66, Kanadski vrhovni sud, 14.XII 1965.

OLUJA
- Oluja jačine 11 Beauforta nije viša sila. Zapovjednik broda ne može se pozivati na oluju kao višu silu, koja je oluja prouzrokovala oštećenje tereta ako je prije izlaska broda iz luke zapovjednik znao da će brod naići na oluju, i ako oluja nije bila tolike jačine da je bila nesavladiva.
UPP broj:58,str. 62-64 , Trgovački sud, Marseille , 7 .IX 1971.

MJERA VLADE - Mjera vlade je i prema državnom poduzeću viša sila.
UPP broj:80, str. 61-64, Kuća Lordova, 6.VII 1978.

PREDVIDIVO NEVRIJEME - Predvidivo nevrijeme nije viša sila.
UPP broj:70, str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 12.XII 1975.

ZABRANA IZVOZA - Zabrana izvoza robe, koja je bila predmetom ugovora o prijevozu, a nastupila je nakon što je brod po ugovoru morao doći u luku radi ukrcaja tereta, ne smatra se višom silom.
UPP broj:75, str. 41-45, Viši privredni sud SR Hrvatske, 4.IV 1977.

VALJANO POZIVANJE NA KLAUZULU O VIŠOJ SILI - Valjano pozivanje na klauzulu o višoj sili zahtijeva striktno ispunjavanje svih uvjeta iz navedene klauzule.
UPP broj:76, str. 66-70, Engleski Apelacioni sud, 12.XI 1976.

-Poplava rijeke Mississippi kao viša sila. Klauzula "više sile" iz formularnog ugovora GAFTA 100. Viša sila - razlog za produženje vremena ukrcaja robe,
UPP broj:83, str.54-58, Engleski Apelacioni sud, 2. II 1979.

-Izuzeti slučaj "pogibelji mora" obuhvaća i takove događaje koji nisu potpuno nepredvidivi i neotklonjivi. Odnosno, predvidivost pogibelji same po sebi ne priječi prijevoznika da se oslobodi odgovornosti na temelju izuzetog slučaja "pogibelji mora".
UPP broj:155, str. 219-220, Australski Visoki sud, 22. listopada 1998.

NEVRIJEME - Iz dokazane činjenice da je brod prošao kroz oluju i prirodnog svojstva tereta može se zaključiti da je šteta posljedica nevremena i zato je primalac dužan dokazati brodaru krivnju za nastalu štetu.
UPP broj:16, str.15-17, Viši privredni sud NRH, 30.IV 1962.

Red.br. 2.- Pomorske nezgode - st.1.t.1.

Bolanča, Odgovornost....,str. 61. - 2. Pomorske nezgode
SISTEM-III/2, Br. : 296
HPR čl. 4.st.2,t.c.
Ivković, Haška.....str. 188

Red. br. 3.- Ratni događaji - st.1.t.1.

Bolanča, Odgovornost....,str. 70, - 3. Ratni događaji
SISTEM-III/2, Br. : 297
HPR čl. 4.st.2.e.
Ivković, Haška.....str. 200

JUDIKATURA
O SNAŠANJU RIZIKA PREKIDA PUTOVANJA ZBOG RATNIH PRILIKA - Klauzula kojom brodar sve rizike prekida putovanja zbog ratnih prilika prebacuje na korisnika prijevoza protivi se moralnim shvaćanjima i načelu poštenja i savjesnosti u prometu. Ova bi se klauzula mogla primjeniti u slučaju kad bi do prekida putovanja, ili poduzimanja nekih drugih mjera izazvanih ratom, došlo prvenstveno radi spasavanja tereta.
UPP broj:38, str. 53-57, Viši privredni sud SRH, 6.V 1968.

Red.br. 4.- Međunarodni zločini na moru - st.1.t.1.

Bolanča, Odgovornost....,str. 78, - Br. : 4.
SISTEM-III/2, Br. : 298, 4. Međunarodni zločini na moru

HPR 4.st.2.f.
Ivković, Haška.....str. 200

Red.br. 5.- Nemiri i pobune. - st.1.t.1.

Bolanča, Odgovornost....,str. 83, - 5. Nemiri i pobune.
SISTEM-III/2, Br. : 299
HPR 4.st.2.k.
Ivković, Haška.....str. 206

Red.br. 6.- Sanitarna ograničenja ili druge mjere i radnje državnih organa- st.1. t.2.

Bolanča, Odgovornost....,str. 88, - Br. :6.
SISTEM-III/2, Br. : 300, 301, 302.
HPR čl. 4.st.2. h,g.
Ivković, Haška.....str. 201, 202

Red.br. 7. - Radnje ili propusti krcatelja ili osoba ovlaštenih da raspolažu teretom ili osoba koji za njih rade. - st.1.t.3.

Bolanča, Odgovornost....,str. 93, - Br. : 7.
SISTEM-III/2, Br. : 303, 304.
HPR čl. 4.st.2.i.
Ivković, Haška.....str.204

Red.br. 8. - Obustava rada, štrajk, masovno isključenje radnika s posla, bilo koje druge smetnje koje potpuno ili djelomično spriječavaju rad. - st.1. t.4.

Bolanča, Odgovornost....,str. 97, - Br. : 8.
SISTEM-III/2, Br. : 305
HPR čl. 4..st.2.j.
Ivković, Haška.....str. 204

JUDIKATURA

LOCK OUT - Brodar se ne može pozivati na lock-out kao višu silu, ako je mogao za iskrcaj angažirati drugog slagača.
UPP broj:22, str. 51-52, Trgovački sud, Marseille, 15.II 1963.

-Viša sila -Štrajk lučkih radnika -Višom silom se smatra svaki štrajk koji je prouzročio štetu -Ako je štrajk prouzročio sam brodar on će za njega biti odgovoran i neće se moći pozivati na zakonske propise,
UPP broj:90, str.65-67, Apelacioni sud Rouen, 6. III 1980.

Red.br. 9.- Spašavanje ili pokušaj spasavanja ljudi i imovine na moru. - st.1. t.5.

Bolanča, Odgovornost....,str. 102, - Br. :9.
SISTEM-III/2, Br. : 306.
HPR čl.4. st.2.l.
Ivković, Haška.....str. 207

– Red.br. 10. - Skretanje broda zbog spašavanja ili pokušaja spašavanja ljudi i imovine na moru ili zbog drugih opravdanih razloga. - st.1. t.6.

Bolanča, Odgovornost....,str. 106., - Br. : 10.
SISTEM-III/2, Br. : 307, 308.
HPR čl. 4. st.4.
HMB čl.5. st. 6.

JUDIKATURA

ODGOVORNOST ZA ŠTETU ZBOG SKRETANJA BRODA S PUTA

– Tužitelj se ne može pozivati na skretanje broda s puta kao na razlog štete na robi za koju je brodar odgovoran, ako se radi o linijskom brodu koji skreće s puta, u skladu s voznim redom.

UPP broj:50,str. 36-57, Viši privredni sud SRH, IV-S1-1310/1970-2, 5 .XI 1970.

– Red.br. 11. - Prirodni gubitak u težini ili obujmu tereta,oštećenje ili gubitak koji nastaju zbog vlastite mane, skrivene mane ili posebne naravi tereta. .- st.1. t. 7.

Bolanča, Odgovornost....,str. 117., - Br. : 11.

SISTEM-III/2, Br. : 309, 310.

HPR čl. 4.st.2.m.

Ivković, Haška.....str. 209

JUDIKATURA

VLASTITA MANA ROBE - Brodar nije odgovoran za štetu prouzrokovanu vlastitom manom robe i ako u tom pogledu u teretnicu ne unese nikakvu opasku. Da bi se brodar mogao pozivati na vlastitu manu robe, potrebno je da dokaže da nije bio kriv u manipuliranju robom.

UPP broj:35, str. 50-51, Apelacioni sud, Rennes, 19.XII 1966.

KALO - Ako se šteta na teretu kreće u granicama transportnog kala, brodar ne mora dokazati uzrok manjka.

UPP broj:25, str. 68-69, Kasacioni sud Francuske, 16.VII 1964.

Ako se utvrdi da su vreće poderane vanjskim utjecajem, brodar nema prava za manjak tereta, koji je prouzrokovan poderanim vrećama, pozivati se na transportni kalo.

UPP broj:40, str. 43-44, Apelacioni sud, Rouen, 15.V 1967.

Transportni kalo ravna se prema običajima ili propisima luke iskrcaja.

UPP broj:23, str. 46-47, Apelacioni sud, Rouen, 9.I 1964.

Ako se šteta na teretu kreće u granicama transportnog kala, brodar ne mora dokazati uzrok manjka.

UPP broj:25, str. 68-69, Kasacioni sud Francuske, 16.VII 1964.

Prijevozni kalo priznaje se prema običajima luke iskrcaja.

UPP broj:36, str. 66-67, Trgovački sud, Sete, 21.III 1967.

Kod utvrđivanja stvarnog kala uzima se u obzir kao baza roba koja je stigla na odredište.

UPP broj:43, str. 41-45, Viši privredni sud SRH, 29.VII 1968.

VINO - Transportni kalo za vino iznosi 0,50%.

UPP broj:42, str. 54-57, Trgovački sud, Le Havre, 14.V 1968.

SUMPORNI SUBLIMAT - Transportni kalo za sumporni sublimat uvrećan u papirnate vreće iznosi 1%.

UPP broj:39, str. 53-54, Trgovački sud, Marseille, 11.IV 1967.

Vlažnost kukuruza od 13,80% kreće se u granicama dopuštenosti.

UPP broj:43, str. 62-64, Apelacioni sud, Napoli, 29.III 1968.

Vlažnost kukuruza od 14-14,5% tolerantna je za prijevoze između Amerike i Italije.

UPP broj:43, str. 64-67, Okružni sud, Livorno, 15.X 1967.

Vlažnost kukuruza od 13,25% premda je veća od normalne, ipak ne može biti smatrana unutarnjom manom robe, nego njenim normalnim stanjem koje se može kontrolirati.

UPP broj:32, str. 66-67, Okružni sud, Napoli, 14.VI 1965.

Vlažnost kukuruza od 14% predstavlja normalnu vlažnost.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

– Brodar ne odgovara za štetu na teretu, za koji je utvrdjeno da je bio pravilno složen, ako je teret po svojoj prirodi vjerojatno mogao biti oštećen prije ukrcaja na brod. .

UPP broj:54,str. 33-38, Viši privredni sud SRH, IV-P-2454/70, 27.1 1972.

OŠTEĆENJE - Ako je šteta na teretu nastala djelomično slabim slaganjem a djelomično slabom ambalažom štetu prema omjeru krivnje snose brodar i korisnik prijevoza.

UPP broj:15, str.51, Apelacioni sud, Aix, 11.X 1960.

Kad se lako lomljivi teret koji je prevozi u rasutom stanju iskrcava na sidsrištu predpostavlja se da je šteta nastala zbog prirodnog svojstva robe.

UPP br. 17, str. 47-48, Apelacioni sud Rouen, 28.X 1961

PRIRODNO SVOJSTVO - Pod uvjetom da je roba pravilno složena, treba pretpostavljati da je lom nastao prirodnim svojstvom tereta, ako se radi o velikom postotku oštećenja.

UPP broj:25, str. 73-74, Trgovački sud, Le Havre, 29.I 1964.

SKRIVENA MANA - O skrivenoj mani tereta radi se kad je teret smješten u sanduk, pa se roba može pregledati tek nakon što se sanduk otvori.

UPP broj:30, str. 43-45, Apelacioni sud, Paris, 15.II 1965.

O nevidljivoj mani se radi kad se mana prilikom preuzimanja nije mogla ustanoviti uobičajenim ispitivanjem. Uobičajeno ispitivanje ne obuhvaća pregled pomoću vještaka.

UPP broj:28, str. 67-68, Hanzeatski apelacioni sud, Hamburg, 25.II

VLASTITA MANA - Šteta nastala vlastitom manom robe je samo ona koja je posljedica unutarnje greške normalnih svojstava robe, ili je nastala promjenom prirodnih svojstava robe pod uvjetom da šteta nije nastala u cijelosti ili djelomično brodarovom krivnjom.

UPP broj:32, str. 66-67, Okružni sud, Napoli, 14.VI 1965.

VIDLJIVA MANA - Miris naftalina na teretu nije vidljiva mana, pa i kad je taj miris veoma jakog intenziteta.

UPP broj:40, str. 48-50, Apelacioni sud, Rouen, 26.I 1968.

VIDLJIVA ŠTETA - Radi se o vidljivoj šteti kad se ona može ustanoviti prostim pregledom bez demontiranja stvari i njenog specijalnog ispitivanja.

UPP broj:28, str. 47-49, Kasacioni sud Francuske, 11.V 1965.

Manjak od 53.50 hektolitara vina od ukupne količine od 1.800 hektolitara predstavlja vidljivu štetu.

UPP broj:31, str. 67-68, Apelacioni sud, Montpellier, 26.I 1966.

Radi se o vlastitoj mani robe kad ona ne može izdržati teškoće i rizike putovanja vodeći računa o atmosferskim prilikama, a posebno o jakoj vrućini kojoj je roba izložena tokom putovanja.

UPP broj:35, str. 50-51, Apelacioni sud, Rennes, 19.XII 1966.

Vlastita mana robe predstavlja patološke uvjete koji proizlaze iz same prirode robe ili izmjenom njenih prirodnih svojstava.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

VLASTITO SVOJSTVO - O vlastitom svojstvu robe radi se svaki put kad šteta bude prouzrokovana prirodom i stanjem tereta što ga čini nesposobnim da izdrži nepogode i rizike kojima je podvrgnut tokom putovanja.

UPP broj:30, str. 47-48, Apelacioni sud, Rouen, 26.II 1965.

PRIRODNO SVOJSTVO ROBE - Da bi se brodar oslobodio dužnosti naknade štete pozivom na prirodno svojstvo robe, potrebno je da dokaže da je za vrijeme putovanja poduzimao odgovarajuće mjere radi otklanjanja štete.

UPP broj:44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

Brodar za štetu na robi odgovara, ako ne dokaže da je šteta posljedica prirodnih svojstava robe.

UPP broj:32, str. 53-55, Apelacioni sud, Montpellier, 2.XII 1965.

Brodar ne odgovara za štetu koju pretrpi lako lomljivi teret bez ambalaže, ako se utvrdi da je teret bio pravilno složen i da je šteta posljedica prirodnog svojstva robe.

UPP broj:25, str. 73-74, Trgovački sud, Le Havre, 28.I 1964.

Brodar ne odgovara za štetu nastalu prirodnim svojstvom robe. Nije od značaja u tom slučaju da li je brodar u teretnicu unio klauzulu o stanju tereta.

UPP broj:27, str. 52-53, Kasacioni sud Francuske, 2.III 1965.

Brodar ne može prebaciti teret dokaza o vlastitoj krivnji na korisnika prijevoza navodom da je šteta prouzrokovana prirodnim svojstvom robe, ako to nije dokazao.

UPP broj:27, str. 54-55, Kasacioni sud Francuske, 30.III 1965.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU PROUZROKOVANU NA JAKO POKVARLJIVOM TERETU

- Ako je na brodu pokvaren samo jedan dio istovrsnog lako pokvarljivog tereta, smatra se da je kvar posljedica prirodnog svojstva robe, za koju štetu brodar ne odgovara, Da bi brodar bio odgovoran, tužitelj bi morao dokazati da je brodar za tu štetu kriv, tj. dokazati da je oštećeni teret na brodu prevezen pod nepovoljnijim uvjetima od onog dijela koji nije oštećen. Sama tužiteljeva tvrdnja da brod nije bio sposoban za prijevoz odnosnog tereta nije dovoljan dokaz.

UPP broj:50,str. 36-57, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-1510/1970-2, 5.XI 1970.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU NA LAKO POKVARLJIVOM TERETU - ODGOVORNOST BRODARA KOJI SE SPECIJALNO BAVI PRIJEVOZOM SMRZNUTE ROBE - ZNAČENJE RIJEČI "FROZEN" - Brodar je odgovoran za štetu koju pretrpi lako pokvarljivi teret zbog neodržavanja propisane niske temperature, ako se ne može utvrditi u kakvom je stanju teret primljen na prijevoz, pa i kada nije utvrđeno da li i na kojem dijelu puta nije bila održavana propisana temperatura. Kad je u teretnici navedeno da je teret "FROZEN" (engl. smrznuto), specijalizirani brodar se mora interesirati da li je teret smrznut ili duboko smrznut. Ukoliko tako ne postupi, odgovara za štetu prouzročenu neodržavanjem temperature propisane za duboko smrznutu robu. Duboko smrznuta roba zahtijeva održavanje temperature od najviše - 18°C.

UPP broj:61, str. 70-71, Apelacioni sud, Douai, 19.X 1973.

TERET OŠTEĆENJE

-Brodar ne odgovara za oštećenje ili gubitak robe preuzete na prijevoz, ako je do oštećenja tereta došlo zbog prirodnih svojstava tereta.

UPP broj:6,str. 30-32, Viši privredni sud NRH, 24.II 1960.

TRANSPORTNI KALO - Transportni kalo za vino iznosi 0,50%.

UPP broj:42, str. 54-57, Trgovački sud, Le Havre, 14.V 1968.

LITERATURA

Grabovac, I.,Značenje klauzule o neodgovornosti za štete od znojenja (sweat damage), Međunarodni transport, VIII/1962, br.:8., str. 546-547.

Red.br. 12. - Nedostatno pakiranje ili nejasne ili nedostatno trajne oznake na teretu. - st.1. t. 8.

Bolanča, Odgovornost....,str. 124. – Br. : 12.

SISTEM-III/2, Br. : 311.

HPR čl. 4. st. 2.n.. o.

Ivković, Haška.....str. 219-224

JUDIKATURA

Brodar odgovara za štetu koja nastane radi toga što automobili nisu bili ambalažirani.

UPP broj:11, str. 54-55, Trgovački sud, Seine, 1.IV 1960

Manjak tereta -Opaska u teretnici o slaboj ambalaži ne stvara, sama po sebi pretpostavke da brodar nije kriv za manjak tereta. Neznatni manjak tereta stvara pretpostavku da je roba bila dobro ambalažirana.

UPP broj: 10, str. 44-45, Apelacioni sud, Aix, 20.XII 1960

Klauzula u teretnici da teret nema ambalaže ima samo značaj utvrđivanja činjeničnog stanja, a brodar je dužan dokazati da je šteta normalna posljedica pomanjkanja ambalaže. Automobili bez ambalaže mogu se prevoziti i neoštećeni.

UPP broj: 15, str.47-48, Apelacioni sud, Paris, 19.XII 1961.

Brodar ne odgovara za štetu nastalu nedostatkom ambalaže ako se ustanovi da je izbjegavanje štete praktički nemoguće. Odgovara ako mu se dokaže krivnja.

UPP broj:18, str.40-41, Apelacioni sud, Rouen, 22.XII 1961.

Nedostatak ambalaže nije isto što i nepostojanje ambalaže. Brodar se ne može pozivati u svoju korist na propise o nedostatku ambalaže, ako ambalaže nije uopće bilo.

UPP broj:18, str.45-47, Trgovački sud, Seine, 2.II 1962

Nepostojanje poklopca na sanduku koji sadrži boce mineralne vode, a iz kojeg sanduka je počinjena krađa, ne predstavlja štetu prouzrokovanu nedostatkom ambalaže.

UPP broj:34, str. 69-72, Trgovački sud, Marseille, 25.II 1966.

Nedovoljna ambalaža izjednačena je s vlastitom manom robe.
UPP broj:34, str. 69-72, Trgovački sud, Marseille, 25.II 1966.

Špediter mora znati da li je roba koju predaje na prijevoz morem spakovana u podesnoj ambalaži.
UPP broj:26, str. 32-33, Viši privredni sud SRH, 11.II 1965.

Ako se jedan teret prevozi u različitoj ambalaži, pa jedna vrsta ambalaže bude oštećena u većoj mjeri od druge, stranka koja tvrdi da je šteta nastala slabim stanjem ambalaže mora dokazati da je i jedna i druga vrst ambalaže prevožena pod jednakim uvjetima prijevoza.
UPP broj:40, str. 43-44, Apelacioni sud, Rouen, 15.V 1967.

Da li se radi o šteti koja proizlazi iz stanja ambalaže koja se obično upotrebljava, prosuđuje se na temelju omjera štete i količine tereta.
UPP broj:42, str. 52-53, Trgovački sud, Paris, 4.IV 1968.

Rizik za štetu koja nastane slabim stanjem ambalaže snosi primalac, premda se odnosna ambalaža stalno upotrebljava u praksi. Ovo i pod pretpostavkom da je brodar izdao čistu teretnicu.
UPP broj:42, str. 52-53, Trgovački sud, Paris, 4.IV 1968.

Ako brodar u teretnicu ne unese klauzulu o stanju ambalaže, pretpostavlja se da je ambalaža, dok se protivno ne dokaže, prilikom predaje na prijevoz bila u ispravnom stanju.
UPP broj:36, str. 62-64, Apelacioni sud, Rouen, 10.II 1967.

Pretpostavlja se da vreće nisu poderane zbog svoje krhkosti, ako je u odnosu na sveukupan broj vreća jedan relativno mali njihov dio oštećen.
UPP broj:40, str. 43-44, Apelacioni sud, Rouen, 15.V 1967.

Papirnate vreće smatraju se kao pogodna ambalaža za prijevoz mlijeka u prahu morem.
UPP broj:40, str. 43-44, Apelacioni sud, Rouen, 15.V 1967.

Vreće od polietilena obložene s nekoliko papirnatih vreća nisu ambalaža podesna za prijevoz morem mlijeka u prahu, iako ta ambalaža može biti podesna za prijevoz u nekoj drugoj grani saobraćaja.
UPP broj:44, str. 65-66, Apelacioni sud, Paris, 22.I 1969.

Kod prosuđivanja pitanja o ispravnosti ambalaže treba uzimati u obzir sve relevantne okolnosti konkretnog slučaja kao što su vrst tereta, način prijevoza, rizici kojima je roba bila podvrgnuta tokom putovanja itd.
UPP broj:44, str. 65-66, Apelacioni sud, Paris, 22.I 1969.

Brodarov kontejner stavljen na isključivo raspolaganje naručitelju odnosno krcatelju predstavlja dio ambalaže, a ne dio brodskog prostora.
UPP broj:45, str. 74-77, Hanzeatski viši zemaljski sud, Hamburg, 6.III 1969.

ODGOVORNOST BRODARA - Brodar koji je izdao čistu teretnicu ne može se pozivati na okolnost da je ambalaža u času preuzimanja na prijevoz bila manjkava.
UPP broj:46, str. 57-59, Trgovački sud Havre, 21.I 1969.

Ako brodar tvrdi da je šteta nastala radi nedostatka ambalaže, mora to i dokazati.
UPP broj:28, str. 46-47, Kasacioni sud Francuske, 4.V 1965.

Ukoliko brodar ne dokaže da je šteta nastala radi nedostatka ambalaže, primalac ne mora dokazati da je šteta nastala brodarovom krivnjom ili krivnjom njegovih ljudi, pa mu je brodar i bez toga dokaza odgovoran za štetu.
UPP broj:28, str. 46-47, Kasacioni sud Francuske, 4.V 1965.

Brodar se ne može pozivati na oštećenje ambalaže kao uzrok štete na teretu, ako je opaska, koja mu služi kao dokaz oštećenja ambalaže, općenite prirode, ili ako se iz nje ne može utvrditi na koje se koleto odnosi, te ako u opasci nije naveden dan kad je unesena, pa taj nedostatak priječi da se utvrdi da li se opaska odnosi na stanje robe u času ukrcaja na brod, ili iskrcaja iz broda.
UPP broj:38, str. 61-63, Apelacioni sud, Montpellier, 10.XI 1966.

Brodar ne odgovara za štetu prouzrokovanu slabim stanjem ambalaže.
UPP broj:44, str. 65-66, Apelacioni, Paris, 22.I 1969.

Brodar se ne može pozivati u svoju korist na nedostatak ambalaže

ako taj nedostatak nije prouzrokovao štetu.
UPP broj:46, str. 57-59, Trgovački sud, Havre, 21.I 1969.

Da bi se brodar oslobodio odgovornosti mora dokazati da je šteta posljedica manjkavosti ambalaže.
UPP broj:34, str. 69-72, Trgovački sud, Marseille, 25.II 1966.

Brodar ne odgovara za štetu nastalu radi toga što nadležni organi nisu dopustili iskrcaj tereta zbog nepravilnog pakovanja robe.
UPP broj:29, str. 40-44, Viši privredni sud SRH, 18.XI 1964.

- Brodar se ne može pozivati na slabo stanje ambalaže ako je ambalaža bila takova da je mogla odoljeti normalnim rizicima.
UPP broj:52,str. 46-50, Apelacioni sud, Paris, 3.III 1971.

-Špediterov komitent nema prava zahtijevati od špeditera naknadu štete prouzrokovanu kvarom robe, a koja šteta je nastala slabim stanjem ambalaže koju je špediter nabavio, ako komitent nije to stanje utvrdio i o tome sačuvao dokaz.
UPP broj:54,str. 55-57, Trgovački sud, Paris, 22.IV 1971.

Kad se teret iskrca na temelju ugovorne klauzule da se iskrcaj vrši "slobodno od rizika i tereta na brod" , primalac je dužan dokazati da su vreče u kojma je teret uvrečan bile poderane prije iskrcaja.
UPP br. 21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

OŠTEĆENJE - Ako je šteta na teretu nastala djelomično slabim slaganjem a djelomično slabom ambalažom štetu prema omjeru krivnje snose brodar i korisnik prijevoza.
UPP broj:15, str.51, Apelacioni sud, Aix, 11.X 1960.

Propise o pakovanju robe koji vrijede u državi luke iskrcaja mora poznavati naručitelj prijevoza odnosno krcatelj.
UPP broj:29, str. 40-44, Viši privredni sud SRH, 18.XI 1964.

KRIVA NAZNAKA - Smatra se da je teret krivo naznačen ako ne odgovara nazivima uobičajenim u trgovačkom prometu i u brodarovim tarifama koje krcatelju moraju biti poznate.
Generično naznačavanje robe krivo je naznačavanje premda ono obuhvaća vrstu ukrcanog tereta.

Teret je svjesno krivo naznačen ako je krcatelju na temelju faktura moralo biti poznato o kojoj se robi radi.
UPP broj:47, str. 67-69, Trgovački sud, Marseille, 4.III 1969.

Red.br. 13. - Skrivene mane koje se ne mogu dužnom pažnjom otkriti (odnosi se na BROD). - st.1. t.9.

Bolanča, Odgovornost....,str. 128. - Br. : 13.
SISTEM-III/2, Br. : 293.
HPR čl. 4. st. 2.p.
Ivković, Haška.....str. 224
HMB čl. čl. 5. st.1.

Red.br. 14 - HPR čl. 4. st. 2. q. –. - Omnibus klauzula

Bolanča, Odgovornost....,str. 148. - 14.
SISTEM-III/2, br. 312. i sudska praksa br.- 313.
HPR čl. 4. st.2. r)
Ivković, Haška.....str. 226.

LITERATURA

Bolanča, Odgovornost brodara za izuzete slučajeve,1996,str.47-148.
Jakaša,Sistem,Knjiga,III/svezak2, broj:254,258,292,293,294,295,296,300,301,305,306307,309,311.
Haška Pravila : čl.4(2).
Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.165-239.

JUDIKATURA

Brodar je za štetu na teretu odgovoran ako ne dokaže postojanje jednog od razloga koji ga oslobađaju dužnosti naknade štete. Postojanje ovih razloga može dokazati svim dokaznim sredstvima.
UPP broj:42, str. 52-53, Trgovački sud, Paris, 4.IV 1968.

Da bi se oslobodio odgovornosti za štetu na robi, brodar mora dokazati još i odsutnost svoje nemarnosti kad dokaže da postoji izuzeti slučaj. (Apelacioni sud o istom pitanju nije se izjasnio).

UPP broj:27, str. 42-48, Prvostepeni sud Škotske, 16.VI 1964.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - Brodar se može pozivati na ograničenje odgovornosti na temelju Haških pravila, iako u času oštećenja tereta još nije bila izdana teretnica, ali pod pretpostavkom da ugovor o prijevozu predviđa izdavanje teretnice.

UPP broj:31, str. 54-57, Engleski prvostepeni sud, 15.III 1954.

Na granicu brodareve odgovornosti ne utječe okolnost da li se radilo o dolusu ili o culpi lati.

UPP broj:25, str. 80-82, Apelacioni sud, Napoli, 4.V 1962.

- ODGOVORNOST BRODARA ZA OŠTEĆENJE TERETA - SKRIVENA MANA BRODA - Aktivna legitimacija osiguratelja prema brodaru - Kada u teretnici po naredbi nije imenovana osaba po čijem je nalogu brodar dužan predati teret, teret se predaje po naredbi krcatelja - Brodar pomorskog broda ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog skrivene mane broda koju nije mogao uočiti dužnom pažnjom, ako je udovoljio uvjetima iz čl. 458 ZPUP - Brodar će unatoč tom dokazu odgovarati za štetu ako korisnik prijevoza dokaže da je šteta prouzročena osobnom krivnjom osobe za čije radnje i propuste brodar odgovara, a koje se ne odnose na provedbu i rukovanje brodom,

UPP broj: 113-114, str. 114-119, Viši privredni sud Hrvatske, 19. XI. 1985.

LITERATURA -Općenito.

Pallua, E. – Pojam "nerazboritog skretanja" pred američkim sudovima, UPP broj: 70 str. 73

Bolanča,, D., Radnje ili propusti krcatelja kao izuzeti slučaj u pomorskom prijevozu stvari UPP- broj: 149-152 str.53-60

Bolanča, D., Značaj instituta izuzetih slučajeva u pomorskom prijevozu stvari, Pomorski zbornik, Rijeka, XXXV/1997, str. 179-192

Bolanča, D., Nedostatno pakiranje ili nejasne ili nedostatne trajne oznake na teretu kao izuzeti slučaj, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Rijeci, XXXIV/1997, broj: 1-2, str. 50-64

Bolanča, D.,Institut izuzetih slučajeva i odgovornost brodara u prijevozu stvari (Doktorska disertacija),1994

Grabovac, I.,Pravo na ograničenje odgovornosti, gubitak, UPP, 31/1989, str. 51-64

Grabovac, I.,Odgovornost pomorskog vozara zbog propusta dužne pažnje i insuficientnih primjedaba u teretnici, Međunarodni transport, X/1964, broj: 11, str. 23.

Pallua, E., Raspodjela tereta dokaza između primaoca tereta i brodara kod izuzetih slučajeva, UPP broj: 27, 1965.

565.st.1.t.1.

Grabovac, I., Zakonodavne i teorijske osnove tumačenja pojma pomorske nezgode kao "iznimnog slučaja" u pomorskom prijevozu stvari, UPP broj:1-2, (133-134), 1992.

Gabovac, I.,Viša sila-Popravljanje obale-Zakašnjeli ponovni ukrcaj-Teret dokaza -(Prikaz presude) UPP 24.str.2.-23.

Bolanča, D.,Tumačenje sintagme "Act of God" u Haškim pravilima, UPP broj: 1-2, str.67-68

Bolanča, D.,Tumačenje sintagme "Act of God" u Haškim pravilima,Zbornik radova Pravnog fakulteta u Rijeci,br. 15,1994.

565.st.1.t.1.

Grabovac, I.,Odgovornost brodara za prijevoz stvari u slučaju ratnog rizika, Privreda i pravo, broj: 3-4,1988.

565.st.1.t.1.

Grabovac, I., Međunarodni zločin na moru kao "izuzeti slučajevi" u prijevozu stvari morem - kako tumačiti izraz"djela javnih neprijatelja", Privreda i pravo, broj: 9-10, 1990.

565.st.1.t.6.

Grabovac, I., Pravni problemi devijacije kod ugovora o pomorskom prijevozu, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu,: II,1964

565.st.1. t.7

Trampuž, M., Rastur tereta u pomorskom prijevozu i odgovornost

brodara, MT, UPP broj:6., 1964. .st.1.t.1.

Članak 566.

Zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda) može, ako se to ne protivi važećim propisima, opasni teret u svako doba i bilo gdje iskrcati, učiniti ga bezopasnim ili ga baciti ako brodar (NACRT- prijevoznik) o toj opasnosti nije bio obaviješten prije ukrcavanja.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu i ne odgovara za štetu.

---

1. *Da bi brodar imao pravo postupiti prema odredbi stava 1. ovog člana dovoljna je samo činjenica da o opasnim svojstvima tereta nije bio obaviješten prije početka ukrcavanja i nije potrebno da nastane konkretna opasnost.*
2. *Ne zahtijeva se izričito obavještavanje u svakom pojedinom slučaju, već će biti dovoljno da korisnik prijevoza dokaže da je brodar znao o opasnosti koju odnosni teret predstavlja - član 500.*
3. *Ako je brodar doznao o opasnim svojstvima tereta nakon zaključenja ugovora, ima pravo odustati od ugovora na štetu naručioca. Ako ne odustane od ugovora, ne može postupati po odredbama ovoga člana već prema ovlaštenjima koja mu daje član 567.*
4. *Brodar će ipak kod poduzimanja odnosnih mjera morati voditi računa i o interesima korisnika prijevoza. Tako neće smjeti baciti teret, ili ga učiniti neškodljivim, ako ga može bez posebne opasnosti iskrcati u nekoj obližnjoj luci.*
5. *Zapovjednik broda ne smije poduzeti mjere koje se protive propisima kojima je svrha ostvarenje sigurnosti.*
6. *Od pune vozarine korisnik prijevoza nema pravo zahtijevati da se odbiju ušteđeni troškovi, jer bi se to protivilo pojmu pune vozarine.*
7. *Postupak s opasnim teretom prilikom ukrcaja - čl. 499. i 500.*
8. *Za uskladištenje tereta primjenjuje se odredba člana 555.*
9. *O poduzetim mjerama brodar je dužan obavijestiti osobu ovlaštenu da raspolaže teretom.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:85,213,215.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501,509.

Članak 567.

Ako je brodar (NACRT-prijevoznik) primio na prijevoz opasan teret, znajući za opasnost koju teret predstavlja, može ga iskrcati ili učiniti bezopasnim ako bude ugrožena sigurnost broda (NACRT-

pomorskog broda), osoba ili drugog tereta na brodu (NACRT-pomorskom brodu) te okoliša.

Ako na temelju stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) iskrca teret prije dolaska na odredište, ima pravo na vozarinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete uzrokovane ukrcajem opasnog tereta i postupkom brodara (NACRT-prijevoznika) snosi svaka stranka za sebe.

---

1. *Za prosuđivanje pitanja je li brodar znao za odnosna svojstva tereta – član 500.*
2. *Bitna pretpostavka za pravo brodara na poduzimanje odnosnih mjera jest da se mora raditi o konkretnoj opasnosti, za razliku od slučajeva člana 566. kod kojih se opasnost pretpostavlja na temelju same činjenice da se radi o opasnom teretu.*
3. *U pogledu ulaganja dužne pažnje kod poduzimanja odnosnih mjera i zabrane njihovog poduzimanja – v. član 566.*
4. *Vozarina prema korisno prevaljenom putu – član 599.*
5. *Ako se brodaru može pripisati krivnja pri poduzimanju odnosnih mjera, štetu koja je tom krivnjom prouzrokovana snosi brodar.*
6. *Pri ocjenjivanju težine opasnosti i u vezi s tim poduzimanjem odnosnih mjera zahtijeva se znanje, hrabrost i hladnokrvnost jednog srednje sposobnog zapovjednika.*
7. *Za uskladištenje tereta primjenjuje se odredba člana 555.*
8. *O poduzetim mjerama dužan je brodar obavijestiti osobu ovlaštenu da raspolaže teretom.*
9. *Za postupak s opasnim teretom prilikom ukrcavanja – čl. 509, 510.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

U članku 567. stavku 2. i članku 573. stavku 3. riječ korisno briše se.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:213.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:303,517.

Članak 568.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ne odgovara za štetu nastalu zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta ili zakašnjenja u predaji tereta ako je krcatelj neispravno naznačio vrstu ili vrijednost tereta, znajući da je naznaka neispravna.

---

1. *Svrha ove odredbe jest da krcatelja prisili da daje točne podatke o robi.*
2. *Premda se navodi samo krcatelj, ipak će ovaj član doći do primjene i kad je naručilac znao da krcatelj daje krive podatke, jer*

krcatelj nastupa kao naručiočev ovlaštenik.

3. *Za primjenu propisa ovoga člana nisu relevantni motivi zbog kojih su dani netočni podaci.*
4. *Krivnju krcatelja odnosno naručioca mora dokazati brodar.*
5. *Premda iz formulacije ovog člana slijedi da je područje brodareve neodgovornosti veoma široko, ipak brodar neće moći postupati šikanozno, tako da napakosti korisniku prijevoza ili da sebi pribavi neopravdani dobitak.*
6. *Između netočnih podataka i štete ne mora postojati uzročna veza.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,2 - broj:304,311,347,508,509.

Haška Pravila : lk,4(1),

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.159.

v. čl. 499, 527.

JUDIKATURA

-ODGOVORNOST BRODARA ZA MANJAK TERETA - Okolnost da je na temelju brodarskog ugovora na vrijeme brodar obvezan uputiti zapovjednika da zatraži >>Ullage report<< s odgovarajućim podacima o tonama tereta, te pismeno protestira krcatelju za bilo koju razliku koja se pojavi između podataka u >>Ullage report<< i količinama navedenim u teretnici, upućuje na zaključak da brodar nije odgovoran za razliku koja se pojavi između podataka o količinama navedenim u teretnici i mjerenjima izvršenim na obalnim tankovima - Kod obračuna manjka tereta uobičajeni transportni kalo od 0,5 % se uzima u obzir samo u odnosu na količinu tereta koju je brodar stvarno preuzeo na prijevoz, a ne na veću količinu koja je navedena u teretnici i kojoj brodar nije prigovorio,

UPP broj: 109-112, str. 332-338, Viši privredni sud Hrvatske, 11. XI. 1985.

Članak 569.

Naručitelj odgovara brodaru (NACRT-prijevozniku) za naknadu štete koja mu je prouzročena zato što su naručitelj, odnosno krcatelj dali netočne ili nepotpune podatke o količini, vrsti i oznakama tereta.

---

1. *Za primjenu ovog člana nije relevantno da li su netočni podaci dani svjesno ili nesvjesno.*
2. *Između netočnih podataka i štete na teretu mora postojati uzročna veza. Ta će veza postojati kad je brodar postupao s teretom na način na koji mora postupati s teretom na temelju podataka koje mu je dao krcatelj.*
3. *Brodar se neće moći pozivati na odredbu ovoga člana ako mu se dokaže da je unatoč krcateljevim netočnim podacima upotrebom najobičnije pažnje mogao ustanoviti stvarno stanje, i da unatoč tome nije poduzeo mjere da se šteta izbjegne.*
4. *Postupak brodara s ovim teretom – član 572.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:59.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346,347,349.

Članak 570.

Naručitelj odgovara brodaru (NACRT-prijevozniku) za štetu koja mu je prouzročena ukrcajem ili prijevozom stvari čiji je uvoz, izvoz ili provoz zabranjen, ili se krijumčare, ako u vrijeme ukrcavanja ta svojstva brodaru (NACRT-prijevozniku) nisu bila niti su morala biti poznata.

---

1. *Da bi brodar imao pravo na naknadu štete, šteta mora biti u uzročnoj vezi s odnosnim zabranama.*
2. *Brodar s ovim teretom u pogledu njegovog očuvanja od oštećenja mora postupati kao i sa svakim drugim teretom, jer će inače biti odgovoran.*
3. *Postupak kod primanja ovog tereta – član 501.*
4. *Postupak brodara s ovim teretom – član 573.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:59.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346,348.

Članak 571.

Osoba koja bez znanja brodara (NACRT-prijevoznika) ukrca stvari odgovara brodaru (NACRT-prijevozniku) za štetu koja mu je ukrcajem tih stvari prouzročena.

---

1. *Brodar i s ovim stvarima, kad ih otkrije, mora postupati dužnom pažnjom, inače će biti odgovoran za štetu.*
2. *Krcatelj će brodaru odgovarati za štetu koju ove stvari prouzrokuju ako ih brodar nije mogao otkriti i poduzeti potrebne mjere da se šteta izbjegne.*
3. *Postupak brodara s ovim stvarima – član 572.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346,349.

Članak 572.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) može, prema svojoj ocjeni, u svako doba i bilo gdje iskrcati, a ako je riječ o ugrožavanju osoba, broda (NACRT-pomorskog broda), tereta na brodu (NACRT-pomorskom brodu) i okoliša, i baciti teret koji je bez njegova znanja ukrcan te teret koji je neispravno ili nepotpuno naznačen.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala njegovim postupkom.

---

1. *Unatoč velikim ovlaštenjima koja se brodaru za poduzimanje odnosnih mjera daju u stavu 1, brodar će ipak morati voditi, u granicama stvarne mogućnosti, računa o opravdanim interesima korisnika prijevoza. Tako će biti odgovoran ako bez opravdanog razloga iskrca teret na sasvim nezgodnom mjestu, na kojemu će biti ugrožen, ili će ga se s teškoćama moći preuzeti.*

2. *Za nastup stvarne opasnosti - v. član 566.*

3. *Brodar će odgovarati za štetu koja je prouzrokovana njegovim postupkom ako je taj postupak bio šikanozan ili ako nije upotrijebio dužnu pažnju pri iskrcavanju.*

4. *Kod ocjenjivanja težine opasnosti i u vezi s tim odlučivanja o potrebi poduzimanja odnosnih mjera zahtijeva se znanje, hrabrost i hladnokrvnost jednog srednje sposobnog zapovjednika.*

5. *Ako brodar robu dade na uskladištenje, primjenjuju se propisi člana 555.*

6. *Od pune vozarine brodar nije dužan obračunati uštеđene troškove, jer bi se to protivilo pojmu pune vozarine.*

Članak 573.

Teret čiji je uvoz, izvoz ili provoz zabranjen zapovjednik broda (NACRT- pomorskog broda) može vratiti u luku ukrcaja ili ga bilo gdje iskrcati ako se za takav postupak zapovjednika ukaže potreba, a u slučaju nužde i baciti ga.

Ako u slučaju iz stavka 1. ovoga članka svojstva tereta brodaru (NACRT- prijevozniku) nisu bila niti morala biti poznata, brodar (NACRT- prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

Ako je brodar (NACRT- prijevoznik) znao ili morao znati za svojstva tereta iz stavka 1. ovoga članka, zadržava pravo na vozarinu prema korisno prevaljenom putu, a ostale štete snosi svaka stranka za sebe.

---

1. *Odluka o potrebi poduzimanja mjera iz stava 1. mora biti rezultat ocjene jednog srednje sposobnog, hrabrog i hladnokrvnog zapovjednika.*

2. *Ako brodar iskrca teret, morat će voditi računa o interesima korisnika prijevoza - v. član 572.*

3. *Za odredbu stava 2. - v. bilješku uz član 572. st. 2.*

4. *Vozarina prema korisno prevaljenom putu - član 599.*

5. *Ako se brodaru može pripisati krivnja pri poduzimanju mjera iz stava 3, on sam snosi štetu koja je njegovom krivnjom prouzrokovana.*

6. *Ako se teret uskladišti, primjenjuje se odredba člana 555.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:214.

Jakaša,Sistem,Knjiga,III/svezak,2 - broj:254,382,501,509,514,517.

Članak 574.

Ako je do zabrane uvoza, izvoza ili provoza robe došlo za putovanja brodom (NACRT- pomorskim brodom), u pogledu postupanja zapovjednika s tom robom primjenjuje se odredba članka 573. stavka 1. ovoga Zakona.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) zadržava pravo na punu vozarinu i naknadu štete, a ne odgovara za štetu koja je nastala takvim postupkom.

---

1. v. član 573.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:501,509,514

Članak 575.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) ne odgovara za naknadu štete za oštećenje, manjak ili gubitak tereta, a ni za zakašnjenje u predaji tereta za iznos veći od 666,67 obračunskih jedinica Posebnih prava vučenja po koletu ili jedinici oštećenoga, manjkajućeg ili izgubljenog tereta ili tereta predanoga sa zakašnjenjem, odnosno 2 obračunske jedinice Posebnih prava vučenja po kilogramki bruto težine oštećenoga, manjkajućeg ili izgubljenog tereta, s time da se primjenjuje iznos koji je viši.

Pod jedinicom tereta, prema stavku 1. ovoga članka. razumijeva se koleto ili komad, a kod tereta u rasutom stanju - metarska tona ili kubični metar, odnosno druga mjera prema tome na temelju koje je jedinice mjere vozarina ugovorena. Ako vozarina nije ugovorena po jedinici mjere, za rasuti teret pod jedinicom mjere razumijeva se jedinica mjere na temelju koje se uobičajeno ugovara vozarina u mjestu ukrcaja.

Ako se teret prevozi kontejnerima, paletama ili drugim sličnim napravama, pod jedinicom tereta prema stavku 1. ovoga članka, smatra se:

1) koleto ili jedinica tereta navedena u teretnici - ako je u teretnici navedeno koleto ili jedinica tereta sadržana u kontejneru, paleti ili drugoj sličnoj napravi,

2) kontejner, paleta ili druga slična naprava kojom se prevozi teret ako u teretnici nije navedeno koleto ili jedinica tereta.

---

1. *Ovaj član normira visinu brodareve odgovornosti.*
2. *Brodar odgovara čitavom svojom imovinom, ali samo do visine u ovom članu navedenih iznosa.*
3. *Pojedini dijelovi imovine brodara mogu biti izuzeti od izvršenja na temelju posebnih propisa.*
4. *Izuzimanje i ograničenje izvršenja na temelju odredaba ovog zakona –*
5. *Baza za određivanje visine odgovornosti je jedinica tereta, koja može biti koleto ili komad, metarska tona ili kubični metar. Prvenstveno kao jedinica dolazi u obzir koleto ili komad, a ostale dvije mjere samo ako se teret prevozi u rasutom stanju.*
6. *Koleto odnosno komad bit će mjerodavni i kad se vozarina za njih obračunava na temelju težine, zapremnine ili vrijednosti. Npr.*

lokomotiva je jedna jedinica premda je vozarina izračunata na bazi njezine težine.

7. *Rastavljeni dijelovi jedne sastavljene stvari svaki za sebe predstavljaju jedan komad.*
8. *Kod težinske odnosno volumenske jedinice svaka započeta jedinica predstavlja potpunu cjelinu.*
9. *Kod prijevoza kontejnerima i drugim sličnim napravama, ako nije drukčije ugovoreno, ovisi o volji krcatelja da li će u teretnici kao jedinica tereta biti navedena odnosna ambalaža ili njen sadržaj.*
10. *Ako je dio rasutog tereta iz razloga sigurnosti broda uvrećen, kao što to biva kod prijevoza žitarica, vreće se ne smatraju koletima.*
11. *Pod vozarinom u smislu stava 2. podrazumijeva se bruto vozarina.*
12. *Povišenje brodareve odgovornosti – član 675.*
13. *Mogućnost umanjenja brodareve odgovornosti – član 584.*
14. *Jedinica tereta nije mjera za forfetnu naknadu štete, već predstavlja samo temelj za brodarevu najvišu odgovornost. Npr. ako šteta na jedinici tereta iznosi 3000, brodar će odgovarati do tog iznosa, a ne mora platiti 4000.*
15. *Za ograničenje odgovornosti na temelju ovoga člana nije potrebno osnivanje fonda ograničene odgovornosti – član 421.-447.*
16. *Osim ograničenja visine odgovornosti na temelju ovoga člana, brodar može ograničiti svoju odgovornost i na temelju propisa čl. 421-447. koji predstavljaju krajnju granicu do koje brodar odgovara. To znači da će doći do primjene onaj sistem ograničenja koji je niži.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:325,326,327,328,330,331, 332,333,345.

Haška Pravila : SDR 79- čl.5(5)(d).

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.267.

Hamburška pravila:čl. 26.

JUDIKATURA

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI KADA SE PRIJEVOZ ROBE MOREM VRŠI U KONTEJNERIMA - JEDINICA TERETA - Kad u teretnici nije naveden broj koleta složenih u kontejner, kao jedinica tereta (“package”), u smislu ograničenja brodarove odgovornosti prema U.S. COGSA, ima se smatrati kontejner. Kad krcateljevo vlastito pakiranje nije funkcionalno i upotrebljivo za prekomorski prijevoz, teret dokaza je na krcatelju zašto kontejner nije jedinica tereta. Na krcatelju je tada da drugim dokaznim sredstvima dokaže da koleta složena u kontejner predstavljaju jedinice tereta.

UPP broj:62, str. 74-76, Apelacioni sud Sjedinjenih Američkih Država, 13.VIII 1973.

Ako se ne može dokazati koliko je koje robe bilo u kamionu koji je predan vozaru na prijevoz, brodar

odgovara do visine odgovornosti za jednu jedinicu tereta.

UPP broj:24, str. 27-28, Trgovački sud, Seine, 26.IV 1963.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI

- Ako je u teretnicu unesena količina tereta po broju odredjene vrsti pakovanja, kao jedinica tereta u smislu ograničenja brodarove odgovornosti, smatra se pojedino koleto i bez obzira na okolnost da je, vozarina ugovorena po toni ili zapremini tereta.

UPP broj:56,str. 42-46, Viši privredni sud SRH, IV-P-1587/70, 20.VI 1972.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - PRIJEVOZ KONTEJNERIMA - JEDINICA TERETA - Kontejner koji je brodar dao za smještaj kartonskih kutija televizora ne smatra se jedinicom tereta u smislu ograničenja brodarove odgovornosti. Jedinica tereta je svaka kutija sadržana u kontejneru.

UPP broj:75, str. 64-68, Prvostepeni sud zapadnog distrikta države Washington, Seattle, USA, 30.IV 1976.

Kontejner nije jedinica tereta ("package") za potrebe ograničenja brodarove odgovornosti ako je u teretnici naveden broj koleta složenih u kontejner. Ograničenje prema jedinici obračuna vozarine ("per customary freight unit") prema kanadskom pravu može doći do primjene samo kod tereta koji nije u koletima.

UPP broj:62, str. 77-79, Kanadski Savezni sud, 30.V 1973.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - POJAM KOLETA - KONTEJNER KAO JEDINICA TERETA - Brodar može ograničiti svoju odgovornost prema koletu. Pod koletom se podrazumijeva komad ili paket, koja ambalaža je takva da štiti sadržaj od rizika i opasnosti prijevoza. Ukoliko su paketi koji imaju takvu ambalažu smješteni u kontejner, jedinica tereta je kontejner, i to bez obzira da li je uz teretnicu priložena specifikacija u kojoj je točno naveden broj i vrsta paketa koji su u kontejner smješteni.

UPP broj:64, str. 64-66, Trgovački sud, Havre, 19.X 1973.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - NESPOSOBNOST BRODA ZA PLOVIDBU - Pravo na ograničenje odgovornosti po jedinici tereta brodovlasnik i brodar ne gube ako se radi o odgovornosti za nesposobnost broda za plovidbu.

UPP broj:70, str. 70-72, SAD, Apelacioni sud 2. područja, 3.XII 1974.

OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - JEDINICA TERETA - Kao jedinica tereta na temelju koje brodar ima pravo ograničiti svoju odgovornost uzima se vreća u koju je teret uvrećan, a ne tona kao mjera za obračun vozarine.

UPP broj:68, str. 41-42, Viši privredni sud SR Hrvatske, 14.V 1975.

Ako je u teretnici navedeno koja su koleta sadržana u kontejneru, pod jedinicom tereta smatra se svako koleto a ne kontejner.

UPP broj:68, str. 59-60, Apelacioni sud, Rouen, 14.II 1975.

Traktor i poluprikolica predstavljaju zajedno jednu jedinicu tereta za koju brodar odgovara ograničeno.

UPP broj:70, str. 69-70, Trgovački sud, Paris, 12.XII 1975.

-Kad se teret preda na prijevoz u koletima ili komadima, jedinica tereta je komad odnosno koleto, bez obzira na koji način je obračunata vozarina. Prema tome, ako je teret predan u vrećama jedinica tereta je vreća.

UPP broj:65, str. 31-32, Savezni sud, 10.VII 1974.

Kao jedinica tereta na temelju koje brodar ima pravo ograničiti svoju odgovornost uzima se svežanj a ne tona kao jedinica za obračun vozarine.

UPP broj:68, str. 37-40, Viši privredni sud SR Hrvatske, 14.V 1975.

ODGOVORNOST BRODARA -OGRANIČENA ODGOVORNOST PO JEDINICI TERETA

-Kad brodar za štetu odgovara ograničeno po jedinici tereta, onda odgovara samo za štetu na teretu i to samo do visine , propisanog iznosa ograničene odgovornostl. Preko iznosa ograničene odgovornosti brodar ne odgovara ni za štete ni za troškove koji su primatelju nastali u svrhu ustanovljenja ili umanjenja štete, kao akcesornost štete. Obveza brodara da preko iznosa ograničene odgovornosti naknadi primatelju troškove postupka (parnične troškove i troškove postupka osiguranja dokaza) temelji se na posebnoj pravnoj osnovi, kvalificiranoj krivnji brodara i što svoju obvezu naknade štete nije dobrovoljno ispunio, odnosno što je bez opravdanog razloga odbio sudjelovati u kontradiktornom utvrdjivanju štete,

UPP broj:97, str.29-32, Viši privredni sud Hrvatske, 25. 1 1983.

-OGRANIČENJE ODGOVORNOSTI - Vrijedi za ugovorne i izvan- ugovorne tražbine prema čl.216 francuskog trgovačkog zakona, koji dolazi do primjene za odnose prije 1. siječnja 1978,

UPP broj:98, str.39-52, Viši privredni sud Hrvatske, 12. IV 1983.

VISINA ODGOVORNOSTI PO NIZOZEMSKOM PRAVU -Visina odgovornosti po nizozemskom pravu manja je od one po Visbyskim pravilima i engleskom Zakonu od 1971. Član 5 Protokola od 1968 modificirani čl.X Haških pravila),

UPP broj:99, str.62-64, Engleska Kuća Lordova, 25. XI 1982.

Culpa lata ne isključuje primjenu ograničene odgovornosti po jedinici tereta .

UPP broj:7, str.39-40 Kasacioni sud Francuske, 11. III 1960 .

-Brodar se ne može pozivati na ograničenje odgovornosti, ako je šteta nastala grubom nepažnjom osoba s kojima se služi.

UPP broj: 10, str.47-48, Apelacioni sud, Genova 11.XII. 1958.

-Nepravilno smještanje robe u hladionicima smatra se velikom nepažnjom i ne priznaje se pravo brodaru da ograniči svoju odgovornost. I kad bi se priznalo pravo ograničenja brodareve odgovornosti, to ne bi bilo po težinskoj toni već po komadima, jer je i u teretnici tunjevina bila navedena po broju komada s ukupnom težinom.

UPP broj:10, str. 46-50, Okružni sud, Genova, 29.VII 1959.

-PRIJEVOZ KONTEJNERA - ODGOVORNOST BRODARA I PODBRODARA PREMA OSIGURATELJU KOJI JE OSIGURAO TERET - BRODAREVA OGRANIČENA ODGOVORNOST - Kod osiguranog prijevoza s udjelom više brodara, osiguratelju, koji je stupio na mjesto osiguranika, odgovara brodar koji je izdao teretnicu za čitav put, koji je osiguranjem pokrio osiguratelj. Podbrodar koji je izdao teretnicu za jedan dio puta odgovara samo za osiguranjem pokriveni sektor puta. Ukoliko je šteta nastala nakon iskrcaja iz broda podvozara na dijelu puta koji osiguratelj nije pokrio osiguranjem, podbrodar ne odgovara ukoliko osiguratelju odgovara brodar koji je pokrio čitav sektor puta. Ako je u teretnici navedeno da brodar ograničeno odgovara za čitavo koleto, bez obzira na okolnost što je u teretnici naveden broj komada koleta, jedinicom tereta se smatra čitavo koleto.

UPP broj: 137.-140., str. 173.-178., Privredni sud Hrvatske, 7.7.1992.

PRIJEVOZ U KONTEJNERIMA - ODGOVORNOST BRODARA ZA ŠTETU U UNUTRAŠNJOSTI KONTEJNERA - Brodar nije odgovoran za štetu u unutrašnjosti kontejnera koja je nastala za vrijeme olujnog vremena, ako ne postoje vanjski znakovi oštećenja kontejnera koji bi ukazivali na to da su kontejneri bili slabo učvršćeni u brodu i međusobno se sudarali.

UPP broj:65, str. 53-55, Trgovački sud, Paris, 13.II 1974.

PRIJEVOZ U KONTEJNERIMA - JEDINICA TERETA - Kad u teretnici nije naveden broj koleta složenih u kontejner, kao jedinica tereta (“package”) u smislu ograničenja brodarove odgovornosti prema U.S. COGSA ima se smatrati kontejner.

UPP broj:62, str. 74-76, Apelacioni sud Sjedinjenih Američkih Država, 13.VIII 1973.

Kontejner nije jedinica tereta (“package”) za potrebe ograničenja brodarove odgovornosti ako je u teretnici naveden broj koleta složenih u kontejner.

UPP broj:62, str. 77-79, Kanadski Savezni sud, 30.V 1973.

Kontejner ne predstavlja jednu jedinicu tereta, već su jedinice tereta u njemu sadržana koleta pojedinačno.

UPP broj:72, str. 71-72, Trgovački sud, Marseille, 27.IV 1976.

-BRODAREVA ODGOVORNOST ZA JEDINICU TERETA -Jedinica tereta, koleto, je odredjena količina tereta koja predstavlja fizički kompaktnu cjelinu koja je individualizirana -Kad je teret koža, pakiran u zavežljaje od po 12 komada, a zavežljaji povezani u bale, i kad su bale individualizirane (označene brojem), a ne zavežljaji povezani u bale, kao jedinice tereta na temelju koje brodar ima pravo ograničiti svoju odgovornost uzima se bala, a ne zavežljaj,

UPP broj:95, str.47-49, Viši privredni sud Hrvatske, 5. I 1982.

-PRIJEVOZ STVARI MOREM - PRIMJENA PRAVA - Brodarova odgovornost - Ograničenje odgovornosti - Ako je u teretnici navedena klauzula o primjeni prava (Paramount klauzula) prema kojoj će se primijeniti Haška pravila, ako

su ona prihvaćena od zemlje otpreme, a ako ta zemlja nije članica konvencije na temelju koje se ta pravila primjenjuju, primijenit će se zakonodavstvo zemlje odredišta, a ako se radi o sporu koji nije normiran navedenom Konvencijom, primijenit će se odgovarajuće zakonodavstvo. Ukoliko zemlje otpreme i odredišta nisu članice navedene Konvencije, sud će na temelju ugovorene klauzule, primijeniti jugoslavensko pravo kao pravo zemlje brodara. Brodar odgovara za teret od preuzimanja pa do predaje u luci ugovorenog odredišta. Na ovu odgovornost ne utječe ni činjenica da se prevezeni teret uobičajeno iskrcava u drugoj luci odakle se, na teret i rizik brodara, prevozi kopnenim putom do ugovorene luke predaje tereta. Ako je brod priznao ovu okolnost, i predao teret u drugoj luci u kojoj se teret uobičajeno iskrcava, odgovara ne samo za izbor skladištara, nego i za njegov rad. Odgovoran je i za štetu nastalu zato što teret nije mogao biti smješten u zatvoreno skladište. Primatelj nije dužan znati da je teret stigao u odnosnu luku, nego ga je obvezan primiti u ugovorenoj luci odredišta. Na ovu okolnost ne utječe ni činjenica da je brodar u iskrcajnoj luci na temelju "notify address" obavijestio određenu osobu o dolasku broda. Ako se brodar nije pobrinuo da teret bude sigurno uskladišten u iskrcajnoj luci, radi se o njegovoj osobnoj gruboj nepažnji, te za štetu odgovara neograničeno.

UPP broj: 127.-128., str. 285.-290., Privredni sud Hrvatske, 30.9.1988.

"PACKAGE"

-Okolnost da se radi o ambalaži nije isključivo mjerodavna za element pojma "package" već u pojam moraju ući i elementi obujma stvari i njena težina s gledišta mogućnosti normalnog rukovanja,

UPP broj:9,str. 57-59,Okružni sud, Genova, 22-1 1958.

JEDINICA TERETA - Prema belgijskom pravu jedinica tereta smatra se jedan transformator.

UPP broj:39, str. 63-64, Hanzeatski apelacioni sud, Bremen, 30.V 1968.

U smislu Konvencije o teretnici 1924. kao komad ne podrazumijeva se samo malo koleto već svaki individualizirani komad koji se kao jedinstvena cjelina predaje na prijevoz i s njime manipulira, bez obzira na njegovu težinu i zapremninu.

UPP broj:33, str. 57-59, Apelacioni sud, Paris, 24.X 1966.

Ako se radi o koletu jedinica tereta je koleto. Ako se ne radi o koletu jedinica tereta je težina ili obujam prema tome kako je ugovorena vozarina. Kontejner je koleto pa je prema tome i jedinica tereta i u slučaju da je u njemu oštećeno više komada robe.

UPP broj:30, str. 54-57, Apelacioni sud, Genova, 25.V 1965.

Kao jedinica tereta za određivanje granice brodarove odgovornosti smatraju se palete u kojima su smješteni sanduci a ne svaki sanduk posebno.

UPP broj:35, str. 61-63, Apelacioni sud SAD (2. okrug), 19.IV 1967.

KOLETO - Smatra se kao koleto i bala u kojoj je sadržana odjeća.

UPP broj:41, str. 58-60, Administrativni sud, Paris, 28.XI 1967.

JEDINICA TERETA - Prema belgijskom pravu jedinica tereta smatra se jedan transformator.

UPP broj:39, str. 63-64, Hanzeatski apelacioni sud, Bremen, 30.V 1968.

U smislu Konvencije o teretnici 1924. kao komad ne podrazumijeva se samo malo koleto već svaki individualizirani komad koji se kao jedinstvena cjelina predaje na prijevoz i s njime manipulira, bez obzira na njegovu težinu i zapremninu.

UPP broj:33, str. 57-59, Apelacioni sud, Paris, 24.X 1966.

Ako se radi o koletu jedinica tereta je koleto. Ako se ne radi o koletu jedinica tereta je težina ili obujam prema tome kako je ugovorena vozarina. Kontejner je koleto pa je prema tome i jedinica tereta i u slučaju da je u njemu oštećeno više komada robe.

UPP broj:30, str. 54-57, Apelacioni sud, Genova, 25.V 1965.

Kao jedinica tereta za određivanje granice brodarove odgovornosti smatraju se palete u kojima su smješteni sanduci a ne svaki sanduk posebno.

UPP broj:35, str. 61-63, Apelacioni sud SAD (2. okrug), 19.IV 1967.

KOLETO - Smatra se kao koleto i bala u kojoj je sadržana odjeća.

UPP broj:41, str. 58-60, Administrativni sud, Paris, 28.XI 1967.

LITERATURA

Pavliha, M. – Odgovornost ladjarja pri prevozu kontejnerev, Pravnik, Ljubljana, let.42 (1987), 8-10, str. 437-449

Grabovac, I.,Ograničenje odgovornosti po jedinici tereta u prijevozu kontejnera, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu, januar-april 1974. str. 109-123

Pavić, D., Prijevoz kontejnerima, Zagreb/Čakovec, 1983.

Pavić, Dr. Drago – Prijevoz kontejnerima, UPP broj:100 str. 289-290

Pejović, Časlav - Ograničenje odgovornosti pomorskog vozara za štetu na teretu Uporedno pomorsko pravo = Vol.35 (1993) Broj 137-140=1-4. -,str. 21-32.

Članak 576.

Naručitelj, odnosno krcatelj može, u sporazumu s brodarom, povisiti granicu brodarove odgovornosti iz članka 575. ovoga Zakona, naznačujući tako povišenu vrijednost robe po jedinici tereta.

Ako je izdana prijevozna isprava sporazum stranaka o povišenju brodarove odgovornosti, koji nije naveden u toj ispravi, nema pravni učinak u korist primatelja koji nije naručitelj ni krcatelj.

---

1. *Da ne bi kod tereta velike vrijednosti brodareva odgovornost bila simbolična, zakon u ovom članu dopušta strankama da sporazumno povise granice brodareve odgovornosti.*
2. *Stranke mogu sporazumno povisiti granicu brodareve odgovornosti i nakon zaključenja ugovora. Da li će brodar u ovom slučaju imati pravo na odgovarajuće povećanje vozarine, stvar je ugovora.*
3. *Ovo povećanje može uslijediti na dva načina – bilo da se povisi iznos naveden u stavu 1, bilo da se kao jedinica tereta odredi neka druga mjera – obično kilogram i uz nju visina odgovornosti.*
4. *Veća vrijednost se, nadalje, može odnositi na teret kao cjelinu ili na pojedine jedinice. Ako se odnosi na teret kao cjelinu, vrijednost pojedine jedinice tereta dobije se adekvatnim dijeljenjem.*
5. *Odredba stava 2. ima za svrhu ostvarenje pravne sigurnosti.*
6. *Dogovorena visina odgovornosti između stranaka ugovora, brodara, s jedne strane, te naručitelja ili njegovog punomoćnika s druge strane, vrijedi po pravilima općeg obveznog prava i bez unošenja u prijevoznu ispravu.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 576. riječ brodarove zamjenjuje se riječju prijevoznikove .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:332,333.

Haška Pravila : čl.3/8, čl.5.

JUDIKATURA

Naznaka vrste robe koja je navedena na koletu ne utječe na povišenje brodarove odgovornosti.

UPP broj:41, str. 58-60, Administrativni sud, Paris, 28.XI 1967.

Brodar odgovara preko propisanog iznosa ako je u teretnici deklarirana vrijednost tereta.

UPP broj:28, str. 61-63, Apelacioni sud, Firenze, 1.VII 1964.

Članak 577.

Predmnijeva se da vrijednost tereta odgovara svoti koju strane sporazumno utvrde na temelju članka 576. ovoga Zakona, dok brodar (NACRT- prijevoznik) ne dokaže protivno.

---

1. *Za primjenu ovog člana potrebno je da stranke sporazumno utvrde vrijednost tereta. To znači da su ga zajednički odnosno preko punomoćnika procijenile. Ako je brodar prihvatio vrijednost koju mu je naveo naručilac odnosno krcatelj, a bez zajedničke procjene, ne stvara se nikakva pretpostavka o vrijednosti tereta, pa će je zainteresirana osoba u slučaju spora morati dokazati.*
2. *Odredba predstavlja iznimku od načela sudskog postupka prema kojemu je dokazna snaga sadržaja privatnih isprava podvrgnuta slobodnoj ocjeni suda.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:333.

Članak 578.

Brodar (NACRT- Prijevoznik) gubi pravo na ograničenje odgovornosti prema članku 575. i 576. ovoga Zakona ako se dokaže da je šteta nastala zbog radnje ili propusta koji je brodar (NACRT- prijevoznik) učinio, bilo u namjeri da prouzroči štetu bilo iz krajnje nepažnje znajući da će šteta vjerojatno nastupiti.

---

1. *Za osobnu krivnju brodara pravne osobe - v. član 563.*
2. *S obzirom na propis stava 2, izlazi da pomorski brodar odgovara ograničeno i kad se radi o kvalificiranoj krivnji njegovih ljudi.*
3. *Kvalificiranu krivnju brodara i njegovih ljudi mora dokazati zainteresirani, jer se ona ne pretpostavlja.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 578. i članku 581. stavku 2. riječi iz krajnje nepažnje zamjenjuju se riječju bezobzirno , a riječ nastupiti zamjenjuje se riječju nastati .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:332,345.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - str. 119, Br. :6.

Grabovac, Ogledi o odgovornosti brodara, 1997, str.69

JUDIKATURA

ODGOVORNOST - Brodar se ne može pozivati na klauzulu o oslobođenju odgovornosti, ako je šteta prouzrokovana namjerno ili velikom nepažnjom.

UPP broj:18, str.47-48, Apelacioni sud Trst, 2.V 1960.

Ako se radi o gruboj nepažnji, brodar odgovara neograničeno i dužan je nadoknaditi i tzv. daljnju štetu. Izdavanje čiste teretnice, unatoč okolnosti koje jasno upućuju na slabo stanje robe, predstavlja grubu nepažnju.

UPP broj:32, str. 62-64, Apelacioni sud, Rennes, 18.IV 1966.

Ograničenje odgovornosti na temelju jedinice tereta dolazi u obzir iako je šteta prouzrokovana grubom nepažnjom.

UPP broj:30, str. 54-57, Apelacioni sud, Genova, 25.V 1965.

Brodar po belgijskom i njemačkom pravu može ograničiti svoju odgovornost i ako je šteta prouzrokovana grubom nepažnjom ili nesposobnošću broda za plovidbu.

UPP broj:39, str. 63-64, Hanzeatski apelacioni sud, Bremen, 30.V 1968.

-NAKNADA ŠTETE zbog neizvršenja ugovora o prijevozu tereta morem - Izdavanjem neistinite TERETNICE "UKRCANO" iako teret nije ukrcan, brodar čini kривično djelo iz čl.212 KZ SRH krivotvorenja isprave -Kada dodje do štete zbog KRAJNJE NEPAŽNJE BRODARA, on se ne može pozivati na ograničenje vlsine odgovorsti,

UPP broj:93, str.56-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 8. XII 1981.

LITERATURA

Grabovac, I.,Odgovornost pomorskog vozara zbog propusta dužne pažnje i insuficientnih primjedaba u teretnici, Međunarodni transport, X/1964, UPP broj: 11, str. 23.

Filipović, V., Neograničena odgovornost brodovlasnika u slučaju njegove osobne krivnje, Naša zakonitost, broj:3.,1966.

Filipović, V., Odgovornost bez krivnje ("strict liability") u engleskim presudama, Naša zakonitost, br.: 11-12, 1963.

Filipović, V., Odgovornost za štetu bez krivnje u Zakonu o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, Split, 1980

Članak 579.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) odgovara za vrijednost izgubljene stvari ili njezina dijela i za smanjenje vrijednosti oštećene stvari.

Za stvari predane sa zakašnjenjem brodar (NACRT-prijevoznik) odgovara i za štetu prouzročenu zakašnjenjem

Iznimno od odredaba stavka 1. i 2. ovoga članka brodar (NACRT- prijevoznik) koji na temelju članka 578. ovoga Zakona ne može ograničiti svoju odgovornost odgovara za svaku štetu prouzročenu gubitkom, manjkom ili oštećenjem stvari ili zakašnjenjem u predaji stvari.

1.Ovaj član normira opseg brodareve odgovornosti.

2.Za gubitak, manjak i oštećenje stvari - v. član 559.

3.Vrijednost izgubljene odnosno umanjene vrijednosti djelomično izgubljene ili oštećene stvari naziva se šteta na stvari.

4. *Sva ostala šteta koja bude prouzrokovana štetom na stvari ili neovisno o tome naziva se daljnja šteta.*

5. *Zakon u ovom članu izražava opće usvojeno pravilo da brodar, osim u izričito predviđenim slučajevima, odgovara samo za štetu na stvari.*

6. *Primjer: za vrijeme putovanja pokvarilo se meso koje nije bilo više prikladno za ljudsku hranu, pa se moralo uništiti. Brodar odgovara za vrijednost mesa (šteta na stvari), ali neće odgovarati npr. za penale koje je primalac morao platiti svom kupcu jer mu nije isporučio meso.*

7. *Prema zakonu za daljnju štetu brodar odgovara:*

- *za štetu prouzrokovanu zakašnjenjem. Kad u ovom slučaju ne bi odgovarao, za zakašnjenje ne bi uopće bio odgovoran. Zakašnjenjem mogu nastati dvije vrste šteta – štete na stvari i daljnje štete. Za štete na stvari brodar odgovara jednako kao da nisu prouzrokovane zakašnjenjem;*
- *u slučaju brodareve neograničene odgovornosti – st. 3.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 579. stavak 2. mijenja se i glasi:

Glede stvari predanih sa zakašnjenjem, prijevoznik odgovara i za oštećenje stvari i za daljnju štetu koji proizađu iz zakašnjenja.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:321.336.

Članak 580.

Visina štete za gubitak stvari određuje se prema prometnoj vrijednosti druge stvari iste količine i svojstva u luci odredišta na dan kad je brod (NACRT-pomorski brod) stigao u tu luku ili ako nije stigao - kad je morao stići.

Ako se visina štete za gubitak stvari ne može odrediti prema odredbi stavka 1. ovoga članka, ona se određuje prema prometnoj vrijednosti stvari u luci ukrcaja u vrijeme odlaska broda (NACRT-pomorskog broda), povećanoj za troškove prouzročene prijevozom.

Visina štete za oštećene stvari određuje se u visini razlike između prometne vrijednosti te stvari u neoštećenom stanju i prometne vrijednosti te stvari u oštećenom stanju.

Visinu štete za izgubljene, odnosno oštećene stvari koja se ne može odrediti prema odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka utvrđuje sud.

Od svote koju brodar (NACRT- prijevoznik) mora platiti na ime naknade štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka stvari odbijaju se troškovi ušteđeni zato što stvari nisu stigle na

odredište, odnosno što su stigle u oštećenom stanju.

---

1. *U ovom članu je normirano utvrđivanje visine štete na stvari.*
2. *Utvrđivanje postojanja štete na stvari - član 550.*
3. *Kod utvrđivanja prometne vrijednosti stvari, postavlja se pitanje uzima li se prometna vrijednost na veliko ili na malo. Zakon o tome nema odredbe, ali je praksa da je odlučna količina tereta. Ako se radi o tolikoj količini da se prodaje na veliko, uzima se kao mjerodavna prometna vrijednost na veliko.*
4. *Za prometnu vrijednost stvari mjerodavan je dan dolaska broda, i kada je brod stigao sa zakašnjenjem, ali primaocu ostaje otvoreno pravo da zahtijeva naknadu štete koja mu je zakašnjenjem u predaji tereta prouzrokovana.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:321,341,342,343,344,345, 515.

Članak 581.

Odredbe članka 575., 579. i 580. ovoga Zakona primjenjuju se i kad zapovjednik broda (NACRT-pomorskog broda), drugi član posade broda (NACRT-pomorskog broda) ili druge osobe koje rade za brodara (NACRT-prijevoznika) odgovaraju prema općim propisima za naknadu štete prouzročene manjkom, gubitkom ili oštećenjem stvari, ako se dokaže da je šteta prouzročena na radu ili u vezi s radom, odnosno u obavljanju službe ili u vezi sa službom.

Osobe iz stavka 1. ovoga članka gube pravo na ograničenje odgovornosti ako se dokaže da je šteta nastala zbog radnje ili propusta koji su učinile, bilo u namjeri da prouzroče štetu bilo iz krajnje nepažnje znajući da će šteta vjerojatno nastupiti.

---

1. *Odredba ovog člana inspirirana je nastojanjem da se navedene osobe kao ekonomski slabije zaštite.*
2. *Odgovornost ovih osoba može biti izvanugovorna.*
3. *Po hrvatskom pravu ne postoji odgovornost ovih osoba trećima za štetu koju one prouzrokuju obavljajući posao u okviru svog radnog odnosa.*
4. *Za zakašnjenje je i pojmovno isključena njihova odgovornost, jer oni načelno mogu odgovarati samo izvanugovorno, a za zakašnjenje odgovornost može biti samo ugovorna, a navedene osobe se korisniku prijevoza nisu obavezale da će brod stići na odredište bez zakašnjenja.*
5. *Za kvalificiranu krivnju prihvaćeno je jednako rješenje kao i za brodara - član 578. st. 1.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj: 345.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj: 690

Protokol 68/3.

Članak 582.

Ukupna svota naknade štete od brodara (NACRT-prijevoznika) i osoba iz članka 581. stavka 1. ovoga Zakona ne može premašiti svotu predviđenu u članku 575. ovoga Zakona.

Odredbom stavka 1. ovoga članka ne dira se u odredbu članka 581. stavka 2. ovoga Zakona.

---

1. *Korisnik prijevoza kojemu je zakon priznao pravo na naknadu štete do određenog iznosa ne može taj iznos povisivati na temelju činjenice da je više osoba odnosnu štetu prouzrokovalo.*
2. *Kad se radi o neograničenoj odgovornosti, tada se navedeni problem ne postavlja.*
3. *U pomorskoj plovidbi brodar može odgovarati ograničeno, a njegov namještenik neograničeno - čl. 578. st. 1. i 581. st. 2.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:345.

Članak 583.

Osobe iz članka 581. stavka 1. ovoga Zakona odgovaraju do svote predviđene u članku 575. ovoga Zakona i kad je brodar (NACRT- prijevoznik) na temelju članka 576. ovoga Zakona povisio granicu svoje odgovornosti.

---

1. *Brodareva volja da ugovorom povisuje granice svoje odgovornosti ne smije ići na štetu njegovih ljudi, pa prema tome oni uvijek odgovaraju do visine određene zakonom.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:345,.514.

Članak 584.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na odgovornost brodara (NACRT-prijevoznika) ne mogu se ugovorom mijenjati na štetu korisnika prijevoza.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka odredbe ovoga Zakona o odgovornosti brodara (NACRT-prijevoznika) mogu se ugovorom mijenjati u korist brodara (NACRT-prijevoznika) u slučaju:

1) oštećenja, manjka ili gubitka tereta nastalog prije početka ukrcavanja ili nakon iskrcaja,

2) štete zbog zakašnjenja.

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na odgovornost brodara (NACRT-prijevoznika) brodar (NACRT-prijevoznik) može ugovorom mijenjati u svoju korist i u slučaju:

1) prijevoza živih životinja,

2) prijevoza tereta koji je na temelju suglasnosti krcatelja smješten na palubi.

---

1. *Osim odredaba čl. 559-586., na odgovornost brodara odnose se i čl. 479. i 550. Na ostale odredbe zakona o brodarevoj odgovornosti ovaj se član ne odnosi, jer se u njemu ima u vidu samo brodareva odgovornost za očuvanje stvari i zakašnjenje.*
2. *Granice slobode ugovaranja na temelju ovog člana postavlja član 265. ZOO, prema kojemu se odgovornost dužnika za namjeru ili krajnju nepažnju ne može unaprijed ugovorom isključiti ali sud može na zahtjev zainteresirane ugovorne strane poništiti ugovornu odredbu o isključenju odgovornosti za običnu nepažnju, ako takav sporazum proizlazi iz monopolističkog položaja dužnika ili uopće iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.*
3. *Za trećeg imaoca teretnice koja se općenito poziva na ugovor, ugovorne klauzule kojima brodar sebe stavlja u povoljniju poziciju ne vrijede jer one nisu uobičajene – član 531.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 584. mijenja se i glasi:

Odredbe ovoga Zakonika koje se odnose na odgovornosti prijevoznika ne smiju se ugovorom mijenjati na štetu korisnika prijevoza.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka odredbe ovoga Zakonika o odgovornosti prijevoznika smiju se ugovorom mijenjati u prijevoznikovu korist u slučaju:

- oštećenja, manjka ili gubitka tereta nastalog prije početka ukrcavanja ili nakon iskrcaja,
- prijevoza živih životinja,
- prijevoza stvari koji je na temelju suglasnosti krcatelja smješten na palubi.
- štete zbog zakašnjenja.

Odredbe ugovora koje su protivne stavcima 1. i 2. ovoga članka nemaju pravni učinak.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:28.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:254,255,256,257,258,261, 280,325,333.

Haška Pravila : čl.3/8, čl.7.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.155.

Hamburška pravila: čl.1/5, čl. 23.

JUDIKATURA

- Dopuštena je klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za teret prije njegovog preuzimanja pod čekrk i nakon njegove predaje ispod čekrka.

UPP broj:54,str. 49-52, Apelacioni sud, Aix, 25.V 1971.

Valjana je klauzula kojom brodar isključuje svoju odgovornost od časa kada se teret odslobodi kuke brodskog čekrka.

UPP br. 52. str. 59-61, Trgovački sud, Paris, 1.II 1971.

Brodar odgovara naručitelju za naknadu štete koja je prouzročena zbog toga što brod nije mogao ukrcati ugovoreni broj komada stoke. Dozvoljava se odstupanje u korist brodara u visini od 5% od izjavljenog kapaciteta broda.

UPP broj:47, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1969.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU PRIJE UKRCAJA I POSLIJE ISKRCAJA TERETA - Dopustiva je klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za štetu na teretu prije ukrcaja i poslije

iskrcaja. Da bi brodar, uz postojanje navedene klauzule bio odgovoran za tu štetu, potrebno je dokazati da je za štetu kriv on ili osobe za koje odgovara.

UPP broj:36, str. 64-65, Apelacioni sud, Pariz, 4.III 1967.

Krcatelj koji radi nespremnosti broda za ukrcaj stoke nije mogao pravovremeno ukrcati teret, ima pravo na naknadu štete za produženo uskladištenje tereta u lučkom skladištu i pravo na naknadu troškova prouzrokovanih pregledom broda, ako se utvrdi da brod u vrijeme predaje pisma spremnosti nije bio spreman za ukrcaj.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

Klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za štetu koju pretrpe žive životinje, ne može doći do primjene ako je šteta prouzrokovana zlom namjerom ili grubom brodarovom nepažnjom. O takvoj krivnji radi se kad je brod bio nepogodan za prijevoz ugovorenog tereta.

UPP broj:54,str. 52-55, Apelacioni sud, Paris, 7.VII 1971.

Klauzula kojom brodar otklanja svoju odgovornost za štetu koju pretrpe žive životinje, ne može doći do primjene ako je šteta prouzrokovana zlom namjerom ili grubom brodarovom nepažnjom. O takvoj krivnji radi se kad je brod bio nepogodan za prijevoz ugovorenog tereta.

UPP broj:54,str. 52-55, Apelacioni sud, Paris, 7.VII 1971.

PRIJEVOZ STOKE - Brodar koji nije preuzeo ugovorenu količinu stoke dužan je naručitelju nadoknaditi troškove time prouzrokovanoga hranjenja, čuvanja i prijevoza stoke.

UPP broj:47, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1969.

Brodar ne odgovara za štetu prouzročenu gubitkom na težini stoke ako je tu odgovornost od sebe ugovorom otklonio.

UPP broj:47, str. 48-50, Viši privredni sud SRH, 11.XII 1969.

PRIJEVOZ ŽIVIH ŽIVOTINJA - Na temelju jugoslavenskih Lučkih uzanci brod je dužan imati pregrade za smještaj stoke, a ukoliko pregrade nabavi krcatelj, brodar mu je dužan nadoknaditi troškove.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

KLAUZULE O ODGOVORNOSTI BRODARA - Valjana je klauzula kojom se brodar oslobađa odgovornosti za štetu na teretu nastalu prije ukrcaja i poslije iskrcaja.

UPP broj:41, str. 73-75, Francuski kasacioni sud, 10.VII 1968.

Valjana je klauzula teretnice kojom brodar otklanja svoju odgovornost od časa predaje robe lučkom skladištaru.

UPP broj:31, str. 69-70, Trgovački sud, Havre, 20.VIII 1965.

KLAUZULA O ISKLJUČENJU ODGOVORNOSTI - Klauzula kojom se brodar oslobađa odgovornosti za zakašnjenje je veksatorna i zato mora biti posebno pismeno prihvaćena, pa i u slučaju kada se ugovor o prijevozu regulira prema stranom pravu.

UPP broj:19, str. 37-38, Kasacioni sud Italije, 24.II 1962.

Klauzula u teretnici s kojom brodar isključuje svoju odgovornost i u slučaju dolusa i grube nepažnje, protivna je ne samo talijanskom nego i međunarodnom pravu uopće.

UPP broj:24, str. 28-30, Kasacioni sud Italije, 24.IV 1962.

LITERATURA

Grabovac, I.,Pravni problemi prijevoza živih životinja morem. Pomorski zbornik Društva za proučavanje pomorstva…, 1971, str. 439-453

Članak 585.

Odredbe ugovora koje su protivne članku 584. ovoga Zakona nemaju pravni učinak.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE:

Članak 585. briše se.

JUDIKATURA

Ako je jedan dio klauzule kojom brodar otklanja ili ograničava svoju

odgovornost protivan pozitivnim propisima, a drugi je dio dopustiv, treba priznati valjanost dopustivom dijelu klauzule.

UPP broj:37, str. 49-51, Prvostepeni sud, Singapur, 23.VI 1967.

Članak 586.

Odredbe ovoga Zakona o odgovornosti brodara (NACRT-prijevoznika) primjenjuju se na sve ugovorne i izvanugovorne zahtjeve koji su na bilo kojoj osnovi postavljeni protiv brodara (NACRT- prijevoznika) za oštećenje, manjak ili gubitak tereta.

---

1. *Odredba ovog člana odnosi se na slučajeve kad propis priznaje vlasniku odnosno korisniku pravo da od brodara zahtijeva naknadu štete, premda s njim nije stupio u ugovorni odnos. Pod tom pretpostavkom brodar će vlasniku odnosno korisniku odgovarati prema propisima ugovora o prijevozu.*
2. *U našem pravu vlasnik te mogućnosti nema jer brodar, bez obzira na to čija je stvar koju prevozi, odgovara samo korisniku prijevoza.*
3. *Ako vlasnik odnosno korisnik želi neposredno ostvarivati svoj zahtjev prema brodaru, mora od korisnika prijevoza, koji je prema brodaru aktivno legitimiran, ishoditi cesionu ispravu.*
4. *U našem pravu odredba ovog člana može doći do primjene samo iznimno, i to kad brodar mora vlasniku odnosno korisniku predati robu na temelju sudske odluke, kao npr. ako je roba bila ukradena, kad predaju robe isposluje prodavalac u odnosu na kupca.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:275.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:690, 691.

Članak 587.

Odredbama ovoga Zakona o odgovornosti brodara (NACRT-prijevoznika) ne dira se u odredbe ovoga Zakona o zajedničkim havarijama.

---

1. *Ovim se članom rješavaju dva problema: postoji li pravo i dužnost osobe koja je kriva za štetu što je dovela do čina zajedničke havarije da sudjeluje u postupku za likvidaciju havarije, te da li brodar ima pravo sudjelovati u tom postupku za štete koje nije skrivio, ili za koje inače ne odgovara. Ovamo dolazi prvenstveno nautička krivnja njegove posade.*
2. *Za skrivljeno prouzrokovanje štete riješeno je da postoji dužnost sudjelovanja u postupku, s tim da onaj koji je pridonio u zajedničku havariju ima pravo regresa od osobe koja je štetu skrivila - član 819.*
3. *Drugo pitanje praksa je riješila u brodarevu korist, što znači da brodar ravnopravno*

sudjeluje kao dužnik i vjerovnik u likvidacionom postupku.

4. *Likvidacioni postupak - čl. 814-818.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:274.

Vozarina

Članak 588.

Visina vozarine određuje se ugovorom.

Ako visina vozarine nije određena ugovorom, ona se određuje prema prosječnom vozarinskom stavu prema kojem se za odgovarajuću vrstu tereta ugovarala vozarina u vrijeme ukrcavanja tog tereta u luci ukrcavanja.

---

1. *Vozarina je naknada koju korisnik prijevoza plaća brodaru za izvršeni prijevoz.*
2. *Visina vozarine može biti ugovorena za svaki pojedini prijevoz, a brodar može imati i objavljene tarife, u kojem se slučaju ugovor sklapa po pristupanju.*
3. *U slobodnoj plovidbi vozarina se redovito ugovara za svaki pojedini prijevoz, a visina joj ovisi o zakonu ponude i potražnje brodskog prostora, a u linijskim prijevozima određuje se brodarevim tarifama.*
4. *Brodari koji obavljaju prijevoze na istim prugama običavaju donositi zajedničke tarife radi izbjegavanja međusobne konkurencije.*
5. *Postoji mogućnost da vozarinu, u apsolutnom ili maksimalnom iznosu, propišu nadležni organi. To redovito biva kod subvencioniranih pruga.*
6. *Visina vozarine ovisi o slijedećim glavnim stvarnim faktorima: vrsti i količini tereta i trajanju putovanja. Kod posebno skupih tereta glavni stvarni faktor za određivanje visine vozarine je vrijednost robe. To je "vozarina po vrijednosti" (ad valorem).*
7. *Vozarina se može ugovoriti i "na poprijeko" (lumpsum), što znači da će naručitelj imati pravo ukrcati za ugovorenu vozarinu teret do korisne nosivosti broda.*
8. *Ako među strankama nije drukčije ugovoreno, u vozarini su obuhvaćeni svi troškovi održavanja i plovidbe broda, kao i redoviti troškovi očuvanja tereta.*
9. *Propisi zakona o vozarini (čl. 588.-604.) su dispozitivni.*
10. *Bruto vozarina je puni iznos vozarine na koju brodar ima pravo.*
11. *Neto vozarina je onaj iznos koji brodaru preostane od bruto vozarine kada podmiri sve troškove prijevoza koji su u vozarinu uključeni.*

12.Vozarina prema korisno prevaljenom putu - član 599.

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 588. stavku 2. riječi prosječnom vozarinskom stavu zamjenjuju se riječima prosječnoj vozarinskoj stavci .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:509.

JUDIKATURA

-Brodarski ugovor na putovanje i PODBRODARSKI UGOVOR NA PUTOVANJE - NESUGLASNOST ODREDABA brodarskog ugovora i teretnice o plačanju vozarine -Podnaručitelj, preuzimajući naknadnim sporazumom s brodovlasnikom ulogu primatelja robe, preuzima i obvezu plaćanja cjelokupne vozarine koja za primatelja proizlazi iz teretnice, bez obzira što nije stranka teretnice -ARBITRAŽNI POSTUPAK - Pitanje uvjeta za dopustivost žalbe u slučaju sudskog rješavanja povodom "special case",

UPP broj:92, str.54-58, Engleski Apelacioni sud, 18. II 1981.

VOZARINA - Ako se mjesto ugovorenog tereta ukrca drugi kojega je vozarina veća od dogovorene, brodar ima pravo na vozarinu prema stvarno ukrcanom teretu, bez obzira na okolnost da li je od svoga komitenta, prilikom zaključenja ugovora o prijevozu dobio netačne podatke o teretu, pa je tako u ugovor unesen jedan teret, a na prijevoz predan drugi teret. Pod ovom pretpostavkom špediter ima pravo zahtijevati od svoga komitenta da mu nadoknadi svotu koju je morao platiti brodaru u ime povećane vozarine.

UPP broj:44, str. 44-45, Viši privredni sud SRH, 14.IV 1969.

Ukoliko je u teretnici navedeno da se vozarina i naknada za prekostojnice plaćaju razmjerno, brodar ima pravo od svakog imaoca teretnice zahtijevati isplatu samo onog iznosa koji proizlazi iz teretnice.

UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Krcatelj nema prava tražiti sniženje vozarine za manje ukrcani teret pozivom da je kapacitet broda bio nedovoljan, ako na licu mjesta to nije utvrdio, a dokaz svjedoka nije dovoljan da se utvrdi relevantno činjenično stanje.

UPP broj:32, str. 39-44, Spoljnotrgovinska arbitraža pri Saveznoj privrednoj komori, Beograd, 28.XII 1965.

Primalac nije dužan brodaru platiti vozarinu ako se na to nije obvezao njemu ili krcatelju.

UPP broj:39, str. 33-34, Viši privredni sud SR Crne Gore, 16.V 1968.

Vozarinu i ostale troškove prijevoza, koji se nisu mogli naplatiti od krcatelja, dužan je platiti primalac čim primi robu. Za naplatu tih troškova brodar može zadržati i prodati praznu ambalažu.

UPP broj:41, str. 55-56, Apelacioni sud, Rennes, 11.I 1968.

Kada je teretnica izdana na formularu jednoga brodara, primalac je dužan platiti vozarinu tome brodaru ukoliko iz same teretnice ne proizlazi da ju je dužan platiti nekoj trećoj osobi.

UPP broj:26, str. 20-21, Viši privredni sud SRH, 1.III 1965.

Brodar ne gubi založno pravo na naplatu vozarine ni nakon predaje tereta primaocu, ako je poveo sudski postupak radi naplate svog potraživanja iz svote postignute prodajom tereta.

UPP broj:41, str. 68-69, Okružni sud Kalifornija (SAD).

Pod povećanjem vozarine "u omjeru prema prijeđenom putu" treba odbiti troškove koje brodar, unatoč produženom putu, nije imao a koji su troškovi uključeni u vozarinu, pa priznati samo proporcionalni dio vozarine na stvarne troškove koje je, s obzirom na produženo putovanje, brodar imao ili morao imati. Za određivanje ovakve vozarine uzimaju se u obzir postoci povećanja koje objavljuju brodarske konferencije. U koliko je brod opravdano plovio dužim putem od onoga na koji se odnosi opće povećanje vozarine brodarskih konferencija, navedeni postotak razmjerno se povisuje.

UPP broj:39, str. 34-40, Viši privredni sud SRH, 1.II 1968.

Naručitelj prijevoza iz vozarskog ugovora koji nije ukrcao

ugovoreni teret, a nije dokazao da je brodar umjesto neukrcanog tereta ukrcao drugi, dužan je platiti punu ugovorenu vozarinu. Ne smatra se da je brodar umjesto neukrcanog tereta ukrcao drugi teret, ako dokaže da je na spornom putovanju njegov brod bio neiskorišten do kapaciteta količine neukrcanog tereta.

UPP broj:45, str. 45-47, Viši privredni sud SRH, 20.I 1970.

Ako je plovidba kroz Sueski kanal prekinuta nakon ukrcaja, odnosno nakon što je ukrcaj započet, brod može otploviti kojim drugim pravcem, a vozarina će se uvećati u omjeru prema dužini prevaljenog puta. Za određivanje iznosa povećane vozarine u omjeru prema produženom putu ne uzimaju se u obzir ukupni dnevni izdaci za brod za vrijeme trajanja produženog putovanja, već se kao temelj uzima ugovorena vozarina.

UPP broj:46, str. 44-47, Viši privredni sud SRH, 3.II 1970.

- Nije ništava klauzula ugovora o iznosu vozarine u stranoj valuti. Ugovoreni iznos u stranoj valuti služi kao temelj za obračun plaćanja koji se mora izvršiti u dinarima. Zabranjeno je ugovaranje plaćanja u stranoj valuti.

UPP broj:55,str. 43, Viši privredni sud SRH, IV-P-1094/71, 3.III 1972.

- Izmedju jugoslavenskih osoba zabranjeno je ugovaranje u devizama. Ako je vozarina ugovorena u devizama, sud će po slobodnoj ocjeni odrediti iznos vozarine, uzimajući u obzir okolnosti konkretnog slučaja.

UPP broj:59,str. 33-35, Vrhovni sud Jugoslavije, Gz-37/73, 20.III 1973.

- Ako je brodarov agent nepravilno izračunao iznos vozarine u odnosu na brodarovu tarifu, brodar ima pravo naknadno zahtijevati vozarinu u iznosu koji odgovara njegovoj tarifi, premda je primalac platio vozarinu u iznosu navedenom u teretnici.

UPP broj:56,str. 53-54, Okružni privredni sud, Rijeka, III-P-532/72-7, 13.VI 1972.

- Brodar ima pravo tražiti naplatu vozarine od naručitelja iako je propustio naplatiti ju od krcatelja prilikom izdavanja teretnice s naznakom da je vozarina unaprijed plaćena.

UPP broj:50,str. 68-70, Apelacioni sud, Genova, 21.I 1969.

UNIT

-Uobičajena jedinica obračuna vozarine je 40 kubnih stopa, pa se na toj osnovi obraćunava granica brodareve odgovornosti, po načelu jedinice.

UPP broj:9,str. 57-59, Okružni sud, Genova, 22.II 1958.

VOZARINA PLAĆENA UNAPRIJED - Ako teretnica sadrži podatak da je vozarina plaćena unaprijed, brodar mora predati teret primaocu bez obzira što mu vozarina u cijelosti ili dijelom nije bila plaćena.

UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

-Unatoč klauzuli "2% manje bez vaganja", stranke imaju pravo dokazivati, radi određivanja visine vozarine, da je ukrcano više ili manje tereta od one količine koja proizlazi iz teretnice.

UPP broj:2,str. 67-68, Apelacioni sud, Genova 27.XI 1959.

-Zahtjev za povrat dva puta plaćene vozarine predstavlja zahtjev zbog kondikcije, te se na njega ne primjenjuje zastarni rok iz pomorskih prijevoza, već opći propisi Zakona o zastari potraživanja.

UPP broj:9,str. 26-30, Viši privredni sud NRH, 30.XII 1960.

KOLIČINA TERETA

-U koliko stranke drugačije ne ugovore, vozarina se plaća prema količini iskrcanog tereta. Brodar se ne može pozivati da je količina tereta u teretnici tačno navedena, ako je naveo da je ta količina u teretnicu unesena po nalogu krcatelja. Potvrda primaoca da je teret primljen iz broda prema čarter-partiji, ne znači da je primalac potvrdio i činjenicu da je brodar predao onoliku količinu tereta koja je navedena u teretnici.

UPP broj:10,str. 32-33, Viši privredni sud NRH, 18. I, 1961.

KUPOPRODAJA CIF

-Prodavalac ne može opravdati neizvršenje ugovora izgovorom da je bio prisiljen platiti izuzetno visoku pomorsku vozarinu.

UPP broj:1,str. 42-43, Apelacioni sud Sjedinjenih Država, 1929.

KLAUZULA U TERETNICI - Brodar ima pravo na vozarinu u skladu s uvjetima teretnice prema količini tereta koji je dužan predati na odredištu. Naručitelj se za plaćanje vozarine ne može u svoju korist

pozivati na klauzulu u teretnici da je težina nepoznata.
UPP broj:21, str. 64-66, Apelacioni sud, Paris, 6.XI 1962.

MRTVA VOZARINA - Da bi očuvao pravo na plaćanje mrtve vozarine brodar ne mora uložiti protest da nije ukrcana ugovorena količina tereta.
UPP broj:16, str.54-56, Apelacioni sud, Genova, 9.III 1961.

Naručitelj mora, radi sniženja mrtve vozarine, dokazati da je brodar mjesto neukrcanog tereta ukrcao drugi.
UPP broj:22, str. 25-27, Viši privredni sud SRH, 18.II 1964.

POVIŠENJE VOZARINE - Ne može se smatrati da je krcatelj prostim prihvatom teretnice bez prigovora pristao na povišenu vozarinu koja je u teretnici navedena a koja je veća od one u prevoznom ugovoru.
UPP broj:19, str. 20-22, Viši privredni sud SRH, 8.VI 1963.

PRIMALAC - Preuzimanjem tereta primalac je dužan platiti vozarinu koja je navedena u teretnici, bez obzira da li je teretnica kod primaoca ili kod brodara.
UPP broj:14, str.20-21, Viši privredni sud NRH, 23.II 1962.

PRODAJA TERETA - Ako brodar ne proda teret na javnoj dražbi ili prema običajima zemlje gdje se vrši prodaja, nema prava na naplatu od naručitelja nenamirenog dijela vozarine.
UPP broj:22, str. 29-31, Viši privredni sud SRH, 23.IV 1964.

Naručitelj prijevoza je obavezan platiti vozarinu za čitavu ugovorenu količinu ukoliko se utvrdi da je ukrcano manje tereta nego što je ugovoreno - Obveza plaćanja vozarine neće postojati ukoliko je do nemogućnosti ukr-caja došlo iz razloga za koje brodar odgovara ili ako se bez obzira na njegovu odgovornost razlozi nalaze na strani broda - Kada je prijevoz ugovoren pod linijskim uvjetima brod je dužan čekati preko vremena određenog za odlazak broda ako je krcatelj bio stalno na dispoziciji zapovjedniku broda i radio onom brzinom kojom se to od njega tražilo - Odredba člana 582 st. I ZPUP primjenjuje se samo onda ako se teret ukrcava na temelju odredaba brodarskog a ne i vozarskog ugovora,
UPP broj: 109-112, str. 326-331, Viši privredni sud Hrvatske, 22. X. 1985.

-Ugovorom o prijevozu stvari naručitelj se obvezuje platiti prevozninu. Krcatelj je obvezan platiti prevozninu samo ako je on istovremeno i naručitelj.
UPP broj: 153-154, str.159-163. Trgovački sud u Rijeci. IX-P-600/93-13. 21 svibnja 1996.

LITERATURA

Pavliha,Implied Terms.....str.5,8,10,24,39,40,67,93,113,122,128,129,225,227,233.

Članak 589.

Ako se ukrca više tereta nego što je ugovoreno, vozarina se razmjerno povećava.

Ako se umjesto ugovorenog tereta ukrca drugi teret čija je vozarina veća od ugovorene, plaća se vozarina za stvarno ukrcani teret.

Ako se ukrca manje od onoga što je ugovoreno ili se ne ukrca ništa, vozarina se plaća za cijelu ugovorenu količinu tereta.

Ako je ukrcano manje tereta nego što je ugovoreno, a vozarina je za ukrcani teret veća od ugovorene vozarine, plaća se cijela ugovorena vozarina i razlika između ugovorene i veće vozarine za ukrcani dio tereta.

Odredbom stavka 3. ovoga članka ne dira se u odredbe članka 475. ovoga Zakona.

---

1. *Za ugovaranje količine tereta - v. član 465.*
2. *Mogućnost ukrcaja drugih tereta umjesto ugovorenih - član 498.*
3. *Ako je vozarina za zamijenjeni teret viša od one za teret koji je morao*

biti ukrcan prema ugovoru, plaća se vozarina za ugovoreni teret.

4. *U stavu 3. govori se o vozarini "prazno za puno". To je vozarina koja se plaća na čitav teret ili dio tereta koji je morao biti ukrcan, ali nije. Ta se vozarina neće platiti ako je do nemogućnosti ukrcaja došlo iz razloga za koje brodar odgovara, ili ako i bez obzira na njegovu odgovornost, razlozi padaju na stranu broda.*

5. *Kada je ugovorena opcija zapovjednika broda o količini tereta, pa se njegovom zahtjevu ne udovolji, plaća se vozarina prazno za puno.*

6. *Za opciju zapovjednika broda – v. član 465.*

7. *Kod ugovaranja količine tereta između dvije granice ne plaća se vozarina puno za prazno ako ukrcana količina ne padne ispod minimalno ugovorene granice.*

8. *To isto vrijedi i za ugovaranje "otprilike", "oko određene količine".*

9. *Primjer za slučaj iz stava 4: Ugovorena je količina od 10.000 tona tereta, za koji vozarina iznosi 10.000. Od toga tereta ukrcana je količina od 5.000 tona, a umjesto neukrcanog dijela tog tereta ukrcano je 5.000 tona drugog, čija vozarina iznosi ukupno 10.000. Brodar ima pravo na ime neukrcanog dijela ugovorenog tereta 5.000 i pored toga još 5.000 kao razliku između te svote i iznosa vozarine za stvarno ukrcani teret.*

10. *Odredbe ovog člana ne dolaze do primjene ako naručitelj odustane od ugovora na temelju člana 475. Premda se zakon u stavu 4. poziva samo na stav 3, treba uzeti da se stav 4. odnosi na čitav ovaj član.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:80.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:476,501,506.

Članak 590.

Ako se ukrca samo dio tereta određenog brodarskim ugovorom, a brodar (NACRT-prijevoznik) je raspolagao neiskorištenim dijelom brodskog prostora, ugovorena se vozarina razmjerno snižava.

Ako je brodar (NACRT-prijevoznik) raspolagao neiskorištenim dijelom brodskog prostora, protivno izričitoj zabrani naručitelja, brodar (NACRT-prijevoznik) odgovara naručitelju za naknadu štete.

---

1. *Odredba stava 1. polazi od činjenice da se brodar samovoljno poslužio brodskim prostorom na koji nije imao pravo, da bi dobio dvostruku vozarinu.*

2. *Odbijanje na temelju stava 1. ne može prijeći iznos koji se duguje brodaru na ime vozarine za neukrcani*

teret. Npr. ako se za neukrcani teret duguje vozarina od 1.000 a brodar je postigao novim ugovorom vozarinu od 1.500, korisnik prijevoza ima pravo zahtijevati sniženje vozarine samo do iznosa 1.000, jer bi odbijanje preko tog iznosa obuhvatilo i vozarinu za ukrcani teret, što bi dovelo i do toga da bi do odnosnog iznosa brodar prevozio teret besplatno.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:485, 506.

Članak 591.

Vozarina ugovorena brodarskim ugovorom na putovanje ostaje nepromijenjena, bez obzira na trajanje putovanja, ako vozarina nije ugovorena po jedinici vremena.

Ako se na zahtjev naručitelja ili u interesu korisnika prijevoza putovanje produlji dalje od ugovorenog odredišta, vozarina se razmjerno povećava.

---

1. *Brodarski ugovor na putovanje - član 466.*
2. *Kod ovog ugovora vozarina može biti ugovorena na dva načina - u jedinstvenom iznosu, bez obzira na trajanje putovanja, ili prema jedinici vremena. U ovom zadnjem slučaju vozarina se određuje prema zbroju jedinica vremena upotrijebljenih za izvršenje putovanja.*
3. *Ako dođe do prekida putovanja, a brodar ima pravo na punu vozarinu koja se računa po jedinici vremena kod ugovora na putovanje, visina te vozarine određuje se prema ugovorenom trajanju putovanja ili, kada to nije ugovoreno, prema primjerenom roku trajanja putovanja - član 532. st. 2.*
4. *Premda se u stavu 2. govori o daljinskom produženju putovanja, pod ovaj propis treba obuhvatiti i vremensko. Primjer: korisnik prijevoza je zahtijevao da brod pristane u jednoj usputnoj luci, što je dovelo do produženja trajanja putovanja.*
5. *Razmjerno povećanje znači povećanje između ugovorenog odnosno primjerenog roka putovanja i njegovog stvarnog trajanja. Kao baza za izračunavanje ove povećane vozarine uzima se čitava količina tereta, pa makar jedan dio u usputnoj luci bio iskrcan.*
6. *Plaćanje vozarine po jedinici vremena - čl. 592. i 593.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:471.

Članak 592.

Ako je brodarskim ugovorom na putovanje vozarina određena po jedinici vremena, a vrijeme otkad se vozarina mora platiti nije

utvrđeno, ono počinje teći od dana kad je dana obavijest o spremnosti broda (NACRT-pomorskog broda), i to od podne - ako je obavijest dana prije podne, a od ponoći - ako je obavijest dana poslije podne.

Ako je po nalogu krcatelja ukrcavanje počelo prije vremena određenog u stavku 1. ovog članka ili je brod (NACRT-pomorski brod) otplovio bez tereta, vrijeme otkad se vozarina mora platiti računa se od početka ukrcavanja, odnosno od odlaska broda (NACRT-pomorskog broda).

Vrijeme za koje se plaća vozarina završava se iskrcajem tereta, a ako je brod (NACRT-pomorski brod) stigao bez tereta, to se vrijeme završava kad se brod (NACRT-pomorski brod) usidri ili priveže u luci u kojoj se završava putovanje, pri čemu se posljednji dan putovanja računa kao čitav dan.

---

1. *Za početak računanja vremena na temelju stava 1. nije važna činjenica da li se nakon navedenog vremena mogli odnosno smjelo raditi na brodu.*
2. *Vozarina se plaća prema stavu 2. ako je brod otplovio prije početka računanja roka za plaćanje vozarine prema stavu 1. Inače, ako brod otputuje nakon tog roka, vrijeme za plaćanje vozarine počinje teći prema stavu 1. Brod će bez tereta otputovati redovito kad ga naručitelj odnosno krcatelj uputi u neku drugu luku za ukrcaj tereta.*
3. *Pod iskrcajem tereta u smislu stava 3. podrazumijeva se iskrcaj u luci odredišta.*
4. *Za teret koji je iskrcan prije dolaska u tu luku – v. član 591.*
5. *Dan naveden u stavu 3. završava u 24,00 sata, a ne 24 sata računajući od dolaska broda u luku.*
6. *Obustava plaćanja ove vozarine – član 593.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:479,480.

Članak 593.

Ako je brodarskim ugovorom na putovanje određena vozarina po jedinici vremena, pa tijekom putovanja nastane smetnja u izvršavanju ugovora na strani brodara (NACRT- prijevoznika) bez krivnje naručitelja, odnosno krcatelja, vozarina se ne plaća za trajanje smetnje.

---

1. *Osim na naručioca i na krcatelja, odredba ovog člana primijenit će se i na osobu koja je u vrijeme smetnje imala pravo raspolagati teretom.*
2. *Vozarina se plaća ako je smetnja za nastavak putovanja na strani korisnika prijevoza, bez obzira na njegovu krivnju za smetnju.*
3. *Obustava plaćanja vozarine na putovanje, kad nije*

ugovorena po jedinici vremena, ne dolazi u obzir.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:30.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:479,511.

Članak 594.

Vozarinu određenu brodarskim ugovorom na vrijeme plaća naručitelj u jednakim mjesečnim svotama unaprijed, ali brodaru (NACRT- prijevozniku) pripada vozarina samo za vrijeme dok je izvršavao ugovor.

Za trajanja smetnje u iskorištavanju broda (NACRT-pomorskog broda) u toku (NACRT - u tijeku) važenja brodarskog ugovora na vrijeme vozarina se plaća samo kad je smetnja na strani naručitelja ili zbog izvršenja njegova naloga.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) može odustati od ugovora i kad vozarina nije plaćena o dospjelosti.

---

1. *Brodarski ugovor na vrijeme - član 466.*
2. *Vozarinu plaćenu na temelju stava 1, za vrijeme kad se ugovor nije izvršavao, brodar mora vratiti.*
3. *Za primjenu propisa stava 2. nije potrebno da naručilac bude za smetnju kriv. Pod stranom naručioca treba obuhvatiti i sve druge korisnike prijevoza, jer oni svoje pravo prema brodaru, u ovom pogledu, izvode iz naručiočevog prava.*
4. *Formulacija stava 3, u kojoj se navodi da brodar može odustati od ugovora "i" kad mu vozarina nije plaćena o dospjelosti znači da osim ovog razloga za odustanak postoje i drugi.*
5. *Dospjelost plaćanja vozarine - član 596.*
6. *Pravo brodara da odustane od ugovora - čl. 472, 510, 513, 534, 566, 567, 572, 573.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:480,493,494.

Članak 595.

Kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod (NACRT-pomorski brod) naručitelj je dužan, pored plaćanja vozarine, opskrbljivati brod (NACRT-pomorski brod) na svoj trošak pogonskim gorivom i mazivom i vodom potrebnom za pogonske strojeve broda (NACRT-pomorskog broda) i druge strojne uređaje broda (NACRT-pomorskog broda) te platiti lučke i plovidbene naknade.

---

1. *Brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod - član 466.*
2. *Odredbu ovog člana treba striktno tumačiti u korist naručioca. To znači da osim navedenih troškova on ne snosi nikakve druge. Tako posebno ne snosi plaćanje i ostale troškove posade.*
3. *Stranke mogu ugovorom odrediti drugačije.*

4. *Ostali posebni propisi za brodarski ugovor na vrijeme za cijeli brod – čl. 467. st. 2, 468, 469, 597.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 595. riječi Kod brodarskog ugovora na vrijeme zamjenjuju se riječima Kada je sklopljen brodarski ugovor na vrijeme .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:482.

Članak 596.

Rok plaćanja vozarine na temelju brodarskog ugovora na vrijeme počinje teći kao kod brodarskog ugovora na putovanje u kojem je vozarina određena po jedinici vremena (članak 592.).

Za vrijeme za koje se nakon proteka brodarskog ugovora na vrijeme brod (NACRT-pomorski brod) nalazi za putovanju za račun naručitelja, bez krivnje brodara (NACRT-prijevoznika), plaća se dvostruka vozarina.

---

1. *Brodarski ugovor na putovanje – član 446.*
2. *Odredba stava 2. neće doći do primjene kad je do produženja putovanja došlo iz razloga navedenih u članu 594. st. 2. Pod ovom pretpostavkom za produženo vrijeme putovanja plaća se nepovećana vozarina.*
3. *Za određivanje brodareve krivnje nije odlučno je li krivnja nastala nautičkim ili komercijalnim djelovanjem posade, jer je to razlikovanje relevantno samo za brodarevu odgovornost za štetu na teretu i za zakašnjenje – član 562. st. 2.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:480,511.

Članak 597.

Nagrada koju brod (NACRT-pomorski brod) dobije za spašavanje u toku (NACRT - u tijeku) brodarskog ugovora na vrijeme za prijevoz cijelim brodom (NACRT-pomorskim brodom) dijeli se, nakon odbitka troškova spašavanja i dijela koji pripada posadi broda (NACRT-pomorskog broda), na jednake dijelove između brodara (NACRT-prijevoznika) i naručitelja.

---

1. *Spašavanje čl. 774-800*

Članak 598.

Za teret ukrcan bez pristanka brodara (NACRT-prijevoznika) i za teret neispravno ili nepotpuno označen plaća se vozarina po najvišem vozarinskom stavku, prema kojemu se za odgovarajuću vrstu tereta ugovarala vozarina u vrijeme ukrcaja tog tereta za isti ili približni put, ako je tako određena vozarina veća od ugovorene.

---

1. *Za primjenu ovog člana nije potrebno da je krcatelj kriv za navedene slučajeve.*
2. *Ako se ne može utvrditi do koje luke odnosni teret putuje, vozarina se plaća za putovanje do krajnje luke u koju brod putuje.*
3. *Postupak brodara s ovim teretom – član 573.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 598. riječi najvišem vozarinskom stavku zamjenjuju se riječima najvišoj vozarinskoj stavci .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:509.

Članak 599.

Vozarina se plaća samo za teret koji je prevezen i u luci odredišta stavljen primatelju na raspolaganje.

Pored slučajeva predviđenih u članku 475., 476., 509., 510., 566., 572., 573. i 574. ovoga Zakona, a iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, vozarina se plaća i za teret koji nije prevezen i stavljen primatelju na raspolaganje ako je nedolazak tereta na odredište prouzročio naručitelj prijevoza ili krcatelj ili osoba ovlaštena da raspolaže teretom, odnosno osobe za koje oni odgovaraju, ili ako razlog iz kojega teret nije stigao u luku odredišta pada na stranu tereta, a brodar (NACRT-prijevoznik) za taj razlog nije odgovoran.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka za teret koji je prevezen samo dijelom puta brodar (NACRT-prijevoznik), pored slučajeva iz članka 473., 567., 573. i 600. ovoga Zakona, ima pravo na vozarinu razmjerno korisno prevaljenom putu i kad nije odgovoran za prekid putovanja.

---

1. *Odredba stava 1. je posljedica pravne prirode ugovora o prijevozu kao ugovora o djelu, kod koga se naknada za izvršeno djelo plaća pošto je i ako je djelo izvršeno.*
2. *Stranke mogu ugovoriti da brodar ima pravo na vozarinu i ako teret nije stigao na odredište. To se ugovara uobičajenom formulom "vozarina plativa u svakom slučaju".*
3. *Iz stava 2. izlazi da brodar ima pravo na vozarinu i za teret koji nije stigao na odredište zbog svojih prirodnih svojstava.*
4. *Za vozarinu ugovorenu "na poprijeko" vozar ima pravo na pun iznos vozarine, jer u ovim slučajevima količina tereta nije uopće važna za određivanja visine vozarine.*
5. *Za teret koji je na odredište stigao oštećen brodar ima pravo na vozarinu, ali će se ona uzeti u obzir kod određivanja visine štete.*

6. *Za vozarinu "na poprijeko" – v. član 588.*

7. *Vozarina se može platiti unaprijed ili nakon završetka prijevoza.*

8. *Redovit je slučaj da se unaprijed plaća vozarina koja je plativa u svakom slučaju, ali to ne mora biti.*

9. *Vozarina prema korisno prevaljenom putu je ona vozarina čija se visina utvrđuje na bazi koristi koju je korisnik prijevoza imao djelomičnim izvršenjem prijevoza. Ako tim prekidom za korisnika prijevoza nije nastala nikakva šteta, ili je postignuta korist, brodar ima pravo na punu vozarinu. Npr., kad je za robu u mjestu prekida putovanja postignuta ista ili viša cijena od one koja bi se postigla u predviđenoj luci odredišta. Ako je korisnik pretrpio štetu, vozarina se razmjerno snižava, pa čak i potpuno ukida. Primjeri:*

Vozarina za putovanje iznosi 280.000. Nakon prekida putovanja teret je, nakon prekrcaja na drugi brod, stigao u luku odredišta. Troškovi prekrcaja iznose 58.000, a vozarina za nastavak putovanja 100.000. Brodar će imati pravo na vozarinu u iznosu od 50.000, što znači da je ugovorena vozarina smanjena za povećane troškove. Ako u istoj pretpostavci vozarina za nastavak putovanja iznosi 150.000, brodar nema pravo na nikakvu vozarinu.

Brodar nije dužan korisniku prijevoza nadoknaditi nikakvu štetu, ako troškovi prelaze ugovorenu vozarinu. Npr.: troškovi prekrcaja iznose 100.000, daljnja vozarina 150.000, a ugovorena 200.000. Šteta u iznosu od 50.000 pada na korisnika prijevoza, Ili: teret je u luci u kojoj je putovanje prekinuto prodan za 400.000, dok je njegova tržišna cijena u ugovorenoj luci odredišta 500.000. Razlika od 100.000 pada na brodara u okviru ugovorene vozarine. Tako, ako ugovorena vozarina iznosi 200.000, brodar će imati pravo na ime vozarine na iznos od 100.000, a ako je vozarina 50.000, neće imati pravo ni na kakvu vozarinu.

26. *U nekim pravnim sistemima brodaru se priznaje vozarina isključivo na bazi razmjera prevaljenog puta i onoga koji je trebalo prevaliti, bez obzira na korisnost puta.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga,III /svezak,2 - broj:475,499,501,504,510,511, 512,513,514.

JUDIKATURA

VOZARINA - PLAĆANJE VOZARINE BARIRANIM ČEKOM - TEČAJNA RAZLIKA - GUBITAK ČEKA U BANKOVNOJ VEZI - Ukoliko bankovna veza izgubi ček i on ne bude realiziran, dužnik je obvezan platiti svoj dug. Pod ovom

pretpostavkom vjerovniku pripadaju zatezni kamati počevši od osmog dana kada je vjerovnik upozorio dužnika da je ček izgubljen i zatražio isplatu duga. Vozarina koja je bila ugovorena u stranoj valuti obračunava se u dinarima prema tečaju na dan kada je vjerovnik prvi put zatražio isplatu, a ne na dan kada je dužnika upozorio da je ček izgubljen.

UPP broj:61, str. 40-42, Viši privredni sud SR Hrvatske, 21.V 1973.

VOZARINA - PRAVO BRODARA NA VOZARINU - Da bi brodar imao pravo na vozarinu mora dokazati da je teret predao na odredište. Potpis primaoca na teretnici znači potvrdu primaoca da je teret primio.

UPP broj:79, str. 42-44, Viši privredni sud SR Hrvatske, 16.V 1978.

VOZARINA - ZARAČUNAVANJE VOZARINE PO IZBORU - Kad brodar ima pravo zaračunati vozarinu po svom izboru prema težini ili zapremnini tereta, on nema prava od jednog izabranog načina računanja odustati i vozarinu zaračunati po drugom.

UPP broj:64, str. 40-41, Viši privredni sud SR Hrvatske, 20.III 1974.

Članak 600.

U slučaju brodoloma ili druge plovidbene nezgode te u slučaju zapljene ili zadržavanja broda (NACRT- pomorskog broda) ili tereta zbog ratnih događaja, međunarodnih zločina na moru, nemira ili pobune, za spašeni teret brodaru (NACRT- prijevozniku) pripada vozarina razmjerno korisno prevaljenom putu.

---

1. *Za razmjerno korisno prevaljeni put - v. bilješku uz član 599. U ovim slučajevima će se kod određivanja korisnosti putovanja morati uzimati u obzir i troškovi oslobađanja odnosno spašavanja tereta.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 600. riječ korisno briše se.

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj: 80.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484, 514.

Članak 601.

Ako se prijevoz obavlja bez izdavanja prijevozne isprave, primatelj je dužan platiti vozarinu i druge tražbine u vezi s prijevozom tereta čim preuzme teret, ako između naručitelja i brodara (NACRT- prijevoznika) nije drugačije ugovoreno.

---

1. *Prema pravilima općeg obveznog prava o ugovornim obvezama primalac ne bi trebao platiti vozarinu jer se on brodaru za to nije ugovorom obvezao. U transportnom pravu je u ovom pogledu učinjena iznimka u brodarevu korist, ali samo pod uvjetom da primalac pristaje primiti teret.*
2. *Brodar može ugovoriti s naručiteljem da neće od primaoca zahtijevati vozarinu ni ostale iznose na koje ima pravo prema ugovoru. Pod ovom pretpostavkom nema pravo zadržati teret za svoja potraživanja iz ugovora - član 603.*
3. *Brodar i primalac imaju pravo međusobno*

postavljati prigovore iz svog osobnog odnosa - v. član 602.

4. *Dužnost primaoca da plati vozarinu i ostala brodareva potraživanja iz ugovora o prijevozu kada je izdana teretnica - član 602.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:192.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484,489.

Članak 602.

Ako se preuzimanje tereta obavlja na temelju teretnice, primatelj je dužan platiti samo tražbine navedene u teretnici ili koja su nastala nakon njezina izdavanja.

---

1. *Pravo i dužnost primaoca da plati vozarinu i ostala potraživanja iz ugovora o prijevozu samo ako su unesena u teretnicu izlazi iz pravne prirode teretnice kao vrijednosnog papira.*
2. *Nije potrebno da dužnost plaćanja vozarine bude izričito navedena u teretnici. Dovoljno je da je u ispravi naznačen iznos vozarine. U praksi se upotrebljavaju dvije stereotipne formule: "vozarina unaprijed plaćena" i "vozarina plativa na odredištu". U prvom slučaju primalac ne mora platiti vozarinu, pa i kada je u teretnici naveden njen iznos. I kada je u teretnici navedena druga napomena, primalac ne mora platiti vozarinu ako nije ujedno naveden i njen iznos.*
3. *Troškove koji su nastali nakon izdavanja teretnice primalac mora platiti premda u teretnicu nisu uneseni, jer ih brodar nije mogao unijeti, budući da teretnice nema kod sebe. I kad je ima, ne smije u nju ništa unositi. Da bi primalac bio dužan platiti te troškove, potrebno je da oni nisu uračunati u vozarinu i da ih brodar dokaže.*
4. *Za vozarinu koju primalac nije dužan platiti brodar nema pravo zadržati teret, ali ima za ostala potraživanja koja su nastala nakon izdavanja teretnice, ako nije ugovorio da će ta potraživanja podmiriti naručilac.*
5. *Za primjenu ovog člana ne traži se primaočeva dobra vjera koja se odnosi na plaćanje vozarine. Tako neće biti dužan platiti vozarinu i ako mu je poznato da je brodar nije naplatio.*
6. *Osim vozarine i ostalih troškova prijevoza koji nisu uključeni u vozarinu, brodar ima pravo od primaoca zahtijevati podmirenje potraživanja koja mu duguje primalac, pa i kada se ne temelje na ugovoru o prijevozu za koji je izdana teretnica, jer prema načelima o vrijednosnim papirima stranke koje su tim*

papirom vezane imaju pravo međusobno postavljati prigovore koji slijede iz njihovog osobnog odnosa.

7. *Iz navedenog razloga i primalac ima pravo od brodara zahtijevati da mu ispuni svoje obveze, pa dugujući iznos vozarine može kompenzirati za svoja potraživanja prema brodaru.*

8. *Dužnost primaoca da plati vozarinu i ostala brodareva potraživanja iz ugovora o prijevozu kad nije izdana prijevozna isprava - član 601.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:192.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484,489.

Članak 603.

Ako primatelj ne izvrši svoje obveze iz članka 601. do 603. ovoga Zakona brodar (NACRT- prijevoznik) ima pravo zadržati i prodati teret prema odredbama članka 555. do 557. ovoga Zakona.

Prava iz stavka 1. ovoga članka brodar (NACRT-prijevoznik) ima i kad teret predaje osobi koja nije primatelj.

---

1. *Ovim članom brodaru je priznato pravo zadržaja.*

2. *Brodar se ne može koristiti tim pravom dok stvar drži u detenciji on ili druga osoba u njegovo ime. U praksi za brodara redovito drže stvar u detenciji skladištari.*

3. *Brodar nema pravo zadržati teret ako njegovu predaju traže nadležni organi, u praksi prvenstveno carinski.*

4. *Odredba stava 2. ima u vidu slučaj kad brodar preda teret na uskladištenje na temelju čl. 510. st. 2., 513. st. 2., 534, 548, 558, 566. st. 1, 567. st. 2., 572. st. 1., 583. st. 1., 574. st. 1.*

5. *Odnos između prava zadržavanja tereta i privilegija na teretu - član 408., čl. 981. ZOO.*

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 1 - broj:192.

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:484,489.

LITERATURA

Mintas Hodak, Ljerka - Retencija u pomorskom pravu / Ljerka Mintas Hodak
Uporedno pomorsko pravo = Vol.31 (1989) Broj 121, str. 97-124.

Članak 604.

Brodar (NACRT-Prijevoznik) koji je predao teret primatelju nema pravo potraživati od naručitelja svote što ih je propustio naplatiti od primatelja primjenom odredbe članka 603. ovoga Zakona.

Ako je brodar (NACRT-prijevoznik) prodajom tereta uspio naplatiti svoju tražbinu samo djelomično, ima pravo, uz uvjete iz stavka 1. ovoga članka, zahtijevati od naručitelja isplatu nenamirenog dijela tražbine.

Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se ako brodar (NACRT- prijevoznik) dokaže da mu upotrebom (NACRT - uporabom) dužne pažnje nije bilo moguće postupiti prema odredbama članka 603. ovoga Zakona.

---

1. *Odredba ovoga člana je posljedica jednog od osnovnih načela obveznog prava, prema kojemu jedna ugovorna stranka, u okviru razumne mogućnosti, pri izvršavanju svojih prava mora voditi računa i o opravdanim interesima svog suugovarača.*
2. *Naručilac se neće moći pozivati na odredbe ovog člana ako brodar, prema odredbama čl. 601-603., mora primaocu slobodno predati teret.*
3. *Odredba stava 3. dolazi do primjene kad brodar dokaže da mu u mjestu iskrcaja tereta nije bilo moguće uskladištiti robu u skladište koje bi osiguravalo teret od krađe i oštećenja. Nije dužan u svrhu uskladištenja tereta poći s brodom u neku drugu luku, ili ga u drugo mjesto dati otpremiti drugim vozilima.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:346,487.

JUDIKATURA

PRIJEBOJ NARUČITELJEVE TRAŽBINE IZ UGOVORA S DUŽNOM VOZARINOM - Naručitelj može staviti u prijeboj tražbine koje ima izravno iz samog brodarskog ugovora u pogledu novčanih iznosa s dužnom vozarinom.

UPP broj:80, str. 64-66, Engleski Apelacioni sud, 18.IV 1978.

Privilegiji na stvarima ukrcanim na brodu

Članak 605.

Privilegiji na stvarima ukrcanim na brodu (NACRT- pomorskom brodu) postoje za:

1) sudske troškove učinjene u zajedničkom interesu svih vjerovnika u postupku izvršenja ili osiguranja radi toga da se sačuvaju stvari ili da se provede prodaja te troškove čuvanja i nadzora tih stvari od ulaska broda (NACRT- pomorskog broda) u posljednju luku,

2) tražbine po osnovi nagrade za spašavanje i doprinosa iz zajedničkih havarija koje terete stvari,

3) tražbine iz ugovora o prijevozu, uključujući i troškove uskladištenja ukrcanih stvari.

Privilegiji u korist glavnice postoje i za kamate.

---

2. *Privilegiji - v. član 250. i sl.*
3. *Prije potraživanja založnih vjerovnika navedenih u ovom članu namiruju se javnopravna potraživanja, najčešće potraživanja na temelju carinskih propisa.*
4. *Troškovi uskladištenja tereta ulaze u stav 1. t. 1. ako je teret uskladišten u okviru sudskog postupka izvršenja ili osiguranja, a izvan tog postupka ulaze u t. 3.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:487.

JUDIKATURA

-Legitimaciju na prigovor ostvarenja privilegija (iako nije izdana teretnica) ima osoba koja ima pravo na teret, na temelju ugovora o prijevozu ili time-chartera, a irelevantno je pitanje vlasništva tereta.
UPP broj:8,str. 44, Kasacioni sud Italije, 23.X.1958.

Brodarovo pravo retencije i privilegija na teretu prosuđuju se prema pravu mjesta u kojem se nalazi teret u času postanka toga prava.
UPP broj:35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

Cesser clause daje pravo brodaru na privilegij na teretu za prekostojnice u luci ukrcaja i ne može tražiti njihovu naplatu od naručitelja.
UPP broj:20, str. 40-43, Apelacioni sud Engleske, 29.VII 1963.

Članak 606.

Privilegiji na ukrcanim stvarima ne prestaju promjenom vlasnika stvari, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

1.Ova prava prestaju promjenom nosioca prava raspolaganja odnosno vlasnika u slučajevima iz člana 610. t. 2, 4. i 5.

Članak 607.

Red prvenstva tražbina osiguranih privilegijama na ukrcanim stvarima određuje se prema redu prvenstva iz članka 605. stavka 1. ovoga Zakona.

Ako se tražbine iz članka 605. stavka 1. točke 1) i 3) ovoga Zakona ne mogu u potpunosti namiriti, namiruju se razmjerno svojim svotama.

Ako se tražbine iz članka 605. stavka 1. točke 2) ovoga Zakona ne mogu u potpunosti namiriti, kasnije nastala tražbina ima prednost pred prijašnjim.

Smatrat će se da su tražbine vezane uz isti događaj nastale istodobno.

1.Za red namirenja vjerovnika na temelju propisa ovoga člana - v. član 258.

Članak 608.

Izvršavanjem prava zadržavanja od brodara (NACRT- prijevoznika), prema članku 603. ovoga Zakona, ne dira se u red prvenstva tražbina osiguranih privilegijima na stvarima ukrcanim na brod (NACRT- pomorski brod).

1.Prvenstvo naplate potraživanja pred brodarom koji je zadržao stvar imaju vjerovnici navedeni u članu 605. st. 1. t. 1. i 2.

2.Vjerovnici iz člana 605. st. 1. t. 3. namiruju se s brodarom razmjerno svotama svojih potraživanja - član 607.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 2 - broj:494.

Članak 609.

Prestankom privilegija na ukrcanim stvarima ne prestaje i tražbina koja je bila osigurana tim pravom.

Ustupom tražbine osigurane privilegijem prenosi se i privilegij na ukrcanim stvarima.

---

1. v. član 263.

Članak 610.

Privilegiji na ukrcanim stvarima prestaju:

1) prestankom tražbine osigurane privilegijem,

2) prodajom stvari u izvršnom ili stečajnom postupku,

3) ako vjerovnik ne zatraži izdavanje privremene mjere kod nadležnog suda u roku od 15 dana od dana kad su stvari iskrcane,

4) ako su i prije proteka roka iz točke 3) ovoga članka iskrcane stvari na zakonit način prešle u ruke trećih osoba koje ih ne drže u ime dužnika,

5) proglašenjem stvari pomorskim plijenom ili ratnim plijenom na moru.

---

1. *Za t. 1, 2. i 5. - v. bilješke za analogne odredbe uz član 260.*
2. *Privremena mjera iz t. 3. je zabrana raspolaganja i otuđenja stvari, te njeno čuvanje u korist privilegiranog vjerovnika. Privilegij ostaje samo za one vjerovnike koji su zatražili izdavanje privremene mjere. Za primjenu ovog propisa potrebno je da se teret nalazi u detenciji vjerovnika ili osobe koja ga drži u njegovo ime.*
3. *Ako sud odbije izdavanje privremene mjere, privilegij prestaje.*
4. *Za privremene mjere u postupku osiguranja - v. čl. 474-488 i čl. 292-307.*
5. *Dok se stvar nalazi u detenciji dužnika, privilegij je 15 dana, a nakon toga prestaje ako se ne zatraži izdavanje privremene mjere.*
6. *Prestankom privilegija ne prestaje pravo zadržavanja ako vjerovnik ili druga osoba u njegovo ime drži stvar u detenciji.*
7. *Prestankom privilegija ne prestaje samo po sebi i potraživanje koje je njime osigurano član 609. st. 1.*

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 -. XI,str 127

==========OOOOOOO==========

e). Prijevoz u kojem sudjeluje više vozara

Članak 661.

Ugovorom o prijevozu stvari, putnika i prtljage morem može se predvidjeti da će brodar (NACRT - prijevoznik) obaviti prijevoz djelomično svojim brodom (NACRT - pomorskim brodom), a djelomično brodovima (NACRT - pomorskim brodovima) drugih brodara (NACRT -

prijevoznika) (izravan prijevoz).

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je na temelju ugovora o izravnom prijevozu stvari primio teret izdaje teretnicu za cijeli ugovoreni put (izravna teretnica).

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je ugovorio izravni prijevoz putnika izdaje putniku putnu kartu za cijeli ugovoreni put (izravna putna karta).

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je na temelju ugovora o izravnom prijevozu putnika preuzeo od putnika prtljagu na prijevoz izdaje prtljažnicu za cijeli ugovoreni put (izravna prtljažnica).

Svaki daljnji brodar (NACRT - prijevoznik) stupa u ugovor o izravnom prijevozu stvari ili prtljage ako primi teret ili prtljagu i izravnu prijevoznu ispravu.

Svaki daljnji brodar (NACRT - prijevoznik) stupa u ugovor o izravnom prijevozu putnika ako primi na prijevoz putnika s izravnom putnom kartom.

---

1. *Za izravan prijevoz u smislu odredaba ovog članа potrebno je da prijevoz na temelju ugovora obavi više brodara. Od ovog pravnog pojma izravnog prijevoza razlikuje se njegov stvarni pojam, koji znači prijevoz koji se obavlja jednim prijevoznim sredstvom.*
2. *Forma sklapanja ugovora o izravnom prijevozu je izdavanje izravne prijevozne isprave.Brodar koji se obveže da će izdati tu ispravu sklapa predugovor o izravnom prijevozu, sve dok tu ispravu ne izda.*
3. *Brodar koji je izdao izravnu prijevoznu ispravu, a nije u mogućnosti pronaći daljnje brodare, mora sam izvršiti prijevoz u cijelosti.*
4. *Forma pristupa daljnjih brodara u izravni prijevoz je preuzimanje putnika, prtljage i izravne prijevozne isprave. Bez preuzimanja tih isprava brodar odgovara samostalno za svoj dio prijevoza, prema uvjetima ugovora kojeg zaključi, i to osobi s kojom je zaključio ugovor.*
5. *Jedan originalni primjerak izravne prijevozne isprave prati robu, osim izravne putne karte, koju putnik nosi sa sobom.*
6. *Dokazna snaga izravne prijevozne isprave – čl. 664*
7. *Odgovornost brodara ovlaštenoj osobi:*
8. *-za prijevoz robe i prtljage – čl. 662*
9. *-za prijevoz putnika – čl. 665*
10. *-za prijevoz ručne prtljege – čl. 665, 666, 667.*
11. *Međusobna odgovornost brodara koji sudjeluju u izravnom prijevozu:*
12. *- za prijevoz robe i prtljaga – čl.663, 664, 667*
13. *- za prijevoz putnika – čl. 666,667*
14. *Odgovornost stvarnog brodara – čl. 668*
15. *Pribavljanje usluga drugih vozara od strane brodara*

koji je sklopio ugovor o prijevozu – čl. 669
16.Kombinirani prijevoz – čl. 670

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 661. stavak 2. mijenja se i glasi:

Prijevoznik koji je na temelju ugovora o izravnom prijevozu stvari primio teret izdaje teretnicu ili drugu prijevoznu ispravu za cijeli ugovoreni put (izravna teretnica ili druga prijevozna isprava).

==========

Jakaša,Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:630,631,632,633.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - 140, Br. :3.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.87.

Hamburška pravila:čl.11.

JUDIKATURA

Ne radi se o direktnom prijevozu ako daljnji brodar ne preuzme direktnu teretnicu.

UPP broj:16, str.19-20, Viši privredni sud NRH, 1.VI 1962.

Brodar koji sklopi ugovor da će predati teret u određenoj luci, odgovara i za štetu koja nastane na robi na brodu gdje je bila prekrcana, iako je u teretnici navedena klauzula o mogućnosti prekrcaja tereta.

UPP broj:16, str.56-57, Okružni sud, Genova, 8.VII 1960.

Kad u direktnom prijevozu nije izdana direktna teretnica, zadnji vozar je legitimiran prema primaocu kad je izdao teretnicu za svoj sektor puta. Zadnji vozar koji je izdao teretnicu za svoj sektor puta odgovoran je primaocu za štetu na teretu ako je izdao čistu teretnicu a ne može dokazati u kakvom je stanju primio teret na prijevoz od prethodnog brodara.

UPP broj:58,str. 58-59, Apelacioni sud, Rouen, 14.IV 1972.

DIREKTNI PRIJEVOZ - ODGOVORNOST UZASTOPNIH VOZARA - Za štetu na teretu koji se prevozi u direktnom prijevozu na temelju teretnice odgovara samo onaj vozar koji je izdao teretnicu i to osobi koja je na temelju teretnice legitimirana.

UPP broj:63, str. 89-90, Trgovački sud, Marseille, 6.IV 1973.

Na temelju samostalno izdane teretnice brodar, koji je takvu teretnicu izdao, ne stupa u odnosu s imaocem direktne teretnice, a činjenica da je u samostalnoj teretnici navedeno da se radi o prekrcaju robe ne čini samostalnu teretnicu direktnom.

UPP broj:16, str.19-20, Viši privredni sud NRH, 1.VI 1962.

Da bi se radilo o direktnoj teretnici potrebno je da u njoj kao mjesto iskrcaja bude navedena krajnja luka odredišta tereta. Ne radi se o direktnoj teretnici kad je u njoj navedena kao luka odredišta luka u kojoj će se roba samo prekrcati na drugi brod koji će ju prevesti do konačnog odredišta. Radi se o direktnoj teretnici kad je uz krajnju luku odredišta navedena jedna usputna luka u kojoj će se izvršiti prekrcaj.

UPP broj:41, str. 60-61, Trgovački sud, Le Havre, 11.VII 1967.

Direktna teretnica izdata od špeditera nije teretnica.

UPP broj:42, str. 58-59, Trgovački sud, Antwerpen (4. vijeće).

Članak 662.

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je sklopio ugovor o izravnom prijevozu, brodar (NACRT - prijevoznik) koji je izdao izravnu prijevoznu ispravu, brodar (NACRT - prijevoznik) koji je predao teret primatelju i brodar (NACRT - prijevoznik) za čijeg se prijevoza desio događaj iz kojeg proistječe zahtjev za naknadu štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta odgovaraju solidarno

ovlaštenoj osobi za tu tražbinu.

Za štetu prouzročenu zakašnjenjem u prijevozu stvari korisniku prijevoza odgovara brodar (NACRT - prijevoznik) koji je sklopio ugovor o prijevozu i brodar (NACRT - prijevoznik) koji je predao teret primatelju.

Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i na izravni prijevoz prtljage.

---

1. *Propisi ovog člana primjenjuju se na prijevoz tereta i predane prtljage.*
2. *Odgovornost brodara navedenih u st.1. temelji se:*
3. *za brodara koji je sklopio ugovor o prijevozu - na ugovornoj obvezi;*
4. *za brodara koji je izdao izravnu prijevoznu ispravu - na njegovoj skripturnoj obvezi;*
5. *za brodara za čijeg se prijevoza desio događaj iz kojeg proističe zahtjev za naknadu štete - na činjenici nastupa tog događaja;*
6. *za brodara koji je predao teret primaocu - na okolnosti da je taj brodar primaocu najdostupniji.*
7. *Za zakašnjenje ne odgovara brodar za čijeg se prijevoza desio događaj koji je prouzrokovao zakašnjenje, jer je u praksi često korisniku prijevoza teško dokazati koji je brodar i u kojoj mjeri zakašnjenje prouzrokovao. Odgovornost brodara navedebnih u st.2. temelji se na istim temeljima kao i u st.1.*
8. *Brodar koji je prouzrokovao zakašnjenje odgovara drugim brodarima prema čl. 663*
9. *Budući da brodari navedeni u st.1. odgovaraju solidarno, ovlaštena osoba ima pravo tužiti sve brodare zajedno za čitavu svotu, ili prema svom izboru, jednog ili više njih za svotu koju, do najvećeg iznosa odgovornosti brodara, sama odredi.*
10. *Iz sadržaja odredbe st.2. izlazi da je odgovornost u toj stavci navedenih brodara također solidarna.*
11. *Osoba ovlaštena za potraživanje navedene u st. 1. je sinonim za korisnika prijevoza definiranog u čl. 463.*
12. *Međusobna odgovornost brodara koji su sudjelovali u izravnom prijevozu - čl. 663, 664, 667.*
13. *Temelj i visina za odgovornost za štetu na teretu - čl. 559-587.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:634,636,637,638,639,641, 643.

Članak 663.

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je podmirio tražbinu prema odredbi članka 662. ovoga Zakona ima pravo regresa prema brodaru(NACRT - prijevozniku) za čijeg se prijevoza desio događaj iz kojeg je proistekla tražbina.

Ako se ne može utvrditi brodar (NACRT - prijevoznik) za čijeg se prijevoza desio događaj iz stavka 1. ovoga članka, svota podmirene tražbine pada na teret brodara (NACRT - prijevoznika) koji su sudjelovali u izravnom prijevozu, razmjerno udjelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini, osim brodara (NACRT - prijevoznika) koji dokažu da se događaj nije desio na dijelovima puta na kojima su oni obavljali prijevoz.

Ako brodar (NACRT - prijevoznik) koji je podmirio tražbinu ne može bez svoje krivnje ostvariti regresni zahtjev prema brodaru (NACRT - prijevozniku) za čijeg se prijevoza desio događaj, svota podmirene tražbine pada na teret svih brodara (NACRT - prijevoznika) koji su sudjelovali u izravnom prijevozu razmjerno udjelu svakog od njih u ugovorenoj vozarini.

---

1. *Solidarna odgovornost brodara navedenih u čl. 662.st.1. i 2. prema korisniku prijevoza daje brodaru iz st.1. regresno pravo samo prema onom brodaru za čijeg se prijevoza desio događaj koji je prouzrokovao potraživanje.*
2. *Pod vozarinom u smislu st.2. podrazumijeva se vozarina koju je ugovorio daljnji brodar s brodarom koji je sklopio ugovor o izravnom prijevozu.*
3. *Kod utvrđivanja visine svote naknade štete na temelju st.2. mora se uzeti u obzir i vozarina koja pripada brodaru odnosno brodarima koji su nadoknadili štetu korisniku prijevoza.*
4. *Brodar naveden u st.3. neće biti kriv za nemogućnost ostvarenja regresnog zahtjeva, ako je dužnom sažnjom poveo i vodio parnični postupak, i nije mogao ostvariti svoje potraživanje u postupku izvršenja. Međutim, u izvanrednim slučajevima neće biti dužan pokrenuti sudski postupak, kao npr. kada je otvoren stečaj, a za svotu koju nije dobio u stečajnom postupku, zatim kod likvidacije dužnika, itd.*
5. *Zastara prava regresa – čl. 686.st.1. i st.5.t.6.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:643,652,660,689,698.

Članak 664.

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji sudjeluje u izravnom prijevozu i koji pri preuzimanju tereta nije stavio na izravnu prijevoznu ispravu primjedbe u skladu s člankom 528. ovoga Zakona mora prema drugim brodarima (NACRT - prijevoznicima) koji sudjeluju u tom prijevozu dokazati da je daljnjem brodaru (NACRT - prijevozniku) ili primatelju predao teret onako kako ga je primio od prethodnog brodara (NACRT - prijevoznika), odnosno krcatelja.

Brodar (NACRT - Prijevoznik)u koji sudjeluje u izravnom prijevozu, a koji je u izravnu prijevoznu ispravu unio primjedbe u skladu s člankom 528. ovoga Zakona, drugi brodari (NACRT - prijevoznici) moraju dokazati da su od krcatelja, odnosno od prethodnog brodara (NACRT - prijevoznika) primili teret onako kako je navedeno u izravnoj prijevoznoj ispravi.

---

1. *Odredbe ovoga člana u pogledu dokazivanja podataka čiste odnosno nečiste prijevozne isprave odnose se samo na međusobne odnose brodara.*
2. *Za odnos između brodara i korisnika prijevoza vrijede propisi čl. 530. To znači da je u odnosu između korisnika prijevoza i brodara od kojega se traži naknada štete mjerodavan sadržaj teretnice koju prezentira korisnik prijevoza. Naknadna unošenja u izravnu prijevoznu ispavu su za korisnika prijevoza irelevantna.*
3. *Za modalitete ugovora, ako pojedini brodari drukčije ne ugovore, vrijede klauzule prijevozne isprave pa i kada se radi o tovarnom listu, sadržaj kojega se inače može pobijati u odnosu između brodara i korisnika prijevoza - čl. 531(a)-(g).*
4. *Slučajevi kod kojih sadržaj prijevozne isrpave nije mjerodavan za stvarnog vozara - čl. 667.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:653.

Članak 665.

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je ugovorio izravni prijevoz putnika odgovara za cijeli ugovoreni put.

Svaki daljnji brodar (NACRT - prijevoznik) koji sudjeluje u izvršenju izravnog prijevoza putnika odgovara putniku samo za štetu nanesenu na dijelu puta na kojem je on obavljao prijevoz.

Za oštećenje, manjak ili gubitak ručne prtljage odgovara brodar (NACRT - prijevoznik) na čijem je dijelu puta nastala šteta na ručnoj prtljazi. Pisani prigovor predviđen u odredbi članka 642. stavka 1. ovoga Zakona putnik mora podnijeti brodaru (NACRT - prijevozniku) na čijem je dijelu puta nastala šteta na ručnoj prtljazi, i to najkasnije pri iskrcaju putnika iz broda (NACRT - pomorskog broda) tog brodara (NACRT - prijevoznika).

Za štetu uzrokovanu smrću ili tjelesnom ozljedom putnika brodari (NACRT - prijevoznici) iz stavka 1. i 2. ovoga članka odgovaraju solidarno.

1. *Temelj odgovornosti brodara navedenog u st.1. osniva se na sklopljenom*

ugovoru, jer se on ugovorom obvezao na očuvanje tjelesnog integriteta putnika za vrijeme čitavog putovanja, a onoga u st2. na činjenici nastanka događaja koji je prouzrokovao štetu za koju brodar odgovara.

2. *Ne postoji potreba da se čini odgovornim i brodar koji je izvršio prijevoz putnika jer, za razliku od prijevoza tereta, putniku je brodar koji je za štetu odgovoan dostupan.*
3. *Za ručnu prtljagu ne odgovara brodar koji je sklopio ugovor o prijevozu putnika, jer se putnik sam mora starati o toj prtljazi.*
4. *Odgovornost brodara korisniku prijevoza kod prijevoza tereta – čl. 662.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:634,635,640,641,644,689.

Članak 666.

Ako brodar (NACRT - prijevoznik) koji je sklopio ugovor o izravnom prijevozu putnika podmiri tražbinu putnika za koje odgovara i drugi brodar (NACRT - prijevoznik) na temelju članka 665. stavka 2. ovoga Zakona, ima pravo regresa prema tom brodaru (NACRT - prijevozniku).

---

1. *Zastara za pravo regresa - čl. 686 st.2. i st.3.t.6.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:644,645,656,698.

Članak 667.

Svaki poseban sporazum kojim brodar (NACRT - prijevoznik) preuzima obveze koje nisu predviđene ovim Zakonom ili kojim se odriče prava koja ima prema ovom Zakonu ima pravni učinak prema stvarnom brodaru (NACRT - prijevozniku) ako je on na to dao izričiti pristanak u pisanom obliku.

---

1. *Obvezama koje nisu predviđene zakonom u smislu ovoga člana obuhvaćene su i obaveze koje broda koji je sklopio o prijevozu preuzme na sebe temeljem čl. 575, 584*
2. *Kad stvarnog brodara navedene ugovorne kluzule ne obvezuju, on odgovara temeljem navedene klauzule i do granica predviđenih zakonom.*
3. *Činjenica da je stvarni brodar preuzeo izravnu prijevoznu ispavu koja sadrži navedene klauzule ne znači da je na njih dao pismeni pristanak.*
4. *Klauzule kojima se brodar koji je zaključio ugovor o prijevozu stvari stavlja, na temelju odrebe čl. 584, u povoljniji položaj od onoga u koji ga stavlja zakon, vrijede i za stvarne vozare i bez njihovog pismenog pristanka.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:663.

Članak 668.

Brodar (NACRT - Prijevoznik) koji je cijeli prijevoz ili jedan njegov dio povjerio stvarnom brodaru (NACRT - prijevozniku) odgovoran je za prijevoz u cijelosti.

Odredbe ovoga Zakona o izravnom prijevozu putnika (članak 665. i 666.) odnose se na stvarnog brodara (NACRT - prijevoznika) kome je povjeren prijevoz prema odredbi stavka 1. ovoga članka.

---

1. *Za prijevoz stvari zakon ne sadrži definiciju stvarnog brodara, već ga naziva daljnji brodar – čl. 661. st. 5. i 6. i 664. st.1.*
2. *Ralika između daljnjeg i stvarnog brodara je u tome što se kod daljnjeg brodara ugovorom predviđa mogućnost da brodar koji je sklopio ugovor o prijevozu čitav ili jedan dio prijevoza povjeri na izvršenje drugom brodaru, a kod stvarnog brodara prijevoz se povjerava jednostrano bez ugovora sa naručiocem.*
3. *U pogledu odgovornosti stvarnog brodara zakon razlikuje da li se radi o prijevozu stvari ili putnika. Za prijevoz stvari vrijedi odredba st. 1., prema kojoj brodar koji je sklopio ugovor odgovara korisniku prijevoza za cijeli put, a stvarni vozar s korisnikom ne stupa u pravni odnos. Za prijevoz putnika vrijedi odredba st.2. koja u stvari ne razlikuje da li se radi o daljnjem ili o stvarnom brodaru.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:645.

Članak 669.

Ugovorom o prijevozu stvari i putnika može se predvidjeti da će brodar (NACRT - prijevoznik) koji je sklopio ugovor o prijevozu pribaviti usluge drugih brodara (NACRT - prijevoznika) ili vozara.

Ako se brodar (NACRT - prijevoznik) obveže u skladu sa stavkom 1. ovoga članka, dužan je pažnjom urednog brodara (NACRT - prijevoznika) pronaći odgovarajućeg brodara (NACRT - prijevoznika) ili vozara, i odgovara putniku, odnosno naručitelju za svoj izbor.

---

1. *Pribaviti usluge u smislu st.1. može značiti sklopiti ugovor u ime svog sukontrahenta, ili ga staviti u vezu s brodarom odnosno vozarom, da ovi s njime sklope ugovor. U sumnji treba pretpostavljati da se ugovor mora sklopiti.*
2. *Brodarovo ulaganje dužne pažnje na temelju propisa ovoga člana odnosi se na izbor vozara, prijevoznog sredstva, te na modalitete izvršenja ugovora. Ako brodar nije od svog sukontrahenta primio izričiti nalog, mora izabrati prijevozno*

sredstvo i zaključiti ugovor u okviru uobičajenih uvjeta. Ako mu to nije moguće, mora zatražiti upute.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:630,646,647.

Grabovac, Hrvatsko pomorsko pravo,1995 - str.141,Br. :5.

LITERATURA

Bolanča,, D.,Multimodal Transport of Goods, Zbornik radova Pavnog Fakulteta u Splitu, broj:1.,1993.

Bolanča,, D., Pravni učinak instituta izuzetih opasnosti i instituta slučajeva posebnih opasnosti u multimodalnom prijevozu, UPP broj: 3-4 (135-136)

Borčić, V., Poduzetnik multimodalnog prijevoza, Pomorski Zbornik, knj. 26, Rijeka, 1988.

Grabovac, I.,Odgovornost poduzetnika multimodalnog prijevoza stvari, Split, 1986.

Grabovac, I., Utjecaj pomorskopravnih normi na međunarodni multimodalni prijevoz stvari, Split,1986

Pavić, D., Mješoviti prijevoz, Pomorska enciklopedija, sv. V., 1981.

Pavić,D., Odgovornost poduzetnika mješovitog (kombiniranog) prijeovza, "Pravna misao", Sarajevo, broj: 3-4, 1979.

Pavić, D., Rješavanje problema vrela prava za mješoviti (multimodalni) prijevoz na međunarodnom i autonomnom polju, Privreda i pravo, broj:9., 1979

Pavić, D., Neki specifični pravni problemi mješovitog (kombiniranog) prijevoza u uvjetima kontejnerizacije, Zbornik radova Više ekonomske škole u Splitu, broj: III, 1974.

Polić-Čurčić, V., Pojam kombiniranog i multimodalnog prijevoza, Privreda i pravo, broj: 1-2, 1992

Polić-Čurčić, V., Pravila UNCTAD/ICC za isprave multimodalnog prijevoza., UPP broj: 3-4 /131-132), 1991,

Članak 670.

Ako se na temelju članka 669. ovoga Zakona prijevoz mora obaviti i vozilima kopnenog i zračnog prometa odredbe ovoga Zakona primjenjuju se samo na prijevoz obavljen brodovima (NACRT - pomorskim brodovima).

---

1. Odredbe ovog člana primjenjuju se ako za pojedini slučaj ne postoje propisi koji se odnose na kombinirane prijevoze.

2.Ovih propisa u našem pravu nema, pa će moći doći do primjene samo primjena stranog prava u kojem takve norme postoje, ako se to pravo može primijeniti na temelju naših kolizionih normi.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:630,648.

3. Zakup

Članak 671.

Ugovorom o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda), prema ovom Zakonu, zakupodavatelj daje zakupoprimatelju brod (NACRT - pomorski brod) (NACRT - pomorski brod (NACRT - pomorski brod)) na upotrebu (NACRT - uporabu), uz plaćanje zakupnine. radi obavljanja plovidbene djelatnosti.

---

1. Pod plovidbenog djelatnošću iz st.1. podrazumijeva se pored ugovora o plovidbenim poslovima iz čl. 461 i drugi koji se obavljaju

putem plovidbe kao na pr. pilotiranje.

2. *Ako se brod daje u zakup za obavljanje drugih djelatnosti (npr. za skladište, hotel i sl.) primjenjuju se propisi obveznog prava o zakupu – čl. 567-599 ZOO.*
3. *Ugovorom o zakupu zakupodavac predaje zakupoprimcu brod u detenciju.*
4. *Ugovor o zakupu može se sklopiti samo za cijeli broda.*
5. *Na temeljeu ugovora o zakupu svojstvo brodara prelazi od zakupodavca na zakupoprimca.*
6. *Brodar – čl. 5. t. 26*
7. *Upis zakupa u upisnik brodova – čl.214, 215.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:659.

JUDIKATURA

Brodovlasnik je odgovoran svom zakupoprimcu za propust dužne pažnje za osposobljenje broda za plovidbu, ako se obvezao da će upotrijebiti dužnu pažnju.

UPP broj:30, str. 40-43, Apelacioni sud, Paris, 15.I 1965.

ODGOVORNOST BRODOVLASNIKA - DAVATELJ BRODA U NAVAL - Davatelj broda u naval koji je za primljeni teret izdao teretnicu sa svojim zaglavljem i iz koje ne slijedi da brodovlasnik nije i brodar, odgovoran je za štetu na teretu pa i kada je teret prevezao brodar uzimatelj broda u naval.

UPP broj:66, str. 68-69, Apelacioni sud, Aix, 1.II 1974.

-DAVANJE BRODA U ZAKUP -PRIJEVOZ STVARI MOREM -BRODAR - Ako se radi o davanju broda u zakup, brodar kao zakupoprimac, koji kao takav odgovara za obveze koje nastaju na temelju ugovora o prijevozu stvari. Na ovo ne utječe ni činjenica da je zapovjednik potpisao teretnicu kao zapovjednik zakupljenoga broda, ako iz sadržaja teretnice slijedi da ju zapovjednik potpisao kao zastupnik zakupoprimca. Brodarom se smatra osoba koja je vlasnik ili korisnik broda, dok se ne dokaže suprotno. Za pojam brodara nije potrebno da odnosna osoba kao brodar bude upisana u upisnik brodova.

UPP broj: 129.-130., str. 133.-137., Privredni sud Hrvatske, 30.1.1990.

Premda su stranke u ugovoru navele da sklapaju ugovor o zakupu broda, ipak je sud ovlašten ulaziti u njegov sadržaj i na temelju toga zaključiti da se radi o nekom drugom poslu.

UPP broj:40, str. 26-28, Viši privredni sud SRH, 20.VI 1968.

U sumnji da li je sklopljen brodarski ugovor na vrijeme ili ugovor o zakupu broda, treba uzeti da je sklopljen brodarski ugovor na vrijeme.

UPP broj:36, str. 49-51, Viši privredni sud SRH, 12.XII 1967.

Pravo prvokupa ugovoreno u ugovoru o zakupu vrijedi dok ugovor o zakupu traje.

UPP broj:34, str. 46-49, Viši privredni sud SRH, 10.IV 1967.

U koliko vlasnik broda pod čarterom popuni brod posadom, opskrbi ga pogonskim gorivom i živežnim namirnicama, te sudjeluje u zajedničkoj avariji, tada se ne može govoriti o zakupu broda, ni o zakupu broda sa posadom, a niti o zakupu broda bez posade, budući da se vlasnik nije odrekao upravljanja brodom, a niti posjeda toga broda.

UPP broj:35, str. 66-69, Distriktualni sud Južnog distrikta New Yorka, 28.VI 1966.

Kad su stranke, nakon prestanka ugovora o zakupu, izvršile primopredaju broda i o tome sastavile zapisnik, smatra se da su se sporazumjele da je ugovor uredno ispunjen u okviru onoga što iz zapisnika ne proizlazi kao sporno.

UPP broj:34, str. 46-49, Viši privredni sud SRH, 10.IV 1967.

Zakupoprimac je dužan zakupodavcu vratiti čamac u stanju u kakvom ga je primio.

UPP broj:32, str. 52, Francuski kasacioni sud, 27.VI 1966.

POJAM - Ne radi se o ugovoru o zakupu broda kada korisnik broda ugovori sa svojim sukontrahentom da on popunjava brod posadom i da ga opskrbljuje, te da snosi troškove korištenja broda, ako je korisnik zadržao sebi pravo upotrebe broda, posebno pravo davanja naloga posadi. Pod ovom pretpostavkom korisnik broda i dalje ostaje brodar.

UPP broj:70, str. 37-38, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.V 1975.

SUMNJA DA LI JE ZAKLJUČEN UGOVOR O ZAKUPU - U slučaju sumnje da li je zaključen ugovor o zakupu ili neki drugi ugovor o iskorištavanju brodova, smatra se da ugovor o zakupu nije zaključen.

UPP broj:70, str. 37-38, Viši privredni sud SR Hrvatske, 29.V 1975.

ZAKUP JARUŽALA (BAGERA) - NAKNADA ZA KORIŠTENJE - Ako je ugovorom o zakupu ("bare - boat charter") ugovoreno dvokratno korištenje zakupljenog jaružala i isti je bio korišten u minimalnom periodu određenom ugovorom, za preostalo vrijeme zakupodavcu pripada samo nominalna naknada.

UPP broj:67, str. 65-66, Engleski Apelacioni sud, 9-10.X 1974.

-Sklapanje ugovora o zakupu broda -Ako su svi ugovori fiktivni ne proizvode nikakav pravni učinak,

UPP broj:89, str.38-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 18.12.1979.

-Talijansko pravo pod tim misli na ugovor o iskorišćavanju broda, prema kojemu se osoba koja je dala brod /noleggiante/ obvezuje samo na vršenje navigacije, a ne preuzima obveze u pogledu prijevoza tereta.

UPP broj:8,str. 45-46, Kasacion1 sud Italije, 26.1 1960.

Predmet ovog ugovora može biti samo brod sposoban za plovidbu. Ako se ne radi o takvom brodu, ne radi se o noleggio-u, premda su stranke svoj ugovor nazvale tim imenom i upotrijebile formular na kome se takvi ugovori sklapaju.

UPP broj:19, str. 39-40, Apelacioni sud, Rim, 6.II 1960.

Ugovor o navlu (noleggio) može se dokazati samo pismenom ispravom.

UPP broj:26, str. 61-64, Kasacioni sud Italije, 26.VI 1963.

Da li se brodar, koji je ugovorom o noleggiou prepustio poslovanje brodom trećoj osobi, u ugovoru s naručiteljem prijevoza stvari obavezao kao vozar, treba prosuditi na osnovi obaveza koje je u tom ugovoru brodar preuzeo prema naručitelju.

UPP broj: 44, str. 70-75, Okružni sud, Napoli, 27.V 1968.

Klauzula u ugovoru o iskorišćavanju maone ("Barge charter") na osnovi koje se "čarterer" obvezuje naknaditi svako oštećenje maone koje se utvrdi uspoređivanjem stanja broda na osnovi podataka iz obih zapisnika o primopredaji maone, a za koje štete bi "čarterer" po zakonu bio odgovoran, ipak ne čini "čarterera" odgovornim spram vlasnika maone za sva oštećenja učinjena maoni, uključujući ovamo i redovno trošenje materijala, u razdoblju trajanja "čartera".

UPP broj:35, str. 66-68, Distriktualni sud Južnog distrikta New Yorka, 28.IV 1966.

U slučaju oštećenja maone za vrijeme trajanja "čartera" pretpostavka o "čartererovoj" odgovornosti vrijedi samo ako se radi o tzv. "demise" ili "bare-boat" čarteru. Kod ostalih slučajeva "čartera" vlasnik mora dokazivati krivnju "čarterera" ukoliko želi uspjeti svojim zahtjevom za naknadu štete nastale za vrijeme trajanja "čartera".

UPP broj:35, str. 66-68, Distriktualni sud Južnog distrikta New Yorka, 28.VI 1966.

LITERATURA

Grabovac, I.,Zakup broda, Hrvatska gospodarska revija, kolovoz,1998, Zagreb, str. 89-90

Članak 672.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) mora biti sklopljen u pisanom obliku.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak.

---

1. Ako stranke izvršavaju usmeno sklopljeni ugovor o zakupu, na ovaj način

ostvareni odnosi imaju pravni učinak.

2. *Odredbe ovog člana su kogentne.*

JUDIKATURA

Ugovor o navlu (noleggio) može se dokazati samo pismenom ispravom.

UPP br. 26, str. 61-64, Kasacioni sud Italije, 26.VI 1963.

LITERATURA

Pavliha, Implied Terms.....str.7-8, 63, 73-74, 86, 91, 103, 197,230,232.

Članak 673.

Zakupodavatelj je dužan predati zakupoprimatelju brod (NACRT - pomorski brod) u takvu stanju da se može iskorištavati prema ugovorenoj ili uobičajenoj namjeni.

Brod (NACRT – Pomorski brod (NACRT - pomorski brod)) se, ako nije drugačije ugovoreno, predaje bez posade.

---

1. *Pod stanjem u smislu stava 1. podrazumijeva se i stanje i svojstva broda. O ovim pojmovima – v. bilješku uz čl. 478, 479.*
2. *Stranke mogu ugovoriti kakva svojstva brod mora imati i u kakvom se stanju mora nalaziti.*
3. *Ako nije ugovorena namjena broda, zakupoprimac ima pravo iskorištavati brod prema njegovoj konstrukcionoj namjeni i u granicama za koje brod ima važeće isprave.*
4. *Na ugovore o zakupu primjenjuju se odredba čl. 469.*
5. *Za ugovorena svojstva broda zakupodavac odgovora bez obzira na vlastitu krivnju ili krivnju osoba koje za njega rade.*
6. *Ako brod nema ugovorena svojstva ili ona koja su potrebna za ugovorenu odnosno uobičajenu namjenu, zakupoprimac može odustati od ugovora.*
7. *Snošenje troškova popravka za uklanjanje skrivenih mana broda – čl. 674.st.4.*
8. *Odgovornost za štetu nastalu zbog nesposonosti ili umanjenje sposobnosti broda za iskorištavanje – čl. 675.*
9. *Odredbe čl. 676 primjenjuju se i kada zakupodavac daje broda s posadom.*
10. *Odredbe ovog člana su dispozitivne naravi.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:659,666,685.

Članak 674.

Troškove pogona broda (NACRT - pomorskog broda) snosi zakupoprimalelj.

Zakupoprimatelj je dužan održavati brod (NACRT - pomorski brod) za trajanja ugovora i nakon proteka ugovora vratiti brod (NACRT - pomorski brod) u stanju i mjestu u kojem ga je primio.

Zakupoprimatelj ne odgovara za redovno trošenje broda (NACRT - pomorskog broda).

Zakupoprimatelj ne snosi troškove popravka broda (NACRT - pomorskog broda)

potrebnog za uklanjanje skrivenih mana broda (NACRT - pomorskog broda) koje su postojale u vrijeme kad mu je brod (NACRT - pomorski brod) predan na upotrebu (NACRT - uporabu) niti snosi štetu za gubitak broda (NACRT - pomorskog broda) zbog djelovanja više sile.

---

1. *Pod troškovima pogona u smislu st.1. podrazumijevaju se svi troškovi potrebni za iskorištavanje broda, osim troškova popravaka.*
2. *Pod održavanjem broda u smislu st.2. podrazumijevaju se svi radovi i popravci koji su predvidivi i neizbježni za ugovorenu ili uobičajenu namjenu broda.*
3. *Odredba st.3. ne oslobađa zakupoprimca dužnosti iz st.2.*
4. *Za pojam uobičajene namjene - v. bilješku uz čl. 673.*
5. *Sve troškove popravka broda koji nisu navedeni u st.3., osim onih u čl. 675., snosi zakupoprimac.*
6. *Za skrivene mane - v. bilješku uz čl. 473.*
7. *Odustajanje od ugovora zbog popravka broda koje mora izvršiti zakupodavac - čl. 682.st.2.*
8. *Zakupoprimac odgovara za gubitak broda, osim ako je gubitak posljedica više sile ili razloga koji padaju na stranu zakupodavca.*
9. *Odustanak od ugovora u slučaju više sile koja onemogućuje iskorištavanje broda - čl. 682 st.2.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:668,676,678,679,680,681.

Članak 675.

Za štetu nastalu zbog mana koje čine brod (NACRT - pomorski brod) nesposobnim ili smanjuju njegovu sposobnost za ugovoreno ili uobičajeno iskorištavanje, a postojale su u vrijeme predaje broda (NACRT - pomorskog broda) zakupoprimatelju, odgovara zakupodavatelj, ako ne dokaže da te mane nije mogao otkriti pažnjom urednog brodara (NACRT - prijevoznika).

---

1. *Zakupoprimac snosi štetne posljedice svih šteta prouzrokovanih manama broda koje nisu obuhvaćene u ovom članu.*
2. *Zakupoprimac ne snosi štetne posljedice mana broda koje su prouzrokovane od strane zakupodavca ili osobe za koje on odgovara, a koje posljedice zakupoprimac odnosno osobe koje rade za njega nisu mogle izbjeći ili umanjiti upotrebom dužne pažnje.*
3. *Zakuprimac ne snosi troškove broda koji su posljedica njegovog redovnog trošenja - čl. 674.st.2.*
4. *Plaćanje zakupnine za vrijeme nemogućnosti upotrebe broda zbog njegove skrivene mane - čl. 678.st.2.*
5. *Odustajanje od ugovora zbog popravaka broda koje mora izvršiti zakupodavac - čl. 682.st.2.*

6.Za ulaganje dužne pažnje – v. bilješku uz čl. 470
7.Za pojam uobičajene namjene – v. bilješku uz čl. 673.
8.Odredbe ovog članа su dispozitivne naravi.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:669,689.

Članak 676.

Ako se brod (NACRT - pomorski brod) daje u zakup, posada je dužna izvršavati naloge zakupoprimatelja ako je to u ugovoru o zakupu predviđeno.

Zakupoprimatelj ima pravo mijenjati posadu.

---

1. Odredbe ovog članа primjenjuju se i kada se brod daje u zakup s posadom.
2.Odredbe st.2. se primjenjuje i kada zakupodavac ima pravo posadi davati naloge, ako ugovorom nije drukčije određeno.
3.Ako je posada dužna izvršavati naloge zakupodavca, ne radi se uopće o ugovoru o zakupu, jer zakupoprimac nije postao držalac broda, pa je ovaj članak nelogičan.

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:676,678,685.

Članek 677.

U slučaju sumnje je li sklopljen ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) ili brodarski (NACRT - prijevozni) ugovor smatra se da je sklopljen brodarski (NACRT - prijevozni) ugovor.

---

1. Može se raditi samo o brodarskom ugovoru za cijeli brod koji može biti ugovor na vrijeme ili putovanje – čl. 466, 680.

Članak 678.

Zakupnina se plaća mjesečno unaprijed, računajući od dana kad počne teći.

Zakupnina ne pripada zakupodavatelju dok je zakupoprimatelj spriječen upotrebljavati (NACRT – uporabljati) brod (NACRT - pomorski brod) krivnjom zakupodavatelja ili zbog skrivene mane broda (NACRT - pomorskog broda) koja je postojala u trenutku predaje broda (NACRT - pomorskog broda) zakupoprimatelju.

---

1. Ugovorom stranaka određuje se od kojeg dana zakupnina počinje teći.
2.Ako stranke ništa ne ugovore, zakupnina se plaća od dana kad je brod predan zakupoprimcu.
3.Iz odredbe st.2. izlazi da se zakupnina plaća i za vrijeme za koje je zakupoprimac bio spriječen upotrebljavati brod iz razloga koji padaju na stranu zakupodavca, ako za te razloge nije kriv zakupodavac odnosno osoba za koju on odgovara.
4.Skrivene mane broda koje su postojale u trenutku

njegove predaje - čl. 674 s.t.4., 675.
5. *Za skrivene mane broda - v. bilješku uz čl. 479*
6. *Posljedice neplaćanja zakupnine - čl. 679.*
7. *Odredbe ovog člana su dispozitivne naravi.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:683,689.

Članak 679.

Ako zakupoprimatelj ne plati zakupninu o dospjelosti, zakupodavatelj može odmah tražiti naplatu zakupnine ugovorene za cijelo vrijeme trajanja ugovora o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) ili može odustati od ugovora.

Odredbom stavka 1. ovoga članka ne dira se u pravo zakupodavatelja na naknadu štete.

---

1. *Dospjelosti zakupnine - čl. 678.st1.*
2. *Ako je ugovor o zakupu sklopljen na neodređeno vrijeme, zakupnina se može tražiti za tromjesečni otkazni rok - ako taj rok nije ugovoren u drukčijem trajanju - čl. 680, 681.st2.*
3. *Zakupodavac ima pravo retencije na zakupoprimčevim stvarima koje je ovaj unio na brod za potraživanja koja mu pripadaju na temelju ugovora o zakupu.*
4. *Zahtjev za plaćanje zakupnine oduzima zakupodavcu pravo na odustanak od ugovor. Međutim, ako zakupnina ne bude plaćena u roku koji je odredio zakonodavac, on ima pravo odustati od ugovora.*
5. *Odustanak od ugovora ne oduzima zakupodavcu pravo zahtijevati ispatu dospjele zakupnine.*
6. *Dužnost zakupoprimca da na temelju ovog člana nadokandi štetu nije ovisna od njegovoj krivnji za neplaćanje zakupnine.*
7. *Vrijeme za koje zakupoprimac nije dužan platiti zakupninu - čl. 678.čl.2.*
8. *Odredbe ovog člana su dispozitivne naravi.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:684,685.

Članak 680.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) može se sklopiti na određeno ili na neodređeno vrijeme, za jedno ili za više putovanja.

---

1. *Otkazni rok za ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme - čl. 680*
2. *Produljenje ugovora sklopljenog na određeno vrijeme - čl. 681*
3. *Vraćanje broda nakon proteka ugovora o zakupu - čl. 683.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:660,683.

Članak 681.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) sklopljen na određeno vrijeme

može se produljiti samo pisanim sporazumom.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) sklopljen na neodređeno vrijeme može se otkazati pisano, i to najkasnije tri mjeseca unaprijed.

---

1. *Ako se ugovor na određeno vrijeme produžava usmenim sporazumom stranaka, na već nastale odnose primjenjuju se odredbe zakona o zakupu broda.*
2. *Odredba st.1. je kogentne, a ona st.2. dispozitivne naravi.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 681. stavku 2. riječi pisano zamjenjuje se riječima pisanim putem .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:684,689.

Članak 682.

Ugovor o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) prestaje u slučaju propasti broda (NACRT - pomorskog broda), njegove trajne nesposobnosti za iskorištavanje i u slučaju više sile koja onemogučuje iskorištavanje broda (NACRT - pomorskog broda) za vrijeme zakupa.

Ako popravci broda (NACRT - pomorskog broda) koje snosi zakupodavatelj traju predugo, ili se predviđa da će trajati predugo, zakupoprimatelj može odustati od ugovora.

---

1. *Za prestanak ugovora na temelju odredaba ovog člana nije relevantna krivnja stranaka za razloge nemogućnosti iskorištavanja broda.*
2. *Krivnja je relevantna za dužnost naknade štete.*
3. *Pod trajnom nesposobnošću broda za iskorištavanje u smisl st. 1., podrazumijeva se nesposobnost za vrijeme trajanja ugovora.*
4. *Ugovor iz razloga navdenih u st.1. prestaje važiti i kada odnosna zapreka traje predugo, ili se predviđa da će predugo trajati u odnosu na trajanje ugovora.*
5. *Popravci koje snosi zakupodavac - čl. 674. st.3., 675*
6. *Osim razloga navedenih u st.1., pravo na odustanak od ugovora zakupoprimcu, na temelju načela obveznog prava, daju i razlozi koji padaju na stranu zakupodavca.*
7. *Plaćanje zakupnine za vrijeme trajanja smetnja - čl. 678.st.2.*
8. *Odredbe ovog člana su dispozitivne.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:653,689.

Članak 683.

Ako zakupoprimatelj ne vrati zakupodavatelju brod (NACRT - pomorski brod) nakon proteka ugovora o zakupu,

dužan je za prekoračeno vrijeme platiti naknadu u visini dvostruke zakupnine.

Ako je zakupoprimatelj kriv za zakašnjenje u vračanju broda (NACRT - pomorskog broda), odgovara zakupodavatelju i za svaku štetu iznad svote određene u stavku 1. ovoga članka.

---

1. *Odedba st.1. neće doći do primjene ako je ugovor produžen i usmenim sporazumom stranaka - v.bilješku uz čl. 681*
2. *Zakupoprimac ne odgovara za krivnju osoba s kojim stupa u ugovorni odnos za izvršavanje ugovora o plovidbenoj djelatnosti, npr. kada primalac tereta na vrijeme ne iskrca teret.*
3. *Pri utvrđivanju štete na temelju st.2. ne uračunava se jednostruka zakupnina, jer na nju zakupodavac ima pravo na temelju same činjenice da je brod bio u zakupu. Inače bi se moglo dogoditi da samo ostvari pravo na naknadu štete, a da je brod besplatno bio u zakupu.*
4. *Ove odredbe ovog člana su dispozitivne.*

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:678,684.

Članak 684.

Nagrada za spašavanje koje je obavljeno zakupljenim brodom (NACRT - pomorskim brodom) za trajanja ugovora o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) pripada zakupoprimatelju.

---

1. *Odredba ovog člana je posljedica okolnosti da je zakupoprimac brodar broda uzetog u zakup.*
2. *Nagrada za spašavanje - čl. 774-800.*
3. *Dioba nagrade za spašavanje kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod - čl. 597.*
4. *Odredbe ovog člana su dispozitivne.*

Članak 685.

Zakupoprimatelj može dati brod (NACRT - pomorski brod) u podzakup samo na temelju pismenog pristanka zakupodavatelja.

---

1. *Ako je brod dan u podzakup bez zakupodavčevog pristanka, on ima pravo otkazati ugovor o zakupu - čl. 588 ZOO. Pored otkaza ugovora zakupodavac ima pravo zahtijevati naknadu štete koja mu je nedozvoljenim podzakupom prouzrokovana.*
2. *Na odnose između zakuprimca i podzakupoprimca primjenjuju se odredbe zakona o zakupu.*
3. *Zakupodavac i podzakupoprimac ne stoje ni u kakvom međusobnom odnosu.*
4. *Zakupodavac ima pravo, po načelima obveznog prava, da se za svoja potraživanja prema zakupoprimcu naplati prodajom podzakupoprimčevih stvari koje je ovaj unio na brod.*
5. *Podzakup prestaje u svakom slučaju kada prestane zakup - čl. 590 ZOO.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 685. riječi pismenog pristanka zamjenjuju se riječima pisanog pristanka .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:686,688

4. Zastara

Članak 686.

Tražbine iz ugovora o iskorištavanju brodova, osim tražbina iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage, zastarijevaju nakon proteka jedne godine.

Tražbine iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage zastarijevaju nakon proteka dviju godina.

Stranke mogu, pošto je nastala tražbina, pisano ugovoriti rok zastare koji je dulji od roka odredenog u stavku 1. ovoga članka.

Ugovor iz stavka 3. ovoga članka koji nije sklopljen u pisanom obliku nema pravni učinak.

Vrijeme zastare počinje teći:

1) kod ugovora o prijevozu stvari:

- u slučaju naknade štete zbog oštećenja, manjka ili gubitka tereta - od dana kad je teret predan odnosno od dana kad je trebalo da bude predan na odredištu.

- u slučaju naknade štete zbog zakašnjenja - od dana kad je teret predan,

- u slučaju neudovoljavanja drugim ugovornim obvezama - od dana kad je obvezi trebalo udovoljiti,

……

……

5) kod ugovora o zakupu broda (NACRT - pomorskog broda) - od dana kad je ugovor prestao važiti, osim kod tražbina za zakupninu kod kojih rok počinje teći od dana dospjelosti zakupnine,

6) kod regresnih zahtjeva - od dana kad je obavljena radnja koja daje pravo na regres.

1.Ugovor iz st.3. obuhvaća i pismenu izjavu dužnika kojom izjavljuje da na svoju štetu produžuje zastarni rok.

2.Ugovor sklopljen ili izjava dana prije nastanka potraživanja ne proizvodi nikakav pravni učinak.

3.Odredba st.5. t.1. al.1. primjenjuje se na sve štete prouzrokovane zakašnjenjem, a ne samo na štetu prouzrokovanu zakašnjenjem u predaji tereta na odredištu, kao što je slučaj zakašnjelog stavljanja broda na raspolaganje krcatelju za ukrcaj.

4.Odredbe st.5.t.1.al.3. obuhvaća npr. potraživanje

za naknadu za prekostojnice, (izvanredne prekostojnice) i za zadržavanje broda. Odredba obuhvaća one obveze koje zakon izričito normira; za nenormirane obveze primjenjuju se opći propisi o zastari, kao npr. odgovornost brodara za odustajanje od ugovora.

5. *Osim šteta nevedenih u st.5. t.2., brodar odgovara putniku za zakašnjenje, prekid putovanja te odustanak od ugovora. U nedostatku posebnih propisa zakona, za ove štete treba primijeniti opće propise o zastari potraživanja. To isto vrijedi i kada brodar odustane od ugovora.*
6. *Odedba st.5.t.6. primjenjuje se na regresne zahtjeve koji nastanu iz odnosa ugovora o iskorištavanju brodova, koje zakon izričito normira u čl. 467. st.3., 663.*
7. *Odredbe ovog člana o regresnim zahtevima ne primjenjuju se na osiguravateljev zahtjev na temelju njegova prava subrogacije, jer pravo subrogacije nije regresno pravo. Regresni vjerovnik ostvaruje svoje pravo, a osiguratelj na temelju svog prava subrogacije ulazi u pravnu poziciju osiguranika, pa za osiguratelja u pogledu početka i trajanja zastare vrijedi sve što i za osiguranika, u čiju pravnu poziciju osiguratelj stupa. Prema tome za osiguranika zastara počinje teći u vrijeme kad je za nj počela teći, pa proteklo vrijeme zastare ide na osigurateljevu štetu.*
8. *Zakon ne sadrži odredbu o početku toka zastare kod "drugih plovidbenih poslova" (čl.656-660), pa treba primijeniti ista rješenja kao kod brodarskog ugovora na vrijeme za cijeli brod, jer su ovi ugovori u stvari, sa stajališta odnosa koji nastaju u vezi s iskorištavanjem broda, jedna podvrsta navedenih ugovora - čl. 462.*
9. *Na pitanja koja nisu normirana ovim članom primjenjuju se propisi Zakona o obveznimn odnosima - čl. 360-393.*

++++++++++++++++

NACRT PROMJENE

U članku 686. stavku 5. točkama 1), 2) i 3) riječi kod ugovora zamjenjuju se riječima kad je sklopljen ugovor .

U točki 2) istog stavka riječi trebalo da stigne zamjenjuju se riječima trebao stići , a riječ a ispred riječi ako zamjenjuje se riječju ali .

U točki 3) istog stavka riječi trebala da bude zamjenjuju se riječima trebala biti .

Točke 4) i 5) istog stavka mijenjaju se i glase:

4) kada je sklopljen ugovor o tegljenju od dana kad je tegljenje završeno, osim ako se radi o tražbinama za tegljarinu, kada rok počinje teći od dana dospjelosti tegljarine;

5) kada je sklopljen ugovor u zakupu broda od dana kad je ugovor prestao važiti, osim ako se radi o tražbinama za zakupninu, kada

rok počinje teći od dana dospjelosti zakupnine;

U točki 6) istog stavka riječi kod regresnih zahtjeva zamjenjuju se riječima u regresnim zahtjevima .

==========

Jakaša, Sistem,Knjiga III/svezak 3 - broj:690,691,702,703.

Haška Pravila : čl.3/6.

Protokol 68: čl.1.

Ivković, Haška i Haška Visby Pravila, str.146-151.

Hamburška pravila:čl. 20.

JUDIKATURA

Brodar može u svojim općim uvjetima predvidjeti rok unutar kojega primalac mora podnijeti zahtjev za naknadu štete.

UPP broj: 31, str. 24-26, Viši privredni sud SRH, 28.II 1966.

ZASTARA - ZUIPB odnosi se prema Zakonu o zastarjelosti potraživanja kao posebni zakon prema općem. Odredbe Zakona o zastarjelosti potraživanja primjenjuju se subsidijarno.

UPP broj:32, str. 26-28, Vrhovni sud Jugoslavije, 16.III 1966.

Prigovor zastare može se iznositi i nakon upuštanja u meritorno raspravljanje, i u svakom stadiju postupka.

UPP broj:31, str. 65-66, Apelacioni sud, Paris, 29.XI 1965.

Zastara na temelju Konvencije o teretnici 1924. odnosi se samo na materijalne gubitke i štete tereta, a ne i na zahtjeve koji se brodaru postavljaju na temelju okolnosti da je teret predan neovlaštenoj osobi. Na ovaj zadnji slučaj primjenjuju se opći propisi građanskog prava o zastari potraživanja.

UPP broj:37, str. 56-58, Apelacioni sud, Genova, 28.II 1966.

Rok zastare iz Konvencije o teretnici 1924. primjenjuje se od dana kada je teret predan, ili kada je morao biti predan primaocu, a ne od dana kada je oštećenik doznao za štetu. Okolnost da oštećenik nije znao za štetu ne odgađa početak toka zastarnog roka.

UPP broj:37, str. 56-58, Apelacioni sud, Genova, 28.II 1966.

Jednogodišnji zastarni rok iz Konvencije o teretnici 1924. predviđen je u brodarovu korist. Ovaj se rok ne može obustaviti samom izjavom korisnika prijevoza da radi pregovora o mirnom rješenju spora smatra da se rok zastare obustavlja dok brodar ne dade svoj odgovor.

UPP broj:33, str. 59-60, Trgovački sud, Le Havre, 16.XI 1965.

Zastara zahtjeva protiv brodara, ako se primjenjuje Konvencija o teretnici 1924. iznosi godinu dana, a počinje teći od dana kada je teret predan ili kada je morao biti predan primaocu. Zastaru prekida samo onaj zahtjev sudu koji ima svrhu naknade štete.

UPP broj:33, str. 60-61, Trgovački sud, Le Havre, 16.XI 1965.

Jednogodišnji zastarni rok iz ugovora o prijevozu stvari morem ne primjenjuje se na štete nastale prije ukrcaja i poslije iskrcaja.

UPP broj:34, str. 68-69, Apelacioni sud, Aix, 25.IV 1966.

Kada među strankama u ugovoru o pomorskom prijevozu postoji izričito ugovoren zastarni rok za podnošenje tužbe, ne primjenjuje se zastarno pravilo koje bi inače bilo primijenjeno.

UPP broj:26, str. 65-66, Federalni apelacioni sud Sjedinjenih Država (2. okrug), 1955.

Brodar ima pravo pozivati se na jednogodišnji zastarni rok i u slučaju kada je šteta na teretu prouzročena neizdavanjem teretnice za koje je neizdavanje kriv lučki slagač.

UPP broj:46, str. 55-57, Trgovački sud, Marseille, 29.X 1968.

Zastara zahtjeva od brodara za štete na teretu počinje teći od momenta predaje tereta. Predajom se smatra i uskladištenje robe od strane brodara tako da je primaocu omogućeno da preuzme robu.

UPP broj:35, str. 69-71, Prvostepeni sud Zapadne Australije, 4.III 1966.

Zastara potraživanja iz ugovora o prijevozu stvari morem, ako se radi o gubitku tereta počinje teći od dana kada je na odredištu brod iskrcao teret. Brodarova ponuda u kojoj navodi pod kojim uvjetima je spreman sporazumno riješiti spor, ne prekida

tok zastarnog roka, ukoliko u samoj ponudi nije navedeno priznanje duga.

UPP broj:40, str. 34-36, Viši privredni sud SRH, 18.XI 1968.

U belgijskom pravu jednogodišnji rok u okviru kojega se može podnijeti tužba protiv brodara zastarni je rok. Ukoliko tuženik ne postavi prigovor zastare, sud zastaru ne primjenjuje.

UPP broj:39, str. 61-63, Hanzeatski apelacioni sud, Bremen, 8.II 1968.

OŠTEĆENJE TERETA - PREKLUZIJA ZAHTJEVJA

- Vozar se oslobadja svake odgovornosti za gubitak ili oštecenje tereta ako zahtjev nije sudskim putem stavljen u roku od godine dana nakon predaje robe, ili od časa kada je roba trebala bi ti predana. Prekluzivni jednogodišnji rok može se produžiti sporazumom stranaka, ali on treba biti unesen u teretnicu. Arbitražna kluauzula ne znači sporazum stranaka u pogledu produženja prekluzivnog roka.

UPP broj:50,str. 70-73, Savezni vrhovni sud SR Njemačke, 26.I 1970.

- Zastara za štetu prouzrokovanu teretu u toku prijevoza iznosi godinu dana, a poćne teći danom iskrcaja tereta.

UPP broj:51,str. 34-37, Viši privredni sud SRH, IV-P-S12/70, 3.III 1971.

-Zastara zahtjeva prema brodaru. -Prekluzija. Ako posljednji dan zastarnog roka ističe na dan kad sud ne radi taj rok ističe prvog narednog za sud radnog dana. Tog dana se može predati tužba i preporučenim pismom. Sve to vrijedi i za i prekluzivne rokove,

UPP broj:85, str.52-56, Viši privredni sud SR Hrvatske, 18. XI. 1979

-OSIGURANJE TERETA -ZASTARA PREMA BRODARU ZA ZAHTJEV ZA NAKNADU ŠTETE NASTALE NA TERETU -Na osigurateljev zahtjev prema brodaru ne primjenjuje se odredba čl.728, st.2, t.3 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi prema kojoj potraživanja iz ugovora o osiguranju zastarijevaju za 5 godina, time da rok zastare počinje teći od prvog dana poslije proteka kalendarske godine u kojoj je nastalo potraživanje, jer se zahtjev ne temelji na ugovoru o osiguranju, već na ugovoru o iskorištavanju brodova - Ugovori o iskorištavanju brodova su samostalni i nezavisni od ugovora o osiguranju i odnosa koji iz tih ugovora proizlaze izmedju osiguratelja i osiguranika, time da u odnosu na treće, na primjer prema brodaru, osiguratelj ne može imati veće pravo nego što ga ima osiguranik - Kad se uspostavi pravni odnos izmedju osiguratelja i brodara, onda osiguratelj stupa u pravnu poziciju primatelja tereta i stoga tražbina protiv brodara zbog štete na teretu zastarijeva u roku od jedne godine iz čl.679, st.1, t.1 cit. Zakona, time da vrijeme zastare počinje teći od dana kad je teret predan, odnosno od dana kada je trebao biti predan na odredištu -Neosnovano se osiguratelj poziva na odredbu st.5, t.6, čl.679. cit. Zakona jer se ona odnosi na medjusobne regresne zahtjeve izmedju brodara,

UPP broj:94, str.40-43, Vrhovni sud SR Hrvatske, 10. XII 1981.

PRIJEVOZ VOZILA TRAJEKTOM, ZASTARA POTRAŽIVANJA - Vozilo s prikolicom u slučaju da ga se prevozi trajektom u pravilu se smatra prtljagom, pa je na brodaru teret dokaza da se vozilo s prikolicom nije prevozilo kao prtljaga, nego na temelju teretnice ili ugovora koji se u prvom redu odnosi na prijevoz stvari - U slučaju da brodar takav dokaz ne pruži kod ocjene prigovora zastare potraživanja treba poći od odredbe čl. 679 st. 2 ZPUP, prema kojoj potraživanje iz ugovora o prijevozu putnika i prtljage zastarijeva dvije godine nakon proteka roka,

UPP broj: 107-108, str. 439-441, Viši privredni sud Hrvatske, 10. VI. 1985.

STVARNO KAZALO

(Broj označava broj članka Pomorskog Zakonika

Ambalaža tereta – 502
Brod - pojam - 5.t.2- teretni – 5.t.6. - ratni hrvatski -5.t.3., 464,
Brod -478-483;
Brodar
-komercijalna i nautička djelatnost – 562
-odgovornost imovinska – 559-587
-šteta na stvarima – 559-587
-vozari, više njih – 661-670
Brodarski ugovor - 466-467, (465-610)
Brodarski ugovor na vrijeme - 468-469,
Brodolom
- vozarina – 600
Čarterparty – 467
Dužna pažnja - 479, 561, 669.
Elektronski dokumenti – 515, 531a, 531g
Iskorištavanje brodova - 460 – 686
- *ugovori o plovidbenom poslu*
- - v. prijevoz stvari
- - v. prijevoz s više vozara 661 – 670
- - ugovor o zakupu broda v. zakup broda
- *zajedničke odredbe*
- - korisnik prijevoza – 463
- - krcatelj – 463
- - naručitelj – 463
- - prekostojnice – 439
- - primatelj – 439
- - stojnice – 439
- - vrste ugovora - 460 – 461
- ostali ugovori – 462
- zastara – 686
Izravan prijevoz - 661
Izravna teretnica - 661
Izuzeti slučajevi- 565
Jedinica tereta - 575
Linijska plovidba – 486
- bez pisma spremnosti – 492
- stojnice – 511-512
Koleto – 575
Kontejner – 575
Korisnik prijevoza – 463
Krajna nepažnja znajući da će šteta vjerojatno nastupiti- 410, 578, 581,636,639
Krcatelj - 463
Marginalne klauzule - 528-530, 515-531
Mješoviti prijevoz - 669
Multimodalni prijevoz
- v. Mješoviti prijevoz
Naručitelj
- plovidbenog posla – 463
- odgovornost – 470
Običaji
- ukrcavanje tereta – 504, 506, 514
Odgovornost brodara za štete na stvarima i za zakašnjenje -559-587;
Opasan teret - 566-567, 572
Opći uvjeti poslovanja – 467
Osposobavljanje broda za plovidbu u prijevozu stvari - 479
Paluba broda - prijevoz stvari - 480,496, 584, 585
Pažnja urednog brodara
- v. Dužna pažnja
Pismo spremnosti – 491 – 493
Podugovor – 470
Posebno pravo vučenja- 5.t.36, 575, 633,634
Potprijevozni ugovor - 470
Predaja tereta primatelju - 538 - 558
Prekostojnice - 507 – 511
Prekostojnice v. prijevoz stvari

- 463
- iskrcavanje – 548 – 540
- vrijeme ukrcavanja .- 505 – 514
- iskrcavanje – 548-549
- odustanka od ugovora – 473 – 477
- plačanje - 508, 548
Prestanak ugovora o prijevozu stvari - 472 477
Prijevoz u kojem sudjeluje više vozara - 661-670
Prijevoz stvari - 465-610;
- zajedničke odredbe -465-477;
- brod 478 – 483
- brodarski ugovor - 466 i sl.
-- forma ugovora – 467
- sadržaj ugovora – 465
-- pomorska plovidba
--- ugovor s trećim – 470
-- na putovanje - 466 i sl.
-- na vrijeme – 466 i sl.
-- na vrijeme za cijeli brod
--- obveze brodara – 468
--- naručitelj – 469
--- zapovjednik, obveze – 468
-*brodareva odgovornost za štetu – 559 – 587*
-- ekskulpacioni razlozi – 565,576
-- viša sila – 470
--ograničenje odgovornosti – 579 – 581
-- opći značaj propisa – 586
-- prinudni propisi –584
-- zajednička havarija – 587
- krcatelj po ovlaštenju naručitelja – 471
- odustanak od ugovora – 534,535
- opasni teret – 566,567
- potprijevozni ugovor – 470
- požar – 563
- prekostojnice – 507 i sl.
- *prestanak ugovora – 472 – 477*
- v. prijevozne isprave
- v. putovanje
- stojnice – 506 i sl.
- *teret, predaja primaocu 538,558*
-- brodar, ovlaštenja – 544
-- dijelovi tereta – 545
-- predaja drugome – 546
-- javno skladište – 548, 554,555
-- krcatelj, upute – 553, 554
-- linijska plovidba – 545, 558
-- manjak – 550, 552
-- mjesto predaje – 538, 539
-- oštečenje – 550, 551, 559-587
-- ovlaštenik - 540-543
-- potvrda o primitku – 544
-- prigovori primatelja – 550, 551
-- protest - 550
-- primatelja nema i sl. – 553, 554
-- prodaja tereta – 556, 557
-- rastur – 551
-- stanje u času preuzimanja – 550, 551
-- stojnice i prekostojnice – 548, 549
-- zakašnjenje – 552, 559 – 587
-- potvrda o preuzimanju – 516
-- dijelovi tereta – 545
- *teret*
-- krijumčareni ili zabranjeni – 570, 573, 574
-- naznaka, pogrešna – 568, 569, 572
-- visina štete – 575 – 583
- *teret, ukrcavanje – 484 – 504*
-- ambalaža – 502
-- bez znanja brodara – 571, 572
-- drugi, a ne ugovoreni – 498
-- ispod čekrka – 494
-- isprave, carinske i druge – 513
-- količina tereta – 497
-- luka – 485 – 490
-- manipuliranje – 498. 499
-- naručitelj, odgovornost – 503
-- običaji luke – 504, 506, 514

-- opasni – 500
-- pismo spremnosti – 491 – 493
-- slaganje – 495,496,499,
-- šteta – 503
-- zabranjeni, krijumčareni – 501
-- vrijeme ukrcavanja – 505 – 514
--- stojnice – 506 i sl.
--- prekostojnice – 507 i sl.
--- linijska plovidba – 511, 512
- više vozara v. vozari, više njih - 661 - 670
- odustanak od ugovora – 510
- vozarina za opasni teret – 567 i sl.
- v. teretnica
- vozarina – 588 – 604
- vozarski ugovor – 466
- privilegij – 605, 610
- zastara – 686

Prijevozne isprave
- v. teretnica
- v. tovarni list

Putovanje – 532 – 537
- brodar, odgovornost – 536, 537
- nalog korisnika prijevoza – 536
- odustanak od ugovora – 535
- put – 533
- rok ostvaranja – 532
- smetnje – 534
- upute – 534

Prijevoz u kojem sudjeluju više vozara - 661-670

Prijevozne isprave 515-531; v. Teretnica
Prijevoznik v. brodar
Primatelj - 463, 465-670
Privilegiji na ukrcanim stvarima - 605-610.
Putovanje -532-537
Raskid ugovora – 472 i sl.
Rastur – 551
Retencija na teretu – 603
Sidrište 5.t.33
Sposobnost broda -479
Stojnice – 463, 506, 507, 511
- v. prijevoz stvari
Stvarni brodar - 611

Teretnica – 515 - 531 i sl.
- broj primjeraka - 503
- dioba – 545
- dokazna snaga – 530
- na donositelja – 520, 521
- čista i nečista – 528
- garantno pismo – 528
- imatelj, naknada štete – 536, 537
- na ime – 520, 524
- indosament – 521
- izravna – 661
- mjenično pravo – 521
- nesavjesni imatelj – 530
- po naredbi – 520
- opći uvjeti brodara – 531
- posebna – 518
- potpisi – 526, 529
- prenošenje – 521
- prijenos – 521
- prijepis – 523
- primjedbe – 528, 530
- prinudni propisi – 519
- regres – 521
- rekta teretnica – 521
- sadržaj – 524-526, 528-529
- sastavljač – 527
- teret, ovlaštenje za primanje – 540, 542,543
- v. tovarni list
- treći imatelj – 530
- (primljeno) za ukrcaj – 516, 525
- ustup (cesija) – 521
- uvjeti ugovora o prijevozu – 531
- vraćanje brodaru – 542
- vrste – 520
- zakoniti imatelj – 530

Tovarni list – 531(a).- 531(g).
- broj primjeraka – 531a
- elektronički potpis – 531a
- gubitak i sl. – 531c
- ovlaštenje za primanje – 531c
- potpis – 531a
- primjedbe 531e
- sadržaj – 531d

- v. teretnica
Ugovori o iskorištavanju broda - 460 – 686
- zajedničke odredbe - 465-477;
Ugovori o plovidbenom poslu - 465-670
Ugovor o zakupu broda – v. zakup broda
Ukrcavanje tereta -484-504;
Viša sila – 472
- zakup – 682
Vozar 661 – 670
- kopneni i zračni prijevoz - 670
- usluge drugih – 669
- solidarna odgovornost – 672 i sl.
- posebne ugovorne odredbe – 667
- stvarni brodar – 668
- regresna prava – 663, 666
Vozarina – 588 – 604
- brodarski ugovor za putovanje – 591-593
-- na vrijeme – 594 – 597
- bruto – 588
- dio tereta – 590
- drugi teret – 589
- manje tereta – 589
- namirenje potraživanja – 603, 604
- nezgoda broda – 600
- za koji se teret plaća – 599
- bez izdavanja prijevozne isprave – 601
- v. prijevoz stvari
- povečanje – 589
- razmjerno korisno prevaljenom putu - 599, 600
- retencija tereta – 603
- spašavanje u toku prijevoza - 597
- teret bez pristanka brodara – 598
- v. teretnica – 602
- v. tovarni list – 531a-531g
- utvrđivanje visine – 588
- odustanak od ugovora – 473 – 477
Vozarski ugovor – v. prijevoz stvari - 466
Vrijeme predaha -506
Vrijeme ukrcavanja - 505-514;
Zaključnica – 467
Zakup broda – 671 - 685
- odgovornost zbog mana broda – 675
- održavanje broda – 674
- pogon broda – 674
- popravak broda – 674
- stanje broda – 674
- brodarski ugovor – 677
- forma ugovora – 665
- odustanak od ugovora – 682
- podzakup – 685
- posada broda – 673, 676
- prestanak ugovora – 682
- spašavanje nagrada – 684
- vrijeme trajanja ugovora – 680-681
- zakupnina – 678-679, 683
- zastara – 686
Zastara – 686
- iskorištavanje brodova – 686
Žive životinje - 584.

UPOREDNI PREGLED

ČLANOVA "ZAKONA O POMORSKOJ I UNUTRAŠNJOJ PLOVIDBI" I POMORSKOG ZAKONIKA.

POPIS CESTIH KLAUZULA

ZPUP	PZ
	485
	486
	487
	488
436	489
437	490
438	491
439	492
441	493
442	494
443	495
444	496
445	497
446	498
447	499
449	500
450	501
451	502
452	503
453	505
455	506
456	507
457	508
458	509
459	510
460	512
462	513
463	514
464	522
465	523
466	524
467	525
468	527
469	528
470	529
471	530
472	531
473	532
474	533
475	533
476	534
477	535
478	536
479	537
480	539
481	540
482	541
483	542
484	543
506	
507	
508	
509	
510	
??	
510	
511	
512	
513	
514	
515	
516	
517	
518	
519	
520	
521	
522	
523	
524	
525	
526	
527	
528	
529	
530	
531	
532	
533	
534	
535	
536	
537	
538	
539	
540	
541	
542	
542	
543	
544	
545	
546	
547	
548	
549	
550	
552	
553	
554	
555	
556	
558	
559	
560	
561	
562	
563	
564	
565	
566	
567	
568	
569	
570	
571	
572	
573	
574	
575	
576	
578	
579	
580	
581	
582	
583	
584	
585	
586	
587	
588	
589	
590	
591	
592	
593	
594	
596	
597	
598	
599	
600	
601	
602	
603	
604	
605	
606	
607	
608	
609	
610	
654	
655	
656	
657	
658	
659	
660	
661	
662	
663	
664	
665	
666	
667	
668	
669	
670	
671	
672	
673	
674	
675	
676	
677	
678	
679	
680	
681	
682	
683	
684	
685	
686	

ABOUT - UKRCAJ TERETA - ZNAČENJE RIJEČI "OTPRILIKE" ("ABOUT") U VEZI S DATUMA DOLASKA BRODA U LUKU - Ako stranke ugovore da će brod biti stavljen otprilike oko određenog datuma mora biti stavljen na raspolaganje najranije pet dana prije navedenog datuma i najkasnije pet dana poslije navedenog datuma.UPP broj:69, str. 43-46, Viši privredni sud SR Hrvatske, 1.X 1975.

ACT OF GOD - Brajković, V.: Act of God, Pomorska enciklopedija, sv. I, Zagreb 1972.

ARRIVED SHIP - POJAM STIGLOG BRODA - Stigli brod ("arrived ship") je brod koji je stigao na mjesto uvoznar luke gdje je ugovaračeva da brodovi čekaju na vez. Prepostavka je da je na tome mjestu brod na neposredne raspolaganje naručitelju. Prevudokaz je dopušten. Pismo spremnosti može se s toga mjesta predati, a stojnice počinju teći.UPP broj:61, str. 61-69, Kuća Lordova, 18.VII 1966. i UPP broj:77, str. 64-67, Kuća Lordova, 19. i 23.V 1977.

ARRIVED SHIP-Brod je stigao / "arrived ship"/ prema lučkim zaključnicama /"port charter party" 5/ kad stigne u luku na odredjenom vremenu, a prema obalnoj zaključnici /"berth charter party" / potrebno je da brod pristane uz obalu i preda pismo spremnosti. UPP broj:10, str. 34-37, Kuća Lordova, 2.VI 1960.

AT OR OFF THE PORT" - Prema ovoj klauzuli brod ne mora doći u komercijalno područje luke, već samo u vrijeme predaje pisma spremnosti. UPP broj 35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

AT SHIPPER'S RISK - donekle sporno značenje ali smatra se da ima važnost ako krcatelj sam krca.

BARGE CHARTER - UGOVOR O ISKORIŠĆIVANJU MAONE - Klauzula u ugovoru o iskorišćivanju maone kojom se "čarterer" obvezuje naknaditi svako oštećenje maone, a za koje štete bi "čarterer" po zakonu bio odgovoran, ipak ne čini "čarterera" odgovornim spram vlasnika maone za sva oštećenja učinjena maoni, uključujući ovamo i redovno trošenje materijala, u razdoblju trajanja

"čartera". Kad bi se ova klauzula drukčije tumačila, "čarterer" bi odgovarao i za one štete koje bi za vrijeme trajanja ugovora vlasnik maone prouzročio svojom vlastitom nepažnjom. UPP broj 35, str. 66-69, Distriktualni sud Južnog distrikta New Yorka, 28.VI 1966.

BARGE CHARTER - Klauzula u ugovoru o iskorišćavanju maone ("Barge charter") na osnovi koje se "čarterer" obvezuje naknaditi svako oštećenje maone koje se utvrdi uspoređivanjem stanja broda na osnovi podataka iz obih zapisnika o primopredaji maone, a za koje štete bi "čarterer" po zakonu bio odgovoran, ipak ne čini "čarterera" odgovornim spram vlasnika maone za sva oštećenja učinjena maoni, uključujući ovamo i redovno trošenje materijala, u razdoblju trajanja "čartera".UPP broj:35, str. 66-68, Distriktualni sud Južnog distrikta New Yorka, 28.IV 1966.

BAZ ZAPREKE TERETNICA -Njezin odnos s ispravom "bez zapreke". Kad se teret izdaje na temelju isprave "bez zapreke", odnosi koji proizlaze iz teretnice ostaju i dalje na snazi sve dok brodar ne preda teret. UPP broj:7,str. 54-561 Viši privredni sud NRH, 22. IV 1960 .

BERTH - "Time lost in waiting for berth to count as loading or disharging time", Grabovac, I.,Analiza klauzule, Pomorski zbornik, 15/1977, str. 131-1238+

BERTH OR NO BERTH'' - KLauzula '' berth or no berth " nameće naručitelju dužnost brodu pribaviti vez čim brod stigne pred luku (''off the port"). Brod je stigli brod kad je stavljen naručiteljima na raspolaganje što je bliže moguće mjestu krcanja i gdje obično borave brodovi koji čekaju na vez.
UPP broj 52,str. 40-44, Engleski apelacioni sud, 4.IX 1971.

BEZ ODGOVORNOSTI ZA SADRŽAJ - Klauzula "bez odgovornosti za sadržaj i težinu vreće, nemoguće provjeriti" ima isti značaj kao i klauzula "said to weight", što znači da se ne može prebaciti teret dokaza od brodara na primaoca, jer se ne smatra obrazloženim. UPP broj 22, str. 39-40, Kasacioni sud Francuske, 2.XII 1963.

BEZ VAGANJA -Unatoč klauzuli "2% manje bez vaganja", stranke imaju pravo dokazivati, radi određivanja visine vozarine, da je ukrcano više ili manje tereta od one količine koja proizlazi iz teretnice. UPP broj:2,str. 67-68, Apelacioni sud, Genova 27.XI 1959.

BEZ ZAPREKE - PREUZIMANJE - Ako je primalac potpisao bez opaske ispravu "bez zapreke" prilikom preuzimanja tereta od brodara, pretpostavlja se da je brodar predao onu količinu robe koja je u toj ispravi navedena.UPP broj:40, str. 50-51, Trgovački sud, Marseille, 17.I 1967.

BRISOVNA - Brodar se ne može pozivati na razlog zakašnjenja ako je ugovorena brisovna klauzula i naručitelj može odustati od ugovora bez obzira zašto je brod zakasnio. UPP broj 25, str. 76-77, Kasacioni sud Italije, 19.VII 1961.

CANCELLING CLAUSE - Ako je ugovorena brisovna klauzula, naručitelj koji odustane od ugovora u skladu s tom klauzulom nije dužan platiti polovinu vozarine. UPP broj 31, str. 25-26, Viši privredni sud SRH, 9.VI 1966.

CANCELLING CLAUSE v. BRISOVNA

CENTROCON STRIKE KLAUZULA-Ta klauzula ne utječe na opće pravilo, kad jednom počnu teći prekostojnice, da ne može doći do prekida u njihovu toku. UPP broj 7,str. 36-37, Engleski trgovački sud, 22.II 1960.

CESSER CLAUSE - Cesser clause daje pravo brodaru na privilegij na teretu za prekostojnice u luci ukrcaja i ne može tražiti njihovu naplatu od naručitelja.UPP broj:20, str. 40-43, Apelacioni sud Engleske, 29.VII 1963.

CESSER CLAUSE - Po tzv. "cesser clause" oslobađa se brodar za štetu na robi koja je nastala u periodu od iskrcaja do predaje, ali to tada kada je brodar iskrcao robu na odredištu.UPP broj:34, str. 76-78, Apelacioni sud, Trst, 23.II 1966.

CIF-Kupoprodaja CIF -Usprkos klauzuli: "Svako umanjenje ma koliko bilo, pada na isključivi teret kupčev", prodavalac ne odgovara za štetu na teretu, koja je nastala zbog neodgovarajuće ambalaže.UPP broj:1, str.38, Francuski kasacioni sud (Trgovački odsjek), 30.VII 1951.

FAS - uz bok broda, ovisno o lučkim običajima.

FAS - uz bok broda, ovisno o lučkim običajima.

FAS b.e. (both ends)- FAS i kod ukrcaja i kod iskrcaja.

FI - ukrcaj na teret krcatelja

FIO - ISKRCAJ TERETA POD UVJETIMA KLAUZULE "FIO" - Klauzula FIO se odnosi samo na troškove iskrcaja, a ne i na snašanje rizika. Prema tome, i kada se teret iskrcava pod uvjetima ove klauzule protest brodaru se može uložiti i kada se teret primi ispod čekrka.UPP broj:72, str. 48-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 5.XI 1976.

FIO - Klauzula FIO i slične ukoliko se odnose na odgovornost za teret ne dolaze do primjene ako brodar sam vrši ukrcaj ili iskrcaj.UPP broj:20, str. 64-66, Okružni sud, Genova, 16.X 1961.

FIO - Klauzula FIO ne oslobađa brodara snašanja troškova prvog otvaranja i zadnjeg zatvaranja grotla. UPP broj 30, str. 25-26, Viši privredni sud SR Srbije, 4.XII 1965.

FIO - Klauzula FIO obuhvaća osim oslobođenja od snašanja troškova od strane brodara i njegovo oslobođenje od rizika za operacije koje se izvrše na račun krcatelja odnosno primaoca i dosljedno tome i neodgovornost zapovjednika i brodara za operacije koje prethode postavljanju tereta u skladište broda i koje slijede nakon njegovog opasivanja za iskrcaj. UPP broj 23, str. 60-61, Apelacioni sud, Trst, 13.IX 1963.

FIO - slobodno na brod i iz broda, troškove ne snosi brodar.

FIO- Klauzula FIO i slične ukoliko se odnose na odgovornost za teret ne dolaze do primjene ako brodar sam vrši ukrcaj ili iskrcaj.UPP broj:20, str. 64-66, Okružni sud, Genova, 16.X 1961.

FIO uvijek se odnosi na snašanje troškova ukrcaja ili iskrcaja, a da bi se odnosila i na prebacivanje rizika od brodara na krcatelja odnosno primaoca, mora biti na poseban način prihvaćena. UPP broj 28, str. 54-56, Kasacioni sud Italije, 30.X 1963.

FIO" - Klauzula FIO se odnosi samo na troškove iskrcaja a ne i na snašanje rizika. Prema tome, i kad se teret iskrcava pod uvjetima ove klauzule protest brodaru se može uložiti i kada se teret primi ispod čekrka. UPP broj 72, str. 48-57, Viši privredni sud SR Hrvatske, 5.XI 1976.

FIOS - Ako se teretnica općenito poziva na odredbe ugovora o prijevozu, trećeg imaoca teretnice ne obvezuje klauzula FIOS koja je teža od uobičajenih uvjeta.UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

FIOS - brodar ne snosi troškove ukrcaja, slaganja i iskrcaja, a rizik je sporan.

FIOS - Klauzula FIOS odnosi se uvijek na troškove, a na temelju nje brodar se oslobađa rizika samo ako on nije ukrcao odnosno iskrcao robu. UPP broj 33, str. 65-67, Okružni sud, Genova, 6.IV 1966.

FIOS - Ako se teretnica općenito poziva na odredbe ugovora o prijevozu, trećeg imaoca teretnice ne obvezuje klauzula FIOS koja je teža od uobičajenih uvjeta.UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

FIOST - Kada je ugovorena klauzula "FIOST pod nadzorom zapovjednika" zapovjednik je dužan nadzirati slaganje tereta. Za nepravilno slaganje odgovara brodar.UPP broj:41, str. 65-66, Apelacioni sud SAD (za 5. okrug).

FIOT - Isto kao FIOS, bez slaganja, ali poravnati teret i eventualno još sigurnosne mjere.

FO - iskrcaj na trošak primatalja

FOB odnosno FREE ON BOARD - Kod ove klauzule svi troškovi i rizik ukrcaja padaju na teret krcatelja

FOR BUNKERS - Grabovac, I., Analiza klauzule "FOR BUNKERS", Međunarodni transport, IX/1963, UPP broj 10, str. 657-658+

FORMULARNI UGOVORI - Klauzule formularnih ugovora tumače se objektivnim mjerilima.UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

FRANCO - TEGLENICA - Na temelju klauzule franco-teglenice troškovi i rizik za robu prelaze na kupca od časa kada je prodavalac stavio robu uz bok broda. UPP broj 30, str. 50-52, Prvostepeni sud, Montbéliard, 15.VI 1965.

FRANCO UTOVARNA STANICA" - I kad je roba prodana "franco utovarna stanica", prodavalac snosi štetu koja je nastala na robi za vrijeme prijevoza, ako je uzrok šteti nepravilno slaganje robe u vozilu koju je slagao prodavalac. UPP broj 63, str.

63-66, Viši privredni sud SR Hrvatske, 27.XI 1973.

FREE ALONG SIDE - Brodar ima i predaje teret pod čekrk. Snosi troškove i rizik ukrcaja i iskrcaja.

FREE OD DEMURRAGE AND DESPATCH - Vrijeme upotrijebljeno za ukrcaj ili iskrcaj prije početka toka stojnica, bilo prije ili poslije predaje pisma spremnosti, računa se u stojnice samo onda ako to stranke izričito ugovore. Značenje klauzula "unless used" i "free od demurrage and despatch". UPP broj:18, str.44-45, Trgovački sud, Bordeaux, 21.XII 1961.

FREE ON (TRUCK) (ili drugo prevozno sredstvo) - iskrcaj i utovar u prevozno sredstvo na trošak brodara, a primatelj prima robu u prevoznom sredstvu.

FREE ON BOARD v. FOB

FREE ON QUAY v. LANDED

FROZEN - PRIJEVOZ SMRZNUTOG TERETA - Oznaka "FROZEN" na robi označava i duboko smrznute proizvode, pa je brodar dužan prevoziti je na temperaturi nižoj od -18°C. UPP broj 70, str. 63-65, Francuski Kasacioni sud, 27.V 1975.

FROZEN-Kad je u teretnici navedeno da je teret "FROZEN" (engl. smrznuto), specijalizirani brodar se mora interesirati da li je teret smrznut ili duboko smrznut. Ukoliko tako ne postupi, odgovara za štetu prouzročenu neodržavanjem temperature propisane za duboko smrznutu robu. UPP broj 61, str. 70-71, Apelacioni sud, Douai, 19.X 1973.

FROZEN-PRIJEVOZ SMRZNUTOG TERETA - Duboko smrznuta roba zahtijeva održavanje temperature od najviše -18°C. UPP broj 61, str. 70-71, Apelacini sud, Douai, 19.X 1973.

GAZ BRODA -Klauzula "navodno" ima učinak prebacivanja tereta dokaza od brodara na stranu tereta, ali ona mora biti obrazložena. Kada krcatelj bez prigovora primi teretnicu, u kojoj je navedena neobrazložena klauzula "navodno" pretpostavlja se da su stvarne okolnosti priječile tačno utvrdjivanje količine tereta. Činjenica da je teret preuziman po gazu broda, ne znači samo po sebi i da nije bilo moguće tačno utvrditi koliko je tereta primljeno. UPP broj 7,str. 42-44, Apelacioni sud, Genova, 6. IV 1959.

HEAVY LIFT - brodar ne snosi operacija za troškove za teške terete (težina prema lučkim običajima ako nije ugovorena).

HIMALAYA - Kad brodar prihvati odgovornost prema teretnici >>kao brodar<< dok roba ne bude predana primatelju u luci iskrcaja, klauzula >>Himalaya<< iz teretnice primjenjuje se na brodarova poduzetnika terminala, koji >>kao punomoćnik ili neovisni ugovaratelj<< obavlja tu predaju za brodara - U tužbi zbog gubitka tereta, poduzetnik terminala može ograničiti svoju odgovornost po koletu prema Zakanu o prijevozu robe morem (COGSA), UPP broj 101-102, str. 355-357, Apelacijski sud SAD-a, 6. V. 1982.

HIMALAYA klauzule Grabovac, I.,HIMALAYA klauzula - pravni učinak, Pomorski zbornik, Rijeka 20/1982, str. 353-363+

KLAUZULE - Naknadno, pisaćim strojem u formularnom ugovoru, unesena klauzula ima prednosti pred unaprijed odštampanim klauzulama.

KVALITET I TEŽINA NEPOZNATI - Unaprijed odštampana klauzula, kojom se brodar ograđuje u pogledu stanja, količine i kvaliteta tereta, nema pravnog učinka. UPP broj 15, str.52-53, Trgovački sud, Havre, 7.XII 1961.

LANDED ili FREE ON QUAY - iskrcaj i predaja tereta na trošak brodara.

LIBERTY CLAUSE - v. OR SO NEAR

LIBERTY CLAUSE -Kod štrajka u luci iskrcaja brodar nije dužan upotrijebiti radnike koji ne pripadaju štrajkaškim organizacijama, ako bi tim doveo u opasnost brod ili teret. Kod linijskih brodova brodar nije dužan pozvati primaoca da on iskrca teret unatoč štrajka. Liberty-clause daje brodaru pravo da u bilo kojoj luci iskrca teret i bez prethodnog pristanka primaoca. UPP broj 8.str.59-62, Okružni sud, Genova, 31.VII 1959.

LINIJSKI UVJETI - UKRCAJ - UKRCAJ TERETA "PO LINIJSKIM UVJETIMA" - Kad se ukrcaj vrši po linijskim uvjetima, brodar određuje redoslijed krcanja u brod.UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

NEGLIGENCE CLAUSE, Jakaša, B., Pomorska enciklopedija, sv. V., Zagreb, 1981.

NEJASNE KLAUZULE - Nejasne klauzule u teretnici treba tumačiti na

račun brodara. UPP.UPP broj 14, str. 18-20, Viši pridredni sud NRH, 3.II 1962.

ODGOVORNOST BRODARA ZA OŠTEĆENJE TERETA - SKRIVENA MANA BRODA - Aktivna legitimacija osiguratelja prema brodaru - Kada u teretnici po naredbi nije imenovana osaba po čijem je nalogu brodar dužan predati teret, teret se predaje po naredbi krcatelja - Brodar pomorskog broda ne odgovara za štetu na teretu za koju dokaže da je nastala zbog skrivene mane broda koju nije mogao uočiti dužnom pažnjom, ako je udovoljio uvjetima iz čl. 458 ZPUP - Brodar će unatoč tom dokazu odgovarati za štetu ako korisnik prijevoza dokaže da je šteta prouzročena osobnom krivnjom osobe za čije radnje i propuste brodar odgovara, a koje se ne odnose na provedbu i rukovanje brodom,UPP broj: 113-114, str. 114-119, Viši privredni sud Hrvatske, 19. XI. 1985.

OFF HIRE CLAUSE - Naručitelji broda u brodarskom ugovoru na vrijeme platili su dio vozarine. Vrijeme izgubljeno zbog nezgode pri pokušaju pristajanja na vez i pravo na primjenu klauzule o periodu prekida plaćanja vozarine ("off hire clause") - Haška pravila i klauzula o periodu prekida plaćanja vozarine,UPP broj: 82, str. 77-79, Engleski Apelacioni sud, 17. V. 1978

ONAKO BRZO KAKO -Pod linijskim uvjetima primalac je dužan primati robu prema uvjetima klauzule "onako brzo kako". Kod linijskih uvjeta ne radi se o naknadi za prekostojnice nego o naknadi za zadržavanje broda.UPP broj:28, str. 31-40, Viši privredni sud SRH, 17.VII 1965.

OPCIJA ZAPOVJEDNIKA -TOLERANCIJA -Kad je ugovorena opcija zapovjednika, pa kad on, na osnovi toga, izjavi da će primiti "od prilike" odredjenu količinu tereta, treba uzeti u obzir i dopuštenu toleranciju. UPP broj 8,str. 37-38, Engleski apelacioni sud, 23.II 1960.

OR SO NEAR i LIBERTY CLAUSE - Klauzula OR SO NEAR daje brodaru pravo da teret iskrca u koju drugu luku, ili da ga vrati u luku ukrcaja pod pretpostavkom da on nije odgovoran za nemogućnost iskrcaja. Isto značenje ima i LIBERTY CLAUSE. UPP broj 33, str. 65-67, Okružni sud, Genova, 6.IV 1966.

OTPRILIKE ZNAČENJE RIJEČI "OTPRILIKE" ("ABOUT") U POGLEDU DATUMA DOLASKA BRODA U LUKU - Ako stranke ugovore da će brod biti stavljen otprilike oko određenog datuma mora biti stavljen na raspolaganje najranije pet dana prije i najkasnije pet dana poslije navedenog datuma.UPP broj:69, str. 43-46, Viši privredni sud SR Hrvatske, 1.X 1975.

PARAMOUNT CLAUSE -- Ako je u teretnici navedena Paramount klauzula na visinu brodarove odgovornosti, primjenjuje se Konvencija o teretnici od 1924. Prema toj Konvenciji kao jedinica tereta smatra se koleto ili komad, i nije odlučno da li je vozarina izračunata na temelju komada, tone ili kubnog metra, ako je teret u koletima. UPP broj 54,str. 37-40,Viši privredni sud SRH, IV-P-904/71, 9.XII 1971.

PARAMOUNT CLAUSE - Američki Zakon o prijevozu robe morem (COGSA) predviđa da se njegova primjena može ugovoram proširiti na vrijeme prije ukrcaja i poslije iskrcaja tereta s broda - Unošenjem klauzule Paramount u teretnicu može se ograničiti brodarova odgovornost za oštećenje tereta koji je ukrcan prema teretnici >>od kuće do kuće<<, kad je navodno neispravan kontejner, pribavljen od strane brodara, popustio za vrijeme prekrcavanja, nakon iskrcaja u luci odredišta, UPP broj 101-102, str. 358-359, Okružni sud SAD-a, Okrug New Jersey, 12. VIII.1981.

PARAMOUNT -Kada su stranke ugovorile t.zv. Paramount klauzulu a potrebno je utvrditi granicu odgovornosti prijevoznika za gubitak tereta, vrijednost sto zlatnih funti sterlinga utvrđuje se prema engleskom Zakonu o kovanju novca iz 1870 i definira se kao 798.805 grama zlata finoće 916,66 što odgovara težimni od 732,238 grama čistog zlata. UPP broj 149-152, str. 153-155, Visoki trgovački sud RH., VI-Pž-498/95-2 od 14. travnja

PISAĆI STROJ - KLAUZULE - Naknadno, pisaćim strojem u formularnom ugovoru, unesena klauzula ima prednosti pred unaprijed odštampanim klauzulama.UPP

broj:24, str. 11-12, Viši privredni sud SRH, 11.XI 1964.

POD ČEKRK - UKRCAJ - ZNAČENJE IZRAZA "POD ČEKRK" - Teret se nalazi "pod čekrkom" ako je smješten 30 metara daleko od boka broda u lučkom skladištu.UPP broj:61, str. 46-49, Viši privredni sud SR Hrvatske, 19.VI 1973.

PREKOSTOJNICE / ŠTRAJK-Primalac tereta nije dužan platiti prekostojnice za one dane kada je trajao štrajk. UPP broj:11,str. 37-39, Engleski apelacioni sud, 16.II 1961.

PRIMLJENA U PRIVIDNO DOBROM STANJU I UVJETIMA -Ne može se zahtijevati od brodara da poduzme posebna ispitivanja u svrhu da ustanovi da roba /duhan/ nema stranih mirisa. UPP broj 11,str. 60, Okružni sud Rotterdam, 27.X 1959.

REVERZIBILNE STOJNICE - Koji će se mogući način računanja reverzibilnih stojnica primjeniti odlučne su ugovorne klauzule stranaka.UPP broj:41, str. 32-40, Viši privredni sud SRH, 6.XII 1968.

REVERZIBILNE STOJNICE - Obračun utrošenog vremena kod reverzibilnih stojnica vrši se posebno za svaku luku, pa se na temelju toga izvrši kompenzacija uštođenog odnosno produženog vremena.UPP broj:29, str. 26-29, Viši privredni sud SRH, 27.XI 1965.

RUNNING DAYS EXCEPTED SUNDAYS - stojnice neprekidno po kalendaru, isključene nedelje.

RUNNING DAYS EXCEPTED SUNDAYS AND HOLYDAYS - stojnice neprekidno osim nedelja i praznika (koji važe u luci).

SAID TO WEIGHT'' (TEŽINA PREMA NAVODU KRCATELJA) - Kod tereta u rasutom stanju, od kojega se jedan dio, na zahtjev brodara radi sigurnosti broda, predaje uvrećan u neegaliziranim vrećama, ova klauzula odnosi se na svu količinu tereta, tj. onu ukrcanu u rasutom stanju i uvrećanu, te i na broj vreća. UPP broj 56,str. 32-37, Viši privredni sud SRH, IV-Sl-625/72, 8.VIII 1972.

SAID TO WEIGHT" -Brodar klauzulom "said to weight" ne može prebaciti teret dokaza o količini tereta na primaoca kada je stanje tereta prilikom ukrcanja bilo takvo da je bilo lako moguće posumnjati u ispravnost navoda krcatelja u pogledu količine. UPP broj 7,str. 40, Apelacioni sud Aix, 2.VI 1959

SHORT FORM (TERETNICA) _IZVADAK TERETNICE (SHORT FORM) I POTPUNA TERETNICA (LONG FORM) - Ako se izvadak teretnice poziva na brodarovu potpunu teretnicu, klauzule potpune teretnice obvezuju korisnika prijevoza samo ako su te klauzule bile, odnosno morale biti poznate korisniku. Da li su klauzule morale biti poznate prosuđuje se prema stručnosti stranke na koju se klauzula odnosi, uobičajene odnose između stranaka, kao i prema okolnostima da li su stranke protiv kojih se klauzule iznose te klauzule mogle proučiti prije zaključenja ugovora.

UPP broj:38, str. 63-65, Apelacioni sud, Rouen, 17.II 1967.

LONG FORM (TERETNICA) - vidi SHORT FORM.

SLOBODNO OD RIZIKA I TERETA NA BROD - Kad se teret iskrca na temelju ugovorne klauzule da se iskrcaj vrši "SLOBODNO OD RIZIKA I TERETA NA BROD", primalac je dužan dokazati da su vreće u kojima je teret uvrećan bile poderane prije iskrcaja.UPP broj:21, str. 54-60, Viši privredni sud SRH, 25.I 1964.

SUBOTA POSLIJE PODNE KLAUZULA Kada kod računanja stojnica postoji klauzula o "suboti po podne", treba uzeti da su stranke uvrstile klauzulu radi toga da isključe mogućnost, da se subota računa kao čitavi radni dan.UPP broj:25, str. 83-84, Zemaljski sud, Hamburg, 17.VII 1964.

SWEAT DAMAGE - Grabovac, I.,Značenje klauzule o neodgovornosti za štete od znojenja (sweat damage), Međunarodni transport, VIII/1962, UPP broj 8., str. 546-547.

TERETNICA - Ako se teretnica općenito poziva na odredbe ugovora o prijevozu, trećeg imaoca teretnice ne obvezuje klauzula FIOS koja je teža od uobičajenih uvjeta.UPP broj:29, str. 30-31, Viši privredni sud SRH, 1.XII 1965.

TEŠKI TERET - Brodar klauzulom o "teškim teretima" otklanja obvezu da teret iskrca, pa dosljedno tome teret, koji ima svojstva opisana u klauzuli, brodar predaje u brodu prije iskrcaja, i s tim u vezi ne snosi ni trošak ni rizik vezan uz iskrcaj takvog tereta. UPP

broj 3, str. 20-24, Vrhovni privredni sud, 15.XII 1958.

TEŽINA I KVALITET NEPOZNAT -U luci ukrcaja postojale su naprave za mjerenje tereta, te navedena klauzula nema pravni učinak, jer je navedena u općenitoj formi, a ne odredjuje pobliže razloge zbog kojih nije bilo moguće utvrditi tačnu količinu tereta. UPP broj 8.str. 50-51,- Apelacioni sud, Aix, 9.XII 1959.

TEŽINA I SADRŽAJ NEPOZNAT" -Ta se opaska ne odnosi i na broj komada.

UGOVOR ISPUNJEN" - Ako je primalac prilikom preuzimanja tereta unio u teretnicu klauzulu da je ugovor ispunjen, pretpostavlja se da se prije toga uvjerio da je roba iskrcana iz broda i da se nalazi u dobrom stanju. UPP broj 36, str. 64-65, Apelacioni sud, Paris, 4.III 1967.

ULLAGE REPORT - ODGOVORNOST BRODARA ZA MANJAK TERETA - Okolnost da je na temelju brodarskog ugovora na vrijeme brodar obvezan uputiti zapovjednika da zatraži >>Ullage report<< s odgovarajućim podacima o tonama tereta, te pismeno protestira krcatelju za bilo koju razliku koja se pojavi između podataka u >>Ullage report<< i količinama navedenim u teretnici, upućuje na zaključak da brodar nije odgovoran za razliku koja se pojavi između podataka o količinama navedenim u teretnici i mjerenjima izvršenim na obalnim tankovima - Kod obračuna manjka tereta uobičajeni transportni kalo od 0,5 % se uzima u obzir samo u odnosu na količinu tereta koju je brodar stvarno preuzeo na prijevoz, a ne na veću količinu koja je navedena u teretnici i kojoj brodar nije prigovorio,UPP broj: 109-112, str. 332-338, Viši privredni sud Hrvatske, 11. XI.

UNLESS USED - Vrijeme upotrijebljeno za ukrcaj ili iskrcaj prije početka toka stojnica, bilo prije ili poslije predaje pisma spremnosti, računa se u stojnice samo onda ako to stranke izričito ugovore. Značenje klauzula "unless used" i "free od demurrage and despatch". UPP broj:18, str.44-45, Trgovački sud, Bordeaux, 21.XII 1961.

UPOTRIJEBLJENE VREĆE" - Klauzula u teretnici "upotrijebljene vreće" ne znači da vreće nisu bile u dobrom stanju. UPP broj 27, str. 61-62, Apelacioni sud, Genova, 1.II 1962.

VREĆE PODERANE KUKOM -Ova klauzula sama po sebi nije dovoljna za prebacivanje dokaza od brodara na primaoca u pogledu količine ukrcane robe. UPP broj 8.str. 55-56, Kasacioni sud Italije, 21.XI 1959.

VRIJEME ČEKANJA NA VEZ IMA RAČUNATI KAO VRIJEME KRCANJA-Klauzula po kojoj se "vrijeme čekanja na vez ima računati kao vrijeme krcanja" proizvodi svoje učinke od časa kada je brod dobio slobodan saobraćaj u luci /pod uvjetom da je sam bio spreman za krcanje/, bez obzira na to da li je uručeno pismo spremnosti ili nije. UPP broj:8,str. 32-34, Engleski apelacioni sud, 24.XI 1955.

VRIJEME IZGUBLJENO U ČEKANJU NA VEZ RAČUNAT ĆE SE KAO VRIJEME KRCANJA" odnosi se na samostalni odsjek vremena koji je potpuno nezavisan od načina računanja stojnica, a teče neprekidno sve dane u tjednu.UPP broj:42, str. 59-63, Hamburška arbitraža, 18.XII 1967.

WEATHER PERMITTING - svi dani po kalendaru, odbijaju se kada je loše vrijeme (nepogode).

WEATHER WORKING DAYS - smatra se da izuzimaju nedelje i praznici, loše vrijeme, viša sila. Uzimaju se u obzir i običaji luke.

WETHER IN BERTH OR NOT" - Klauzula se odnosi na mjesto gdje je brod dužan biti u času predaje pisma spremnosti. Brod ne mora pristati uz ugovoreni gat. UPP broj 35, str. 56-60, Okružni sud, Genova, 17.III 1966.

WHETHER IN BERTH OR NOT" - Vrijeme počinje teći od dolaska broda na sidrište pred luku, ako je ugovorena ova klauzula i predano pismo spremnosti. Carinski pregled nije pretpostavka da vrijeme počinje teći.UPP broj:40, str. 55-57, Apelacioni sud, Genova, 6.II 1968.

WIBON U BERTH CHARTER UGOVORU - Klauzula "WIBON" je skraćenica izraza "vez slobodan ili nije slobodan" i zbog toga se ne može primjenjivati na situacije kad je vez bio slobodan, ali nepristupačan zbog lošeg vremena. UPP broj 122,-124., str. 419.-422., Kuća Lordova, 20.10.1988.

WITHOUT PREJUDICE" - Korespondencija stranaka pa i s natpisom "bez prejudica", može se upotrijebiti kao dokazno sredstvo u sporu.

UPP broj 43, str. 56-58, Engleski apelacioni sud, 18.III 1969.

WORKING DAYS - ovisno o judikaturi - negdje i nedelje i praznici i kada se je MOGLO raditi, negdje radne dane, obično se odbija vrijeme kada se NIJE MOGLO raditi.

WORKING DAYS" - Ne iznosi cijela 24 sata radnog dana, već samo onoliki broj sati, kad se radi uz redovnu nadnicu.UPP broj:14, str.32-33, Engleski trgovački sud, 26.I 1962.

I. - I N D E X

BROJEVI OZNAČUJU ČLANOVE POMORSKOG ZAKONIKA

A

adresa krcatelja, 491
ambalaža, 501, 502

B

bez suglasnosti, 496
bez znanja, 571
bezopasni, 566, 567
brod, 460, 464, 466, 467, 468, 469, 472, 473, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 482, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 495, 496, 498, 501, 502, 503, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 518, 524, 525, 534, 541, 543, 548, 558, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 572, 573, 580, 581, 592, 594, 595, 596, 597, 600, 605, 608, 671; 673; 674; 675; 676; 678; 683; 685
brod, propast, 682
brod sigurnost, 472, 476, 498, 567
brod ugovoreni zamijeniti, 481
brod, linijska plovidba, 511, 512, 513, 554, 558
brod, nesposobnost, 564
brod, opasnost, 487
brod, svojstva, 478
brod, ugovoren, 478
brod, ugrožena isgurnost, 472, 498, 567
brod, zadržavanje (retencija), 498, 600, 608
brodar, 463, 464, 465, 468, 470, 471, 473, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 482, 483, 484, 486, 487, 494, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 505, 508, 509, 510, 513, 515, 516, 517, 518, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 536, 538, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 550, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 590, 593, 594, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 603, 604, 608, 661; 662; 663; 664; 665; 666; 667; 668; 669; 675; 677,
brodarski, 466, 467, 470
brodarski ugovor, 468, 469, 470, 475, 594, 595, 596, 597
brodarski ugovor na više putovanja, 466, 467
brodarski ugovor na vrijeme, 466, 467, 468, 469, 594, 595, 596, 597
brodica, 464
brodoloma, vozarina, 600
broj komada 531d
bruto, 575
burzovna cijena, 556

C

carinske, 513
cijeli brod, 464, 466, 467, 468, 469, 475, 483, 595, 597
culpa lata, v. šteta, 578
čuvanje, 548, 555, 556

D

dio, 508, 510, 556, 589, 590
djelomično, 565, 604
dodir, 501
događaj, 565, 600, 607
dokaz, suprotni, 531f
doprema, 558
doprinos, 605
dospjelost, 509, 510, 548, 594
dospjelost plačanja, 679; 686
dovoljno određen, 550
druga naknada, 473
druga osoba, 471
drugačije, 462, 504, 514, 541, 601, 606
drugačije određeno, 462, 504, 514, 606
drugi brod, 481
drugi teret, 495, 498, 501, 567, 589
drugoj prikladnoj osobi, 548
dulje vrijeme, 472, 534
dulji rok, 686
dužna pažnja, 556, 565, 604
dužni pažnji, 556, 565
dužnik, 610
dvostruk, 596
dvostruka vozarina, 596
dvostuka zakupnina, 683

E

elektronička izmjena podataka, 531a

F

faksimil, 531a

G

glavnica, 605
gorivo, 595
granica, 468, 470, 550, 576, 583
gubitak, 531c ,536, 559, 561, 562, 575, 580, 586, 662; 686
gubitak u težini, 565

H

havarija, 605

I

identitet broda, 524, 525
imatelj, 530, 531, 535, 536, 540, 542, 543, 553
ime, 520, 521, 524, 580, 610
ime i adresa krcatelja 531d
ime i adresa primatelja 531d
imovina, 565
indosament, 521
interes, 489, 534, 591, 605
korisnik prijevoza, 489
interes korisnika prijevoza, 489

isključiti, 470
iskorištavanje, 460, 464, 594,675; 682; 686
iskrcaj, 510, 513, 551, 584, 592
iskrcaj bez opasnosti, 476
iskrcati, 476, 479, 510, 513, 548, 558, 566, 567, 572, 573
iskrcati bez opasnosti, 476
iskrcavanje, 463, 473, 476, 498, 510, 547, 550, 558
isprava, 467, 513, 514, 540, 541, 543, 546, 549, 576, 601
istiniti, 550
istodobno, 607
izbor, 555
izdana teretnica
  teretnica, 477
izdavanje, 517, 524, 601, 602, 610
izgubljen, 575, 579, 580
izgubljenog, 579, 580
iznimno, 599
izravan prijevoz, 661
izravna teretnica, 661
izričiti pristanak, 667
izričito, 478, 531
izričito ugovoren brod, 478
izvanugovorni, 586
izvoz, 501, 570, 573
izvršavanje, 593, 608
izvršenje, 594, 605, 610
izvršenje ugovora, 472, 474

J

jamstvo, 510
javna dražba, 556
javno skladište, 548, 555
jedinica, 524, 528, 575, 576, 591, 592, 593, 596
jedinica tereta, 575
jedinica vremena, 591, 592, 593, 596

K

kamati, 605
koleto, 575
količina, 524, 589
količina tereta, 497, 518, 524, 528, 589, 531d
količina, krcatelj; 531a; 531b
komad, 497, 524, 528, 575
kontejner, 575
kopnom, 493
korisnik, 463, 489, 500, 534, 536, 537, 550, 558, 565, 584, 591
korisnik prijevoza, 463, 565
korisno prevaljen put, 473, 567, 573, 599, 600
korist, 557, 576, 584, 605
kraće vrijeme, 474
krajnja nepažnja, 578

krcatelj, 463, 471, 491, 495, 496, 499, 500, 511, 513, 515, 516, 517, 518, 520, 522, 523, 524, 527, 528, 529, 531, 553, 554, 565, 568, 569, 576, 584, 592, 593, 599, 664, 471
krcatelj, adresa, 491
krijumčar, 501
krijumčarenj, 570
krivnja, 534, 558, 565, 593, 596

krivnja zakupodavatelja, 678
kubični metar, 575
kvar, 556

L

linijska plovidba, 486, 492
linijski, 511, 512, 513, 554, 558
luka, 473, 484, 486, 493, 497, 504, 505, 506, 508, 514, 524, 538, 542, 546, 551, 556, 558, 580, 588, 592, 599
luka odredišta, 538, 542, 546, 556, 558, 580, 599
luka ukrcavanja, 473, 489, 497, 588
luka, odredišna, 539
luka, prikladna, 485
luka, radno vijeme, 505
luka, ugovorena, 484

M

mana, 565
manipulacija, 499
manjak, 549, 550, 551, 552, 559, 561, 562, 568, 575, 580, 584, 586, 662; 686
mazivo, 595
metarska tona, 575
mjenično pravo, 521
mjera, 499, 500, 524, 528, 534, 554, 565, 575, 610
mjera, teret, 575
mjesečni, 594
mjesto, 486, 487, 492, 493, 524, 525, 551, 557, 575
mjesto i nadnevak, 531d
mjesto ukrcavanja, 486, 487
mogućnost, 528, 550

N

na donosioca, 520, 521, 524
na palubi, 496
na putovanje, 466, 591, 592, 593, 596
na vrijeme, 464, 466, 467, 468, 469, 472, 490, 513, 547, 554, 594, 595, 596, 597
način pakiranja 531d
nadzor, 605
nagrada, 597, 605
najviši, 598
naknada, 467, 473, 475, 508, 509, 510, 513, 536, 548, 558, 569, 572, 574, 575, 580, 581, 582, 590, 595
naknada štete, 467, 513, 536, 558, 569, 572, 574, 575, 580, 581, 582, 590, 662;673,679
naknada troškova, 473, 510
nakon iskrcaja, 584
nalog, 468, 489, 520, 536, 541, 592, 594
nalog, ne izvršenje, 536
namiriti, 607
namjera, 578, 581
naprava, 575
narav, 500, 501, 565
naručitelj, 463, 464, 465, 468, 469, 470, 471, 475, 476, 477, 481, 483, 485, 486, 487, 489, 491, 493, 498, 499, 500, 502, 503, 531, 534, 535, 536, 543, 546, 553, 554, 569, 570, 576, 590, 591, 593, 594, 595, 596, 597, 599, 601, 604
naručitelj nalog, 468, 536

naručitelj odgovornost, 569
naručitelj, odgovornost, 569, 570
naručitelj, odgovornost za uvoz,izvoz,provoz,krijumčarenje, 570
naručitelj, posebni nalog, 468
naručitelj, pristanak, 483
navodi prigovora, 550
naziv, 524,531d
naziv stvari,531d
naznačen u teretnici, 530, 549
naznaka, 568
nedolazak, 599
nedovoljno, 528, 565
nedovoljno trajne, 528
neiskorišten, 590
neispravno, 568, 572, 598 ,531c
nejasno, 528
nemir, 565, 600
nenamiren, 604
neodređeno vrijeme, 680; 681
nepažnja, 578
nepostojanje 531c
nepotpun, 569
nepotpuno, 572, 598
nepromijenjen, 591
nesposobnost broda, 564
netočan, 569
nezgoda, 565, 600
nezgoda, vozarina, 600
nosivost, 482
nužda, 573

o

obavijest o spremnosti, 592
obavijestiti naručitelja, 476
običaj, 488, 504, 506, 514, 551
običaji luke, 504, 506, 514
običaji mjesta luke iskrcaja, 551
luka, 558
obračunska jedinica, 575
obrazložene primjedbe,531e
obujam, 497, 524, 528, 565, 531d
obustava rada, 565
obveza, 468, 470, 476, 534, 541, 542, 603
obveze povećanje, 470
očekivati, 469
odgovarajući način, 462, 521, 534
odgovornost, 464, 558, 576, 578, 579, 581, 583, 584, 586, 587
odgovornost, izuzeti slučaji, masovno isključenje radnika, 565
odgovornost, izuzeti slučaji, nemiri i pobune, 565
odgovornost, izuzeti slučaji, raspolaganje teretom, 565
odgovornost, izuzeti slučaji, ratni događaji, 565
odgovornost, izuzeti slučaji, spašavanje, 597
odgovornost, izuzeti slučaji, viša sila, 565
odgovornost, na štetu korisnika, 550, 584
odgovornost, nakon iskrcaja, 584
odgovornost, naručitelja, 569, 570
odgovornost, ograničenje, nemogućnost, 579
odgovornost, povišenje, 583
odgovornost, prije početka ukrcavanja, 584
odgovornost, u korist brodara, 584

odgovornost, zakašnjenje, 559, 568, 584
odgovornost, žive životinje, 584
odlazak, 473, 476, 512, 513, 558, 580, 592
određen, 533, 550
određeni, 466, 475, 476, 483
određeni brodski prostor, 466, 475, 483
određeni rok stizanja broda, 490
određenim brodskim prostorom, 466, 475, 483
određeno vrijeme, 681
određenom mjestu (pristajanje broda), 492
odredište, 543, 567, 580, 599
održavanje, 674
odstupanje, 482
odustajanje, 473, 476, 477, 510, 534
odustajanje od ugovora, 473, 477, 510
odustanak, 467, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 510, 535, 594
odustati od ugovora, 467, 472, 474, 475, 476, 477, 510, 535, 594, 679
ograničenje, 565, 578, 581
olakšati utvrđivanje, 550
omot, 524
onečišćenje, 495
onemogućenje, trajno, 472
onemogućeno, 472, 474
opasan, 500, 501, 566, 567
opasnost, 469, 476, 487, 500, 501, 531d ,566, 567,
općenito, 531
opći uvjeti, 531
opći uvjeti prijevoznika, 531
opravdan, 528
oprema, 495
osiguranje, 477, 498, 548, 605
osiguranje za tražbine, 498
osnova, 586, 605
osobi ovlaštenoj na temelju ugovora, 540
osobna krivnja, 565
osobni propust, 563
ostali primjerci teretnice, 542
oštećen, 575
oštećenja tereta, 495
oštećenje, 495, 549, 550, 552, 559, 561, 562, 565, 568, 575, 580, 584, 586, 662; 686
oštećenje, pažnja urednog prijevoznika, 669; 675
otploviti, 592
otputovati, 509
ovlašteni imatelj teretnice, 540
označen, 545, 598
oznaka, 524, 528, 565
oznaka za prepoznavanje,531d

P

pakiranje, 565
paleta, 575
paluba, 496, 584
papirna ispravu,531g
pažnja, 479, 510, 556, 561, 564, 604
pažnja urednog brodara, 479, 564
pažnja urednog prijevoznika, 510, 561
pečat 531a
pisana isprava, 467

pisani sporazum, 681, 672; 686
pismeni podaci krcatelja, 527
pismeni prigovor, 549, 550
pismeni uvjeti ugovora, 531
pismo spremnosti, 491, 492, 493, 506
plijen, 610
plovidba, 476, 479, 486, 492, 511, 512, 513, 554, 558, 562, 564, 565
plovidben, 461, 595, 600
plovidbena djelatnost, 671
plovidbeni posao, 460, 461, 462, 464
po naredbi, 520, 521, 524
pobuna, 565, 600
početak, 475, 479, 584, 592
podmirenje tražbine, 663
podne, 592
pogon, 595, 674
pokriće, 556
pokušaj, 565
pokvarljiva roba, 556
polovica ugovorene vozarine, 475
pomorski brod, 506
pomorske nezgode, 565
pomorski brod, 460, 464, 465, 466, 468, 469, 470, 472, 473, 475, 476, 478, 479, 481, 482, 483, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 498, 506, 507, 508, 512, 513, 524, 525, 534, 543, 548, 554, 558, 562, 563, 564, 566, 567, 572, 573, 574, 580, 581, 592, 594, 595, 597, 600, 605
ponoć (24 h), 592
potpis 531a
popravak, trošak, 674, 682
posada, 469, 472, 562, 581, 597, 676
posada, sigurnost, 472
posada, zamjena, 676
posebna mjera, 499
posebna naknada, 508
posebna potvrda, 545
posebna teretnica, 518
posebni nalog naručitelj, 468
poslije podne, 592
posljednji, 592, 605
postaviti brod, 484, 487
postupak, 605, 610
potpis krcatelja, 529
potpisati prijepis teretnice, 523
potpuni gubitak tereta
gubitak tereta, 536
potpuno iskorišten, 483
potpunost, 607
potvrda, 516, 517, 544, 545
potvrda da je teret primila, 544
potvrda o preuzimanju tereta, 517
povećan, 580
povećavati, 589, 591
povisiti, 576
požar, 563
poznat, 470
pravni, 467, 479, 491, 519, 550, 576, 585
pravni učinak, 467, 479, 519, 550, 576, 585
pravni učinak., 467, 479, 519, 550, 585, 667; 686
pravo vučenja, 575
pravodobno, 479

prebivalište, 524
predaja, 463, 491, 492, 497, 520, 537, 539, 544, 545, 546, 550, 552, 553, 554, 556, 559, 560, 561, 562, 568, 575, 579, 603
predaja tereta, 537
predan, 516, 542, 549, 560
predati teret, 541, 542, 543, 555
prednost, 607
predvidjeti, 469, 472
prekid, 507, 599
prekoračenje vremenea, 469, 683
prekostojnice, 463, 475, 507, 508, 509, 510, 511, 513, 548
prekostojnice, svršetak, 475
premašiti, 582
prestaje, 472, 606, 609, 610
prestanak, 473, 534, 610
prestanak ugovora, 473
prestanak važenja, 472
prestanak važenja ugovora, 473
prestanak, 473
preuzimanje, 485, 516, 517, 542, 549, 550, 556, 559, 602
prevaljen, 473, 567, 573, 599, 600
prigovor, 549, 550
prigovor, nevidljivo oštečenje, 550
prigovor, određen, 550
prigovor, pismeni, 549, 550
prihvat brodareve primjedbe, 529
prije podne, 592
prije ukrcaja, 516
prijepis, 523
prijevoz, 461, 463, 464, 465, 466, 467, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 478, 479, 481, 483, 485, 489, 492, 497, 498, 500, 501, 505, 510, 511, 513, 518, 524, 531, 534, 536, 537, 540, 548, 549, 550, 551, 554, 556, 557, 558, 559, 567, 584, 591, 597, 599, 601, 605, 661; 662; 669; 686
prijevoz pojedinih stvari, 466, 475
prijevoz stvari, 461, 463, 464, 465, 466, 467, 470, 472, 474
prijevoz stvari, prijevoz, sudjelovanje, 663
prijevoznik, 517, 531a; 531b; 531f.
prijevozna isprava, 541, 543, 546, 549, 576, 601
prijevozna isprava, nije izdana, vozarina, 601
prijevoznik, 463, 464, 465, 468, 470, 471, 473, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 482, 483, 484, 486, 487, 494, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 505, 508, 509, 510, 513, 515, 516, 517, 518, 520, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 530, 531, 532, 533, 534, 536, 538, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 550, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 586, 587, 590, 593, 594, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 603, 604, 608
prikladna luka, 485
primalac, 463, 541, 543, 546, 549, 550, 552, 553, 601, 602, 603
primatelj, 463, 524, 530, 531b ,536, 537, 538, 539, 541, 543, 546, 548, 549, 550, 552, 553, 560, 576, 599, 601, 602, 603, 604
primatelj, zahtjev, 541
primjedba, 528, 529, 530, 664
primjena odredbi, 464, 504, 511, 514, 521, 534, 539, 581, 586
primjerak, 477, 531a ,536, 542,
primjeren, 489, 532, 560
primjereni rok, 489, 532, 560
primjereno, 479
prirodno svojstvo, 503
pristanak, 481, 483, 598
pristanak naručitelja, 481

privilegij, 608, 609, 610
privilegij na ukrcanim stvarima, 605
privilegij, prestanak, 609
privilegij, red prvenstva, 607, 608
privilegij, ustup, 609
privilegij, 607
privremene mjere, 610
prodaja, 556, 557, 603, 605
produljenje ugovora, 681
proglašenje, 610
promet, 493, 499
promet s kopnom, 493
prometna vrijednost, 580
promjena, 606
promijeniti ime primatelja,531b
propust, 471, 562, 563, 565, 578, 581, 604
propust, osobni, 563
prosječni vozarinski stav, 588
prostor, iskorišten, 483
prostor, neiskorišteni, 590
prouzročen, 502, 503, 578, 580, 581
provjeriti, 528
provoz, 501, 570, 573
prtljaga, 661; 665; 686
prtljažnica, 661
prvenstvo, 607, 608
puna vozarina, 509, 510, 513, 566, 572, 573, 574
punomoćnik, 526
put, 473, 533, 567, 573, 598, 599, 600
put, dijelovi, 663
put, ugovoren, 533
put, uobičajen, 533
putna karta, 661
putnik, 661; 665; 666; 668; 669; 686
putovanje, 466, 467, 469, 479, 531, 532, 533, 534, 535, 574, 591, 592, 593, 596, 599
putovanje, rok, 489, 532, 560
putovanje, smetnje, 534

R

radno vrijeme, 491, 505, 506
raspolaganje, 599
raspolagati, 483
raspored, 495
rastur, 551
rasuti, 518, 575
ratni, 464, 565, 600, 610
ratni brod, 464
ratni događaji, 565, 600
razlika, 580, 589
razlog, 473, 476, 485, 493, 534, 565, 599
razmjerni, 466, 475, 508, 534, 589, 590, 591, 599, 600, 607
razmjerni dijelom broda, 466
razmjerni dio broda, 466, 475
razuman, 528
red, 471, 476, 542, 543, 555, 607, 608
red plovidbe, 476
regres, 521, 537, 663; 666; 686
rizik, 548
roba u kvaru, 556

rok, 489, 490, 532, 550, 556, 560, 596, 610
rok putovanja, 532, 560
rukovanje, 562, 565
rukovanje brodom, 565

S

sanitarna ograničenja, 565
savjesno, 530
sidrište, 488
sigurnost, 472, 476, 495, 498, 567
sigurnost broda, 472, 476, 498, 567
sjedište, 524
skretanje, 565
skrivena mana, 565, 674; 678
slaganje, 495, 499
složiti, 479
slučaj, 470, 472, 473, 476, 497, 509, 510, 513, 534, 551, 558, 566, 572, 573, 574, 584, 600
smetnja, 472, 491, 506, 507, 512, 534, 554, 558, 565, 593, 594
smetnja, predugo trajanje, 472
smetnja, razlog, 472, 534
smještaj tereta, 480
solidarno, 662; 665
spašavanje, 565, 597, 605, 684
spašavanje, privilegij na teretu, 605
spašen, 600
sporazum, 480, 576
svako doba,531g
sporazum stranaka, 470
sporazumno, 577
sposobnost broda, 675
sprečavanje rada, 565
spreman, 491, 492, 493
spriječen, 493, 534, 558
stanje, 502, 503
stav, 588
stavljanjeprigovora
prigovor, 550
stečaj, 610
stvarni prijevoznik, 667; 668
stojnice, 463, 506, 507, 511, 513
stranka, 467, 567, 573
stroj, 595
sumnja o vrsti ugovora, 677
stvar, 461, 463, 464, 465, 466, 467, 470, 472, 473, 474, 570, 571, 579, 580, 581, 605, 606, 610
sudski troškovi, 605
suglasnost, 496, 584
sumnja, 497, 528
suprotan dokaz, 530, 549
svaka strana, 472, 534
svojstvo, 478, 501, 503, 570, 573, 580
svota, 536, 556, 580, 582, 583, 594, 604, 607
svote, naplata propuštena, 604

Š

šteta, 467, 476, 477, 498, 502, 503, 513, 534, 536, 537, 550, 558, 559, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 590
šteta, izgubljena stvar, 579
šteta, nadoknada, 536, 558
šteta, namjera v. culpa lata, 578
šteta, odgovonost, 578
šteta, odgovornost zapovjednika, posade, 581
šteta, osiguranje, 477
šteta, oštećene stvari, 579, 580
šteta, troškovi, odbijanje/ušteda, 580
šteta, ukupni iznos, 582
šteta, visina naknade, 508, 536
šteta, zakašnjenje, 552, 575, 579
štrajk, 565

T

teret, 463, 471, 472, 476, 478, 479, 480, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 505, 509, 510, 511, 513, 516, 517, 518, 520, 524, 525, 528, 530, 534, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 572, 573, 575, 576, 577, 584, 586, 588, 589, 590, 592, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604
teret, čuvanje, 548
teret, iskrcaj, čuvanje radi neplačanja prekostojnica, 509, 548
teret, količina, 497
teret, manipulacija, upute, 499
teret, mjera uobičajena, 497
teret, mjesto ukrcaja, 486
teret, na palubi, 496
teret, opasan, 500
teret, pokvarljivi, 556
teret, potvrda primitka, 544
teret, predaja, 543, 567, 662,663
teret, predaja drugoj osobi, 546
teret, predaja primatelju, 520, 538, 539, 540, 546, 554
teret, predaja u dijelovima, 545
teret, predaja, bez upute, 554
teret, predaja, nemogućnost, upute, 553
teret predaja,tražbina,trošak, 674
teret, predaja, rok 30 dana, 556
teret, predmjeva, 530, 549
teret, preuzimanje, 494
teret, prirodna svojstva, 503
teret, prodaja, polaganje svote u sud, 557
teret, prodaja, rok, 556, 603
teret, raspored, 495
teret, rasuti, 518, 575
teret, sigurnost, 472
teret, slaganje, upute krcatelja, 495
teret, smještaj, 480
teret, stanje, 503
teret, ukrcaj, 484, 487, 488, 493
teret, ukrcaj manje od ugovorenog, 589
teret, ukrcaj više od ugovorenog, 589
teret, ukrcaja samo dijela, 510, 556, 589, 590
teret, uvoz, provoz,zabranjen, krijumčarski, 501

teret, zabrana uvoza, izvoza,provoza, 574
teret, zadržati i prodati, 603
teret, zajedničko utvrđenje stanja, 550
teret, zakašnjenje predaje, 552, 575, 579
teret, zamjena, 498, 501, 589
teret. utvrđivanje, međusobno olakšavanje, 550
teretni list 531b; 531c; 531e; 531f
teretnica, 477, 515, 516, 517, 518, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 528, 529, 530, 531, 535, 536, 540, 542, 543, 553, 602
teretnica, indosament, 521
teretnica, izdana, 477
teretnica, krcatelj potpis, 529
teretnica, mjenično pravo, 521
teretnica, na donosioca, 520, 521, 524
teretnica, na ime, 520, 521, 580
teretnica, opravdana sumnja o podacima, 528
teretnica, ostali primjerci, 542
teretnica, po naredbi, 520, 521, 524
teretnica, posebna, 518
teretnica, potpis, 526
teretnica, predmjeva, 530, 549, 550
teretnica, prijepis, 523
teretnica, primjedbe, 528, 530
teretnica, primjerci, broj, 522
teretnica, primljeno za ukrcaj, 516, 517, 525
teretnica, sadržaj, 524
teretnica, sastavljanje, 527
teretnica, za ukrcaj, 516, 525
težina, 497, 524, 528, 531d, 565, 575
tijek putovanja,, 475
tijeku, 491, 594, 597
tiskani,531a
točnost, 482, 528
tona, 575
tošak, 580
trajan, 528, 565
trajanje, 534, 591, 593
trajanje putovanja, 591
trajno onemogućeno, 472
tražbina, 498, 509, 510, 548, 556, 557, 601, 602, 604, 605, 607, 608, 609, 610
tražbine nastale nakod izdavanja teretnice, 602
tražbine navedene u teretnici, 602
treća osoba, 464, 470
treći, 470, 610
trošenje redovno, 674
tvrtka, 524, 531d

U

učinak, 467, 479, 491, 519, 521, 550, 576, 585
ugovor, 460, 461, 462, 463, 464, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 481, 482, 484, 485, 489, 490, 500, 501, 509, 510, 531, 532, 533, 534, 535, 540, 541, 543, 546, 548, 554, 556, 560, 575, 584, 585, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 605
ugovor na vrijeme, 464, 466, 467, 468, 469, 472, 490, 513, 547, 554, 594, 595, 596, 597
ugovor na vrijeme, plačanje vozarine, rok, 468, 469, 594, 595, 596, 597
ugovor o prijevozu putnika morem, 461
ugovor o prijevozu razmernim dijelom broda, 466, 483
ugovor o prijevozu stvari cijelim brodom, 466, 483, 597

ugovor o prijevozu stvari morem, 461
ugovor oprijevozu, tražbine, privilegij, 605
ugovor uvjet, 531
ugovor, na vrijeme, dužnosti naručitelja, 595
ugovor, na vrijeme,gorivo,mazivo,voda,lučke,plovi-dbene naknade, 595
ugovor, na vrijeme, nagrada za spašavanje, 597
ugovor, odustajanje, 473, 477, 510, 534
ugovor, odustanak, 467, 472, 474, 476, 477, 510, 535, 594
ugovor, prestanak, 534
ugovorena vozarina, 475, 589
ugovoreni rok, 532, 560
ukrcaj, 463, 475, 484, 487, 488, 491, 492, 493, 498, 508, 509, 510, 512, 513, 516, 517, 524, 525, 573, 575, 580, 589, 592, 598, 605, 606, 607, 608, 609, 610
ukrcaj tereta bez znanja prijevoznika, 571, 572, 573
ukrcaj tereta, mjesto, 486
ukrcaj, sidrište, 490
ukrcavanje, 473, 475, 476, 485, 486, 487, 489, 497, 504, 515, 566, 570, 584, 588, 592
ukrcavanje, svršetak, 475
ulazak, 605
unaprijed, 508, 594
unos primjedba,531f
uobičajen, 551, 575
uobičajena svojstva, 478
uputa, 491, 495, 499, 534, 553, 554
uređaj, 495
uredan, 479, 510, 561, 564
usidriti, 592
uskladištenje, 605
usluge, pribaviti, 669
usmeni uvjeti, 531
uštеđeni, 580
ustup, 521
utvrđivanje, 551
uvjet ugovora 531d
uvoz, 501, 570, 573, 574
uzrok, 561

V

valjana identifikacija, 531c
valjanost ugovora o prijevozu ,531c
važenje, 473, 594
važiti prestaje, 472
viša sila, 472, 565, 674; 682
viša sila, vozilo, kopneno, 670
više putovanja, 466, 467
visina, 508, 580, 588
vitlo, 494
vjerojatno, 578, 581
vjerovnik, 605, 610
vlasništvo, promjena, privilegij, 606
vlastita, 565
voda, 595
vozarina, 465, 473, 509, 510, 513, 524, 556, 558, 566, 567, 572, 573, 574, 575, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 598, 599, 600, 601
vozarina u mjestu ukrcaja, 575
vozarina, cijela, 475
vozarina, jedinica vremena, 591, 592, 593, 596
vozarina, korisno prevaljeni put, 473, 567, 573, 599, 600

vozarina, na vrijeme, 594
vozarina, početak od kada teče, 592, 596
vozarina, puna, 509, 510, 513, 566, 572, 573, 574
vozarina, samo za preveženi teret, 599
vozarina, stvari, 466
vozarina, teret, ukrcan bez pristanka, 598
vozarina, trajanje putovanja, 591
vozarina, veća/manja od ugovorene, 589, 598
vozarina, visina, 588
vozarina,određeni brodski prostor, 466, 475, 483
vozarinski stav, 588
vozarski, 466, 481, 554
vozarski ugovor, 466
vozarina.za teret koji nije prevezen, 599
vračanje broda, 674
vremenska neprilika, 506
vrijednost prometna, 580
vrijednost tereta, 568, 577
vrijeme, 463, 464, 466, 467, 468, 469, 472, 474, 490, 501, 504, 505, 506, 507, 508, 513, 524, 532, 534, 547, 554, 570, 580, 588, 592, 594, 595, 596, 597, 598
vrijeme, dulje, 472, 534
vrijeme, kraće, 474
vrsta, 470, 518, 524, 528, 531, 568, 569, 588, 598

Z

zabrana, 574
zabranjen, 501, 570, 573
zadržati, 513, 603
zahtjev, 467, 498, 500, 515, 522, 523, 541, 586, 591
zajednička havarija, 587, 605
zajednički, 550
zajednički interes, 605
zakašnjenje, 476, 552, 558, 559, 560, 561, 562, 568, 575, 579, 584, 662; 683
zakašnjenje u vračanju broda, 683
zakonit način, 610
zakoniti, 530
zakup broda, 460, 464, 671; 672; 676; 677; 679; 680; 681; 682; 683; 684; 686
zakupnina, 671; 678; 679; 683; 686
zakupodavatelj, 671; 675; 679; 682
zakupoprimatelj, 671; 673; 675

zamjena, 481, 498
zapljena, 600
započeto, 534
zapovjednik, 468, 489, 491, 493, 495, 499, 513, 534, 548, 562, 566, 573, 574, 581
zastara, 686
zastara, početak toka, 678; 686
zaštitne mjere, 500
životinje, 584
zločin, 565, 600

MEĐUNARODNE KONVENCIJE

OPĆA LITERATURA

Filipović, V. – Ratificikacija međunarodnih pomorskih konvencija i naše pravo, UPP-br.94 str. 69-82

Grabovac,, I.- Bolanča,, D. – Problematika međunarodne regulative prijevoza stvari morem, UPP-br.155 str.33-56

Filipović, V., Zašto Jugoslavija nije ratificirala Hamburška pravila, UPP, br. 1. (121), 1989.

Filipović, V., Jugoslavija bi trebala što prije ratificirati Visbyjska pravila, UPPK, br.3.(119-120)., 1988.

HAŠKA PRAVILA

Pećarina, M. – Stupanje na snagu Protokola o izmjenama Konvencije o teretnici, potpisanog 23. veljače 1968, UPP-br. 75 str.69-76

Bolanča,, D., Tumačenje sintagme "Act of Public Enemies" u Haškim pravilima, Zbornik radova Pravnog Fakulteta u Rijeci, br. 15,1994

Bolanča,, D., Tumačenje sintagme "Act of Public Enemies" u Haškim pravilima, UPP, br. 1-2 (133-134),1992

Špehar, M., Odgovornost brodara osvrtom i na Haška pravila, Zagreb, 1939.

Ivković, Đ. Haška i Haška-Visby pravila, 1994

HAMBURŠKA PRAVILA

Filipović, V. – Pallua E. – Komentar Hamburških pravila, 1978, UPP-br. 78 str. 67-96

Grabovac,,I., Konvencija UN o prijevozu robe morem (Hamburška pravila), Privreda i pravo, br. 1-2, 1992.

Hamburška pravila, tekst na engleskom i hrvatskom jeziku u UPPPK br. 78, 1978.

Lukšić, B., Odgovornost brodara po Konvenciji i prijevozu robe morem (Hamburg, 1978),Privreda i pravo, br. 12, 1978.

Polić-Čurčić, V., Stupanje na snagu Hamburških pravila i njihov tjecaj na privredu, UPP, br. 1-2 (133-134),1992.

Ivković, Đ., Hamburška pravila, 1994

MEĐUNARODNE KONVENCIJE

OPĆA LITERATURA

Filipović, V. - Ratificikacija međunarodnih pomorskih konvencija i naše pravo, UPP-br.94 str. 69-82

Grabovac,, I.- Bolanča,, D. - Problematika međunarodne regulative prijevoza stvari morem, UPP-br.155 str.33-56

Filipović, V., Zašto Jugoslavija nije ratificirala Hamburška pravila, UPP, br. 1. (121), 1989.

Filipović, V., Jugoslavija bi trebala što prije ratificirati Visbyjska pravila, UPPK, br.3.(119-120)., 1988.

HAŠKA PRAVILA

Pećarina, M. - Stupanje na snagu Protokola o izmjenama Konvencije o teretnici, potpisanog 23. veljače 1968, UPP-br. 75 str.69-76

Bolanča,, D., Tumačenje sintagme "Act of Public Enemies" u Haškim pravilima, Zbornik radova Pravnog Fakulteta u Rijeci, br. 15,1994

Bolanča,, D., Tumačenje sintagme "Act of Public Enemies" u Haškim pravilima, UPP, br. 1-2 (133-134),1992

Špehar, M., Odgovornost brodara osvrtom i na Haška pravila, Zagreb, 1939.

Ivković, Đ. Haška i Haška-Visby pravila, 1994

HAMBURŠKA PRAVILA

Filipović, V. - Pallua E. - Komentar Hamburških pravila, 1978, UPP-br. 78 str. 67-96

Grabovac,,I., Konvencija UN o prijevozu robe morem (Hamburška pravila), Privreda i pravo, br. 1-2, 1992.

Hamburška pravila, tekst na engleskom i hrvatskom jeziku u UPPPK br. 78, 1978.

Lukšić, B., Odgovornost brodara po Konvenciji i prijevozu robe morem (Hamburg, 1978),Privreda i pravo, br. 12, 1978.

Polić-Čurčić, V., Stupanje na snagu Hamburških pravila i njihov tjecaj na privredu, UPP, br. 1-2 (133-134),1992.

Ivković, Đ., Hamburška pravila, 1994

AUTORI SPOMENUTI U «LITERATURI» UZ ČLANOVE

Brojevi označuju stranice

Bolanča, 15, 33, 103, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 144, 145, 148, 150, 151, 194

Borčić, 194

Ivković, 24, 26, 37, 40, 48, 50, 51, 55, 75, 78, 91, 95, 99, 121, 124, 137, 140, 144, 145, 148, 150, 154, 158, 168, 189, 205

Kuloš, 78

Lukšić, 33, 57

Polić-Čurčić, 194

Rastovčan, 77

Ćesić, 99

Filipović, 6, 93, 164

Grabovac, 4, 6, 8, 12, 17, 33, 37, 40, 52, 62, 89, 92, 93, 99, 103, 111, 112, 113, 122, 133, 148, 151, 152, 162, 164, 169, 187, 189, 194, 197

Mintas-Hodak, 6

Pallua, 6, 33, 37, 44, 52, 93, 151

Pavić, 162, 194

Pavliha, 17, 33, 37, 38, 56, 59, 65, 102, 103, 122, 162, 174, 197

Pejović, 8, 15, 78, 99, 108, 162

Spasić, 133

Tomašić, 133

Trampuž, 33, 122, 152

S A D R Ž A J

PREDGOVOR	
Uvod	
- POMORSKI ZAKONIK	
– DIO OSMI	
- Glava II. - UGOVORI O ISKORIŠTAVANJU BRODOVA (ČL.460-686)	
1). Zajedničke odredbe (čl. 460-464)	1
2).Ugovori o plovidbenom poslu (čl. 465-670).	1
a). Prijevoz stvari (čl. 465-610)	4
Zajedničke odredbe o prijevozu stvari(čl.465-477)	5
Brod (čl. 478-483)	23
Uk Ukrcavanje tereta (čl. 484-504)	36
Vrijeme ukrcavanja (čl.505-514)	59
Prijevozne isprave (čl. 515-531)	74
Putovanje (čl. 532-537)	101
Predaja tereta primatelju (čl. 538-558)	106
Odgovornost brodara za štete na stvarima i zakašnjenje (čl. 559-587)	126
Vozarina (čl. 588-604)	170

Privilegiji na stvarima ukrcanim na brodu (čl. 605-610)	185
e). Prijevoz u kojem sudjeluje više vozara (čl. 661-670)	187
3). Zakup (čl. 671-685)	195
4). Zastara (686).	203
Stvarno kazalo	208
Uporedni pregled ZPUP/PZ	214
Preglednica primerjave ureditve skupnih določb poglavja o pogodah o izkoriščanju ladij ter določbe o prevozu blaga v sklopu pogodb o plovbnem poslu v hrvaškem in slovenskem Pomorskem zakoniku po členih (sastavila: Valentina Kocjančič, univ.dipl.prav.) *(Uporedni pregled PZ RH / Pomorski zakonik R. Slovenije)*	215
Češće korištene klauzule	220
Index pojmova iz čl. 460-610; - 661-670; - 671-685; -686.	225
Index stranica na kojima su članovi PZ, ZOO i Lučkih zansa spomenuti u bilješkama/komentaru	233
Index pojmova po stranicama	236
Međunarodne konvencije – literatura	248
Popis autora spomenutih u bilješkama	249
Sadržaj	250